

فاتح رہسول

لہ کاروانیکی دورودریژدا

"کورتہی خہبات وئے زمونی پہنجا سال"

له کاروانیکی دوورودریژدا
"کورتهی خهبات و نه زموونی په نجا سال"

فاتح رهسول

سنزکېږلم ۱۹۹۷

APEC

ISBN: 91-89014-23-5

له کاروانټیکي دووړوډیریژدا
کورته‌ی خبات و نه‌زموونی په‌نجا سال
نوسینتی: فاتح ره‌سول
چاپی په‌کام، سنوکهولم ۱۹۹۷

له چاپدانه‌وه‌ی به دست خاوشینتی

ISBN: 91-89014-23-5

© Apec Förlag

Box 3318

SE. 163 03 Spånga

SWEDEN

فاتح رسول

سەرھتا

لەو پۆژەیی کۆزێه دیتە دنیا و چاوه‌آلدیتیت تا ئەو پۆژەیی ترووسکەیی ژیاانی دەرکۆزیتەوه، جۆرەها بەسەرھات، لەشساغی و نەخۆشی، گەرم و ساردی، هەبوون و نەبوون، هەژاری و دارایی، پۆشتەیی و پرووتی، کەند و لەند، سەرکەوتن و دابەزین، تالی و سوویری، خۆشی و خەمباری، بەختیاری و ماتەمی، خەندە و گرژی، تووڕەیی و زویربوون، ناکۆکی و دووبەرەکی، گۆران و گۆرانکاری و رووداوی سەرسووڕمێنەرانه دووچاری دەبیت یان بەسەریانادا تێدەپەرت!

هەر لەبنەرەتیشدا دوو خالی سەرەکی چارەنووسی هەیە. مرۆڤێکی ژیر و زانا لەم جیھانەدا نییە، بتوانی چەخت لەسەر ئەو بەکات و بلیت: ئەم دوو خالە بە خۆمەوه بەندە! لە خواست و ئارەزوو و دەسەلاتی خۆمدایە! دوو خالەکەش ئەمانەن. یەكەمیان: هاتن بۆ دنیا و کات و ساتی کۆچکردن، دووهمیان: ئینتەمای نەتەواپەتی.

کۆزێه لە یەكەم سەرھتای ژیاانیدا، گیانلەبەرێکی تازەیی پاکە. ئەو هی پێی بگوتری کردووی خراب و ناپەسەند، یان پیشەیی نالەبار و نابەجێ، نازانی جیبە و چۆن رەفتاریان پێ دەکەیت! ژیاانی تاییبەتی دەروویرەیی نیو خێزانەکەیی، باری ئابووری و کۆمەڵایەتی کۆمەڵگاکەیی، ئەو قوئاغە مێژووپیەیی نەتەوێکەیی تێیدا دەژی، رەوشت و خوو، ئاکار و نەریت و ئادابی سەردەمەکەیی، کاریگەری تەواویان لە پەرورەدەکردن و پێگەپشتنی ئەو کۆزێهیدا دەبیت. لە هەمان قەوارە و لەبەر پۆشنایی هەمان باروودۆخدا دەبزووت، رێگای ژیاان دەبیرت و گەورە دەبیت.

ژیانیشی و هک چهرخ له گۆڤران و سووران هه و هاده، بهنده به پتداویستییه کانییه وه، بهو شوپن و سهرده مه وه که تیتیدا دهژی. مرۆف به سروشت هه و ناره زووی زۆری به ژبانی خۆش، تیروته سهلی و ئاسوودیهی ههیه، ههه ئه وه شه به رهو کارکردن و گه ران و تهقه لادان به دواوی پتسکه و تن و گۆران کاریدا ده بی زوو پتنت.

ئهو کۆزیهیهی له کۆمه لگایه کی فیودالی دواکه و تودا په ره ره ده به پتت و پت دهکات، له یه کهم پۆزی ژبانییه وه، به خهرافات و جنۆکه، دتوه زمۆکه و شه وه بان، چاوترساندن و دهوگرتن، گۆتپرایه لی و ملکه چکردن، میتسکی پر دهکریت. به نه زانی، نه خوینده واری و کویره وه ری گه وه دهکریت. سنووری بیرکردنه وه و بۆچوونه کانی له چوارچیه وه کی ته سکوترووسکا ده مپتنته وه. له روانگهی کورتبینییه وه ئاسۆی داهاتووی ژبان به دی دهکات.

به پتچه وان هه، ئهو کۆریانهی له ولاتیکی پتسکه و تووی مودیرن دینه دنیاوه، هه له سه ره تاوه به شتوازی نویتی زانستیانه بایه خیان پتت دهدریت و په ره ره ده دهکریت، هه له سوکه و ت، ره وشت و خو، ئاداب و کهلتوو و نه ریتی ته و او جیا وازیان ههیه له که له مندالانی ولاته دواکه و توو مگان.

شهش ده و چهند سالیک پتت ئه مرۆکه، له شارکی خنجیلانهی کۆنی کوردستانی باشوو، له بنه ماله یه کی ژبانناوه نجی چاوم به دنیا هه له پتتا. هه له کۆنه وهش شارمه که، کۆیه = کویسنجق، به شاری پر مزگهوت و خواناسین، پر له قوتاببانی ئایینی = فهقی مزگهوته کان، به شاری پیاوانی زانا و ناودار و لیهاتوو، ناسرابوو. بارودقخی ئه وه سهردهم له قوناغی ته و اووی ده ره به گایه تیدا بوو. سه رتا پای نیشتمانه که شمان له ژیر

دەسەلات و چنگی دوو داگیرکردا دەچەوسیتنرایەو. یەکەمیان:
ئیمپریالیزمی نینگلیز و، دووهمیان: میری عیراقتی ھاریکار بە بیگانە،
لەگەڵ ئەوھش کە ئەوکات زۆریە دانیشتوانی شارەکە نەخوێندەوار
بوون، بەلام بە شوێن و شاری شیعر و شاعیران، شوێنی خوێشی و
نوکتەگێرانیو، شاری راستگۆیی، دلپاکی و چاوتیری، بە رەوشتپاکی و
لاوچاکی و جوانی ناوی دەرکردبوو.

زۆرچار کە دەگەرێتمەو نێو خەیاالی مندالی و یادکردنەوێ ژیانی
تایبەتم، دەگەومە لێکدانەو و بەراوردکردن لەگەڵ باروودۆخی ئیستاکەدا،
دەبینم کە شتیکی نییە وەستا بیت. سەرتاپای بنکە بنەرەتیەکانی
کۆمەلگاکەمان گۆزان و پیشکەوتنی بەسەردا ھاتوو. بە داخ و
کەسەرەو، لە ھیندێ پووەو، گەلێ پیشە، نەریت و ئاکاری جوانی
کۆمەلایەتییمان لەدەستداو، ھی ناپەسەند و نارەوا شوێنیانی گرتۆتووە.
بە تایبەت لە پووی ناوچەگەرەتی، رەگ و تیرمپەرستی خێلەکی و
عەشایەری، عەقڵییەتی تەسک و خوێرستی، دوژمنایەتی و شەری ناوھۆق
و کورد کوردکوژی، کە دەگەڵ تەقەلا و تیکۆشانی جەماوەری کوردستان
تیکەلکراو و سیمایەکی سیاسی پێدراو، و ئەجامیکی کاریگەری
خراپی کردووھتە سەر باروودۆخی ژیانی کۆمەلگای کوردەواریمان،
بەتایبەت ئەو ماوہی ۲۲ سالا گەورەترین زیانی بە سەرتاپای پڕۆسە
پەواکەیی کورد گەیاندوو. پووی گەش و پاکی کوردایەتی شێواندوو، لە
لایەن دۆست و دوژمن نرخی کوردی دابەزاندوو، رێزگرتنی بۆ
نەتەوہکەمان نەھێشتووھتەو.

ھەر کە زانیم بە چ ناویک گاز دھکریم، کەوتە پرسیارکردنی بیسنور،
لە بچووکتەری پوودا و ئەوہی لە دەوربەرمدا بوو، تا دەگەپشتە

ئاسمان، رۆژ، ھەوا، گەرما و سەرما، ئایین و خوا و پەغەمبەر، مەلائیکەت و جنۆکە، ئاغا و پالە، مەلا و فەقەن، دۆ و شەولەبان و سەرھەلقەنە و... زۆریش حەزم لە کویتگرتن، گۆرانەوہی مەتەل و چیرۆک، قەسە نەستەق، پەندی پیشینان، گۆرانى و شیعەر دەکرد. کە ھەستى ئوھم کرد لەتو مالەکەماندا، رۆژانە مامم دەچیتە شویتیک پێی دەگوتیت قوتابخانە و شەوانەش خەریکی خویندن و نووسینە، سۆز و ئارەزووم بەگەرمى کەوتە سەر کاغەز و قەلەم. لە پاییزی ۱۹۳۷ لەسەر کورسی قوتابخانە، پۆلى یەکەم، دانیشتم. کە لەمالەوہ دەردەکەوتم تا دەگەیشتمە قوتابخانەکەمان، بە سروود و گۆرانىگوتن دەرویشتم. نایەتوہ یادم کە لە ھەموو ژيانى قوتابخانەمدا، بەبێ ھۆ، رۆژتک قوتابخانەم جێھێشتبیت یا لە دەرسخویندن رامکردبیت.

ھەک رووداوتکی سەرنجراکتیش لە یادم ماوہ، کە لە ھاوینی ۱۹۴۱، سەرتاپای دانیشتوانى شارى کۆیە، بۆ یەکەم جار چاروان بە رادىق کەوت، بەندەش لەکەل مامم و باوکم لەو چایخانەيە نامادە بووم، کە رادىقکەي لى خرابە کارکردن. بە سەرسوورمانەوہ دەکەل خەلکەکە کویمان لە قورئانخویندن، گۆرانىگوتن، دەنگوباسى بەرمانى شەرى جیھانى دووم، ولاتانى ھاویەیمان (الھفاء) و ولاتانى (محور) دەگرت. ئو سەرمتایە رايکتشام رۆژانە لە ناسیاو و کەسانى بەتەمەن پرسىيار بەکەم جەنگ، چىیە؟ بۆچى شەر دەکەن؟ ھیتلەر، ستالین، روزفلت و تشرشل کین؟ مۆسکۆ، بەرلین و لەندەن لە کوێ ھەلکەوتوون؟

دووچارى ماخۆلیای کەران بەدوای گۆبجىستى دەنگوباس و رووداوھکانى جەنگ ھاتم. خۆ ھەر کە پۆلى شەشەمى سەرمتايم ئەواوکرد، باپىرم ھەلیخەلەتاندەم و ماوہى یەک سال لە قوتابخانە وازى

پێهانیم. سۆزی خۆتندن و خۆتندنهوه، په کجار له دهر ووندا پهنگاوی خوار دبووهوه. ئهو رهوتەش گه یاندمی به نهوهی که له سه رهتای سالی ۱۹۴۶دا به ئەندام له ریزی پارتی کۆمۆنیستی عیراقدای وهر بگیریتم. پسووهی ئەندامهتیم به مۆری هاوڕێ فههد،^(۱) سکرێتری گشتی پارتەکه، به دهست گهیشتم. وهک دهر ویش و مریدیکی ههزرهکار، به گۆش و جۆش، به سه رگه رمیبهکی تهواو که و تمه ناو کار کردنی پارتایهتی. و اهدهزانی زۆر ناخایهتیت، نهک تهنا عیراق، به لکه سه رتا پای ولاتانی جیهان له دهست داگیر که و چهوسینه ران رزگاریان ده بێت و دهگه ن به قۆنای سۆسیالیزمی. وا له دروشمی «کرتکارانی جیهان یهک بگرن»^(۲) گهیشتمبووم، که هیچ جیاوازی بهک له نیوان چینی کرتکارانی دونیادا نییه، سه رتا پایان بۆ به رژه وهندی ئینترناسیونالیزم دهخهیتن، که لانی گهوره و بچووکه به ئازادی، سه ربهستی و ژبانی خۆشی و بهختیاری دهگه ن. ئهوکاتیش پهیده ریهی، ههنگاو دوا ی ههنگاو، نه تهوهی کوردیش به مافه رهواکانی خۆی دهگات. واش فیر کرابووین، به پیتی ئهو مه رجانهی ستالین

(۱) فههد: یوسف سه لمان یوسف، له سالی ۱۹۰۱دا هاتووته دنیاوه و له رۆژی ۱۹۴۹/۲/۱۲دا له بهغدا له سێداره درا. له کاروانه کهدا ناوی شههیدی زۆر و کهسانی سیاسی تیکۆشهر هاتوووه. به هژی نهوهی که ناتوانم له پهراوتزدا له سه ر زۆر بهیان شتی که بنووسم، دوا ی لیپورن له خۆتنه ران دهکام.

(۲) که له سالی ۱۸۴۸دا کارل مارکس (۱۸۱۸-۱۸۸۳) مانیفیستی پارتی کۆمۆنیستی بۆنو کردهوه. به گهروهی له سه رهتای بانگهوازه مێژوویی کهدا نووسی: کرتکارانی دنیا یهک بگرن. لهو کاتهوه ئهو دروشمه بووته داوا و بانگهێشتنیکی دلسۆزانه له نیوان کرتکارانی دونیادا تا ریزهکانی خۆیان رێک بکه ن و بۆ به رژه وهندی چینهایهتی و دوا رۆژیان به بهکیار چهیی دژی چهوسانهوه له لایهن سه رمایه دارانه ره یوستن و بهرگری له ماف و ژبانی هاو بهشیان بکه ن.

دایرشتیوون، که گهلی کورد نهبوووته نهتهوه (الامه).

ئهو بیچوونه چهوت و نارهوایه، که ئیمه کی کۆمۆنیستهکان وهک تووتی دهمانگوتهوه، تا ماومیهکی دوورودریژ، دووچاری کیشه و سه رهتیشه و زیانکی زقزی کردین.

درونگ ههست بهوه کرا، که ههلویتستی ههئدی له پارتیه کۆمۆنیستهکانی رژههلاتی ناوهراست، بهرانبهه به پرۆسهی نهتهوهی کورد و کوردستانی پارچهپارچهکراو، له چوارچیهی عهقلیهتی شوقینستانهی نهتهوه گهرمکانی خاومدهسهلات دهرناچیت!

له نهجامی داسۆزی و سههگرمی و کارکردنی بیچوانم له پیتناو زۆرکردنی دۆست و لایهنگر بی پارتی کۆمۆنیستی عیراق و بلأوکردنهوهی بیر و پروای مارکسیزم لینینیزم، ناوهراستی ۱۹۴۹، یه کجارهکی له قوتابخانه دهرکرام. بهتهواوی کهوتمه بهه شهپۆلهکانی راوان، دهربهدهری، گرتن و ئهشکهجهدان، راکردن و خوشاردنهوه له دامودهستگا سههکوئکه رهکانی میری، کارکردنی نههینی و پارتایهتی و...هتد.

له ههموو ژيانمدا، ۱۲ سال زیاتر له شاخهکانی کوردستان دهگهه هاورپیتان و هیزه کوردستانییهکان، به برستی و دهردهسهری، شهکهتی و ماندووپیونی زۆر، له گهرمیان و کویتستان، دۆل و دهشت، شاخه سههکهکانی کوردستانی باشوور ژیاوم و گهر و سووپم تیدا کردوون. گشت ئهو کۆسپ و تهگهره و لهمیهه و بهرهه ئستیانهی دههاتنه پتشم، به دلکی فراوان، ودهی بهرز، هیوای پروون و گهشبینی، به پروای تهواو به رژزی سههکووتن و بهختیاریهوه وهرمهگرتن. ههئکهش له ههمان پروای تهواویدا ماوم که بهختیاری مرقف له خهبات و تیکۆشاندایه، له پیتناو

خۆشی و شادی و ئازادی نیشتمانەکی. قەتیش پۆژی لە پۆژان بیرم
لەوه نەکردووئەوه حیزبی شیوعی عێراق چی بەیلم، یا بکەومە بازبازین
لەنتیوان ئەو پارت و ئەو گرووپ و هیز.

لێرەدا نامەوێت خۆنەری ئازیز و تێ بگات کە تەنیا گۆتیاپەل یا
پارچەپەک بووم لە ئامێریکی میکانیکیدا، بەپێچەوانەوه، هەمیشە
سەرپەخۆیی فیکری خۆم پاراستوو. هەلوێست و پا و پەرخنە و تیبینی
تایبەتم هەبوو!

بەلام کە بنییم، لە کۆتایی حەفتاکانەوه، چەندان رووداوی گرنگ و
گۆرانکاری بنەرەتی بەسەر بارودۆخی عێراق و جیهاندا هات، کەوتە
سەر دووڕێیانیک و هەژاندمی! هانیدام و بە سەریدا سەپاندم بکەومە
پیداچوونەوهیەکی وردتر لە پێبازی سیاسی و هەلوێستەکانی پێشوو!
بەتایبەت ئەوانە پێوهندیان بە ئینترناسیونالیزم، بەرژەوهندی کەلان،
مافی چارەهی خۆنووسینی ئەتەوهی کورد، تێروانینی تازە لەسەر
سۆسیالیزم، دیمۆکراسییەت، مافی مرۆف و پەکسانی، فرەلایەنی
پارتایەتی، ئازادی بیروپروا و... هتد هەبوو.

رووداوێکانیش ئەمانە بوون:

۱- پۆیمی بەعسی عێراق جەنگێکی شێتانی وێرانکارانەیی دژ بە
کۆماری ئیسلامی ئێران هەلگیرساند. هەشت سالی پەبەقی خایاند،
نازار و زیانیکی بەکجار مەزنی بە کەلانی هەردوو وڵتەکە گیاند،
نائارامی و ئاژاوهیەکی خراب و شوومی لەجیهاندا بەریا کرد.

۲- زیاتر لە چوارهزار لادێ، شار و شارۆچکە لەلایەن فاشیستە
شۆفێنیستەکانەوه تەخت و وێران کرا. لەژێر ناوی (الانفال) دا
دووسەدهزار کورد بێ سەر و شوین کران، چەکی بایۆلۆژی و کیمیایی

دژى نه ته و مکه مان به کاره پتړا . کاره ساتى هله بجه ، هيرؤ شيمای کوردستان ، له دونيادا دمنگى داپه وه .

به رانبر سهرتاپای تاوانه کانى رژيمه کهى به غدا ، هه لوتستى هيزه چه په کانى عرب دوروبو له گيانى مرؤفايه تى راسته قينه و ديمؤ کراسيه ته وه ، هه لوتسته کانيان يا بيدمنگى بوو ، يان ناشؤر شگيرانه .

۳- هره سهپتيان و تينکچوونى يه کيتيى سؤقيت و نه و لاتانهى به بهرئى ولاتانى سؤسياليسى ناو دهران .

۴- له ماوه يکى کورتدا دوروبه رى بيست کؤمارى سهر به خؤ بنياتنران ، بوون به نه ندام له ريکخراوى نه ته وه يه گگرتووه کاندا ، نالايان به رزکرايه وه .

۵- له سهرتاپای جيهاندا دان به شىوازى فره لايه نى له کيشه و کارکردنى سياسى و پارتايه تيدا ترا .

نه و گؤرانگاريه بنه پمتيانه هانندانم به ته واوى بپرواوه بکه و مه سهر کؤمه ليک را و بؤچوونى تازهم . به پاشکاوئش له کؤتايى هه شتاکانه وه له لای هاوړتيان ، دؤستان ، که سانى چه و ديمؤکراتيخواز ، رايه کانم دمرده بپرم و بهرگريشيان لى دمکه م .

به خهستيش نه مانه ش را و بؤچوونه کانمن :

۱- کوردستان خاک و نيشتمانى کورده ، سته مکارانه کؤلؤنياالکراوه ، له نتوان چه ند ولاتىکى داگيرکه ردا داپه شکراوه .

۲- کورد نه ته وه يه کى گه وره يه ، سهرؤميرى له سهر ووى ۳۵ مليؤنه وه يه ، له گشت مافه ره واکانى ، مرؤفقيه کانى ، کؤمه لايه تى و سياسيه کانى ، که لتوورى ميؤروويه کانى بيبه شکراوه . پيوسته له ژيرده مستى داگيرکه ران رزگار بکريت . بگات به مافى چاره ي خؤنوسين و

خاكاكهشى يەك بگرتتەوہ.

۲- گەلى كورد وەك ھەر گەلتكى تر لەم جیھانەدا لە چىن، توتشك، كرىكار، جوتيار، وەرژىر، بۆرژوا، بۆرژواى بچووك، باشماوہى فىودال، خاوەنزەوى گەرە و بچووك، پىكھاتوہە. را و بچوون و ئايدىۆلۆژىيەت و بىر كرنەوہى جىاجيا لە نۆيدا ھەيە.

۴- گەلى كورد پتويستى بە پارتىكى ماركسىستى سەربەخۆى نەواو ھەيە، كە رۆلتكى سەرمكى و پىشسەرەوانە، لە پتوونى خەباتى رەواى گەلەكەمان و نەو نەتەوہ بچووكانەى لەسەر خاكي كوردستاندا دەرژىن، بىينى.

راستە لەم سالانەى دواييدا لە رىزى پارتى كۆمۆنىستى عىراقدا، رىكخراوى ھەرىمى كوردستان، ناوى بە پارتى كۆمۆنىستى كوردستانى عىراق، گزرا. ھەنگاوئىكى سەرمتابى بەسوودە، بەلام كەمە و بەجەرگانە نييە! بە بچوونم، تائىستاكە، حشك، ھەر بە پاشكۆى حشع ماوتەوہ. سەربەخۆىى كار كرنى نييە. ژمارەيكى زۆرىش لە ھاوړتيانى عەرەب ھەلسوكەوت و ھەلوئىستەكانيان لەژۆر كارىگەرى عەقلىيەتى نەتەوہى گەرە و برژواى عەرەبدايە.

نەمەش لەگەل نىنترناسيوناليزمى راستەقىنەدا يەكترى ناگرتتەوہ! پىداويستىيەكى مۆژوويە كە پارتى كۆمۆنىستى كوردستانى عىراق دەبىت، لە بريارەكانى، لە رىكخراوەكانى، كۆنفرانس و كۆنگرەكانى، بەيەمەندييەكانى لەگەل ئۆپۆزىسيۆنى عىراق و كوردستاندا، لە پتوھندييەكانى لەگەل پارتە كۆمۆنىست و ھىزە چەپەكانى جىھاندا، لەسەداسەد، سەربەخۆ بىت. لەسەر بنچينەى ئالۆگۆپ كرنى را و ھەلوئىست، يارمەتيدانى راستەقىنە، برايەتى دلسۆزانە، ھاوكارى و

هاریکاری خهبات و کۆشش، پێوهندیان بنیات بنریت. له پێگای کۆمیتیهکی هاوێش کاروباری ههردوو حیزب (حشع و حشک) پێک بخریت. ئهمهش بهنده و بۆ ئهوه دهگهڕێتهوه و، پێویستییهوه، بهکهرت، که کوردستانی باشوور له رووی سیاسی و نێودهولهتییهوه، ستهمکارانه لهوای بریارمکانی کۆنگرهی لۆزانی ۱۹۲۳هه(۲) به عیراکی عهرهبیهوه لکێنراوه.

هه که جهنگ وێرانکارهکهی پێتمی عیراق بهسهر کۆماری ئیسلامی ئێراندا، که ههشت سالی رهبعی خایاندا، کۆتایی پێهێنرا، پێتمهکهی بهغدا کهوته نێو قهولترین قهیران و تهنگچه لهمهوه. بۆ دهبریارکردنی پێتمهکهیان لهو گێژاو و سهراپشیواوییهی تێی کهوتبوون، سههرتای مانگی ئابی ۱۹۹۰ به تاوانیکی مهزنی تر ههلسان! ئهمجارهیان هێرشێکی فراوانیان برده سهر میرنشینی کویت و داگیریان کرد و کهوتنه ئالانکردن و تیکدانی. سهرتاپای ولاتانی دونهیا ناپارازی بوون، دژی ئه و تاوانه وهستان و پهسهندنهکرا. سهدام حوسین گوێی نهدا به هیچ داوا و نکایهکه که ناراستهی دهکرا. سووربوو لهسهر داگیرکردنهکه، سههرتای ۱۹۹۱ لهلاین ولاتهیه کگرتووهکانی ئهمریکا و چهند ولاتیکی هاوێهیمانییهوه، هێرشێکی سهختی بهربلآو کرایه سهر عیراق. سێ حهفتهی نهخایاندا، که ورهترین زیانی هێسکشکێن به برپهرهی سوپای

(۲) کۆنگرهی لۆزان: له رۆژی ۱۹۲۳/۷/۲۴ دا کۆمهلهی نهتهوهکان (عصبه الامم) له لۆزان، که شارێکه له سووسرا، له بریاری کۆنگرهی (سیفر) که رۆژی ۱۹۲۰/۸/۱ له فرهنسا وهرگیرابوو، دهبرارهی سهربهستی و سهربهخۆیی کوردستان، پاشگهزبووهوه. باشووری کوردستان که به ویلاهی موسل ناسرابوو، به عیراکی عهرهبیهوه نووسیترا و دهولهتی عیراکی ئیستاکه پێکبێنرا.

عیراق و پرۆژه سه‌رمکییه‌کانی ولاته‌که کهوت، به‌ته‌واوی چۆک به سه‌دام و پرۆژه‌که‌ی دانه‌وینرا و سه‌ری پێ شۆپرکا.

له مانگی شوبات و مارتی هه‌مان ساڵدا راپه‌رینی جه‌ماوه‌ری به‌ریلاو سه‌رتاپای عیراقی گرتوه. له ماوه‌یه‌کی کورتدا، جه‌ماوه‌ری کۆلته‌ده‌ر و خۆپراگری کوردستان، تۆله‌ی باشیان له پیاوکۆژه خۆتێخۆره‌کانی داموده‌ستگا‌کانی پرۆژه‌که‌ کردوه. خائین و چلکاوخۆزان که‌وتنه‌ به‌ر لافاوی قین و تووریه‌ی راپه‌ریوان و سه‌زای موسته‌حه‌قیان وه‌رگرت. زۆریه‌ی ناوچه سه‌رمکییه‌کانی هه‌رێمه‌که‌ له‌ ژێر ده‌سه‌لاتی حکومه‌تی به‌غدا پزگارکران.

ناوه‌راستی مانگی مارتی ۱۹۹۱ هه‌نجومه‌نی ئاسایشی نیوده‌وله‌تی به‌ریاری ۶۸۸ی وه‌رگرت. تا هه‌یلی ۳۶ خرایه ژێر کۆنترۆڵ و پاراستنی ولاته زله‌یزمه‌کانی دونیا. جه‌ماوه‌ری سه‌مه‌دیده‌ی کوردستان بوو‌زایه‌وه، وره به‌رزبووه‌وه، بزافی پزگاربخوازی نه‌ته‌وایه‌تیمان خۆینی تازه‌ی تیگه‌راپه‌وه. پارته‌کانی کوردستان که‌وتنه‌وه نیو گۆرهمانه‌که. زهمینه و باروودخێکی نه‌وتو بۆ نه‌ته‌وه‌که‌مان په‌خسا، له خه‌ونی که‌سه‌دا وا کتوپر نه‌ده‌بیترا. ده‌سه‌لات له هه‌رێمه‌که‌دا تا ماوه‌یه‌ک که‌وته ده‌ست پارته‌کانی به‌ره‌ی کوردستانی.^(۴) باری گیانی، فیکری و سیاسی هه‌زاران کورده

(۴) به‌ره‌ی کوردستانی: دوا‌ی هه‌ول و ته‌قه‌لانیکی زۆر، له پۆژی ۱۹۸۸/۶/۶، نوینه‌رانی شه‌ش پارتی کوردستانی له ناوچه‌ی سه‌ئ سووچی نێران، عیراق و تورکیا، دۆلی خواکۆرک، کۆبوونه‌وه. نوینه‌رانی هه‌ر شه‌ش پارت رێککه‌وتنی به‌ره‌میان مۆکرد. به‌ره‌که‌ش تا دوا‌ی هه‌لبژاردنی ۱۹۹۲ و بنیاتانی حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستان به‌ ناو هه‌ر ما‌بوو.

نه‌مش ناوی نه‌ پارتانایه‌ که به‌ره‌که‌ی لێ پیکه‌اتبوو:

۱- پارتی سۆسیالیستی کورد. =

ئاوارەبووھەکانی ھەندەران جۆش و گۆش و سەرگەرمیی کوردایەتی تی
کەوتەوھ. ڕوو بەرەو خاک و نیشتمان و نەتەوھەمان کەوتەوھ گەپ و سووڕ
و کارکردنی دڵسۆزانە.

بەداخوھ، ھەر لەسەرھاتادا، ڕۆلی سەرکردایەتی پارێزگای کوردستان
کەموکورتی زۆری تێدا بەدی دەکرا. لە ڕووی بەرپرسیاری و داھاتووی
نەتەوھەوھ، لاواز و کورتبەن بوون. دەرگیان بۆ تالانکردن، دزی،
فرۆشتنی کارخانەکان، سەدان ماشینی بچووک و گەورە، شۆڤل و لۆری و
ئامبیری بەسوود، جۆرەھا کەلوپەل و شتوھەکی بەنرخ و ھزاران پارچە
چەکی سووک و قورس خستە سەر پشت. تالان و فرکوھوڕ لە ھەموو
لایەکەوھ کەوتبوو گەپ. بیریان لەوھ نەدەکردوھ، ئەو دەستکەوتە بەنرخانە
سامانی گشتین. ھی دانیشتوانی ھەرئەھەکەھیە. پێویست بوو، بۆ
بەرژوھندی جەماوەرەکە سوودیان لێ وەرگیریت، نەک کوردستان
ئاوھووت بکریت، بۆ بەرژوھندی پارێزگای تەسک یان کەسانی دز و
چەتە.

بۆ یەکەم جار لە میژووی کورددا ھەلبژاردنی ئازاد، لەژێر چاوەدێری
ولاتانی بیانیدا کرا. پەرلەمان و حکومەتی ھەرئەھەکە سازکرا. دەسەلاتی

۲- پارێزگای دیموکراتی کوردستان - عێراق.

۳- پارێزگای دیموکراتی کوردستان - عێراق.

۴- پارێزگای سۆسیالیستی کوردستان - عێراق.

۵- پارێزگای کۆمۆنیستی عێراق - ھەرئەھەکی کوردستان.

۶- یەکیبێتی نیشتمانی کوردستان.

تێبینی: لە لاپەرەکانی ۳۲۸ تا ۴۴۶ لە بەرگی سێھەمی (چەند لاپەرەیک لە میژووی خەباتی
گەلی کورد) بەرئێژی لەسەر دامەزراندنی بەرھەم نووسراوھ.

ته‌واو، په‌نجابه‌په‌نجا، که‌وته ژیر دهستی به‌کیتی نیشتمانی کوردستان و پارتی دیموکراتی کوردستان. زۆری نه‌خایاند عه‌قلییه‌تی ته‌سک و خۆپه‌رستی سهرکردایه‌تی هه‌ردوو هیزه سهره‌کییه‌که، بووه بنه‌مای سهرکیشه و مملانی و کینه‌به‌رییه‌کی نارها.

له ناوه‌راستی ۱۹۹۴ شه‌ری خۆیناوی بیمانا، بیئابرووانه له‌نیوانیاندا دهستی پیکرد. چهند هزار رۆله‌ی کورد کران به سووته‌مه‌نی شه‌ری کورد کوردکوژی! هیوای که‌شبینی دل و دهروونی جه‌ماوه‌ریان لیل کرد. تۆوی بیزاری و هه‌راسانیان بلاوکرده‌وه. سهرکردایه‌تی هه‌ردوو هیز که‌وته په‌له‌اویشتن، به نه‌هینی و ناشکرا، په‌نایان بق به‌ر داگیرکه‌رانی کوردستان و ولاتانی بیانی برد، تا یارمه‌تیان بدن له‌پیناو له‌ناوبردنی به‌کتر و چه‌سپاندنی دهسه‌لاتی تاکه‌هیز! باری کورد و کوردستانیان شتواند، زهمینه‌ی زنده له‌بار بق ناهزانی نه‌ته‌وه‌که ره‌خسا، حکومه‌تی هه‌ریمه‌که‌یان ئیفلیح کرد و تیکدرا. په‌رله‌مانی کوردستان رۆلی نه‌ما، ماکی ژه‌هراوی سۆزان و بادینانیان پشت. شه‌ری وێرانکاری، ده‌رکردن و ناواره‌کردنی به‌کتر، بیئیشی، برسیتی و ناهه‌زی و دوزمنایه‌تی وای له زۆربه‌ی دانیشتوانی هه‌ریمه‌که کرد، له ژانیان وه‌رس بن و بکه‌ونه نیو کیزاوتکی لیخن و سه‌ریان لی بشتویت. ئیستاش نازانن چاره‌یان به چی ده‌گات!

به‌داخه‌وه، له‌و باره‌ ناچۆر و دژواره‌ی هه‌ریمه‌که‌ی تیکه‌وتوه، گشت ده‌سته‌که‌وته‌کانی نه‌ته‌وه‌ییمان که‌هیشتوه‌ته هه‌ندیرتکی ترسناک و له‌ناوچوون. داگیرکه‌رانی کوردستان ئۆخژمنن به‌ پرووداوه‌کان و شه‌ری نیوه‌مخۆ. سهرکردایه‌تی پدک و ینک، به‌راڤه‌ر به‌ میژوو و نه‌ته‌وه‌که به‌ربرسیاری ته‌واو، له‌و کاره‌ساته خۆتئاوییه‌ی نه‌و دوو سێ سه‌له‌ی

پاڤردوو به سەر دانیشتوانی هەرێمه که دا سه پاندویانه، هه لده گرن. که وهرترین سهر شوێری و خیاته ته بۆ ههر پارێکی سیاسی کوردستان، به ههر پهلپ و بیانوو یهک، په نا بهرته بهر ولاتانی زلهیز و داگیرکه رانی کوردستان، له پێناو بهرزه و مهندی پارتایهتی تهسک و نازار و زیان به پرۆسه پهواکهی نهتهوهی کورد بگهیه نیت.

خوێنه ری بهرێز... دۆستانی خوێشه و یست... وا کورتهی کاروانیکی دورودریژ، پر له تاقیکردنه وه، نه زموون و به سه رهات، دهخمه په پیش ئیوه. ههر چه نده له ههر سی کتیب چه ند لاپه ره یهک له میژووی خهباتی گهلی کورد دا له گهلی شوێندا چه ختم له سهر نه وه کردووه که به نده یه کتیک بووم له نه ندامهکانی پارتی کۆمۆنیستی عیراق، له رۆژانی سهخت و ناخوێشیدا، له راوانان و بگره و بهرده دا، له رێباز و ههلوێستهکانی پاسترهوی و چه په رویدا، له په یوهندیهکانی نیشتمانی و کارکردنی به ره پیدا، له چاکه و خراپه له گه ل نه و پارتیدا کارم کردووه. به پێی شوین و پۆلی نیشکردنم بهر پر سیاری سهر که و تن و ژێر که و تنهکانی هه لده گرم. شوهر پێش نییه له کارکردنی سیاسی و پارتایه تیدا، خهباتکه ر، دوا ی لیکدانه وهی قوول و بیرکردنه وه، به به راوردکردن له گه ل جۆره ها رو داو، تاقیکردنه وه و نه زموون، کاره سات و به سه رهات، به به لگه نامه و ده کو مینت گۆران له هه لوێسته تیدا بکات. نا په وایه په سه ند نا کرت، له هه مان کاتیشدا به خوێه رستی، هه لپه رستی و که منرخ دیه زانریت، له ما و مه کی کورتدا، کرۆس به سه ر سه رتا پای پاڤردوو و کاره سیاسی و ژبانی پارتایه تی خویدا به پێنیت. به بێ شه ره مانه ش نکۆلی له تیکۆشانی پێشووی خوێ بکات!

په شیمان نیم له وهی کردوومه و نه و رێبازه ی له سه ری رۆیشه تووم،

تەقەلای زۆرم لەپیتناویدا داو، دەردەسەری، دەریبەدەری و نازاری زۆرم
چێشتوو، تا ئەو پۆژەیی دەچمە ژێر خاک، لە سوپای گەلانی مافخورا،
هەژاران و چەوساوان، زەحمەتکێشان و شۆڕشگێڕانی راستەقینەدا،
هەمیشە، خۆم بە سەربازێک داناو. لە کاروانی تیکۆشەران بۆ نازادی
بەختیاری کورد و کوردستان لە ژێردەستی داکیرکەران، لە بەرگریکردن
لە دیمۆکراسییەت، مافی مرۆف و یەكسانی، ئینتەرناسیونالیزمی
راستەقینە، دوور ناکەومەوه.

بە توندی، بە ڕق و کینەوه، دژی سازشکاران بە میتودی کوردایەتی
دەووستم. هیوا و ناواتم بە پۆژی نازادی و سەربەستی کوردستان پۆژ
دوای پۆژ لە بەرزبوونەوهدایە. گومان لەوهدا نییە، کە ئەو سەرکردانە
سازشکاری بە کوردایەتی پیرۆزەوه دەکەن و بۆ بەرژەومندی تایبەت و
عەقڵییەتی پارتایەتی تەسک کێنووش بۆ داکیرکەران کوردان دەبەن،
چۆکدادەرن. لەگەڵ نەتەوهکەیان پاستگۆ نیین. نیشتمانفرۆشن. پۆل و
ئەرکی تەور و پوازی تیکدەری و وێرانکردنی کوردستان دەبینن.
هەتاھەتایە، تا مێژوو لە کاردا بیت، ریسوا دەکرتن. نەفرەتی نەتەوهکەیان
و مرۆفایەتی لە دواي خۆیان بەجێ دەھێلن.

نامانجی گەلێکی کۆلنەدەری وەک کورد، هەر دیتە دی. سەرکەوتنیش
بە دەست دەھێتیت.

ستێرکپۆلم

١٩٩٧/١/٣٧

له ته مه نى منداليدا

كارتيكى سانا نيبه له ولاتيكي دواكه وتووى وهك ولانى نيمه، كه به شيكين له ولاتانى رژه لات و جيهانى ستيه م، مرؤف بتوانيت به وردى و فراوانى ميژووى ژيانى، له رژى له دايكبوونه وه، پابردووه كونه كاني خوى و نه ته وهكى له يادا بمينته وه. هر كاتيكيش ويست و نارمزوى هه بوو، بتوانيت به سه رها ت و روودا وه كان، به دورودريژى، وهك دهقى خويان، راستگويانه، تواريان بكات. له شتوهى يادگار و نه زموونى تاكيكرنده وه يه كى به سوود و پتكويكدا پيشكش به خوئنه رانى نازيز و نه وهى داهاتوو بكرت.

به پيچه وانى بار و ژيان و نهرى نيمه كورد. هر له كونه وه نه برا مه سيحايه نى له تهك نيمه كورد، له سه ر خاكي كوردستان ده ژين، له سه ر ناداب و رهوشتيكى يه كجار خنجيلانه ده رځن. نه و يش نه وه يه هر خيزانتيك كه مندالى تازه ي ده بيت، يه كسه ر ده بيت له ماوه يه كى كورتدا، كوربه تازه كه به ريت بڅ كه نيسه و، لاي لپرسراوى نايينى، كه له كوردستان پييان ده لئن قه شه. نه و پياوه نايينه به ده ستى خوى ناوى پيرژى كه نيسه، كه كتيبي موقه ده سى له سه ر خوئندراوه، به سه ر ده موچاوى منداله كه دا ده ينيت. دوعاى خي ر و خوشيى دواپژى به ختيارى، سه ر كه و تن و ته مه ندرىژى بڅ ده خوازيت. ناوى بڅ ه لده بژيت. كات و شوئنى له دايكبوون و ناوه كه شى له ده فته رى كه نيسه دا ده نو سريت. به م شتوه يه، به بى كه م و زياد، هر مرؤفيكى

مەسیحی تا رۆژی کۆچکردنی، کات و رۆژی لەدایکبوونی خۆی دەزانیت. ئەم پیشە و پێتازە کارێکی گەلی راست و پەواپە، و پشتاویشت بۆیان ماومتەوه.

بەداخەوه، نەک هەر ئێمە کورد، بەلکە زۆربەیی هەر زۆری نەتەوهکەکانی دۆنیای سییەم، تا هەنگە دوورن لەم جۆرە پەوشت و پیشەیه. کە لە هەمان کاتدا پەيوهندي بەتینی بەسەر سەرجمی داهاووی ولات و نەخشە و پلانی پێشکەوتن و دواڕۆژیەوه هەیه.

با زۆر درتۆه بە نووسینی رۆژی لەدایکبوون نەدین، چونکە ئەمە جگە لە هیندی پیشە و نەرتی تاییەت، بەندە بە باری زانیاری کۆمەلایەتی، ئابووری، سیاسی، پلەیی پێشکەوتن و گۆڕانی هەر کۆمەلگایەک لەم جیهانەدا.

دەبارەیی ژیانی تاییەتیم لە میژ ساڵە زانیومە رۆژی لەدایکبوونم ۱۹۳۱/۲/۲۲. چۆن ئەو میژووم زانی؟ بەتەواوی نایەتەوه یادم سالی ۱۹۳۵ بوو یا ۱۹۳۶، شەوتک لە شەوانی پاییز، باپیرم و باوکم منیان لەگەڵ خۆیان برد بۆ لای پیاویکی بالابەرزێ گۆشتن. جلوبەرکی سویی لەبەردا بوو، کەمێک کەوتبووه ناو سالان، دواي سلۆکردن، خواهنمال گەلی بە گەرموگوری پێشوازی لێکردین. باپیرم، حاجی عەولای کەبابچی، کە پیاوه پیرەکانی شاری کۆیە بە حاجی عەبدولای جامعە ناویان دەبرد گوتی: "قوربان ئەوه رەسولی کورم و قاتحی کوریم هیتاوه." بە لێکدانەوه و هانین و بردنی چەند بەلگە و رووداوی کۆن، سووچەخۆرەکەیی سەرنووس، سالی لەدایکبوونی رەسولی باوکمی بە ۱۹۰۷ دانا، و هی منیشی بە ۱۹۳۱/۲/۲۲ دانا. ئەو سەردان و ناوئوسینەش بۆ ئەوه بوو کە باوکم لە سەربازی رزگاری ببیت، بکریت بە بەرپرسانی ژیااندنی

دایکم (معیل)، به هۆی نهوێی که دایکم باوکی نه مابوو.

مرۆف هەر چهنده بکهوتته ناو سالان و به رهو پیری پروات، گهلی
روودای گرنگ و شتی سه رهکی به باشی له یادا نامینتتهوه!

له بیرمه که رۆژیک باوکم دهستی گرتم و بردمیه بهر دهرگای سه رای
کۆیه. دیمه نیکم کهوته بهر چاو شتی وه هام نه بینیبوو. دیم زۆربهی
دانیشتوانی شارهکه، قوتابیان، مووچه خۆزان، کهوره و بچووک به ریز
وه ستابوون. چهنه پۆلیسیک خه لکه که یان رێک دمخست. زۆری نه خایاند
دوو سێ نوتمۆبیل که یشتنه ناو خه لکه که. بوو به چه پله لیدان و
هاوارکردن، دهیانگوت: وه زیر له به غداوه که یشت. قائمقامی شار و پیاوه
ناو دارمهکان و پیاوانی ئایینی، به که ره موگورییه وه پیتشوازیان لیکرد.
خه لکه که ناوی دوو وه زیریان ده برد: یاسین هاشمی و رهشید عالی
که یلانی. له یادم نییه کامیان بوو!

زۆر به سه ره ئه و پۆزه تێپه ر نه بوو بوو، رۆژیک باوکم منی برده لای
مه لایهک، له مالی خۆیدا مندالی فیری قورئانخۆتندن ده کرد، ناوی مه لا
ساییری مه لا حه بیب بوو. باوکم گوتی: (مامۆستا ئه وه فاتحی کورمه
هیتاومه ته لات، قورئانی فیرکه، گۆشته که ی بق تۆ و هیتسه که ی بق ئیمه،
مانگانه و چی پتویسته پیتسه که شی ده که یین...) که وتمه ناو ریزی مندالان.
زۆریی له ته منی خۆم و گه وره تریشی تیدا بوو. پتویستی ده کرد هەر
مندالیک مانگی ۱۰۰ فلس بق مامۆستا، له گه ل دوو بار دار له وه رزی
زستاندا، به یینیت. خۆتندن سوخته خانه م زۆر لا خۆش بوو، ماوه ی
سالیک زیاتر له هاتوچی سوخته خانه به رده وام بووم! له خۆتندنیش
که یشتمه سووره تی یاسین له قورئانی پیروژ. له هه مان ده وره یه ردا
ده مبینی مام که تاکه برای باوکم بوو، هه موو به یانییه که دهستی ده دایه

کتاب و دهمته رمانی، پرووی دمکرده شوینکی تر بق خویندن. بقرانه به چیردریزی و سووریوونی منداآناهوه، به گریانهوه، دهمگوت: (تق بق کوئی دهجیت منیش بق نهوی دیم!) له وهرامدانه وهدا دهیگوت: "تهمنت کهمه و له قوتابخانه وهرت ناگرن!"

له یادم ماوه، چند جار له سوخته خانه رامده کرد و دمچوم له بهر دهرگای سهرهکی نهو قوتابخانه یه مامم تیددا قوتابی بوو، به مات و گزی دهوهمستام و سهیری ریزبوون و سروودگوتنی قوتابییه کانم دمکرد. شتیکی یه کجار خوش بوو لام و به سه رسوورمانه وه تییان راده مام!

له پاییزی ۱۹۳۷ باوکم ناچار کرد، بمخاته قوتابخانه. نهوکات له کویه دوو قوتابخانه هه بوو. قوتابخانه یه کهم و قوتابخانه یه دووهم. شوینی دووهم که وتبووه گهرهکی قهلات. له مائی نیمه نریک بوو. له بولی یه کهمی سهرمتایی دانیشتم، هه موو قوتابییه کان که وره و بچووک، ته نانات ماموستا کانیس له بهر پوه بهری قوتابخانه که دهرسان. ماوه ی کهسی نه دده له دیسپلینی خویندن و قوتابخانه دهرچیت. نهو بهر پوه بهر ش خوالیخوش بوو ماموستا زمکی نه محمد بوو. یه کجار بهر پوکویکی قوتابخانه که ی بهر پوه دهربرد.

لیره دا به پیوستی دهرانم نهوه ی دهر باره ی بنه ماله که مان دهرانم، به کورتی، تواماری بکه م و له دواییدا بگه ریمه وه سهر ژیانی قوتابخانه. وهک له باپیر و باوکم گوئیسیست ده بووم، بنه ماله که مان زور له کونه وه له شاری کویه ژیاون. باپیری باوکم ناوی محمد فتاح هه ویز بووه. له ناوه راستی سده ی نوزده یه م کراوه به سهر یاز. حکومتی عوسمانی، بق شهری قارس و بایه زید و قرم دهرینیریت. ماوه یه که دهر به دهری و ژیانی سهختی پر نازاردا به سه ر دهبات. له دواییدا له شکره که یان بق ناوچه ی

ویلايهتی ئەمەد = دیار بە کەر دەگەرێتەوه، پاراستنی هێمنی و ناساییشی باری هەر تەمە که دەخرێتە ئەستۆی لەشکر مەکه. باپیری باوکم، وەک سەربازێک، لە هەر تەمە که دا دەمێنێتەوه. زۆریهێ کاتی لە دەوێک، زاخۆ و نامێدی بەسەر دەبا. لەو سەفا و مەر وایەدا ژێنیک لە نامێدی دەهێنیت، ناوی جامعه دەبیت. وەک باپیرم بۆی دەگێرێنێهوه، نەنە جامعه، ژێنیکي ژیر و هێمن و زانا و که بیانویه کی باش بووه. لە خێزانیکی ناسراوی شاری نامێدی، بە بنەمالهی (ناغا) ناسراو بوون. جامعه، تەنیا دوو کۆری دەبیت. عەبدولوا و ئەحمەد. لە کۆتایی سەدهی نۆزدەهیم دەگەرێتەوه (کۆیه) و دەست بە کاسبی دەکات. دوکانێکی سەرتاشی دەکاتەوه. ئەوکات پێیان دەگوت: بەرپر. مال و دوکانه کهی لە گەرگی باپیر ناغا، نزیک بە مزگهوتی مفتی، دەبیت. باپیرم تەمەنی بیست ساڵ زیاتر دەبیت، ئەحمەدی برایشی بە دە ساڵێک لەو بچووکتەر، که باوک و دایکیان دەمرن. باپیرم روو دەکاتە خزمه کانی که لە گوندی شیواشوێک و مەرزان لە پوژناوی کۆیه دەژیان، داوای کێژتکیان لێ دەکات. ئەوانیش پەحمەدی دایکی باوکمی پێ دەدەن. نەنکه پەحمەم دوو کۆری دەبیت، پەسول و محەمە دەمین، لەگەڵ دوو کێژ، زەینەب و زبیده. زەینەب زوو دەمریت.

باپیرم پیاوێکی زیرەک، قسەزان و دەو گەر موکۆر، خواناسێکی که موینه بوو. لەگەڵ ئەوهی نەخوێندەوار بوو، قورئانی باش و بەرهوانی دەخوێندەوه. تا دنیای جیهیشت، مانگی جارێک هەر سی (۳۰) جزمی قورئانی خەتم دەکرد. لەژیانیدا سێ جار زیارەتی مەکه و مەدینەیی کردبوو، بۆیه ناوی بوویوو بە حاجی عەبدوڵای که بابجی یا حاجی عەولای جامعه. لە سەرماتی ژیانیدا چۆره ها کاسبی کردبوو، دێمەرەیی، که بابجیەتی و ماوهی بیست ساڵیکیش بەقالی. قەت نەیهێشتبوو ژن و

مندالی دووچاری دهستکورتی و کهمدهرامتی بین.

له کاتی جهنگی جیهانی یه کهمدا،^(۴) که به سهره ربه رلگ ناوی دهر کردبوو، دهکه وپته بهر لافاوی ره شبگیری و، به بی یک و دوو، یه کسه ر پاپیچه که دهری و بز سنوور مکانی روزه لاتی ده ولتی عوسمانی ره وانه ده کرتت. نه نکه رحمه و باوکم و نه حمه دی مای، یوو ده که نه لای خزمه کانیاں له گوندی مهرزان و شیواشوگ، به ریزگرتن له لایان ده ژین. هر جهنگه که کز تایی دیت، باپیرم ده که رپته وه کزیه و مال و خیزانه که ی کق ده کاته وه، ده که وپته وه ته قه لای ژیان و کاسبیکردن. که بابخانه یه کی که وه ده کاته وه. هر به ممش ناوه ستیت، پهل بق نیشوکاری تر ده ها ویت. له ماوه یه کی که مدا، ده بیته خاوهن میگه لیکی گه وه. جووت و گا بق نیوهار پیدا ده کات، سالانه گهنم و جق بق وه شانندن به نیوهار ده دا. له ناوه راستی بیسته گانی نه م سه ده یه محمه دممن و زبیده میان ده بیت.

حاجی عبدو لا بیسنوور ره سولی کوری خۆش ده ویست، یه کجار ریزی زوری لی دنما. ریزیک له ریزان نه مبینی جاریک به گرزی و تووره یی گفتوگزی له گه آدا بکات. پیاوی ناپینی و هزاری گه لی خۆش ده ویست، هه میسه دۆستایه تی و سهردانی ده کردن. نه وانیش زور ریزی نه ویان ده کرت. له سهرتای شپسته گاندا دونه ای جیته شت.

ره سولی باوکم، که تا نه م روزه له ژیاندا ماوه، پیاویکی له سهره خۆی که مدووه. خواناسیکه وپته ی که مه. نه مدیوه، ته نانه ت جاریکیش، له رووی

(۵) جهنگی جیهانی یه که م، سالی ۱۹۱۲ تا کز تایی ۱۹۱۷، جهنگی فراوان و پر زیان و نازار بوو، له تیوان ده ولتی عوسمانی و نیمپراتوریه تی نه لمانیا له لایه ک و، له لایه کی تریشه وه بریتانیا، روسیای قه سهری، فرهنسا و ئیتالیا. به شکانی عوسمانی و نیمپراتوریه تی نه لمانیا کز تایی هات.

باوکی به دهنگی بهرز بیهیقتیت. وهک هر نیسلامیکی راستگۆی خواناس، بهتهواوی له و پروایه دایه که (بههشت له ژیر پتی دایک و باوکدایه.) بهتهواوی دژی ناوهیتان و گوتهیه لهسر خه لک. خوتندهواریهکی که می هیه.

له سهههتای ۱۹۲۰ باپیرم داخوازی دایکم بۆ باوکم دهکات. به هۆی دۆستایهتی و ناسیاری کۆنی لهگهڵ بنه ماله ی نه مین نه محمد باو هیس، که ناوی باوکی دایکمه، چند سالتیک پیش نه م داخوازی به ش مام نه مین دهه ری و نه مری خوا به جی دهه تیت. عیسه تی دایکم به باوکم دهه ریت. وهک له دایکی دایکم گو تیبیست ده بووم، باوکی دایکم به خزمایه تی له بنه ماله ی حاجی محه مدی ده باغی، که به حاجیه گه ره ناسرا بوو، نزیک بوو. که سوکاری زۆریشی له گوند مکانی رۆژه لاتی کۆیه، بناری شاخی هه یبه ت سو لتان هه بوو. له دوا ی مر دنی سنی کیژی له دوا به جی دهه تیت، و جاعی کو تر بووه.

نه نکم، دایکی دایکم، نامینه، له بنه ماله ی (گارفینه) که یه کیکه له بنه ماله ناسرا و مکانی کۆیه. تا سالی ۱۹۴۸ له ژاندا ما بوو. به راستی نه نکه نامینه زنده به ده ره له سه ره مخ، پشو و درێژ و خواناس بوو. تا له ژاندا ماوم خو شه ویستی نه و نه نکه و دلسۆزی بۆ من له یاد ناکه م. به نه له تا و پیشه و په ره ده، هه لسوکه ت و ئاو هه وای نه و خێزان ه دا، چاوم به پروناکیی دنیا که وتوووه. لێره دا نه وه نه ده به سه و به پێویستی نابینم له مه زیاتر له سه ره ژیا نی بنه ماله که مان درێژه ی پێ بده م.

هه موو ته مه نی مندالی و خوتندن و لاوتنیم له گه ل خه لکی شاره که به سه ره بر دووه. بنجینه ی سه ره تا پای ژیا نم په یوه ندی به تینی به ناداب و نه ریت و پیشه و هه لسوکه وتی نه وتوه هیه، بۆیه کا به نه رک و کاریکی

پاست و رهوا دهبنیم کورتهیهک لهسه ر بار و چۆنیهتی ژیا نی شارمهکه
تۆمار بکه م.

خۆشبهختانه، مامۆستای هۆزانی کورد کاک مهسعود محهمه
جهلیزاده، له کتێبهکهی (گهشتی ژیانم) و کتێبی حاجی قادری کۆبی،
مافی تهواوی داوهته شارمهکه. له دوا ی نهو مامۆستا کاک تاهیر نهحمه
حهوتزی و هاوڕێی دێرینم کاک نهحمه د لزاریش لهسه ر ژیان و پیشه،
ناداب و نه ریتی شارمهکه یان نووسیوه. لیره دا بهندهش، به کورتی، شتیک
دهرباره ی ژیا نی شارمهکه، له پیش و پاشی جهنگی دوومه وه، له چه ند
برگه یه کدا تۆمار ده که م.

پیشه کی تکا له دانیشه توانی کۆیه و خۆنه رانی نازیز ده که م، لیم
ببۆرن، نه ره ی ده یخه مه پیشیان تیروته سه ل نییه!

کۆیه شارته که له شاره کۆنه ناو دارمهکانی کوردستان. له کۆنه وه به
شوینی ریزگرتن و پیاوه تی و چاوتیری ناوی ده کردوه. زانایانی نایینی
ناو داری تیدا هه لکه وتوه. له زۆربه ی ناوچهکانی کوردستانه وه قوتابیان
بۆ ته واو کردنی خۆتندنی نایینی روویان تیکردوه و شهاده ی مه لایه تیان
له سه ر دهستی مه لا زاناکانی کۆیه و مرگرتوه و گه راونه ته وه ناوچهکانی
خۆیان.

له رووی کرین و فروشتن و ئالوگۆڕی بازرگانی رۆلێکی دیارکراوی
و مرگرتبوو. چهنده ها پیشه سازی دهستی جۆراوجۆری تیدا به ره م
دهکرا. زنجیره ی کاروانی بازرگانانی تا ته وریز، سه نه و گه لی ناوچه ی تر
گه ر و سووڕیان کردوه. خه نجه ری کرمان و جه وه ردار، پیلای پیوان
و مک کالهک، ئیمه نی، سۆلی جوانی سه ر به ناو ریشم بۆ ئافرمان، لبادی
باش، جۆره ها کۆبان، کارکردنی ناسنگه ری، خرا ر و جاجم، دروونی

جلویه‌رکی نایابی پتکوییک و... هتد. بق هر به‌شیک له کارانه گوزهر
به‌شی تایه‌تی خۆی هه‌بووه. شپوهی کارکردن و به‌ره‌مه‌پێنانه‌که نزیک
بوو له و شپوهی که له کۆتایی سه‌مه‌کانی ناوه‌ند له ئه‌وروپا به مانیفاکتۆرا
ناوی ده‌رکردبوو.

یه‌کجار له‌میژه ژماره‌یه‌کی زۆر له برا مه‌سیحیه‌کان له کۆیه و گوندی
هه‌رمۆته‌دا ده‌ژین. دۆستایه‌تی و په‌یوه‌ندی به‌تینیان له‌گه‌ڵ دانیشه‌توانی
شارمه‌که هه‌بووه، تا هه‌نگه‌ش پارێزراوه. له خۆشی و ناخۆشیدا، ژانیان
له ژانی خه‌لکه‌که جیا نه‌کردوه‌ته‌وه. له‌ته‌ک گه‌ره‌کی برا مه‌سیحیه‌کان،
تا سالی ۱۹۵۲، ژماره‌یه‌کی زۆر له خه‌زانی جووله‌که، له شارمه‌که‌دا،
ده‌ژیان. به‌ته‌بابی و دۆستایه‌تی، دوور له سه‌روکایه‌تی پتکردن، یا
ده‌ژایه‌تیکردن، ژانیان له‌گه‌ڵ سه‌رجه‌می دانیشه‌توان به‌سه‌رده‌برد.
هه‌ردوو تا‌قمه‌که مه‌ ئاینیه‌که، دروشمه‌کانی ناپینیان و ئاداب و بیشه و
زویاتی تایه‌تی خۆیان پاراستبوو. به‌شیک له جووله‌که‌کان خه‌ریکی
زێنگه‌ری و زیوو بوون، هه‌ندیکیشیان خه‌ریکی کاسی و بازرگانی و
کهرین و فره‌ق‌شتن بوون. ده‌سه‌تره‌نگین و چالاک بوون له په‌یدا‌کردنی
پیداویشه‌تیه‌کانی ژانیان و سامان. هه‌ر سه‌ ئاینی شارمه‌که، له خۆشی
و ناخۆشی، تالی و تفتی و ناخۆشیی ژاندا، پتکرا به‌بێ جیاوازی
به‌سه‌رداریان ده‌کرد.

شارمه‌که و ده‌وره‌ری دیمه‌نیکی جوانی سه‌رنجراکیشی پتکه‌پێناوه. له
سه‌روچاوی هه‌مامۆک، که که‌وتوه‌ته باکووری شارمه‌که‌وه، به‌ ده‌ژایی
هه‌شت کیلۆمه‌تر، په‌ز و باخ و باخچه، که‌وانه‌یه‌ک بق پۆژه‌لاتی شار
دروست ده‌مکات. په‌ره له کانی و کانیاو و شوینی دلگیری خۆش. شوینی
رابواردن و پشوودانی یه‌کجار زۆری تیدا هه‌لکه‌وتوه. به‌تایبه‌ت له وه‌زی

به‌هار، هاوین و پاییزدا .

حاجی قادری نهمر^(۶) گه‌لی راستی کردوه که له پارچه شیعره‌که‌یدا ده‌لیت:

له مه‌یدانی به‌ه‌ارا شاره‌که‌ی کۆ

قوبه‌ی کشمیری دا به‌ر شقف وەک گۆ

له ما‌به‌ینی که‌کۆن و هه‌به‌سولتان

شنه‌ی ئیواران و سایه‌ی سبه‌ینان

به‌هاری بۆ گۆل و بۆ میوه‌ پاییز

نه‌زیری گه‌ر بلیتی نایه‌ته‌ جائز

باش له یادمدا ماوه‌ته‌وه، که هه‌ر به‌فری زستان دمتوايه‌وه، سه‌رما و سۆل به‌سه‌رده‌جوو، هه‌فتانه، به‌تایه‌ت رژانی چوارشه‌مه‌ و هه‌ینی، پۆل پۆل دانیشه‌ستوانی شاره‌که، به‌بێ جیاوازی، له به‌یانی زوووه‌ روویان ده‌کرده‌ سه‌یرانگا و شوینه‌ دیمه‌ن جوانه‌ چۆربه‌چۆره‌کانی ده‌رووبه‌ری شار، به‌ جلویه‌رگی رازاوه‌ی جوان، شوخ و شه‌نگ، به‌ گۆرانگوتن و ناوازی خو‌ش، شایه‌ی و هه‌لبه‌رکێ و به‌ ده‌هۆل و زووړنای کورده‌واری، کاتیان به‌سه‌رده‌بهرد.

ئو سه‌یرانگا ناوداران‌ه‌ی له‌کۆنه‌وه‌ ناویان هه‌بوو، باخچه‌کانی

(۶) حاجی قادری کزایی: حاجی قادر کوری مه‌لا نه‌حمه‌دی مه‌لا صالحه، له گۆندی کۆرفه‌ره‌ج له‌ باشووری رۆژه‌لاتی کۆیه، سالی ۱۸۱۵، چاوی به‌ دونه‌یا که‌وت. سه‌رمه‌تای ژیان و خویندنی فه‌قییه‌تی له‌ مزگه‌رته‌کانی کۆیه‌ بووه، له‌دوا‌ییدا چوو‌مه‌ رۆژه‌لاتی کوردستان. پاشانیش که‌ه‌شته‌وه‌ نه‌سته‌نبۆل. سالی ۱۸۹۷ له‌ نه‌سته‌نبۆل دونه‌یای جێبه‌جێستوه‌وه. حاجی قادری کزایی له‌ سه‌ده‌ی نۆزده‌یه‌مدا رۆژتیکي شۆرش‌شکێرانه‌ی ديار‌کراوی بینه‌وه‌ له‌ هاندان و بزواندنی هه‌ستی کوردایه‌تی پیرۆز. داوا‌ی به‌گرتن و نازادی و سه‌ربه‌خۆیی نه‌ته‌وه‌که‌ی کردوه‌وه.

سەر و چاوی حەمامۆک، کەندەمکۆخ، رەزی پۆلسکی، کانیسکان، ئۆمەر خوجان، شاخی مشکە، لولوی زایەر، کانیی قەرە، تاتوکان، مێرکی خالم بەگ، هەرمۆتە، هەیبەسولتان و چنارۆک و حەمام جەل... هتد. لە زۆربەیی ئەو شوێنانەی ناویان هاتوو، بەهاریان لە ژێر کەپکە شاخ و دۆلەکاندا، ناو هەڵدەقووڵا. مێرگ و مێرگوزاری کە موێنەیی دلخۆشکەری لێ بدەیی دەرگا. هەست و هۆشی مرۆقیان دەههژاند. خەندە و گوشاردی لەسەر پروان پەیدا دەرکرد. بۆنی خۆشی ریحانەکتیویلکە، گولەباخ، حاجیلە و سۆرا و گولەزەرد و هێرۆ، دۆنیای پێ دەرکرد و دەبیرازاندەوه. مرۆف نەیدەوێست لە نێو ئەو دیمەتە جوانانە دور بەکەوێتەوه.

مرۆف هەرچەندە بەکەوێتە ناو سالانەوه، هێندێ رۆداو و بەسەر هات هەن لە یاد دەرناچن. لەو نەمشکە دەکات کە لە بەرد هەلکەنراوه و رەش نابێتەوه، شوێنەوارە کەسی هەرا هەم نەبینتەوه. گێڕانەوهی هێندێ لەوانەیی کارگەرن و پەییوێندیان بە ئادابیو ئەخلاقیی گۆمەلایەتی و ژبانی دانیشتوانی شارمکە و خانەوادەمەوه هەیه، سەرەتایان بۆ بنجینەیی بنیاتنانی ژبانی داهاوو و پەرور دەبووم. تابهتصباری خەلکی کۆتیم باش لەبەر چاودا ماوه، کە دۆستایەتی و تەبایی و هاوچۆکردنی یەکتەر یەکجار باو بوو. ناحەزی و دۆژمنایەتی کردنی یەکتەر و کینەبەری بە دەگمەن دەبینرا. لە ماوهی سی (۳۰) سالی رەبەقدا (۱۹۳۱ تا ۱۹۶۱) لە شاریکی نیمچەگەورەیی بە گۆرەیی ئەوکات، لە کۆمەلگایەکی خێلەکی و دەرەبەگایەتیدا، لە ئەنجامی شەڕ و پێکداداندا تەنیا سێ کەس کوژراو هەبوو، کە لە هەمان دەورووبەردا کەم دێ هەبوو لە هەریمی کوردستاندا، چەند کەسیکی تێدا نەکوژرابێت!

پێشتریش ئاوازم بۆ کرد، لە سەرەتای منداڵیمەوه هەستم دەرکرد، کە

خواناسین و دینداری له‌ناو مال‌ه‌که‌ماندا به‌کچار به‌هیز بوو. بایر و باوکم زۆریه‌ی نوژکردن‌یان به‌کۆمه‌ل له‌ مزگه‌وت به‌جی ده‌هینا. در‌تخییان له‌ یارمه‌تیدانی مه‌لا و فه‌قییه‌کان نه‌دمکرد. پۆژانه ئیواران ئه‌و چیتشت و خوارده‌نی له‌ مآلمان ئاماده‌ ده‌کرا، فه‌قییه‌کانی که‌رکه‌که‌مان ده‌هاتن و به‌شی خۆیان پێ‌ ده‌را. به‌یاتیان، له‌گه‌ل کازیوه‌دا، هه‌موو نه‌ندامانی بنه‌ماله‌که‌مان له‌ ده‌نگی قورئانخوێندنی باپیرم به‌ ناگا ده‌هاتین. ئیوارانی مانگی رهمه‌زان، به‌تایبه‌ت شه‌وه‌کانی (لیله‌ القدر)^(٧)، باپیرم و چهند مه‌لا و فه‌قی شه‌وانه‌ تا ماوه‌یه‌کی باش له‌ مآلماندا قورئان‌یان ده‌خوێند و ده‌سته و دوعا ده‌هه‌ستان. له‌ ته‌مه‌نی هه‌فت سالییه‌وه تا ١٢ و ١٣ سالی، به‌گه‌رمی له‌گه‌ل باپیر و باوکم هاتوچۆی مزگه‌وته‌کانم ده‌کرد. به‌تایبه‌ت مزگه‌وتی مه‌حموودئاغا، که‌ نزیک مآلمان بوو. ناسیاری و ناشنایه‌تی به‌تینم له‌گه‌ل فه‌قییه‌کاندا هه‌بوو. گه‌لێ جار ئیواران ژماره‌یه‌ک له‌ بیاوه ئایینییه‌کانی که‌رکه‌ له‌ لایهن فه‌قییه‌کانه‌وه کۆ ده‌کرانه‌وه و، به‌ قسه‌ی خۆش و نوکته‌گێرانه‌وه کاتیان به‌سه‌ر ده‌برد. به‌نده‌ش له‌ناویاندا ئاماده‌ ده‌بووم.

هر که‌ که‌وته‌ قوتابخانه‌ و له‌ پۆلی یه‌که‌می سه‌ره‌تایی دانیشتم، به‌یانیان به‌ ریزبوون و سه‌رووگوتن، به‌ ریکویتیکی بۆ ده‌رسخوێندن هه‌موو قوتابییه‌کان ده‌چووینه‌ پۆله‌کان. له‌ ناخی ده‌روونی خۆمدا به‌ ژبانی تازه‌، یه‌کچار، گوشار ده‌بووم. بایه‌خی باشم به‌ خوێندن و که‌لوپه‌له‌کانی

(٧) لیله‌ القدر، له‌ لایهن سه‌رتاپای نیسه‌لامه‌وه به‌ پیرۆزترین شه‌و ده‌ژمێردرێت. شه‌وه‌که‌ ده‌که‌وتنه‌ کۆتایی مانگی رهمه‌زان و هه‌ندێ لایهن شه‌وی ٢١ و هه‌ندیکیش شه‌وی ٢٧ به‌ لیله‌ القدر داده‌نێن. له‌ شه‌وه‌ پیرۆزه‌دا قورئان بۆ پێغه‌مبەر (د.خ) هاتووته‌ خواره‌ود. عیباده‌ت و خواریه‌رستی (لیله‌ القدر) به‌ ٨٢ سال عیباده‌ت ده‌ژمێردرێت.

قوتابخانه‌م ددها. فره پڙزی ماموستا کانم ده‌گرت. نو ئه‌رکانه‌ی پڙزانه له خویندن پیمان ددهرا، که ده‌که پامه‌وه مال، نو‌قره‌م لئ هه‌لده‌مگیرا تا هه‌موویانم به‌جئ ده‌هیتنا.

له پۆلی دووه‌می سه‌ره‌تاییدا ده‌مخویندن، کتویر، پڙتیک له قوتابخانه‌که‌مان بوو به‌گریان و هاوار و باوکه‌پڙ. سه‌ره‌تاپای نو مندا لانه‌ی له ته‌مه‌تی مندا بوون، نه‌مانده‌زانی چی پوویداوه، ئه‌م شین و شه‌پوره‌ بۆ چیه‌ی! له‌دواییدا ناگاداریان کردین که پاشای نه‌وکاتی عیراق مه‌لیک غازی مردووه. به‌و بۆنه‌ سئ پڙ قوتابخانه‌که‌مان و سه‌ره‌تاپای داموده‌ستگا کانی میری له سه‌رانسه‌ری عیراقدا له کارکردن وه‌ستینرا. ئالا هیترا به‌ خوار. پرسه‌ی په‌سمی دانرا. دوا‌ی چنه‌د سالتیک که که‌وته‌م ناو کارکردنی سیاسی و حیزبایه‌تی، زانیم که به‌ هوی پلانیک‌کی ئیمپریالیزمی ئینگلیز و چنه‌د نوکه‌رتیک مه‌لیک غازی کوژرا و له نیویان برد.

مامم که له هه‌مان قوتابخانه‌دا ده‌مخویندن، له دوا‌ی پۆلی شه‌شه‌مه‌وه، باپیرم وازی له خویندن پئ هیتنا. دوکانیک‌کی عه‌تاری گه‌وره‌ی بۆ کرده‌وه، هه‌رده‌م ده‌یگوت پزق و نان له‌سه‌ر خودایه، مووچه‌خوژان ژبانیان له چوارچێوه‌یک ده‌رناچیت و چاویان له ده‌ستی کاسبکارانه.

له‌و پڙه‌وه‌ی که‌وته‌م قوتابخانه، له راده‌ به‌ده‌ر مگیزم له خویندن و قیریبون هه‌بوو، نایه‌ته‌ یادام له هه‌موو ئه‌و ماوه‌یه‌ی له قوتابخانه‌ به‌ردوام بووم، پڙتیک له پڙزان، خۆم له ده‌رسخویندن درزبیته‌وه.

خویندم گه‌یشته‌بووه پۆلی چواره‌می سه‌ره‌تایی، وهرز سه‌ره‌تای به‌هار بوو، به‌یانیه‌یک له قوتابخانه‌که‌مان بوو به‌ هاوار و چه‌پله‌لیدان، هه‌موو ماموستا و قوتابیه‌یکان کۆبوونه‌وه. به‌رتیوه‌به‌ری قوتابخانه‌که‌مان ده‌ستی

به وتارخوئیندنه وه کرد و کوتی: سوپای عیراق رایه پی، هیرشی برده سه ر ئینگلیزی داگیرکر. دهیانه ویت ولات له ژیر دستنی بیگانهی داگیرکر دهر بهین. حکومه تیکی نیشتمانی و نه ته وه بی به سه رۆکایه تی رهشید عالی گه یلانی بنیاتنراوه، ماوه هیه هه ر قوتابیه که ته مه نی له شانزه سال زیاتر، خۆی گیانفیدا بکات و بجیته به ره ی شه ر دژی ئینگلیز... هتد. چهن قوتابیه که له ریز هاتنه دهر و، خۆیان ناو نووس کرد که ناماده ن چه ک هه ل بگرن و به رگری له عیراق بکن.

ئهو کات سه رم له م گیره شه شپۆتینی و هه راوه وریایه دهر نه ده چوو. نه شه مه زانی نه وه هه مو خه لکه بوچی وا سه ریان لیشیواوه! شه و رۆژ کار و پیشه بیان نه وه به له ده وریه ری رادیق کۆ ده بوونه وه. گوئیان له دهنگوباسی شه ره کانی سوپای عیراق دژی بریتانیا ده کرت.

له هه مان ده وریه ر، رووداو تکی فره نابه دی، مندا لانه ی گیره شه شپۆتین له کۆیه روویدا. ئه ویش نه وه بوو، ژماره یه که له کهسانی نه قام و سه رلیشه یواو، که خۆیان به هه واداران ی بزووتنه وه که ی رهشید عالی و فاشیسته کانی نه لمانیا ده زانی، نازاوه یه کی ناره وایان دروست کرد. به هه راوه وریا، هیرشیان بق سه ر ماله کانی جووله که کان برد. باری شاریان، به نیازی تالانکردنی ماله کانیان و نازاردانیان، شله ژاند. به چاوی خۆم په لاماردانه کم بینی. هه لوئستی ره و و ژیرانه ی پیاوه ناسراو و ده سه لاتداره کان، زوو گیره شه شپۆتینه که یان بوو چه ل کرد و ریتگای له خراپه کاره کان گرت. ماوه ی نه دان ده سترتژی بکرتنه سه ر جووله که کان و سامان و مالتیشیان پارتیزا. له چه ند لایه ک بیستومه، تا هه نکه ش، له و جووله کانه ی له ژیاندا ماون، که لێ به رتیزگرتن و شیایویه وه، باسی هه لوئستی باش و په زامه ندییان له دانیشه توانی کۆیه ده گیره نه وه. زۆر

دریژه‌ی نه‌کیشا، نه‌ی ناشوب و هاشوه‌وشه دامرکایه‌وه، سوپای ئینگلین سه‌رکه‌وت، لایه‌نگره‌کانیان وه‌ک عه‌بدولئیللا و نوری سه‌عید گه‌رانه‌وه به‌غدا. ده‌ستیان به‌سه‌ر حوکه‌دا گرت‌وه. ره‌شید عالی و داموده‌ستگا‌ه‌ی رایانکرد و بلا‌وه‌یان پیکرا.

قوتناخی خوتندم گه‌یشتبووه پۆلی پینجه‌می سه‌ره‌تایی، هه‌ستم ده‌کرد نارمزوو، هه‌ست و سه‌زۆم بۆ خوتندنه‌وه به‌ره‌و زیاده‌بوون ده‌روات. هه‌ر نووسراو و په‌رتوکه‌تیکم بکه‌وت‌بایه به‌ر ده‌ست، به‌گه‌رمی، ده‌مخوتنده‌وه، ده‌شم پاراست. ته‌قه‌لام ده‌دا بلا‌وکراوه‌ی کوردی و عه‌ره‌بی په‌یدا بکه‌م. کۆمه‌لیکی باش له‌ گۆفاری گه‌لاویژ، ده‌نگی گیتی تازە، دیوانی حاجی قادری کۆبی، دیوانی تاهیربه‌ک، نامیلکه‌ی به‌ره‌و رووناکی مامۆستای نه‌مر عه‌بدولواحد نوری، بلا‌وکراوه‌کانی نه‌مر حوسین حوزنی مۆکریانی، له‌گه‌ل جۆره‌ها گۆفار و بلا‌وه‌کراوه و پرویاگه‌نده و راگه‌یاندن، که په‌یوه‌ندیان به‌ جه‌نگی جیهانی دوومه‌وه هه‌بوو، کۆم کردبوونه‌وه و سه‌رتاپای چاپکراوه‌کانم لا به‌نرخ بوون، باش ده‌مپاراستن. تا ناوه‌پراستی ۱۹۴۶ هه‌موویانم لا مابوو. کاتیک عوسمان مسته‌فا خۆشناو داوای لیکردم که به‌ دیاری بۆ مه‌هابادی بنێرم، کتیبخانه بچکوله‌که‌مم پیتشکه‌ش کرد.

هه‌ر قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تاییم ته‌واوکرد، شه‌هاده‌ی دهرچوونی پۆلی شه‌شه‌م بۆ ماله‌وه برده‌وه. باپیرم که‌وته پالم، شه‌و و رۆژ به‌ گویتیدا ده‌مخوتندم: قوتابخانه سوودی نییه؟ وه‌ره لای خۆم له‌ که‌بابخانه ئیش بکه، رۆژی سێسه‌ده‌ فلس، مانگی نۆ دینارت پێ دهمم، نه‌وکات مانگانه‌ی پۆلیس شه‌ش دینار بوو، ه‌ی مامۆستای قوتابخانه‌ی مندا لانیس نه‌مه‌گه‌یشته دوانزه دینار. به‌ قسه‌ی خۆش و تکا و داوا، هه‌لخه‌له‌تام و

سالتیک خویندم چېبېشت. له کهبابخانه دستم به نیشکردن کرد. نهو پاره‌ی وهرمدمگرت، بځ خوځم خه‌رج دمکرد. گيرفانم هم‌میشه پر پاره بوو. پږتیک بايه‌خدانم به خویندنه‌وه لاواز نه‌دمبوو، هر پهرتووک و بلوکراوهمیک بهاتايه شارهمکه‌مان، يه‌کسر، دمکړين. سرهمرمانه‌ش دمخویندنه‌وه. نیواران که دستم له نیشکردن بهر دمبوو، هاتوچوی نهو شوینانم دمکرد که قوتابی و خوینده‌وارانی شارهمکي لی کږدمبوونه‌وه. هه‌لسوکه‌وتم له‌گه‌لدا دمکردن.

له به‌هاری ۱۹۴۲د، بځ يه‌که‌م جار، له‌گه‌ل مامم بځ به‌غدا پږیستم. که گه‌یستمه که‌رکووک، شاریکی گه‌وره و خوځ، شه‌قام راست و قیرتاوکراو، رووناکي کارمبا له هم‌موو شوین و کووچه‌کانی بلوکراوهم‌وه. شه‌مهنده‌فر و گالیسکه. نه‌وه‌ی دمببینی لام شتی تازه بوون. له میوانخانه‌که‌مانه‌وه، به گالیسکه، بځ ویتستگه‌ی شه‌مهنده‌فر پږیشتین. نیوان چاپخانه‌ی نه‌حمه‌دناغا تا نیستگه‌که دمشتیکی چږلوه‌وژل، خانوویه‌که، ساختمانیکی تیدا دروست نه‌کراو. که‌رکووکی نه‌وکات دووچاری پهرسه‌ندنی تووی هم‌زه‌رستی و دوو‌به‌رهمکی پاکويزان نه‌هاتبوو، هینده‌ی همیه‌کی نیستاکه گه‌وره نه‌بوو.

به‌یانی پږزی دووم گه‌یشتینه به‌غدا. دوی پشودانیکی کورت، که‌وتینه گه‌ر و سوور له شه‌قامی ره‌شیدا و بازاری شوچجه و مزگه‌وته‌کان. مامم که‌وته کرپینی نه‌و شتومک و که‌لویه‌لانی بځ دووکانه‌که‌ی پیویستی بوو. يه‌که‌م جار له ژيانمدا، سینه‌ما، تياتر، رستوران و گازینوی گه‌وره‌گه‌ورهم بینی. دوی ده پږژ مانه‌وه له به‌غدا، به هه‌مان ږنگا و شتیه، که‌راينه‌وه که‌رکووک. له‌وتشه‌وه به نوټوم‌وټیل بځ کویه. ږنگاکه زنده‌به‌دور سه‌خت و پر مه‌ترسی بوو. به پینج شه‌ش

سه‌عات زیاتر نو تو مۆبیل ریگا که ی ده‌بری. ریگایه کی ناخۆشی
قیرتاونه‌کراوی پر که‌ند و له‌ند.

کۆتایی سالی ۱۹۴۲ دوو چاری نه‌خۆشییه‌کی به‌کجار گران و پر نازار
هاتم، پیتیان ده‌گوت (ره‌شه‌گرانه‌تا التیفوس)، سنی مانگ زیاتر به‌کی
خستم وا بئی هیز بووم سالتیک نه‌متوانی به‌شداری له‌تاقیکردنه‌وه‌ی
سه‌ره‌سالی خویندم بکه‌م.

سالتیک به‌سه‌ر که‌شته‌که‌ی به‌غداد تیپه‌ریبوو، کۆتایی ۱۹۴۴،
کاره‌ساتیکی جه‌رگبری ناخۆش، پر زام و که‌سه‌ر تووشی خانه‌واده‌که‌مان
بوو. نه‌ویش نه‌وه‌ بوو، مامم له‌که‌ل براده‌ریکی دۆست و ناسیار بق
شتومه‌ککرینی بازرگانی بق به‌غدا ریویشن، له‌ناکاوا، دوا‌ی چه‌ند ریوژیک
بروسکه‌به‌کمان پیگه‌یشت. نا‌کادارکراین که‌ مامم به‌ گولله‌ی ویل گیانی له
ده‌ست داوه. به‌بئی وه‌ستان با‌پیر و باو‌کم به‌ره‌و به‌غدا ریویشن. شین و
شه‌پۆر، گریه و هاوار له‌ مالممان ده‌ستی پیکرد، نارامی و گوشای
به‌ته‌واوی له‌ناوماندا هه‌لگیرا. نووزه و گریان و ناهمی ده‌روونی نه‌نکم
هه‌موو هه‌ستیکی ده‌بزواند. هه‌فت سالی ره‌به‌ق له‌سه‌ر ئەم شتیوه‌یه
ریویشن، تا له‌ خۆشه‌ویستی کوره‌که‌ی گیانی له‌ ده‌ست دا. به‌ داخ و
که‌سه‌روه، مامم چه‌نده‌ حه‌ز بکه‌یت لاوتکی شوخ، ری‌کوی‌تیک، هیمن و
ره‌وشتاباش بوو. نه‌وه‌ی له‌نزیکه‌وه‌ ده‌یناسی، به‌کجار خۆشی ده‌ویست. وا
بزائم له‌و ماوه‌ کورته‌ی له‌ژياندا یوو دلی که‌سی نه‌ره‌نجان‌دبوو. ته‌نیا
بیستوووو سال ژیا. دوا‌ی له‌ناو‌چوونی تا ماوه‌یه‌ک زۆر که‌س ناهیان بق
هه‌له‌که‌یشا.

سال دوا‌ی سال هه‌ستم ده‌کرد ناره‌زووم بق خۆتی‌هه‌لقوو‌رتان له
کۆیوونه‌وه‌ و دانیشتنی ئەم‌لا و ئە‌ولا و زانینی ده‌نگوباسه‌کان زیاتر

دهبوو. به دواى ئه شوئنانه دا دهگه پام، كه باسوخواسى تيدا دست
دمكه وت. به تايبهت ئه شوئنانه ي راديوى تيدا بوويه، چونكه نه وكات
راديوى له كه م شوئندا هه بوو.

گه لى جار وا ريك دمكه وت له شوئنه كان دهبوو به چه له ليدان و هاوار
و گۆته ي خوڤ خوڤ! نه ها سوپاى ولاته كانى محوهر (نه لمانيا، نيتاليا و
ژاپون)، له به ره ي شه رى ئه و لات و نه و شوئن دوو چارى شكستى و
پاشه كشه هاتوون. هيزه كانى ولاته هاويه يمانه كان (الحلفاء) سه ركه وتنى
گرنگيان وه دست هيناوه. له باكوورى نه فريقا ژانرالى ئينگليزى
مۆنتگۆمرى كه وتووه ته راوانى سوپاى مارشال پۆملى هيتله رى. هيزىكى
ولاته په كگرتووه كانى نه مريكا به فرمانده ي ژانرال نه يزنه اوهر له
رۆژئاواى فرمىسا دابه زين و به ره يه كى تازيه ان دژ به فاشيستيه كان
كرده وه. له په كيتتى سوڤيهت دواى شه ريكى په كجار قورس له ده روپه رى
شارى ستالينگراد، سوپا يه كى گه وه ي فاشيستيه كان دوو چارى
گه وه ترين تيكشكان بوو، سه رتاپاى هيزمكاني نه لمانيايان به ديل كرت،
كه له ناوياندا مارشال پاولوس و زياتر له سيوپينچ ژانرالى تيدا بوو.
هه ريمه كه ش به ته واوى له دوژمن پا ككرايه وه. پارسه نكى بارى شه رمكان
به ته واوى بق لاي هيزه كانى هاويه يمان وه چه رخابوو. رۆژاته له هه سوو
به رمكاني شه ر هيز و سوپاى ولاته سوئندخۆره كان به ره و پيشكه وتن
ده رپيشتن.

به شى عه ره ي ئيستگه ي راديوى له ندهن، رۆژانه، چه ند جار به دنكى
به رز، دهنگوپاسى جه نكى بلاو ده كرده وه. هه ست و هوشى گوڤگرانى
دهه ژاند. په يتا په يتا ريق و كينه دژى به فاشيزم به رز ده بووه وه. هيو و
وره ي جه ماوهر به سه ركه وتن و دوا رۆژى به ختيارى و شادى، فره

به‌خیزایی بهره‌و زیادبوون ده‌ویشت.

له هه‌مان ده‌وروه‌ردا میری بریتانیا نیستگه‌یه‌کی به زبانی کوردی له شاری یافا له فه‌له‌ستین سازکردبوو. ئه‌ویش پۆژانه ده‌نگوباسی بهره‌مکانی جه‌نگ و ئه‌و سه‌رکه‌وتن و پیتشکه‌وتنانه‌ی وه ده‌ست ده‌هاتن، بلّو ده‌مکرده‌وه. له‌پال ئه‌وه‌شه‌وه گه‌لی پڕۆگرامی خوۆش و دلگیر، سه‌روودی نیشتمانی و گۆزانی کوردی بلّو ده‌مکرده‌وه. فاشیزمی پيسوا ده‌کرد. په‌رده‌ی له‌سه‌ر ناوه‌پۆکی ماکی درپدانه‌ی فاشیسته‌کان هه‌لده‌مالی. سه‌ره‌رشتکارانی نیستگه‌ پۆلیکی زنده‌به‌ده‌ر پاک و په‌وایان له به‌رزکردنه‌وه‌ی هه‌ستی کوردایه‌تی و ئامانج و مافه‌ سه‌ره‌مکیه‌کانی ته‌ت‌ه‌وایه‌تیمان ده‌بینی. ژماره‌یه‌که له نیشتمان‌په‌روه‌رانی کوردی ناسراو له نیستگه‌ کاریان ده‌کرد، وه‌ک مامۆستای نه‌مر شاعیری به‌رز و ناوادی کورد عه‌بدو‌لا گۆزان، نووسه‌ر جه‌مال بابان، په‌مزی قه‌زاز و په‌فیع چالاک. هه‌ر که نیستگه‌ به‌ ده‌نگیکی خوۆش و ئاوازیکی ریکوییک به سه‌روودی (ده‌می راپه‌رینه) ده‌ستی به‌ کاری پۆژانه‌ی ده‌کرد:

ده‌می راپه‌رینه ده‌می راپه‌رین

هه‌تاگه‌ی به‌ سه‌ستی و به‌ په‌ستی بژین

به‌لادا بکه‌ گیانی مه‌ردایه‌تی

دریخی مه‌که ژیان له‌ کوردایه‌تی

سه‌رگه‌رمی و جۆشیککی له‌ دلی کورده‌کان، به‌تایبه‌ت خوینده‌وار و لاوان، په‌یدا ده‌کرد. بانگه‌واز بوو بۆ راپه‌رین و یه‌کیتی و خه‌باتکردن له‌پیناو پزگاری کوردستان. پتیویست به‌وه‌ش ناکات ئه‌وه بگوتریت، که له‌به‌نه‌مه‌تا، بریتانیا نیستگه‌که‌ی بۆ ئه‌وه بینات نابوو، که په‌رویاگه‌نده بۆ ده‌سه‌لات و توانای خووی و ده‌نگوباسی بهره‌مکانی جه‌نگ بلّو بکاته‌وه.

مەترسى گەرەي فاشىزىم رىسوا بىكات. سۆزى نەتەوہى كورد بىق
بىشتىگىرى لە برىتانىا زىاد بىكات. بەرژەوہندىيەكانى ئىمپىرىالىستان بە
بارىزراوى بىمىنئىتەوہ. بە قوربانىدانى زۆر و ھەلۆتسى خۆراگرى و
مىزانەي گەلان و لاتانى رۆژھەلات و پۆژناوای ئەرۇپوا ئازادكران. بەرەي
بەرگرى شۆرىشگىرەكانى ئىتالىا، مۆسۆلۆنى تاوانباريان بە دىل گرت.
سەرەوۆتر ھەلىانواسى، تا گىانى لەبەر دەرچوو. سوپاي و لاتە
يەكگرتووہكان نابلسوو قەي (بەرلین)يان دا. لە پۆژى ۱۹۴۵/۵/۸، لە
سەرتاپاي جىهان، بوو بە جەژن و خۆشى و ناھەنگىگران. راگەيەنرا
بەرلین گىرا، ئەلمانىاي ھىتلەرى تىكۆپىك درا، سەرى سەختى پى
شۆپىرا.

رۆژىك لە شارمەكان، كۆيە، چاردا كە ھەموو دانىشتوان لە
كۆرەپانى مىرى كۆيىنەوہ. ئەوكات شۆيتەكە كۆرەپانى يارى تۆپىنى
قوتابيان بوو. زۆيەي ھەرە زۆرى خەلكى شار كۆبوونەوہ، دەنگى زوپنا و
دەھۆل بە ئاسمان دەگەيشت. لە ھەموو لايەكەوہ ھەلپەپكى و كۆرانىگوتن
و چەپلەلیدان و دىمەنى خۆشترىن فىستىقالى نىشانەدا. لە كەرمەي نەم
خۆشى و شادىيەدا، كىتوپر، لاوتكى كۆيى كاك (حەمەرەش حەوۆز)،
ئەوكات تەمەنى لە دەوروىرى بىستوچوار سالدا دەبوو، تازە كۆلپىزى
مامۆستايانى بالاي لە بەغداد تەواوكردبوو و گەرەبوو ھەوہ شارەكە، كەوتە
وتاردانىكى گەرموگۆرى پى مانا. بە رىكۆپىكى باسى سەركەوتنى گەلانى
دونىاي دەكرد بەسەر فاشىزىمدا. ئاماژەي بىق كەلنى رپووايى كرنگ كرد.
وہك سەركەوتنى پارتى كرىكارانى برىتانىا لە ھەلپەزاردنى پەرلەمان،
برىارى كرنگ و مىژوويى سەرۆكەكانى و لاتە ھاوپەيماەنەكان بىق
دامەزراندنى كۆمەلەي نەتەوہ يەكگرتووہكان (ھىئە الامم المتحدە)، دانانى

دادگایه‌کی نیوده‌ولتی بق دادکردنی تاوانباری جهنگ و، گوئی: (کاتی نه‌ه هاتوو میلیله‌تانی مافخوراو بگن به ئاواته‌کانیان. هیوای ئازادی و سهرکه‌وتن و به‌ختیاری گه‌لان له که‌ل دهره‌اتوو.) وتارمه‌کی خوالیخ‌وشبوو کاک محمه‌د حه‌وتن هه‌ست و سۆزی پر خۆشی و که‌شبینی له دلاندا په‌یدا ده‌کرد.

بلیسه‌ی ئاگری نه‌و جهنگه جیهانییه شوومه‌ی شه‌ش سالی خایاندبوو، دامرکایه‌وه، به‌لام له رۆژه‌لاتی ئاسیا و دهریای هێمن (المحیط الهادی) دیکتاتۆره ئهرتیه‌شیه‌کانی ژاپۆن به‌سانایی چۆکیان دانه‌دا و ده‌ستیان هه‌لنه‌کرت. به‌رده‌وام بوون له‌سه‌ر درۆه‌پێدانی جهنگه‌که‌یان. نه‌ه بوو له مانگی ئابی ۱۹۴۵ سه‌رۆکی ولاته به‌که‌گرتوو‌مه‌کانی نه‌مریکا (ترومان) بریاریدا به‌چه‌کی نه‌تۆمی لێیان بدریت. بق یه‌که‌م جار له‌میژوو‌دا، له‌چه‌ند چرکه‌یه‌که‌دا سه‌دو‌بیست هه‌زار ژاپۆنی له‌دوو شار، ناکازاکی و هیرۆشیمایا، بوون به‌خه‌لووز و، به‌هه‌زارانیش دووچارێ کۆتری، په‌که‌وته‌یی و شه‌پره‌هاتن. دوا‌ی په‌نجا سال و تا هه‌نکه‌ش ئاسه‌واری زینانی نه‌و دوو بۆمه‌به‌ نه‌تۆمییه‌ به‌دی ده‌کرت.

سه‌باره‌ت به‌باری عیراقیش، ده‌نگویاسی به‌غدا ده‌که‌یشه‌ شاره‌کانی کوردستان که‌ وه‌زاره‌تی تازه‌ دامه‌زرێنراوه. بریار هه‌یه‌ ماوه‌ بدریت پارتی سیاسی له‌عیراق پێکه‌ به‌تێریت بق نه‌وه‌ی کاری سیاسی به‌ئاشکرا و یاسای چالاکیه‌کانیان نه‌نجام بدن. ناوی ژماره‌یه‌که‌ له‌که‌سه‌یه‌تی سیاسی و ناو‌دار ده‌هات وه‌ک: کامل چادرچی، عه‌زیز شه‌ریف، محمه‌دمه‌هدی کویه، شاعیر محمه‌دمه‌هدی جه‌واهیری و حوسین محمه‌د شهبیبی و... هتد. هه‌رچه‌نده‌ به‌که‌رمی ئاره‌زووی بیستنی نه‌م جۆره‌ ناو و پارت و کارنه‌م هه‌بوو، به‌لام به‌راستی نه‌مه‌ده‌زانی نه‌م هاشوه‌وشه‌ جیهی! فرم له‌ بر دهرنه‌ده‌کرد.

چۆن كه وتمه ناو كار كردنى راميارى

له بهشى يه كه مەدا كه ميكم دەر باره‌ی سەرگوزشتەى ژيانم نووسيوه. باسى نه‌وهم كردووه كه له منداليمه‌وه زیده به‌دەر حەزم له دۆستايه‌تى به كه‌سوکار و دراوسێ و ناسياران كردووه. په‌يدەرپه‌ى ئەم هه‌سته دەر وونيانه له ناخى دالمدا شووتنى خۆيان دەر دوه‌وه و دمجە سپان، هانيان دەدام به‌م چۆره پێبازە بکه‌ومه ناو گەر دهلوول و کيژاوى ژيانه‌وه. ته‌مه‌نم به‌ چوارده پانزه سالتیک گه‌يشت بوو، گه‌ر و سووپم به‌دواى زانين و فير بووندا ده‌کرد. رۆژانه مه‌به‌ستم بوو بزانم ئيستگه‌کانى راڊيک دهنگوباسى چى بلأو ده‌که‌نه‌وه. هەر رۆژنامه و گۆڤار و بلأو کراوه‌يه‌ک ده‌گه‌يشته شاره‌که‌مان، سەرگه‌رمانه، ته‌قه‌لاى په‌يدا کردن يانم دەدا. نه‌ده‌وه‌ستم، تا دەستم ده‌که‌وتن. ئاراميشم لى هه‌لده‌گيرا، تا ده‌مخویندنه‌وه. ئيتوارانیش له‌گه‌ل خویندنه‌وار و که‌سانیک که ده‌میان له کارى نه‌ته‌وايه‌تى و راميارى دەدا کۆ ده‌بوومه‌وه. به‌گه‌رمى گويم له گوته‌کانيان ده‌گرت. چەند خالیک سەر نچراکيش، به‌ئاشکرا و به‌نه‌تني، باس و ليدوانيان له‌سەر ده‌کرا. وه‌ک: دهنگوباسى به‌ره‌کانى جه‌نگ و شکستى هيزمه‌کانى فاشيزم. باسى راپه‌رپه‌تى بارزانييه‌کان (١٩٤٤-١٩٤٥) که چۆن راپه‌ريون و که‌وتونه‌ته‌ خه‌باتى چه‌كدارى له‌پيناو وه‌ده‌سته‌په‌ناني هيندئى مافى گه‌لى کورد، که چۆن ميرى عيراق به يارمه‌تى و هاوکارى بریتانيا که‌وتونه‌ته‌ کوشتوپريان و له باکوور دادگاى عورفى عه‌سکه‌ريان بۆ هه‌ر مه‌شه و ترساندنى خه‌لكى كوردستان داناوه و ئەوه‌ى كه ميک گوماني لى دهرکرت يه‌کسه‌ر ده‌ستگير دهرکرت و ره‌وانه‌ى

ئەو دادگایە دەکریت. هەر وەها، بەگەرمی و دلسۆزانه، باسی کوردستانی
 پۆژەهەلات، شاری مەهابادی قارەمان، قازی محەمەدی نەمر و کۆمەڵە
 ژیانەوێی کورد (ژ.ک.)،^(۸) دەکرا. ئای چەند گوێشاد دەبووم کە گوێبێستی
 ئەو چۆرە باسوخواسانە دەبوو و تاموچێژی زۆریشم لێ وەردەگرتن. وا بە
 خەیاڵمدا چوو بوو کە زۆری نەماوە کوردستان و هەموو ولاتانی ژێردەست
 لە جیهاندا نازاد دەبن و ناوی ئیمپریالیزم و داگیرکەرانی ئامێنیت و
 فریئ دەریتە زبڵخانەیی مێژووەوە.

لە پەيوەندی تاپەتی خۆشمەو، پەيوەندیم لەگەڵ خێزانیکی
 دراوسێمان ئەوێندە بەهێز بوو، زۆری کات شەوانە کاتم لەلای ئەوان
 بەسەردەبەر. هۆیە بنەپەتییهکەیی بۆ ئەو دەگەرایەو کە لە سەردەمی
 شیرمخۆریدا، شیری دایکە هەمیانم لە شیری دایکم زیاتر خواردبوو. تا
 مردنیش هەر بە ناوی دادە گازم دەکرد. شەویەک دادە هەمیان فاتە مآلمان
 و گوئی: "هەلسە وەرە مآلمان مامە سەیدت، کە باوکی دوو کیژ و تاقە
 کوپەکیان بوو، لە سەفەری مەهاباد گەراوەتەو." مام سەید قادر
 کاروانچی بوو، دەمزانێ ئەو، ئەوکات، زوو زوو سەفەری سەردەشت و
 مەهاباد دەکات، هێندێ جاریش تا تەورێز دەڕۆشت. شتومەکی عێراقی
 بۆ فرۆشتن دەبرد و هێ ئێرانیشی وەک قوماشی ئاوریشم، شەدە، قەیسێ
 و کشمیشی دەهێنایەو و قازانی باشی لێ وە دەست دەکەوت. یەکسەر

(۸) ژ.ک. کۆمەڵەیی ژیانەوێی کوردستان: لە مانگی گەلاوێژی ساڵی ۱۹۴۲. لە شاری
 مەهاباد، لە لایەن ژمارەیکە لە تیکۆشەرائی دلسۆزی کوردەو بنیاتنرا. پۆلێکی چالاکانەیی
 بلاوکردنەو و بزواندنێ گیان و هەستی کوردایەتیدا، بینی. هەر ساڵی ۱۹۴۵، کە حیزبێ
 دیموکراتی کوردستانی ئێران دامەزرێنرا، کۆمەڵە خۆی خەل کرد و چوو و نێو حیزبێ
 دیموکراتەو.

به‌په‌له پامكرده لای. یه‌كجار به‌گهرمی به‌خیره‌هاتنه‌وه‌م كرد. دواى كه‌مىك پشودان مام سه‌ید روزمه‌یه‌كى لولدرای دایه ده‌ستم و گوتی: "ئه‌وه له مه‌هاباده‌وه میرزا محمدئه‌مین به‌گى حاجى میرزا قادر بق هیندئى كه‌سى ناردووه. بیکه‌روه بومی بخوئنه‌وه تا بزانه‌مه‌مانه‌ چین؟ كه كردمه‌وه بینیم چند دانه‌یه‌ك گۆفاری ژك.. مه‌لاله، نیشتمان و هیندئى به‌یاننامه و دوو وینه‌ی تیدا بوو. سه‌رجه‌میشیان به‌ زبانی كوردی نووسرابوون. له ژۆرى وینه‌یه‌کیاندا ناوی فلادیمیر نیلیتچ لینین و له ژیر وینه‌كه‌ی تر قاره‌مانی كورد و كوردستان سیامه‌ند سیامه‌ندۆف نووسرابوو. یه‌كجار تامه‌زۆی خوئندنه‌وه‌ی ئه‌و جۆره شتانه بووم. به‌گهرمی كه‌ومه خوئندنه‌وه‌میان. ناوه‌رۆكى نووسینه‌كان سه‌ۆزىكى پر گوشای له‌ده‌رووندا خولقاند. له‌خوشیاندا لئومه‌كانم به‌ به‌كترى نه‌مه‌كه‌وتن، خنده له‌ روومدا خۆی ده‌نواند. كه‌ومه پرسیاركردن، یه‌ك له‌دواى یه‌ك، ژيان له مه‌هاباد چۆنه؟ قازى محمد^(۹) كتیبه؟ مه‌لایه، ناغایه، ده‌سه‌لاتی كه‌مه یا زۆر؟ رووسه‌كان

(۹) قازى محمد: له‌ به‌ناوترین بنه‌مه‌له‌ی ناسراون له كوردستانی ئێران، كورێ قازى عه‌لییه. له‌ سالی ۱۹۰۱ له‌ شاری مه‌هاباد چاوی به‌ دونیا كه‌وتووه. هه‌ر له‌ ته‌مه‌نی منداڵیه‌وه باوكی باه‌خى زۆرى پێ دهدا و له‌به‌ر خوئندنى دادنه‌ى و خوئندنى ئابینى ته‌واو ده‌كات. زوبانی فارسی، تۆركى، روسى و فرهنسى فێر ده‌بیت. له‌ سه‌رده‌مى ره‌زاشادا ده‌كریت به‌ قازى شارمه‌كه، ماوه‌یه‌كیش به‌رئوبه‌ردنێ كاروباری خوئندن و زانیاری ده‌خه‌رته‌ نه‌ستۆی.

دواى دامه‌زاندنی حیزبى دیموکراتی كوردستانی ئێران (۱۹۴۵)، قازى محمد به‌ سه‌رۆكى حیزب هه‌له‌به‌ژێردریت. دواى دامه‌زاندنی كۆماری كوردستان له مه‌هاباد، قازى محمد به‌ سه‌رۆككۆمار هه‌له‌به‌ژێردریت. دواى هێرشى ئه‌رتهمشى ئێران بۆ سه‌ر نازربایجان و كوردستان به‌ فرمانده‌ی ژنه‌رال عه‌لى رازمارا، قازى محمد كه‌لى خۆی جێ نه‌هێلێت و له مه‌هاباد ده‌مبێنه‌وه. داگیركهران، پۆزى ۱۹۴۷/۳/۳۱، له‌ ناوه‌راستى شاری مه‌هابادا، گۆرهبانی چوارچرا، قازى محمد له‌ سێداره‌ ده‌دن.

له مه‌هاباد و هه‌رمه‌که چی ده‌که‌ن؟ یارمه‌تی دانیشتوان ده‌ده‌ن یان نا؟ ده‌لێن بۆلشه‌ویکن، بۆلشه‌ویک چیه؟ مام سه‌ید نه‌خوێنده‌وار بوو، به‌پیتی توانای نه‌وه‌ی گوێبیست بوویوو، وه‌ک چیرۆک، بۆمی گیرایه‌وه. که‌میک له‌سه‌ر نه‌وه‌ وه‌ستا که‌ رووسه‌کان یه‌کجار فه‌قیر و هه‌زارانیان خوێش ده‌وێت. ناوبه‌ناو، که‌نم، شه‌کر، دانه‌وتله‌ی تر و هه‌ندێ کله‌وبه‌لی بیویست به‌سه‌ر دانیشتواندا دابه‌ش ده‌که‌ن. لێپرسراوه‌که‌یان ناوی (ئه‌سه‌دۆف)ه، مرۆفیکی راستگۆ و باشه، خه‌لکه‌که‌ فره‌ خوێشیان ده‌وێت و گه‌رمکیانه! له‌ هه‌موو ناوچه‌کانی مه‌هاباد و ته‌ورێز باس هه‌ر باسی شوهره‌وی و ستالینه. یه‌کسه‌ر گوتم: 'به‌ خوا منیش هه‌زار و پائه و جوتیارانم خوێش ده‌وێت، لایه‌نگری شوهره‌ویشم.' نه‌و شه‌وه‌ تا نزیکه‌ی کازیوه، سه‌رگه‌رمانه، ناوه‌رۆکی بلۆکراوه‌کانم خوێنده‌وه، تا هه‌نکه‌ش سه‌ره‌تای پارچه‌شعیری ناغا و مسکین، (شتیکم دێته‌ سه‌ر زاری ده‌لێم بیلێم و ناوێرم) یا (بژی ستالین خوێش بێ چه‌کوش و داس)، له‌ یادمدا ماوه.

ده‌توانم بێم نه‌و شه‌وه‌ له‌که‌ل مام سه‌ید و روزه‌ دیارییه‌که‌ی مه‌هاباد بوون به‌ سه‌ره‌تای گۆرانی ژیانم. هه‌ر بۆ رۆژه‌کانی دواتر، وه‌ک هه‌رزه‌کارێک، له‌ناو خه‌لکدا که‌وتمه‌ پرۆیاگه‌نده‌کردن بۆ رووسه‌کان و ئه‌سه‌دۆف، که‌ چۆن خه‌زمه‌ت به‌ برا کورده‌کانی کوردستانی رۆژه‌لات ده‌که‌ن و جۆره‌ها یارمه‌تیان پێشکه‌ش ده‌که‌ن. نه‌مه‌زانی ترس یا کوێسپ و له‌مپه‌ر له‌ بلۆکردنه‌وه‌ی نه‌و جۆره‌ باس و گوته‌انه‌ چیه؟ هه‌میشه‌ ده‌مگوت: 'من هه‌زار و په‌نجده‌رانم خوێش ده‌وێت. ده‌مه‌وێت ئاده‌میزاد هه‌مووی به‌ یه‌کسانی و پێکراییی ژیان به‌ خوێشی و به‌ختیاری و تێروته‌سه‌لی به‌رنه‌ سه‌ر.'

له‌ کۆتایی ۱۹۴۵دا ئیواره‌یه‌ک له‌ چایخانه‌یه‌ک له‌ چایخانه‌کانی شار

که و تمه نه که عوسمان مستهفا خوښناو و مهجیدی مه لا په وونی
 خادمسوجاده. که و تینه ناخافتن و نالوگوری پا و بچوون و په یقین. گوتم
 من په و سه کاتم خوښ ده ویت و کومونیستم! هر گیز تا مردن لایه نگر و
 پشت هه ژار و لیتقه و ماوانم! که مکیکیش نه و باسانم بق گیزانه وه که مام
 سید قادر بوی باس کردبوم. به کسه هر دووکیان که و تنه ناموژگاریم و
 گوئیان: هوشیار به له لای هه موو که سیک و له هه موو شوینیک قسه
 مه که، نه گینا پولیس نازارت دها. به تق ده لاین هه وادار و له دواییدا به
 کومونیسست ده بیت.

پوژیک عوسمان به دوایدا ناردم بچم بق مالیان، که نه وکات مالیان له
 گهره کی بایزاغا بوو، هر که که یشتمه مالیان، بینیم دوو سی کس
 دانیشتون. عوسمان که و ته په یقین و گوئی: (وهره له سه نه م قورنان و
 خه نجره سویند بخو که تا مردن بق کورد و کوردستان دلسوزی، قه تیش
 خیانت دژ به نه ته وهی کورد ناکه بیت و، بق سه رکه و تنی کورد و کوردستان
 تیده کوشیت.) سویندم خوار و، گوئی: (نم برایه ناوی حه مه سالج
 باخه به ره، نه ندای کومه لهی ژ. که ه و له مه هاباده وه هاتووه، بق نه وهی
 لایه نگر و دوست بق کومه له که په پیدا بکات. دواي سویند خوار دنه و مه که تق
 بویت به لایه نگری کومه له و ده بی یار مه تی دارایشش پتیشک ش بکه بیت.)
 هه روه ها گوئی: (ده زمان ده می که بلا و کراوه و کتیب و نامیلکه و گوڤاری
 کوردی کق ده که یته وه. پتیشنیار ده که که نه وهی لات هه یه هه مووی به
 دیاری بق مه هاباد بنیریت، له وئ سوودی زوری لی وهره م کرن.) داوا که م
 په سهند کرد. به په له که پامه وه مال، نه وهی کوم کردبوه وه هینام و
 پتیشک ش به حه مه سالحم کرد. به که رمی سوپاسی کردم. نه وهی له یادما
 ماوه له نیتو دیاری به کاندما کتیبی کوردستانی موکریان یا ناترویاتینی

حوزنی موکریانی، به‌رهو پروناکی و له ولاتی ناده‌میزاد و سه‌ریسته‌کانی عه‌بدولواحید نوری، دیوانی حاجی قادری کۆیی، دیوانی تاهیریه‌گ، میژووی کورد و کوردستانی محمه‌دنه‌مین زه‌کی و ژماره‌یه‌کی زۆر له گۆفاری گه‌لاوێژ، دهنگی گیتی تازه و چهند دانه‌یه‌ک له گۆفاری پروناکی و... هتد بوو. ئهم کۆبوونه‌وه‌یه‌م له‌گه‌ل‌ بۆراى میوان یه‌که‌م جار و دوا‌جار بوو، چیت‌ر نه‌ په‌نگی نه‌ دهنگی‌م بیسته‌وه.

دۆستایه‌تیم له‌گه‌ل‌ عوسمان مسته‌فا و مه‌جیدی مه‌لا په‌هوف به‌به‌رده‌وامی به‌هت‌تر ده‌بوو، زوو زوو یه‌کت‌ریمان ده‌بینی، هانیان ده‌دام که به‌بێ وه‌ستان بگه‌رێمه‌وه قوتابخانه. له‌ پاییزی ۱۹۴۵ دوو مانگی‌ش به‌سه‌ر کردنه‌وه‌ی قوتابخانه‌دا تێپه‌ر بوو، که‌تمه‌ ته‌قه‌لادان بگه‌رێمه‌وه سه‌ر خوێندن. ئه‌وکات مامۆستا‌کانی قوتابخانه‌ی ناوه‌ندی کۆیه، هه‌موویان کورد و پێشکه‌وتووخواز بوون، یارمه‌تیان دام له‌ قوتابخانه‌ وه‌رگیرامه‌وه.

زۆری نه‌خایاند، ئێواره‌یه‌ک عوسمان کوتی: (ده‌مه‌وێ بۆ ئه‌ندامیه‌تی پارتی کۆمونیستی عیراق بته‌لێم؟ ئاماده‌ی یان نا؟) به‌ چهند رسته‌یه‌کی کورت هه‌ندێ شتی بۆ روون کردمه‌وه. به‌بێ دانه‌دان، به‌گه‌رموگه‌ری، پێشوازی‌م له‌ پێشنیاره‌که‌ی کرد. کاغه‌زێکی چاپ‌کراوی له‌ گیرفان ده‌ره‌ینا. چهند شوێنێکی نه‌وو‌سراوی تێدا بوو. به‌ ناوی خۆم و باوک و باپیرم و ته‌مه‌ن و پله‌ی خوێندم پرمان کرده‌وه. ناوی نه‌ینی (که‌ندوش)ی بۆ هه‌لبژاردم. په‌رسیارم لێکرد که‌ندوش مانای چییه؟ له‌وه‌رامدا کوتی: 'مانای سوژنه'. له‌ خۆش و شادیدا شاگه‌شکه‌ بوو، وامده‌زانی به‌م زووانه‌ هه‌موو جیهان له‌ ده‌ست برسیتی و سه‌مه‌کاران په‌زگاری ده‌بیت. کرێکار و جوتیار و سه‌رتاپای نه‌ته‌وه‌ ماف‌خوراوه‌کان یه‌ک ده‌گرن.

کوردستانیش دەپیت بە نیشتمانیکى ئازاد و بەختیار. نە ئیمپریالیزم نە
 دەرەبەگایەتى و سەرمایەدار دەمپنیت! کۆمەلێک لێکدانەو و بۆچوونى
 ئەوتۆم بە خەيالىدا دەهات یەكجار لە سنوورى خەونى خۆش خۆش تێپەرى
 کړدبوو. سەرگەرمى و ساویلکەییى، نزمى ئاستى زانین و خۆندەوارپیش
 وای لێکردبووم لە دەرویشیک کە تازە تەریقەت وەرەگرت، بە جۆش و
 گۆشتەر پەفتار و هەلسوکەوت بەکم. کەوتە ناو بزاف و جموجوولیکی
 بیئەندازە بۆ بلۆکردنەو و ئەو کەمەزانینە سەرمتاییانەى فێرى بووبووم،
 لەتو ئەو لاو و کەسانەى لە دەرووبەرى تەمەنى خۆمدا بوون، تا بۆ
 لایەنگرى پارتى کۆمۆنیست و بێر و بېروا تازمکە رایان بکیشم.

شەویک لە شەوێکەنى سەرمتای زستانی ۱۹۶۶، عوسمان و بەندە لە
 مالى کاک سەعیدی مەلا ئەحمەد کۆیووینەو، مالهەکیان لە گەرەمکی قەلات
 نزیک مالى ئیمە بوو، لە دانیشتەکەدا عوسمان گوتى: (ئیمە هەرسێکمان
 یەكەم شانەى پارتى کۆمۆنیستی عیراقین لە کۆیە. لەم شەووە بە ئیمە
 دەلێن لیژنەى شار، ناو نەهێنێهەکانمان: عوسمان=چەکۆش، سەعید=دلێر
 و فاتح=گەندوش، پێویست بەو دەمکات لەمەودوا زیاتر بکەوینە چالاکی و
 جموجوول بۆ دروستکردنى شانەى تر و زۆرکردنى لایەنگر بۆ حشع.) لە
 کۆیووینەو کەدا زانیم کە ئیمە بە ڕێگای دوو قوتابى کۆبى کە لە بەغدا
 دەیانخوێتند، مامۆستا حەننا ئەنتوان و شەهیدی نەمر مامۆستا حاجى
 عەبدولباقى، یەكسەر پەيوەندیمان بە بەغداو هەیه.

باش لە یادم ماوه، ڕۆژێک ڕۆژنامەى ئازادیمان پێگەیشت، لە یادم
 نەماوه ژمارەى یەكەم بوو یان دووم، بیستویێنج دانەم خستە سەر
 دەستم کەوتە گەپان و سووپان لەناو بازاردا. هاوارم دەکرد ئازادى،
 ئازادى دانەى بە پەنجە فلسە. بەراستى نەمدەزانى نەهێنێهە و قەدەمغەیه،

گرتن و نه‌زیه‌ت و نازاردانی به‌دواوه‌یه؟ له‌قه‌یسهری کۆنی کۆیه، مامۆستا‌یه‌ک گازی کردم و گوتی: (کورم ئە‌مه‌ چ‌ نه‌فام‌یک ئە‌م رۆژ‌نامانه‌ی داوه‌ته‌ ده‌ستی تۆ، به‌م شتیوه‌یه‌ به‌ناشکرا له‌ناو‌خه‌لکدا هاوار بکه‌ی و بیانفرۆشی، نازانی ئە‌مه‌ نه‌ئینییه‌ و دژی میرییه، پۆلیس تووش‌ت بن‌یه‌کسه‌ر ده‌نگرن و ده‌تخه‌نه‌ به‌ندیخانه‌...) گوتم له‌ تیببینه‌کان گرت، رۆژ‌نامه‌کانم لولدا و که‌پامه‌وه‌ ماڵ. له‌دوا‌ییدا بپارمان وهرگرت شه‌و بیانخه‌ینه‌ ناو‌ ماڵن.

خواردن و خه‌و و پشه‌ودانم بو‌بوو به‌ که‌پ و سوور له‌پیتا‌و په‌یدا‌کردنی دۆست و هه‌وادار و لایه‌نگرانی زۆر بق‌پارتی کۆمۆنیست، په‌یه‌ه‌ندیم له‌گه‌ڵ ژماره‌یه‌کی زۆر له‌ قوتابیان، کرێکار و کاسبکاران هه‌بوو. په‌کیک له‌و برادهر و دۆسته‌ نه‌زیکانه‌م مام‌ جه‌لال شیخ‌ حسامنه‌لدین تاله‌بانی بوو. دۆستا‌یه‌تی و ها‌تو‌چۆ‌کردن له‌نی‌وانماندا به‌تین بوو، ئە‌وکات له‌ پۆلی شه‌شه‌می سه‌ره‌تایی ده‌یخویند. زنده‌به‌دەر ئارمه‌زوی خویندنه‌وه‌ و زانینی ده‌کرد. هه‌ر گۆف‌ار و کتیب‌یکی ده‌ستم بکه‌وتایه‌ پێم ده‌دا، زوو ده‌یخویندوه‌وه. له‌ ها‌وینی ۱۹۴۶ دوا‌ی نی‌وه‌رۆیه‌ک مام‌ جه‌لال ها‌ت به‌دوامدا، که‌ پێکرا بچین بق‌پیا‌سه‌ بق‌لای ده‌رووبه‌ری قوتابخانه‌ی ناومندی شار، هه‌ر به‌ رێگاه‌ه‌ بووین مام‌ جه‌لال که‌وته‌ پرسیارکردن ئایا کورد ئومه‌یه‌ یان نا؟ منیش ئە‌وکات هه‌ک تووتی چه‌ند رسته‌یه‌ک له‌ کتیبه‌که‌ی ستالین (الامه) که‌ ها‌ورێج‌ خالید به‌کد‌اش، سکرته‌یری پارتی کۆمۆنیستی سو‌ریا، وهریگێت‌رابوو سه‌ر زبانی عه‌ره‌بی، له‌به‌رم کردبوو. که‌وته‌ هه‌لپه‌شتنی، گوتم تا ئێستا‌که‌ کورد نه‌بووه‌ته‌ ئومه‌، نه‌ته‌وه‌، چینی پرولیتاریا تیبیدا په‌یدا نه‌بووه‌وه. مام‌ جه‌لال په‌کجار به‌ قسه‌کانم په‌ست بوو، ئە‌و کتیب و بلۆکراوانه‌ی له‌لای بوو به‌سه‌ریدا دامه‌وه‌، له‌ رووی سیاسی و

بیر و بۆچوونهکان لایم دورر کهوتهوه. دواى ماومیهک زانیم که دوو کادری سهرهکی پارتي پزگاریسی کوردستان، که تازه بنیاتنرابوو، چاویان به مام جهلال کهوتیوو، پتیان گوتیوو برۆ به کۆمۆنیستهکان بلتی گهر دان بهوه بنیئن کورد ئومهیه، ئیمهش دینیئه ریزی ئهوان.

به سوودی دهبینم لیترههه چهند برهگهیهک لهسهه ژیان و کاروباری ئهوکاتی شاری کۆیه و دهوربهیری تۆمار بکهه. له روهی ژیانی نابوووی و کاسبی و کرپین و فرۆشتهوه، ئهوهی له شارمهکهه بهدی دهکرا. له ههموو میژووی کۆن و تازههه، بگره و بهرده و گهپ و سوورپی وهههه به خۆوه نهبینی بوو. به هۆی زیادکردنی نرخى توتن و دانانی چهند لیژنهیهک بۆ پشکنین و ههلسهنگاندنی چۆنیهتی (نوعیهه) توتنهکان، له زۆریه ناوچهکانی ههڕیمهکه، خاوهن پاره و توتن روهیان له شارمهکه کردبوو. له قهلهبالفی و کرپین و فرۆشتن و بازرگانیدا کۆلان و کوچه و بازار، شوین نهمايوو مونجهی لی نهیهت. دهرزیت بهاووشتایه به ئهرز نهدهمهکوت. له سهههتاپای کوردستان دهنگ بلآو بووبوووه که پاره له کۆیه دهباری، هاتوچۆکردن و پهیههندیی بازرگانی و بهرزهوهندیی نابوووی دهگهه قهزا و ناوچهکانی دهوربهیری شار، زندهبهدهه، گهپموگور و بهتین بووبوو. ژنهپنان و شای و پهشبهلهک، رۆزانه، له یهکیک له گهپمهکانی شار زهمی لی ههلهدهستا. روهی گهش و خۆشی، گیرفانپیری و تیروتهسهلی ههموو خهلهکههه کرتبووهوه.

له مهیدانی بزافی رامیاری و نهتهوايهتیهه، جموچوولیک و بزووتنهوهیهکی فراوان ههستی پی دهکرا. باسوخواس لهسهه کۆپان و باری برا کوردمهکانی کوردستانی رۆژههلات، بهتایبهت رۆلی شاری مههابادی قارهههه، راپههین و ژیانی عهشیرهتی بارزان، بنیاتنانی چهند

پاریکی له عیراق و...هند گوته و دهمه تغه و مشتومپی زوریان له سر دهکرا. به هۆی که مزانین و نزمیی پلهی هۆشیار و بیروپروا، که له رهقانه، هر کس خۆی به زانا و راستگۆ نه ژمارد و به پێخواستی بهناو دهگوتین. له راستیشدا کهم هه بوون به قوولی و ژیرانه باره ئالۆز و چپ و تیکچرژاومکه هه لێسه نگین و تیی بگن!

دهربارهی ژبانی تایبه تیم له ناو خێزانه که ماندا. هر که که گه پامهوه قوتابخانه ماوهی چهند مانگیک باپیرم به هیچ شتیوهیهک نهیدهواندم. بهتوندی لیم زویر بوو. هۆیه کهش بق ئهوه دهگه پارهوه، که بهتی پهمانهندی ئهوه گه پابوو مهوه بق خویندن و گوتم له قسهی نهگرتبوو.

له وکاتدا دایکم، وهک قه لایهکی پۆلایین، بوویوه پالپشتم. هر کۆسپ و تهگه رهیهکی دهگه وته پێشتم، خۆی دمخسته بهر و چارهی بق ده دۆزیوه.

به یانیهک، پۆزی یه کهمی جهژنی قوریان، باپیر و باوکم له نوێژکردنی جهژن گه پارهوه ماله. نهنگ و دایکم به نهیتنی پتیاان گوتم: "له سهردهمی پێغه مبهروهه له نێو نیسلامدا پێشهیهک ههیه له پۆزانی جهژن هه موو کهس نه ملا و نه ولای یه کتر ماچ دهکن، داوای لیبووردن دلسافبوونهوه له یه کتر دهکن، ناخۆشی و پهیومندی سارد و لاواز له نیتواندا هه لدهگیریت، تۆش برۆ دهستی باپیرت ماچ بکه و داوای لیبووردنی لێ بکه." به داواکه یانم کرد و یه کسهر دهستی باپیرم ماچ کرد و پیرۆزیایی جهژنم لیکرد. به مجۆره لهگه لم ناشتیبوووه و باره که گۆرا. هه لسوکهوت و ژبانم له نێو مالماندا شتیوهی ساکار و ناسایی خۆی وهگرتهوه.

به ریکۆپیک پۆزانه له چوونه قوتابخانه بهردهوام بوو. سه رتا پای مامۆستا و قوتابیهکان دهیانزانی، بهنده، یه کیکم له لایهنگرانی پارتی کۆمۆنیست و پارتی ئازادی نیشتمانی (حزب التحرر الوطنی) که رووی

ناشکرای پارتی کۆمۆنیست بوو. چهنده بایهخم به خویندن و جیبهجیکردنی ئهرك و وانهكانم دهدا، گهلی زیاتر به ئیشوکاری پارتایهتی خۆم ماندوو دهکرد. بهبێ وچان به دواي پهیداکردنی دۆست و لایهنگرانی تازه گهپ و سوورم دهکرد. ههواداری تازهم دهوژییوه.

له کۆیه، ئهوکات، دوو شوین بۆ بلاوکردنهوی کتیب و رۆژنامه و گۆزار ههبوون. به شوینکیان دهگوت کتیبخانهی راگهیاندن. دانیشتوانی شارمهکه دهیانزانی ئهم شوینه له لایهن کونسولخانهی بریتانیاوه له کهرکووک، به پێوه دهریت. زۆری لاوه خویندهوارمکان، بهگومانهوه، هاتوچۆی ئهو شوینهیان دهکرد، کرابوو به شوینی کۆبوونهوه و لێدان، لهسهه بچووکترین رووداوی کۆن و تازه دهبوو به ههراوهوژیا و دهمهتهقهی بێ سهروشوین و ههلهباشی!

شوینی دووهمیان، چهند رۆشنبیر و خویندهواری شارمهکه کتیب و گۆزارهکانی خۆیان تیدا کۆکردبووهوه، کتیبخانهیهکه به ناوی شاعیری نهر حاجی قادری کۆییان کوردبووهوه. زوو زانرا شوینهکه لایهنگرانی پارتی پرگاری کورد پیکیان ههناوه. ئیمهش، لایهنگرانی حیزبی شیوعی، بهگهرمی تهقهلامان دهدا، کتیب و گۆزار و رۆژنامهی چهپ و مارکسیستی بگاته شارهکه، بهفراوانیش بلاو دهکرانهوه. ئیمهی ئەندامانی لیژنهی شار، عوسمان، سهعید و فاتح)، ههفتهی چاریک کۆ دهبوینهوه، بهپیتی توانا و بۆچوونمان ئهرك و کارمکانی خۆمان ههلهدهسهنگاند، پرۆگرامی ئیشکردنمان بۆ ههفتهی داهااتوو دادنا.

له ناوهپاستی ۱۹۴۶دا عوسمان وهرقهیهکی پیدام، یهکتکش به کاک سهعید، پیرۆزبایی گهرموگوری لیکردین و، گوتی: (ئهمه له لایهن هاورێن فهدهوه به مۆری خۆی بۆ ئیوه هاتوه. ههردووکتان بوون به ئەندام له

پیزی حیزی شیوعی عیراقد (به گه وره ترین دیاری و خوشتترین مزگینیم و هرگرت. به عقلیه تی هرزمکاری و سرخو شیبوون به ناواتیکی به کجار پیررزی دوورده مست، وامده زانی تازه بووم به سهربازتکی کژمۆنیزم و ناوم گه یشته مؤسکۆ!

له کۆبوونه ویهک له کۆبوونه و هکانی لیژنه ی شاردا، ئیتمه ههرسیکمان، بریارمان و هرگرت کتیبخانه یهک به ناوی کتیبخانه ی کۆیه (مکتبه کوپسنجق) بگه ینه وه. دستمان به کۆکردنه وهی کتیب و نامیلکه و کۆفار کرد. له بازاری ئه وقاف دوکانیکمان به کرێ گرت. هاو پتیان و لایه نگرانی حیزب یارمه تی باشیان پتیشکesh کرد و، کتیبخانه کرایه وه. ژماره یهکی زۆر له خوینده وار و قوتابی و کهسانی ناسراوی شار، ها توچی کتیبخانه که یان ده کرد.

گۆزان به سه ر شیوعی په یوهندی پتیکخراوه که مان و به سه ر کردایه تیه که وه هات، په کسه ر به لیژنه ی محلی هه ولتیره وه نووسیتراین. له و سه روبه نده دا هاوړی عزیز محمه د بق سه ره رشتی پتیکخراوه که مان و به سه ر کردنه وهی کاروباره کانمان، هاته کۆیه. به میوانی سه ردانی مالی ئیتمه شی کرد. زۆری نه خایاند له دوا ی ئه و هاوړی جه مال که یه ده ری، بق هه مان مه به ست، گه یشته کۆیه.

پتیکخراوه که مان له ماوه یه کی کورتدا گه شه ی کردبوو و ژماره ی شانه و لایه نگر و دۆستانمان فره بوو بوون، په یومندیمان له گه ل رانیه و قه لادزه په یدا کردبوو، ژماره یهک له کهسانی ناسراوی شارمه که ها تبوونه پیزی پتیکخراوه که وه، وهک پارتیزه ر یونس ره ووف شاعیری نه مر دلدار و سادقی جه میل ناغا. کاک ئه حمه د دلزار سهربازی ته واو کرد و گه رایه وه کۆیه، له هه ولتیره وه مامۆستا که ریم ئه حمه د و مامۆستای هونه رمه ند کاک جابر

بیرداود گوتیزانه وه و هردووکیشیان ئەندامی حیزب بوون.

له میژووی تازە ی عیراق و باشووری کوردستاندا، سالی ۱۹۶۶ به سالیکی پر گۆران و پر کیتشە ی جۆراوجۆر دادەنریت. بریتانیا که وتبووه تهقلادانی ژۆر بۆ ئەوهی پهیمانی نیوان خۆی و عیراق، پهیمانی ۱۹۲۰، تازه بکاته وه. ئەو چەند پارته سیاسییهی که که وتبوونه کارکردنی ناشکرا و یاسایی دهیانویست زۆربهی جهماوهر بۆ لایهنگری خۆیان رابکیشن، سنووریک بۆ دەسهلاتی بریتانیا و کۆشکی شاهانهی فهیسهل و دامودهستگا نۆکه رەمکانیان دابنن. له سهرتاپای عیراقد، پارتهی کۆمۆنیست، بۆ سهپاندنی خۆی له گۆرپانه که دا وهک هیزتکی سیاسی بههیز، که وتبووه ناو خهباتی جهماوهری و چینایه تیبه وه. له گهلی کارخانه و شویندا مانگرتن و خۆپیشانان دەستی پیکردبوو، چەند نهقابهیهکی کرێکاران بواری کارکردنی رهسمیان وهگرتبوو. میری عیراقیش له هیزرشیردن بۆ سهه ناوچهی بارزانیهکان و سزادانیان بهردهوام بوو. دهنگوباسی کوردستانی رۆژهلات، کوردستانی ژێردهستی فارسەکان، بهگه رموگوری دهگه یشته هه موو ناوچهکانی کوردستان. ناوی حیزبی دیموکراتی کوردستان-ئیران و نهر قازی محهمهد له سهه دهمان بوون. بۆلۆکراو مکانیشیان دهگه یشت به سهدان کهس و دهیانخوتنده وه.

رۆژی ۱۹۶۶/۶/۲۸ حیزبی شیوعی عیراق (حشع) له بهغدا خۆپیشاندا نیککی که وهی دژی ئیمپریالیزم و زایونیزم ریکخست. بۆلیس به گولله لیدان رینگای پتگرتن، له ئەنجامدا کورتکی شیوعی شانول تووهیف، که جووله که بوو، شهید کرا. له ناوه راستی ته مموزی ۱۹۶۶ دا دهنگیکی زنده به دهر بۆلۆبووه وه که هه موو کرێکارانی نهوتی که رکوک مانگرتنی خۆیان راگه یاندووه، داوی زیادکردنی رۆژانه و که مکردنه وهی

سەعاتى ئىشكردن و چاكرردنى بارى ژيان و كاروبارمكانيان دمكەن، راپەرینەكەيان سەرتاپاي عىراقى ھەژاند. رۆژى ۱۲/۷/۱۹۴۶، لە باخچەى گاوردباغىى كەركووك، بە گوللە لە كرىكارەكان درا، خوونى كرىكارى كورد، تورك، عەرەب، ئەرمن و ئاسوورى تىكەل بوو، ژمارەبەكى باش لە كرىكارەكان شەھىد و برىنداركران.

زۆرى نەخاياند بلۆكرابەوہ كە پارتى رزگارى و پارتى كۆمۆنىستى كوردى (شۆرش) نەمان. لە ناوھراستى مانگى تاب ۱۶/۸/۱۹۴۶، پارتى ديموكراتى كورد (پدك) دامەزرىنرا.

وا رىتكەوت، لە ئەيلولى ۱۹۴۶، بق جارى دووم سەفەرى بەغدا بكەم. ھاوپىيان لە كۆيە، ئەوكات ھاوپى كەرىم نەحمەد بەررسىارى بەكەمى رىكخراوھكەمان بوو، نامەيان پىتام كە لە كەركووك چاوم بە، يوسف ھەتتا (باوكى حىكمەت)، بكەوتت. لە بەغداش بە رىنگاى قوتابىبەكى كۆلپژى ئەندانزارىبەوہ، كە ناوى ھاشم عەبدوللا ئەربىلى بوو، بچم بق لای ھاوپى جەمال ھەيدەرى، كە بە ھۆى گورجوگۆلى چالاكىيەكانىبەوہ لە نامۆزگای بالای مامۆستايان، دەركرابوو. ھەروەھا سەردانى كىتبخانەى (دار الحكمە) بكەم و ھىندى كىتب و بلۆكرابوہ لەگەل خۆمدا ببەمەوہ. كە لەگەل باوكم كە پىشتىنە كەركووك و، كەمىك پشووومان دا و ھەستەم بە ھەسانەوہ كرد، باوكم بە جىھىتشت و بەرەو ئەو گازىنۆيە رۆيشتەم كە بۆيان ھەسەف كرديووم كە كاك يوسفى لى دادەنىشت. ھەنكەش، باش لە يادەم ماوہ چۆن رىتكەوت وا بوو كە لە گازىنۆكەدا لە جىگايەك بەرانبەر بە لاوكى بالابەرزى سىپىرەنگى قۆز دابنىشم. بە پىتى ناو و نىشانەكانى كە پىتم درابوو، بەكسەر چووم بق لای، دىم دوو لاوى بەتەكەوہ دانىشتبوون. نامەكەم پىتدا، كەوتىنە گەفتوگۆ دەربارەى كۆيە و ناوچەكە، چەند

پرسیار تکی لیکردم، به پتی توانام وه لأمم دایه وه. ئه ویش که مێک باسی که رکوک و مانگرتنه که ی کرتکارانی نهوت و هیرشه کانی پۆلیسی بق گنیرامه وه. دوو لاهمکه ی، که لای دانیشتیوون، پتی ناساندم و گوئی: ئه مانه دوو هاوړتی قوتابی سانهوی که رکوکن، نه ژاد نه حممه عه زیز و عیسمهت جاوید. به کاک یوسفم گوئ: (به رهو به غذا ده رۆم گهر کارتکتان هه بیت.) ئه ویش نامه یه کی بق کتیبخانه ی دار الحکمه پتدام.

به شه فنده قهر به رهو به غذا رۆشتین، له و ئوتیله دابه زین که زۆریه ی کۆبیه کان و کورد ها توچۆیان ده کرد. ناوی فندق الفرح بو، له سه ر شه قامی ره شید نزیک به مزگه وتی حه یده رخانه .

ئیاواری رۆژی دووم خۆم له باوکم دوورخسته وه. له ئوتیله که ها تمه ده رهو شه قامی موته نه بی (المتنبی) رۆیشتم. چووم بق کتیبخانه ی دار الحکمه، ژماره یه کی زۆری له که سانی سوول له بهر، لاری ریکویتیکی لی وه ستابوون. پرسیم شاکر مه محمود کتیه؟ ئه فه ندیه کی کورته بنه ی قه له و ها ته پتشم گوئی: "انا شاکر". نامه کم پتدا و گه لئ گو شاد بو، به گه رمی پتیشوازی لیکردم و بق دانیشتن شوئتیکی دیاری کرد. زۆری نه خایاند سوولله به رتیکی بالابه رزی گه نمرنگ، گه یشه کتیبخانه که، سه رتا پای ئه وانه ی له شوئنه کدا بوون به رتزرتن و گه رمو کوپیه وه پتیشوازی و به خیره اتنیان لیکرد. شاکر نامه کانی پتدا و به منیشی گوئ: "ئه وه هاوړتی باوکی عه لیه "هَذَا الرَفِيقُ أَبُو عَلِيٍّ" (حسین محمد الشیبی). به ویشی گوئ: "هَذَا الرَفِيقُ فَاتِحُ جَايٍ مِنْ كُرْدِسْتَان". هاوړتی حوسین شه بیبی که وته قسه کردن له گه لمدا. پرسیا ری زۆر لیکردم. به شه ره به بییه کی که ده مزانی وه لأمم ده دایه وه. که باسی جموجوول و گه شه کردنی ریکخراوه که مان له کۆیه و په لهاویشتنی بق رانیه و قه لادزه

بۆ کرد، گەلێکی پێ خۆش بوو. بە شاکری گوت: "هەرچی پێویستیان بوو
له کتێب و گۆفار بۆیان ناماده بکه."

بۆ ئیوارەى دووهم، بە هەمان شێوه، گەرامەوه دار الحکمه. له وێه
شاکر بۆ کۆمپانیا و چاپخانهکەى بردم. شوێنەکه له کتێبخانەکه نزیک
بوو، لهوێن چاوم بە پیاوێکی کورتەبنهێ چاوپچووکه کەوت، بەگەرمی
دهستهکانی گوشیم و بەخێرهاتنی کردم. شاکر گوتی: "هذا الرفیق
الحاج". له دواییدا زانیم ئەو هاوڕێیەى له چاپخانهکه چاوم پێکهوتبوو،
هاوڕێی شههید یوسف سلمان یوسف (فهههه) بوو.

ئێوارەیهک، وا بزانم ۱۹۴۶/۹/۹ بوو، له گەل باوکم بەناو شهقامی
رهشیددا دهسووراینهوه، دیم خڕپیشاندانێک به نهرمه غاردان و
هیئافکێشان و بمڕێ و بژی به شهقامهکدا به ره و خوار دهبووهوه. پۆلیس
به دار و تیلا کهوتبووه دوايان. یاش ماوهیهک زانیم ژمارهیهکی زۆریان لێ
دهستگیر کردبوون، یهکیک له گیراوهکان هاوڕێ حوسێن محهمهه
شهیبی دهی و دمخرتته زیندانهوه. به داخهوه، چاوی به دهرهوه
نهکهوتهوه و له دواى دوو سال و چهند مانگیک، له ههمان شوێنى
سهرکردایهتى خۆپیشاندانهکانى دهکرد، له ناوهراستی شوباتى ۱۹۴۹دا
له سێداره درا.

له و پۆژانهى له بهغدا بووم، به یانییهک له گەل باوکم نهچومه بازاری
شۆڕیجه و گوتم له ئۆتێلهکه دهمنمهوه! ههه له دواى رۆشتنى باوکم، به
پرسیارکردن که یهشمه باب ئه لوعه زهم (باب المعظم) و کۆلیژى
ئهندازیاران. له دهرگهى کۆلیژدا چاوم به قوتابیهکی بالا ناوهنجی
سپیهرهنگی عهینهکه له چاوی رێکۆپێک کهوت. پرسیم: "دمهوێن چاوم به
قوتابى هاشم عهبدولا بکهوێت". یهکسهه به کوردی وهلامی دامهوه و گوتی:

”من هاشیم،“ ئەو نامەییە یۆ ھاوڕێ جەمال حەیدەری نێرراو، پێدا،
 گوئی: ”هەر ئێستا که خۆم لەگەڵتا دێم و دەچینه لای ھاوڕێ جەمال.“
 چەند سەر مەترێک پۆشتین و گەشتینە کتێبخانەی گشتیی بەغدا.
 گوئی: ”ھاوڕێ لێرە، دەخوێنیتەوه.“ بردمی بۆ لای و ئەویش بەگەرمی
 پێشوازی لێکردم. کەوتینە پەیفین و گفتوگۆ. وەلامی نامەکی نووسیبوو
 و جیم هێشتن و گەراموێ ئۆتیل.

هەر که ئیشوکارەکانی باوێم کۆتایی پێهات و بریارێ گەرانەومان دا،
 بەپەلە خۆم گەیانە کتێبخانەی دار الحکمه، ئاگاداری شاکرم کرد که
 دەگەرێمەوه کۆیە، یەکسەر گۆشەرێک کتیبی جۆراوجۆری بۆ نامادەکردم
 و گەراموێ ئۆتیلە که. بەغدامان بەجێهێشت و، دواي دوو پۆژ گەشتینەوه
 کۆیە.

زستانی ١٩٤٧، زستانی سێهێتی سەخت و دژوار، پێ رووداو و کارەساتی
 جەرگبێ بوو. سۆفیه تیبەکان باکووری ئێرانیان جێهێشت، سوپای میریی
 ئێرانی پەگەزەرست بە فرماندەیی ژانرالی پارامارا هێرشێ کردە سەر
 کۆماری کوردستان و کۆماری ئازربایجان. هەردوو کۆمار تیکویتی دران.
 یەکەم سەرۆکی کۆماری کوردستان شەهید قازی محەمەد لە میدانی
 چوارچرای مەهابا لە سێدارە درا. پۆژەلاتی کوردستان کەوتەوه بەر
 درێندەترین هێرش و فشاری پۆژمی پەهلەوی. بارزانییەکان دووچاری
 دەرپەدەری و راوانان بوونەوه، بوون بە دوو بەش، بەشێکیان بە
 سەرۆکایەتی خوالیخۆشبوو مەلا مستەفای بارزانی و بە بەرگریکردنێکی
 قارەمانانەیی کەمووتە، گەشتنە سەر ئاواي ئاراس ئاودیوی سۆفیەت
 بوون و، بەشی دووهمیان لەژێر راپەراییەتی شیخ ئەحمەددا گەرانەوه ناو
 خاکی کوردستانی عێراق، سوپا و پۆلیس بەتوندی ئابڵووقەیی دان و

ژماره‌په‌کی باشی له پیاوی ناسراو و ناوداریان فریدرانه نیو به‌ندیخانه‌کانه‌وه. له سه‌رتاپای عیراقیش هه‌وری ره‌شی شومی فشار و هه‌رمشه و بگره و به‌رده‌ی رژمه‌که که‌وتی‌بووه زیاده‌بوونیکی پر له مه‌ترسی. ده‌ست کرابوو به کپکردن و خنکاندنێ ئه‌و که‌مه سه‌ربه‌ستییه دیمۆکراتییه لاوازه‌ی ماوه‌ی پیدرابوو.

رۆژی ۱۸/۱/۱۹۴۷، له هێرشێکی کتوهری درندانێ داموده‌سنگای دائیره‌ی ته‌حقیقاتی جینائیدا که له به‌غدا پیره‌وه‌کرابوو، هاوڕێ فه‌هد سه‌کرتیری په‌که‌می حزب و زه‌کی به‌سه‌یم ئه‌ندامی ده‌فته‌ری سیاسی و ژماره‌په‌کی تر له کادیرانی سه‌ره‌کی ده‌ستگیرکران و که‌وتنه به‌ندیخانه‌وه. له زۆریه‌ی شار و ناوچه‌کانی کوردستان ده‌نگ به‌رز بووه‌وه و داوا ده‌کرا با‌رزانییه‌کان ئازاد بکری‌ن و بگه‌رێنێنه‌وه سه‌ر خاک و کونده‌مکانی خۆیان. پێکخراوه‌ی ئی‌مه و پارته‌ی ده‌ستی به‌عه‌ریزه‌نووسین و کۆکردنه‌وه‌ی مۆرکی فراوانترین ژماره له خه‌لک. هه‌مووی بۆ به‌رگریکردن بوو له با‌رزانییه‌کان و سه‌کالاکانی‌ش په‌یده‌ریه‌ی بۆ کاربه‌ده‌ستانی به‌غدا ده‌نی‌را و له رۆژنامه‌کان بلاو ده‌کرانه‌وه. له ئه‌نجامی ئه‌م چالاکییانه‌دا، له سه‌ره‌تای مانگی نیسانی ۱۹۴۷دا، پۆلیس هه‌شت که‌سی له کۆیه به‌ند کرد. به‌نده په‌کیک بووم له‌وان. هه‌ر به‌په‌له به‌بێ یه‌ک و دوو ئی‌مه‌یان بۆ هه‌ولێر نارد. له گه‌رتوو‌خانه‌ی هه‌ولێر کراین به دوو به‌ش. چوار بۆ به‌ندیخانه‌ی موس‌ل و چوار بۆ که‌رکووک. ئه‌وکات زانی‌مان که ئی‌مه به‌پیتی ماده‌ی چلودوو (۴۲) له یاسای خێله‌کی عیراق په‌کی سالتیک حوکم دراین. ئه‌و ماده‌یه‌ش به‌سه‌ر ئه‌و که‌سانه‌دا ده‌سه‌پێنرا که گه‌له‌ق و بێ ئی‌شوکار و پیشه‌یان خرایه‌نانه‌وه و ئازاوه بوو. به‌نده و شیخ ئه‌نور سه‌ید ئه‌حمه‌د به‌رزنجی و دوو که‌سی تر، که‌وتینه به‌ندیخانه‌ی موس‌ل، له

گه‌ره‌کی ده‌واسه. هر که گه‌یشتینه ناو به‌ندیخانه‌که، نار‌دینیا‌نه لای
 مدیره‌که، که نه‌فسه‌ریکی هتسک‌قورسی لووتبه‌رز و به‌پۆز بوو. ناوی
 ره‌ووف به‌گ بوو. یه‌کسه‌ر که‌وته هه‌ره‌شه‌کردن و گو‌تی: "سه‌ریان بتاشن و
 بیانبه‌نه قاوش‌یک." هر که قاچمان که‌وته ناو حه‌وشی به‌ندیخانه‌که،
 دیمان له رۆژی حه‌شری ده‌کرد. به هۆی قه‌له‌بالفی و زۆری به‌ندکر‌او‌ان،
 ماوه‌ی گه‌ران و سووران نه‌بوو. زوو زانی‌مان که ژماره‌یه‌کی زۆر له
 گیر‌او‌ه‌کان کوردن، په‌یوه‌ندی‌یان به شۆپشی بارزانی ۱۹۴۵ و گه‌رانه‌وه‌یان
 له کوردستانی رۆژه‌لاته‌وه هه‌بوو، دوا‌ی تیک‌چوونی کۆماری کوردستان.
 له‌ناویاندا ژماره‌یه‌ک له که‌سانی ناسراوی تیدا بوو، وه‌ک خوالیخ‌و‌ش‌بوو
 حه‌مه‌نا‌غای میترگه‌سۆری، شوانا‌غا، وه‌هابی محه‌مد عه‌لی‌اغای
 ره‌واندو‌زی، مسته‌فا بابۆ و... هتد، ناسیاری و دۆستایه‌تیم له‌گه‌ل مام
 حه‌مه‌نا‌غای میترگه‌سۆری و بنه‌ماله‌که‌ی به‌رده‌وام بوو، تا ئه‌و رۆژه‌ی
 سه‌مه‌کارانه و به‌نا‌ره‌وا شه‌هیدکران، هر که له به‌ندیخانه‌که ده‌نگ
 بلا‌بووه‌وه، نه‌م چواره کوردن و به هۆی به‌رگیرکردنیان له بازارانی‌یه‌کان
 بۆ ماوه‌ی یه‌ک سال حوکم‌درا‌ون، ده‌سته ده‌سته ده‌هاتنه لامان و پۆزی
 زۆریان لێ ده‌گرتین و دلنه‌واییان ده‌کردین. له قاوشی ژماره حه‌وت
 شوینی ئیمه‌یان دانا. کوپتی هه‌ولێری ناوی جه‌رجیس که‌ریم چاوشلی،
 پیدیان ده‌گوت ناتۆری قاوشه‌که، لێ‌پرسراوی ریک‌خستنی کاروباری
 به‌ندکر‌او‌ه‌کان بوو. به‌راستی جه‌رجیس و یه‌کیکی تر که ناوی
 محه‌مدنه‌مین زه‌اری، به‌بێ سنوور یارمه‌تیان ده‌داین. شوینیکی پاک، له
 سووچتیکی قاوشه‌که‌یان بۆ ریک‌خستین. له به‌ندیخانه‌ش پتو‌سته هه‌موو
 به‌ندکر‌او‌ویک رۆژانه چند سه‌عاتیک کار بکات، وه‌ک جۆ‌لۆ‌یی،
 چیشته‌خانه، نان‌کردن، خاوتن‌کردن و... هتد. ئیمه هر چوارمان له به‌شی

خاوتنکردنه وه دانراين. پڙځی یه کهم دیمان ئیشه که یه کچار پیس و کرانه، دواى نیوه پږ که راینه وه شوینی نووستنمان. به خوالیخو شېبوان جهرجیس و کاک محمه دئهمین زاریمان گوت: "شوینی ئیشکردنمان زیدبه دهر ناخوئش و پیس و بۆگه نه." گوتیان: "چاره دمکرت، به لام پیوست دهکات که میک به رتیل بدن." دینارتکمان پیدان، له بهر چاوی ئیمه دایان بهو عریفه و مردیانهی که بهرپرسیاری بهشی خاوتنکردنه وه بوو. دوايان لیکرد چاوه دیریمان بکات. پڙځی دوهم و مردیانه که له کاتی ئیشکردندا ئیمه ی له باخه کهی دهوری بهندیخانه که دانا، دواى چهند پڙځیک به یه کجاری له ئیشکردن پزگارمان بوو. خواردن و خوانی دانیشتمان له گه ل جهرجیس چاوشلی بوو به یهک و به پیتی توانا یارمهتی ده داین و نهیده هیتشت دوو چاری کتیشه و ناکوکی نیو بهندیخانه بین. ئوکات، ئه وه ده سال حوکم درابوو. دواى دهرچوونمان له بهندیخانه، دوستایهتی و ناسیاریمان هر مایه وه. پاشان دواى هشت سال، ئوکات من له بهندیخانه ی به عقوبه دا بووم، دواى خوشکمی کردبوو، بوو به زاوام. به یانییه که گازیان کردم که میوانم هاتوه. که بۆ شوینی دیارکراو پڙیشتم، بینیم که نجیکی عهینک له چاو و منوارم دهکات. دواى پیشوازیکردنی یه کتر، گوتی: "وا که لوپه لی پیوست بۆ ته راشکردن، جلویهرگ و پارهم بۆ هیناویت، نه مانهش له لایه ن هاورپیتانی لیژنه ی محه لی هه ولیره وه نیرراون." به سهردانه کهی گوشاد بووم و زانیم نه و هاورپیه ی که هاتوه ته لامان ناوی کاک چه و ده ت هحمه ناجیه!

سى پڙځی ته واومان له بهندیخانه به سه ریرد. له ناکاو پڙځیک و مردیانه کان به په له هاته ژوره که مان و گوتیان: "یاله به بی و مستان زووکن که لوپه له کانتان هه لگرن، دمکه پڙنه وه هه ولیر." که که راینه وه

هولیر بۆ پۆژی دووهم نێمه‌یان برده لای موته‌سەرف چه‌مال عومەر نه‌زمی. له‌سه‌ره‌تادا، چه‌ند پرس‌سیار‌تکی ئاراسته‌ کردین و گوتی: (یا ابن الکباب‌چی لو تخدم جدک الشایب وابوک مو احسن لک.) گوتم: (هیچم نه‌کردوه.) گوتی: (وا له‌سه‌ر داوای قائم‌قامی کۆیه، شیخ عارف تالهبانی، بریاری به‌ردانی ئیوهم دا، به‌لام پتویسته‌ عاقل بن و جاریکی تر نه‌گه‌رتنه‌وه به‌ندیخانه...) هەر که گه‌یشتینه‌وه کۆیه، به‌کسه‌ر، که‌ومه‌وه خۆتندن و قوتابخانه و پۆلی دووهمی قۆناغی ناوه‌ندیم ته‌واوکرد.

له هاون و پاییزی ۱۹۴۷دا باری سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی تا ده‌هات به‌ جۆشتر ده‌بوو، سه‌رتاپای عیراقی گرتبووه‌وه. پۆژ نه‌بوو ده‌نگوباسی‌کی سه‌رنج‌راکێش بلۆ نه‌بیته‌وه، هۆش و هه‌ست و ده‌روونی خه‌لکه‌که‌ هه‌زابوو، شه‌پۆلی تیرۆد و نه‌شکه‌نجه و فشاری رژی‌می پاشایه‌تی، به‌به‌رده‌وامی، له‌ به‌رزبوونه‌وه‌دا بوو. چوار نه‌فسه‌ری کورد مسته‌فا خۆشناو، عیزه‌ت عه‌بدوله‌عزیز، خیرولا عه‌بدوله‌که‌ریم و محمه‌د قودسی به‌ سێداره‌وه کران. بریاری له‌ سێداره‌دانی هاوڕێ فهد و زمکی به‌سیم درا. ده‌نگوباس به‌گه‌رمی بلۆ ده‌که‌رایه‌وه که ته‌قه‌لادان له‌ کایه‌ دایه‌ بۆ نوێکردنه‌وه‌ی په‌یمانی ۱۹۳۰ی نیوان عیراق و بریتانیا، نیستگه‌ی رادیۆکانی جیهان په‌یتابه‌یتا رزگاربوونی هێندێ له‌ ولاتانی راده‌که‌یاند که سه‌دان سال بوو له‌ژێر پۆستالی ئیمپیریاڵیزمی داگیرکه‌ردا پانکرابوونه‌وه و سه‌ریه‌خۆیی ته‌واوی خۆیان وه‌ده‌سته‌پێناوو، وه‌ک هیندستان، ئهن‌ده‌نووسیا، پاکستان، سوویا و لوپنان و... هه‌تد. کێشه‌ی نیشتمانی و چینایه‌تیش که‌وتبووه‌ په‌رسه‌ندن و گه‌شه‌کردنێکی فراوان.

هەر ده‌رگای قوتابخانه‌که‌مان که‌رایه‌وه، نۆزی نه‌خایاند، مانگرتمان له‌ خۆتندن راگه‌یاند. له‌ سای چه‌ند داوایه‌کی بچووکه‌دا، ده‌نگی خۆمان

که یانده سەر رووپەری پۆژنامەکانی بەغدا و، وەک هەورە تریشقەئە بەهار دەنگ و ڕەنگی دایەو، پۆژانە، دەیان پرووسکەئە پشەتگیـری و لایەنگیریمان لە هەموو کۆلیژ و قوتابخانەکانی عێراق و هە پێدەگەشت. مانگرتنەکه مان دوو هەفتە بەردەوام بوو. داواکانمان جێبەجێکران و کۆتایمان بە مانگرتنەکه هێنا.

لەئێوە و کەینوبەین و ئالۆزی و تیکهه لایەدا، دەنگ بلۆبوووه که و مزارەتی سەلح جەبەر بڕیاری وەرگرتوو هەیمانی ١٩٣٠ لەگەڵ بریتانیا نوێ بکاتەو. بۆ ئەو مەبەستەش وەفدی عێراق چوو بوو بۆ لەندەن. لە ناوهراستی مانگی کانوونی دووهمی ١٩٤٨دا، راکهه نرا که وەفدی میریی عێراق، بە سەرۆکایەتی سەلح جەبەر، لەگەڵ وەفدی میریی بریتانیا، بە سەرۆکایەتی میستەر بیفن، وەزیری دەرەوێ بریتانیا، لە شاری پۆرتسمۆس لەسەر مۆکرتنی هەیمانی تازە پێککه و توون. ئەم دەنگ و هک بۆمبایەک تەقیه و ه. یەکه م جار لە بەغدا خۆپیشاندان و ناپهزایی و پڕۆتیسست دەستی پێکرد. پۆلیس که و تە فشارهێنان و بەرەرمەکانی بەرەهه لستکارانی هەیمانەکه. لەو سنوورهشدا ئەو هستا، رۆژی ١٩/١ و ٢١/١/١٩٤٨ چەند کەستیکی لە خۆپیشاندەرمان شههید کرد. ناگرهکه زیاتر پهری دهستاند، پۆلیس خۆی بەرانبەر بە شهپۆلی جهماوهری راپهاریو نهگرت. رۆژی ٢٧/١/١٩٤٨ جیگری شافهه یسه ئی دووم، عەبدول نیلاه، لە نیستگەئە بەغداو ه بلۆی کردو ه که و مزارەتی سەلح جەبەر لەسەر کار هێنرایە خوار و هەیمانی پۆتسمۆس ئەما. کابینەئە تازەئە وەزیران بە سەرۆکایەتی شیخ محەمەد سەدر دامەزێنرا. لە سەرتاپای عێراق بوو بە جەژن و ئاههنگگیران. ئەو پارته سیاسیانهئە بواری کاری سیاسیان لێ تەنرابوو، که و تەهه بزاڤ و کارکردن. لە بەغدا و زۆر

شوینی تر، لیژنه‌ی هاریکاری نیوان هیژه نیشتمانیه‌کان دروستکرا، له کوردستانی به عیراق لکینراویش ریکخراوه‌کانی حشع و پارتنی یۆلی سه‌رمکییان ده‌گیترا. زۆربه‌ی جه‌ماوه‌ری هه‌رتمه‌که که‌وتبووه پاپه‌رین و ده‌برینی چالاک‌ی و هه‌لوئیس‌توره‌گرنتی رتک و په‌وای نیشتمانی، له کۆیه‌ش چهند خۆبیت‌شان‌دان‌تیک‌ی هه‌ویشه‌ش و کۆبوونه‌وه‌ی جه‌ماوه‌ری سازکرا. شنه‌ی نازاندی و خۆشی ناوچه‌که‌ی گرتبووه، براهیت‌یی کورد و عه‌ره‌ب، که‌مه‌نه‌ته‌واپه‌تی و نایینی که‌یشتبوووه ئه‌وپه‌ری ته‌بابی و په‌کیتی. به‌راشکاو‌ی ده‌بیرا عه‌ره‌ب، کورد، تورک، ناسووری، جووله‌که‌ و مه‌سیحی، پیکرا هه‌موو ده‌ست له‌ناو ده‌ستی په‌کتر، داسۆزانه، که‌وتبوونه‌ خه‌باتی جۆراوجۆر و ته‌قه‌لادان بۆ وه‌رگرنتی سه‌ره‌به‌ستیه‌ دیمۆکراتیه‌کان، دانانی سنوور بۆ ده‌ستدریژیکردنی پۆلیس و داموده‌ستگاکانی پۆتمی پاشایه‌تی و، پرگارکردنی عیراق له‌ژێر ده‌سه‌لاتی ئیمپریالیزمی ئینگلیزی.

سه‌رۆکی وه‌زیرانیش، شیخ محمه‌د سه‌هر، که‌ زانایه‌کی ناوهداری که‌وره‌ی شیعه‌ بوو، زوو زوو له‌ نیشته‌گه‌ی رادیوی به‌غداوه، داوای له‌ جه‌ماوه‌ر ده‌کرد، ئارام بیت و هه‌یمنی و ناشتی له‌ ولاتدا به‌پارێزیت. ئیمپریالیست و نۆکه‌ره‌کانیشی ده‌سته‌وسان رانه‌وه‌ستابوون، به‌نه‌پینی و جۆره‌ها پلان که‌وتبوونه به‌ره‌به‌ستکردنی پاپه‌رینه‌ پیرۆزه‌که‌ و له‌ناویردنی ئه‌و ده‌ستگه‌وتانه‌ی به‌ خۆینی شه‌هیدان وه‌ده‌سته‌پێنرابوون.

بۆ په‌که‌م جار له‌ کوردستان، له‌ زۆربه‌ی شار و ناوچه‌کان، ئاهه‌نگی نه‌وێژ په‌که‌جار به‌ فراوانی و ناشکرا گه‌یهردا. به‌داخه‌وه، له‌سه‌ر هه‌تندی خالی بچووک و لاومکی ریکخراوی حشع و پارتنی نه‌که‌یشتنه ریککه‌وتن که‌ په‌که‌ ئاهه‌نگ به‌کرتیت. کرا به‌ دوو ئاهه‌نگ. هه‌ر لایه‌کیش ته‌قه‌لای ئه‌وه‌ی

دهدا که ناههنگه که ی خوښتر و پښکوپیتکتز بیت. پښکخراوی نښه داوای له لپښنه ی محلی هه ولپتر کرد، که ژماره یهک له میوان بنښن، به شداری له ناههنگه که ماندا بکن. له وږژی دیاریکراودا ژماره یهک له قوتابیان سانه وی و که سانی تر که یشتنه کږیه. پښکها تبوو له نهنور محمه د نه مین دزه یی، موحسین و عومری برای، شاعیر عالی فهتاح دزه یی، وریا نه مین په واندوزی، جوتیار سمه ی شایر و که لیک ی تر. به شداری که رموگوریان له ناههنگه که ماندا کرد و دهنگیکی باشی دایه وه.

هر که له ۱۹۴۸/۵/۱۵ دا کومه له ی نته وه په ککرتوو مکان جمعیه الامم المتحده بریاری دامه زرانندی دهوله تی نیسرا نیلی وهرگرت. پږی می پاشایه تی عیراق و دار و دهسته کانی وهک ماری سر سهریان بهر زکرده وه. وهزاره تی شیخ محمه د سهر له سهر کار لابرا. له شوینی ئو نوری سه عید کابینه ی وهزیرانی تازه ی دامه زرانند. سهرتاپای عیراقیش خرایه ژیر دانگای عورفی عه سکه ری. له ژیر په رده ی باری نانسایی و شه رکردن له گه ل نیسرا نیلدا، له هه موو لایهک دهست به گرتن و راوانانی نیشتمان په رومران کرا. ژماره یهکی زږده به دهر خرانه نیو به ندیخانه کان. له کویه ش کاک نه حمه د دلزار، پږسته م فهتاح هه وږزی، مه جیدی کاکه ی حاجی مه محمود و چند که سیکی تر دهستگیرکران و نیردران بق هه ولپتر.

له کۆتایی سالی خویندندا، نښه ی قوتابیان پږلی سییه می ناوه ندیبان بق هه ولپتر برد. تاقیکردنه وه ی کۆتایی خویندندان له وی کرا. له نه نجامدا، دهرچووم و شه هادهم پږدرا. باپیرم ته قه لای زږری له گه لندا کرد که بجمه کۆلیژی شه ریه له به غدا، ئهوکات دهرچووانی پږلی سییه می ناوه ندی و مرده گرت و ماوه ی خویندنی کۆلیزه که شه ش سال بوو. به هیچ جوړیک

نارمزوی خوتندنم له م کۆلیژهدا نه بوو. له دلی خۆمدا بریاری نهوهم دابوو سانهوی تهواو بکهم و بچم بۆ کۆلیژی حقوق. ههر دهرگای قوتابخانه که مان کرایه وه، له سه رهتای مانگی نهیلوولی ۱۹۴۸، بۆ ههولیر ریشتتم. شه هادهی دهرچوون و به لگه نامه ی پتووستم پیتشکهش به ئیداره ی سانهوی کرد. له پۆلی چواری نه ده بی وهرگیرام. که وتمه دهوامکردنی قوتابخانه. به یارمه تی هاوړتیانی ههولیر، بنده و چند قوتابییه کی رهواندوژی خانووێکمان له که ره کی عه ره بان، نزیک مالی شه هید جه مال حه یدمه ری، به کرێ گرت. زۆر چاران هاوړتی جه مال دهاته سه ردانمان و قسه ی خۆش خۆشی بۆ ده کردین. هیندی چاریش مومتاز و جه مشیدی برای، که نه وکات ته مه نیان له شهش و ههشت سالاندا ده بوو، ده هاتنه لامان.

رۆژیک له رۆژه کانی پاییزی ۱۹۴۸، هاوړتی جه مال حه یدمه ری له زووره که ی من دانیشتبوو، له ناکاو، قوتابی کاک مه عروف خه زنه دار^(۹) به زوور که وت، دهستی به فسکه فسکی نه پتی کرد له گه ل هاوړتی جه مال و نامه یه کی بچووکیشی پتدا، به په له هاوړتی ماله که ی جیه پتشت و، له دواییدا زانیم یه کسه ر بۆ که رکوک ریشتیبوو. چیتر چاوم پتی نه که وته تاکو دوا ی شۆرشی چوارده ی ته مموزی ۱۹۵۸.

دوا ی هاوړتی شه هید جه مال ههولیری جیه پتشت، برای به ریز خوالی خۆشبوو نه ندازیار هاشم عه بدولا، بوو به لپه رسراوی ریکخراوه کانی ههولیر، منیشی به یارمه تیدمه ری خۆی دانا. چند

(۹) مه بهست برای به ریز دوکتۆر مه عروف خه زنه داره، که زانا و ماسۆستایه کی به رزی زانکۆی سه لاهدینه.

کادریکی لای خوینگه رم وهک خوالیخو شیبوو په فعت نیسماعیل توتوتنجی، خالس جهواد، نه تهر سالح خو شناو، خوالیخو شیبوو نیسماعیل رهسول، مهلا عمه سؤفی هوسین، کاروباری شانگانانی نئو شاریان بهرتوه دهبرد. هاویتی کهریم نهحمه لئپر سراری کۆیه، خوالیخو شیبوو ههنا جبرائیل ریکخراوی شه قلاوه، خوالیخو شیبوو شه هید ده نهایه لده ریکخراوی رهواندوز و مرادی جووله که که به مراری ناسرابوو ریکخراوی مهخمووری بهرتوه دهبرد.

له سه رتهای مانگی تشرینی دووه می ۱۹۴۸ دا سه رانی کۆیه م کرد. رۆژی ۱۲/۱۱/۱۹۴۸ که رامه وه هه لیر. ریکوت وابوو له ناو هه مان نو تو مۆبیلدا شاعیری نهر، دانهری مارسلیزی کورد، ئهی ره قیب هه ر ماوه قه می کورد زویان، یونس ره ووف دلدار^(۱۰) سه قهری بۆ هه لیر ده کرد. تا که یشتینه قوناخمان له گه ل هاویتی دلدار که لئ قسه ی خو ش خو شمان کرد. نه وکات، له هه لیر، من ژوو ریکم له ئوتیلی که وکب نه لشمال (کوکب الشمال) گرتبوو. شه وه که مامۆستای شه هید حاجی عه بدولباقی که دۆستیکی نزیکم بوو له گه ل مامۆستا نه حمه عه لی

(۱۰) دلدار، یونس ره ووف، له بنه ماله ی خادم سو جاده یه، له ۲۰/۲/۱۹۱۸ دا له شاری کۆیه هاتووته دونیاوه. خو ئندنئی سه رتهایی و تا وئندی له کۆیه و هه لیر و، هس سانه ویشی له که رکووک نه وار کردووه. سالی ۱۹۴۰ چووته کۆلژی یاسا (کلبه الحقوق) و له کۆتایه ۱۹۴۵ ته وای کردووه و بووه به پارێزهر و که راهه ته وه کۆیه. کادریکی سه ره کی پارتی هیوا بووه. شاعیریکی نیشتمانیه روهر و دانهری مارشی (ئهی ره قیب هه ر ماوه قه می کورد زویان) ه. کۆمه له شیعریکی کۆمه لایه تی و سیاسی له دوا ی خو ی جیه ئیشته وه. سالی ۱۹۴۶ چووته رۆزی پارتی نازادی نیشتمانی که رۆی ناشکرای پارتی کۆمۆنیستی عیراق بووه. له شه ی ۲۰/۱۱/۱۹۴۸ دا له شاری هه لیر، لئناکو، دونیای جیه ئیشته وه.

عورتقاتی فهلهستینی هاتنه میوانیم. ههردووکیشیان لایهنگری حشع بوون و، مانگانهش یارمهتیی مادیان به حیزب دها. بهیانیهکهی له قوتابیهکانی سانهوی زانیم که شهو دآدار له شهقامهکهی نزیک دهراکی نوتیلهکه دهکهوتت و گیان له دهست دها. ناھ چ دهنگیکی ناسازی جهرگبر و پر ئیش و نازار بوو. چهند رۆژ له ماتهمینیدا مامهوه.

زۆری نهخایاند کاک هاشم گهراپهوه بهغدا. دواي ماوهیهکی کورت سهرکردایهتی حشع کادرتکی عهرهیی بۆ بهرپرسیاری یهکهمی ههولیر له بهغداوه نارد. خانویهکمان له گهراپهکی تهپراوه بۆ ناماده کرد. قوتابیهکی قوتابخانهی ناوهندی ههولیر کاک چهوههر حسهنمان لهگهڵ دانا که پتیکرا بژین. هاوریکه کورپکی لهسهرخق و هیمن، کوردی نهدهزانی، گهنمرهنگیکی تۆخی قهلهو بوو، چاوی بهناو شار و شهقامهکانی ههولیر نهدهکهوت. ئهویش زۆر نهمایهوه و، ههولیری بهجیهیشت. دواي سالتیک له گرتووخانه زانیم که ناوی عهبدولهتیف هاشم نهلسهعدی بوو، له بنهمالهیهکی ناسراوی بهغدا بوو.

نۆتۆماتیکی ریکخراوهکانی ههولیر کهوته ئهستۆم که بهپتوهیان بهرم. یهکیک له ریکخراوهکانی ناو شار و پارتیزکاکه نههمیان نهدهزانی. زوو زوو بلاوکراوه له بهغدا دهگهیشت، بهگورجوگۆلی دابهش دهکران. له گهلیکیاندا وشهی شوپشگتیری زل زلی تیدا بهدی دهکرا. بهراستی منیش نهدهزانی نههمه ئهوپهیری چهپهوییی مندالانهی سهرشیتانهیه. بههموو هۆش و ههست و توانام لهگهڵ شهپۆلهکه کهوتیووم. ههرا که بینیم شوینی ژیانم له نوتیلهکهدا لهگهڵ نهو ئهرکانهی له ئهستۆم گرتوون ناگونجیت، لهگهڵ قوتابیهکی پۆلی چواری زانستی نهندامی حزب کاک نهسعهد محهمهد بهگ شهقلهوهیی ریککهوتم و بیکهوه له قهلات خانویهکمان به

کریج گرت و ومک دوو برا دهژیاين. باری ولات رۆژ دواى رۆژ زیاتر نال
 دهبوو، دهنگ بلأوبوووه که سه رکرده و کادره سه رهکیه کانی حشع
 زۆر بهیان که وتونه دهست داموده ستگا کانی نه حقیقاتی جینائی، که
 نایبهت بۆ به ره رهکانیکردنی حشع و هیزه سیاسیه کانی تری عیراق
 بنیاترابوو. ئیوارمیهک له مانگی کانوونی دووه می ۱۹۴۹، مهجید رهروف،
 برای دلاری نهر، گه یشته ماله که مان، کۆمه لیک دهنگوباسی به غداى بۆ
 گیتراينه وه. چند بلأوکراوهی دهست نووسیشی بۆ بلأوکردنه وه هینابوو.
 سه رتا پایان به عه ره بییه کی ریکویتیک نووسرابوو، به لام له رووی بۆچوون
 و بیروبروا، هه مرۆفیک که میک به وردی بیخویند بایه وه، یه کسه ر
 سه رنجی راه کیشا. گه ر پرسیارش بکراهه نه مه بۆچی وه هایه؟ چۆن به م
 بیتواناییه نه م ئه رکه قورس و سه ره کیانه به دهست دهه تیرین؟ یه کسه ر
 وه لامت وه رده گرت وه که قیاده یه کی ستالینی گه یشتووته سه ر که نار، به م
 زووانه حزب له هه موو که موکو رتیه ک رزگار دهکات! له یه کیک له
 بلأوکراوه کاندا هاتبوو، که پیویست و ئه رکه له سه ر گشت ریکخراوه کانی
 حشع، که به بۆنه ی تیه ره بوونی سالیک به سه ر راهینه پیرۆزه که ی ۲۷
 کانوونی دووه می ۱۹۴۸، رۆژی ۱/۲۷/۱۹۴۹ خۆپیشاندانی شوژشگیتیری
 ریک بخریت، بۆ نه وه ی له مپه ر له پیش دهستدیزیه کانی حکومتی نوری
 سه عید و دادگای عورفی عه سه کری دابنریت. له هه ولیر، شه قلاوه و
 ره واندوز خۆپیشاندان ریکخرا. کاتی دیاریکراو دهستی پیکرد و
 گه یشتنه ناو شه قامه کان. پۆلیس زۆر به یی رهحمانه که وته لیدان و
 پاوانیان، ژماره یه کی زۆر له نه ندام و لایه نگران که وته دهست دوژمن و
 تیرانه دادگای عورفی به غدا. نه م کاره نا ره وایه زیاتر ریکخراوه کانی
 لاواز کرد و نازاری زنده به ده ری به حشع گه یاند.

له ناوه‌راستی شویاتی ۱۹۴۹دا نامه‌یه‌کم له که‌رکوکه‌وه پێگه‌یشت. داواکرا بووم بچم بۆ چاوپێکه‌وتنی سه‌رکردایه‌تی لق (الفرع الکردی لحشم). له کاتی دیاریکراوا گه‌یشتمه‌ نه‌و شوێنه‌ی بۆم دانرابوو. دیم گه‌نجیکی ته‌مه‌ن هه‌ژده‌ سالان له شوێنه‌که‌ وه‌ستاوه، پرسبیاڕی وشه‌ نه‌یتنییه‌که‌م کرد. وه‌لامی دامه‌وه‌ و پێکرا رۆیشتین تا گه‌باندمی به‌ براده‌رتکی تر، نه‌ویش برده‌میه‌ مائیک له‌ ده‌وریه‌ری باخه‌کانی گاوباخ‌ی. دوا‌ی چه‌ند مانگی‌ک که‌ که‌وتمه‌ به‌ندیخانه‌ زانیم کورپه‌ لاوه‌که‌ شه‌هید دارا تۆقیق فه‌تحو‌لا بوو، به‌رپرسیاره‌که‌ش جاسم نه‌لته‌عان بوو، که‌ دانی به‌ هه‌موو شتی‌کدا نابوو، بوویوو به‌ نۆکه‌رتکی ته‌حقیقاتی جینانی. چه‌ند رۆژتیک پێش نه‌ورۆزی هه‌مان سال‌ جاری‌کی تر به‌ نامه‌ داواکراوه‌ بۆ که‌رکووک. نه‌وجار له‌گه‌ڵ شه‌هید مه‌هدی حمید کۆبوومه‌وه، با‌ری حیزب و پامیا‌ری عیراقی بۆ باسکردم و گه‌رامه‌وه‌ هه‌ولێر.

له‌و کاته‌دا له‌ نه‌وه‌په‌ری ژبانی ناخۆش و پر مه‌ترسی و دژواردا ده‌ژیام. ماندووبوون، شه‌که‌تی و نه‌نووستن ئا‌کاری خراپیان کردبووه‌ سه‌ر ته‌ندروستی مه‌زاجم، گه‌لێ جار به‌ خۆم ده‌گوت: 'ئه‌م هه‌موو ئه‌رکه‌ قورس و پر ئازارانه‌ هی لاوتکی ته‌مه‌ن هه‌ژده‌ سالان نییه‌! له‌ هه‌مان کاتدا دانی خۆم به‌ گوته‌ی مارکس (به‌ختیا‌ری له‌ تیکۆشاندا‌یه) یان قسه‌ی پێشینانی کوردی (به‌رخی تیر بۆ سه‌رپرینه) ده‌دا‌یه‌وه. له‌ قوتابخانه‌شدا زوو زوو تا‌قیکردنه‌وه‌کان ده‌هاتنه‌ پێش و نه‌شمه‌ده‌ویست له‌ ده‌رسه‌کاندا دوا بکه‌وم و پێم بلێن قوتابییه‌کی ته‌مه‌له‌ و ده‌رسه‌کانی ئاماده‌ ناکات.

له‌ ناوه‌راستی مانگی نیسانی ۱۹۴۹دا، ئێواره‌یه‌ک له‌ ماله‌وه‌ ده‌رکه‌وتم، تا بچمه‌ ده‌ره‌وه‌ری شار و که‌میک ده‌رسی علوم عامه‌ بۆ تا‌قیکردنه‌وه‌ ئاماده‌ بکه‌م، کاتیک گه‌یشتمه‌ به‌ر ده‌رگای ئوتیلی فه‌رح دیم معاوینیکی

پۆلیس و چەند پۆلیس و سەید غەنی خەنجەری جاسوس بەرەو ڕووم دێن. هەر گەیشتمە نزیکیان دەستیان گرتم و گێڕامیانەووە ئەو مالمی تێیدا دەژیام. بەوردی پشکنیان، هیچیان دەست نەکەوت. گەڕاینەووە مودیریەتی پۆلیس و شوێنی گرتووخانە. تا تاریکی داھات و شەو شکایەووە ژمارەمان بوو بە هەشت گێراو. لەوانەئێ ناویان لە یادماندا ماوە کاک فائق نادر، مەلا عومەری سۆفی حوسێن، سەدیق خدر. زانیمان ئەو معاونی پۆلیسەئێ ئیمەئێ گرتووە، خەلکی سلێمانییە و ناوی بەدیع ئەحمەد شەشخانە. تێوشەو ئیمەیان بە کە لەپچەکراوی بردە لای حاکمی تەحقیق کە ناوی شیت خسرەو بوو. چەند پرسیارێکی لێکردین. ئەوکات بۆمان دەرکەوت کە چەند کادریکی ڕوخواوی حشع، مالک یوسف، رەفیق چالاک، جاسم تەعان و مەجید رەووف کە بوویوونە نۆکەری تەحقیقاتی جینائی لەگەڵ وەفدیکی دائیرەکە بۆ گرتنی ئیمە گەیشتبوونە هەولێر. شەوی دووم، بە شەمەندەفەر رەوانەئێ بەغدادیان کردین. یەكسەریش بۆ مدیریەتی تەحقیقات. قاچمان بەر ئەرزێ دائیرەکە نەکەوتبوو، هەر شە، جوتن و گالتهپتکردن دەستی پێکرد. دەست بە لێکۆڵینەووە کرا لەگەڵماندا. حاکمەکەئێ تەحقیقی دادگای عورفی کە ناوی حاکم محەمەدسالج بوو، رەفتاری لە رەفتاری معاونێکی پۆلیسی دەکرد. بە هەر شە و هاتوھاوار و قیرەقیر پرسیارێ لێ دەکردین. هەر کە تەحقیقکردن کۆتایی پێتات، دواي چەند رۆژێک، بۆ گرتووخانەئێ ئەبوغریب (معتقل ابوغریب) ک

وێزرای نەووە.

کۆمهڵیک له نەندام و لایهنگرانی پارتی ئازادی نیشتمانی - عێراق.

کۆیه - ئایاری ١٩٤٦

ریزی دووهم له راستهوه، فاتح رهسول.

کتابخانه کویا بیک له قوتایانی نارودی کویه، پاییزی ۱۹۴۷.
له راستهوه بی چپ: روستا و مکان، بیتجم کس فاتح رسول.
له چپهوه بی راست: رانیشتور مکان، چوارم کس شهید کمال رشید حهوزییه،
که له ناوه راستی حوزه یوانی ۱۹۶۳، قاشبستهکان به فارهوا شهیدیان کرد.

بهنديخانهہی ٺهيوغريب و دادگای عورفی

هر كه ٺيمهيان به سهريازخانهہی ٺهيوغريب گهياند. يهكسه ر ٺهفسهريڪ و چهند عهريف و سهرياز دهوريان گهريتن. كهوتنه پرسيار كردن. ٺه و كه لويهل، ساك، سهعات و پارهوپوهلی پيمان بوو، لٽيان وهگرئين. تهنيا به كراس و جلو بهرگی نووستنه وه، فرٽيان دابنه نټو هٽيكي بنميچ بهرزی دهورودريٽ. لهوتشه وه بهسه ر ٺووری بچووك بچووكدا دابهشيان كردين.

شوتنه كه لهبنه ر هتا تهويله ی ٺهسپسواره ياساوله كاني كوشكي پاشايه تي عيراق بوو، تهنيا ناخوره كانيان تيكدابوو، به كه رپووج كرابوو به سه دوهه شناوشهش ٺووری بچووك بچووك، پانتايي هر ٺوورتيكيش له ههشت تا ده سه تري چوارگوشه زنده تر نه ده بوو. ٺووری بٽگه ن و تاريك، تهنيا سه سيريڪ له گه لای دارخورما دروستكراو و ته نه كه په كي كٽني ٺهنگايي تي دابوو!

به تدكراو هر كه فرٽي دهرابه نټو ٺووره كانه وه، په يوهندي به دونيا وه دهچرا. شهو و پٽ جگه له هاوار و قيژه ی دنكي ياساوله كاني بهنديخانه كه گوتببستي هيچي تر نه ده بوو. هٽيندي به يانيش به ريرسياري بهنديخانه كه، كه ٺهفسهريكي سي ٺهستيره ی خه لكي موسل بوو، به ناوی سهريڪ سه مدون، بهسه ر ٺووره كاندا ده كه پآ. دوو ٺهفسهري يه كه ٺهستيرهش ياريدهيان دها. يه كٽكيان ناوی سويحي عهبدولحه ميد بوو، كه له ناوه راستي شهسته كاندا بوو به كادريكي سه ره كي لايه نگراني جه مال عهبدولناسر له عيراق و ماوه يه كيش كرا به وهزيري دهره وه. نه وه ي تريان

ناوی عەبدولحەمید کاتب بوو، چەندە باسی ژبانی ناخۆش و ئازاری دەروونی، بیس و بۆگەنی، مێش و مەگەزی تەویلەکان بکریت، هەر کەمە. ئەو سێ ژەمە خوارنەیی دابەشیان دەکرد، هێندە کۆن و خراپ بوون، کەس بێژی نەدەهات لێیان نزیک بێتەو. بە ناچاریش هەر دەمخوران. راستە، کە تال و تفتی، ناخۆشی و گەرم و ساردی لە ژباند هەیه، بەلام لە هەمان کاتدا چرکەیی وا دیتە پیش کە مەزۆف ئەوپەڕی خۆشی و لەزەت و تاموچێژی لێ وەر دەگریت و هەمیشە لە یاددا دەمێنیتەو. هێندێ جار کەم کەمە، دەنگویاس، لە رێگای پاساوەلەکان، یا بەندکراوە تازەکانەو، یان بە نەیتنی و لە رێگای لەدیواردانی ژوورەکانەو، دەگەشتنە ژوورەکان. خۆشترین کات ئەو پۆژە بوو کە لە سەرتاپای ژوورەکاندا، دەنگیک وەک هەورەتریشقی بەهار بڵاویووە، کە سوپای پزگاری چین شاری (پەکینی) پایتەختی لەژێر دەستی هیزی کۆمەنتانگ^(۱۱) و کۆنەپەرستەکان نازاد کردووە و کەوتوووەتە پراوانی پاشماوەکانیان. هەر بەندکراویک لە ژوورەکەیی خۆیەو کەوتە نێو

(۱۱) کۆمەنتانگ (پارتی گەلی چینی - حزب الشعب الصيني)، لە سەرەتای ئەم چەرخەرە، بۆرژوازی نیشتمانی چینی بە رابەرایی (سەن یان سەن) کۆمەنتانگیان بنیاننا. لەوای مەدنی سەن یان سەن لە ناوەراستی بیستەکاندا شان کای شک شویتنی نوێی کەوتەو. بوو بە سەرۆککۆمار و سەرۆکی پارتەکە. زۆری نەخایاند کەوتە شەرکەری خۆیناوی لەگەڵ پارتی کۆمەنستی چینی (کۆنجەنگ). چەند سال شەریکی خۆیناوی لەنێوانیاندا درێژی کیشا. لە کاتی جەنگی جیهانی دووم کە ئیمپراتۆرییەتی یابان هێرش بەربلای کردە سەر چین. مشارکە لەنێوان کۆمەنتانگ و کۆنجەنگ و راکەبەنرا، کەوتە بەرگریکردن لە سەرەخۆیی و لاتەکەیان دژی یابان. هەر کە جەنگی جیهانی دووم کۆتایی بیهات و یابان شکا و چۆکی پێ دا، شەری گەرمی نێوان هەردوو هیزی دەستی بیکردەو. لە ناوەراستی ۱۹۴۹دا کۆمەنتانگەکان شاری پەکین، پایتەختی چینیان لەژێر دەستی شان کای شک رزگار کرد. =

لیکدانه وهی دلخوشکهرانه و گوشادی. وره بهر زیووه وه. وا دهمانرا که پارچه یه که له پۆزه له لاتی ناسپاش به ره و قوتناغی سۆسیالیزم پۆیشته و زۆر ناخایانیت نهم سهرکه وتنه مهزنه ده بیتی به هاندهر بق پزگار بوونی عیراق و گهلانی تر له جیهاندا.

له لایه که له نهو به پری ناخۆشی، نازار، گه فکر دن و هه ره شه دا شه و پۆژمان به یه که ده کرد، له لایه کی تریش دلسۆزی بق بیرو پویای تازه و پارتایه تیمان مهستی کرد بووین و له روانگه یه کی گهش و پروونه وه داها تووی عیرا قی کی نازاد و به ختیارمان به دی ده کرد. بیرو پویا مان به ئینترناسیونالیزم و خهبات و خۆپاگری به هیزتر ده بوو، بهم جۆره له لایه ن زۆریه ی هه زۆری به نده کراوه کانه وه، ژیان له به نده خانه که ی نه بو غریب به سه ره دهیرا.

له سه ره تای مانگی ته مموزی ۱۹۴۹ دا ناگاداری ژماره یه که کراین، که بهم زوانه ده نیررتنه بهر دادگای عورفی له سه ره بازخانه ی وهشاش. دیته وه یادم، ناوه راستی نه و مانگه بوو، چلوسی (۴۳) که سیان له ژوره مکان ده رهیتنا و له نیتو چند نوتۆ مۆبیلتی که سه ره گیرا ودا به ره و شوینی دادگا که به پیکراین. له و گیرا وانه ی پیکرا دادگای کراین، نهم ناوانه م له یاد ماوه، هاو پۆی که رهیم نه حمه د، مامۆستا برایم نه حمه د، پارێزه ره جه لیل هۆشیار، مامۆستایه کی قوتابخانه ی سانه وی کیژان هه نینه زه لخه، کاک

= کۆماری چینی میلی به سه ره کایه تی ماوتسی تۆنگ، سه ره کۆی پارتی کۆمۆنیست دامه زینرا. به یارمه تیدانی واته یه کگر تووه کانی نه مریکا، دامه ده ستگای کۆمیتانگ خۆیان که بانه دوورگه ی تاپوان و نا نه مرۆکه حوکمرانی دوورگه که له دهستی نه واندا یه. کتشیه نه وان و کۆماری چینی له سه ره دوورگه که هه ره به دهوامه.

فایق نادر، شهید دارا توفیق، کاک رهووف مه‌عروفی سلیمانی، عوسمان مسته‌فا خو‌شناو و گه‌لیکی تر.

خائینان مالک سیف، ره‌فیق چالاک، فوئاد به‌هجت، مه‌جید ره‌ووف و جاسم تعمان هاتن و هر یه‌که‌یان شاهیدیان له‌سهر چند که‌سیکمان دا. چند پارتره‌رتکی ناوداری نه‌وکات، وه‌ک خو‌الی‌خو‌شبوو عه‌بدولوه‌هاب مه‌حموود،^(۱۲) خدوری خدوری^(۱۳) نازم هه‌مید و پینجی تر، بق به‌رگریکردن له‌ نئمه‌ ناماده‌ی دادگا‌که‌ بوون. سه‌روکی دادگا‌که‌ عه‌قید عه‌بدولا نه‌عسانی، وه‌ک دیکتاتور ده‌مقی‌راند به‌ سه‌رماندا، ماوه‌ی نه‌ده‌دا که‌ گیراوه‌کان له‌ دژی شاهیده‌کان و پیاوانی ته‌حقیقاتی جینائی ورته‌ بگن. قه‌ت نه‌ و ته‌ پر نرخ و جوانانه‌ی پارتره‌ری خو‌الی‌خو‌شبوو عه‌بدولوه‌هاب مه‌حموود و خدوری خدوری له‌ بی‌ر ناکه‌م، که‌ چند به‌جه‌رگانه‌ و به‌ چ گیانگیکی پر له‌ نیشتمانپه‌روه‌ری و مرؤ‌قیه‌روه‌ری که‌وتنه‌ به‌رگریکردن له‌ نئمه‌ و چو‌ن خائینه‌کانیان رپسواکرد.

دادگا‌کردنه‌که‌مان چند رۆژگی خایاند، رۆژی بریاردان، نه‌عسانی کوتی: (دارا توفیق انت اطلاع. اذا مانطلعک، ماجید بیک یزعل علینا.) (مه‌به‌ستی له‌ ماجد مسته‌فا بوو که‌ نه‌وکات وه‌زیری کاروباری کۆمه‌لایه‌تی

(۱۲) عه‌بدولوه‌هاب مه‌حموود: له‌ که‌سایه‌تییه‌ ناودارکانی شاری به‌سه‌ره‌ و عیراق ده‌ژمیردیت. له‌ بیسته‌کانی نه‌م چه‌رخه‌دا یه‌کیک بووه له‌ ده‌سته‌ چه‌په‌کانی نه‌وکات. ماوه‌یه‌ک سه‌روکی نه‌قابه‌ی پارتره‌رانی عیراق بووه و، له‌ دوا‌ی شو‌رشی چوارده‌ی ته‌موزی ۱۹۵۸ه‌وه‌ کرا به‌ سفیری کۆماری عیراق له‌ یه‌کئینی سؤ‌قیه‌ت، ماوه‌یه‌ک وه‌زیری دادپه‌روه‌ری بوو، له‌م چند ساله‌ی دوا‌ییدا دونه‌یای به‌جه‌تشت.

(۱۳) خدوری خدوری: نه‌ندامگی سه‌رکردایه‌تی پارتی نیشتمانی دیموکراتی عیراق و یه‌کیک بوو له‌ بۆرژوا نیشتمانپه‌روه‌ره‌کان.

(بوو) پرووی کرده کاک فائق نادر: (فائق هل مره اطلع لخاطر اخوک
 دکتور نامق. بس لازم تترک و بعد لا تجی امامی والا احکمک.) پهنجهی
 بهرز کردهوه و گوئی: "ابو الثوریات" مه بهستی عوسمان مستهفا بوو.
 پینج سال و دوو سال جاودتیری پؤلیس. پاشان گوئی: (من الطویل الی
 ابو العرقین سنتین و سنه مراقبه.) له نیتو نهو کهسانه مامؤستا برایم
 نهحمه، کاک رهووف مهعروف، حنینه زلحه و چند جووله که یهک
 هه بوون. (من ابو الدشدشه الی ابو الراس الفرخ، سنه سجن و سنه
 مراقبه الشرطه) هاورئ کهریم نهحمه و منیش بهر نهه بهشه کهوتین. وا
 بزاتم ههوت کهسیش بهیئ حوکمدان بهردران. هه یه کسه بهیئ وهستا
 له دوا ی بریاری دادگا که نیمه یان بهره و بهندیخانمی بهغدا برد. که نهوکات
 له باب نهلموعه زهم (باب المعظم) بوو. بهسه بهشی (سجن الموقف) و
 بهشی قهلاتی پینجه م، که به بهشی فرین ناسرابوو، دابهشیان کردین.

ژیانی بهندیخانه

بق جاری دووم به سالتیک بهندکردن و سالتیک له ژیر چاوه پیری پولیسدا که وتمه وه بهندیخانه، شوپنی ئەم چارەم بهندیخانهی بهغدا، قه لاتی پینجەم، بوو. بهندیخانه که ساختمانیکی په کجار گه وه و فراوانی کۆن بوو. له پینج بهشی سه رهکی و شوپنی کارکردن و موچه خۆزان و داموده ستگا کانی به ریوه بهران پیکهاتبوو. له سه رده می نیمپراتۆریه تی عوسمانیدا بق شوپنی سه ربازخانه ی سه رهکی و یلایه تی بهغدا و به رتوه به ردنی سه رتا پای کاروباری عیراقی عه ره بی و ناوچه کانی ده وره یه ری که ندا و دروستکرا بوو. هه ر دوا ی نه وه ی نیمپریالیزمی ئینگلیز له جهنگی جیهانی یه که مدا عیراقی داگیرکرد، زۆری نه خایاند رژیمی پاشایه تی دامه زینرا، سه ربازخانه که کرا به بهندیخانه ی سه رهکی له عیراق. هه ر وهک بهندیخانه یه کیش مایه وه، تا له ناوه راستی شهسته کاندا تیکدرا. گه وره ترین بهندیخانه له نه بوغریب بنیاتنرا.

بهندیخانه ی بهغدا ی ناوهکی (سجن بغداد المرکزی)، وهک ئاماژه م بق کردوو، له پینج قه لای گه وره ی بیس و ناریک و چه ند بهشی تری لاوهکی پیکهاتبوو. له تێو هه ر قه لاتیکدا چه ند قاوش و ژووری گه وره گه وره هه بوو. به شووره یهکی به رزی پته و و تیلی درکاوی ده وره درابوو. له نیتوان هه ر چه ند مه تریکیش، شه و و پۆژ، کۆنترۆلی یاساوی به سه ره وه بوو. قه لای پینجەم تایبەت بوو به و بهندکراوانه ی له سه ر کاروباری پارتایه تی یان

لەسەر خۆپیتشاندا ئەکانی ٢٧/١/١٩٤٩ بەندکرابوو. رۆژانە بۆ سەرژماردن سێ جار هەموو بەندکرابووکانیان کۆ دەکردەوه. خواردنی سەر تاپای بەندیخانەکەش لە یەک چێشتخانە نامادە دەکرا و لە تەشت و قازانی زل زلدا بەسەر قەڵاگاندا دا بەش دەکرا. مانگی رۆژتیک ماوه هەبوو، کە سوکار و خزم بێنە سەردانی بەندکرا. لە نێو بەندیخانە کەدا شوێنی جۆلایی، دارتاشی و جلدروون هەبوو. رۆژانە ژمارەیهکی زۆر لە بەندکرابووکان کاریان تێدا دەکرد.

بەندکرابووکانی بەشی قەلای پێنجەم کاریان پێ نە دەکرا. ئەمەش بۆ دوو هۆی سەرەکی دەگەرێت.

یەکەم: بەرپۆه بەرەکانی بەندیخانە کە باش لایان روون بوو کە گیراوه سیاسییەکان ئەم جۆرە کارانە ناکەن.

دووەم: ئەشیان دەوێست ئەمە لە بەندکرابووکانی تر نزیک ببینەوه. کتێبخانەیهکی بچکۆله لە نێو بەندیخانە کەدا هەبوو. ژمارەیهک کتێبی مێژوویی، کۆمەڵایەتی، چیرۆک و کتێبی نایینی تێدا دەست دەکەوت. زۆربەشیان بە عەرەبی، هیندیکیش بە ئینگلیزی، بوون. زوو زوو دەچوو کتێبم وەر دەگرت، بەباشی دەمخوێندەوه، زۆریەکی نووسینەکانی جورجی زیدان، مستەفا لوتفی مەنغەلوتی، لامارتین و کتێبی (اشهر المحاکمات فی التاريخ) لە نووسینی پارێزەهی میسری محەمەد عەبدولعەنانی تێدا دەست دەکەوت. ئەو کتێبەهی کە زۆر تام و چێژم لێ وەر دەگرت، کتێبی (اشهر المحاکمات...) بوو بە هۆی ئەوهی کە گەلی شوێنی کتێبە کەدا ناماژە بۆ ئەوه کراوه، کە خۆراگری لە تەنگانەدا لە هەموو شتیکی زیاتر سڕۆف بەرهو سەرکەوتن دەیا و بە ئاواتەکانی دەگەیهنیت. جگە لەوه لە ناوهڕۆکی کتێبە کەدا باسی کوشتوبڕ و کاری نارهوا و ستەمکارانە هەیە.

به‌تایبته که به‌دریژی باسی دادگاکانی پشکنین (محاکمات التفتیش)ی^(۱۴) سه‌دهمکانی ناوه‌راست (القرون الوسطی) له‌نورویا و، به‌تایبته له‌نیسپانیا، دهکات، مرۆف‌تابلایه‌کی رهش و شوومی دهکه‌وته به‌رچاو و یادکردنه‌وه و پرسیارکردن که نایا بۆج ده‌بیت له هیندۆج کاتدا مرۆف، که له هه‌موو شتی‌ک به‌نرخ‌تیره، له درهنده‌ترین ناستدا خۆی بنوینیت و ببیت به خۆتخۆز و تیکده‌رتکی که‌موتنه!

هر له‌سه‌مه‌تادا که که‌وته ناو کارکردن سیاسی و پارتایه‌تی، نه‌وم ده‌که‌وته به‌ر گوڤ که قوتابخانه هه‌ر قوتابخانه‌ی که‌له و، تیکۆشه‌ر له به‌ندیخانه پتی دهکات، تیکۆشه‌ری به‌چهرگ و راستگۆ و نازا نه‌و که‌سه‌یه که بی‌یه‌ک و دوو گشت نه‌و بریارانه‌ی پیتی دهکات، ته‌نانه‌ت که‌ر هی به‌رپرسیاری شانه‌یه‌کیش بیت، له‌ژێر دروشمی سنترالیمزی دیموکراتیدا، جیبه‌جیتی بکات و پاشان پمخته بگریته. (نقد ثم انتقد). که که‌میک تیگه‌په‌شتم و چهند کتیب و نامیلکه‌ی پارتی کۆمۆنیستی سوڤیه‌تیم خۆینده‌وه، بۆم ده‌رکه‌وت که پێبازمه‌که له‌تیو گشت پارتی کۆمۆنیسته‌کانی جیهاندا به‌م شیوه‌یه‌ی و، تیکۆشه‌ر به‌ گوڤ‌پایه‌ی و دلسۆزی بۆ پارتی‌که و

(۱۴) محاکمات التفتیش: دوا‌ی نه‌وه‌ی که له‌ سالی ۱۲۳۶دا مسیحیبه‌کان شاری قورتوبه، پایته‌ختی نیسلامه‌کانیان داگیرکرد، که پینج‌سه‌ده‌ سال بوو نابین و نالای نیسلامی تیدا به‌رزگرا بووه‌وه، که‌وتنه‌ فرۆبرکردنی نه‌وه‌ی نابین و ناو و ناتقره‌ی نیسلامی به‌دواوه‌ بوو. هه‌ر که هیرشی مسیحیبه‌کانیش سالی ۱۴۹۲، شاری غه‌رناتیمان داگیرکرد، ئیتر له‌ سه‌رانسه‌ری نیسپانیا‌دا به‌ ناری دادگای پشکنینه‌وه به‌ هه‌زاره‌ها که‌سانی نیسلام، خاوخیزان، مزگه‌وت و نارامگی نیسلامه‌کانیان ویرانکرد. نامانجی سه‌ره‌کیان نه‌وه‌ بوو که شوینه‌واری نیسلامی له‌ نیمچه‌دورگی ئیبه‌ریا (نیسپانیا و پورتوگال) به‌ ته‌واوی نه‌هێلن. سه‌ریشه‌گه‌وتن له‌ وده‌سته‌پێنانی نه‌وه‌ی مه‌به‌ستیان بوو. دووسه‌ده‌ سال زیاتر به‌رتوجه‌رانی (محاکمات التفتیش) به‌ دوا‌ی نه‌هه‌شتنی نیسلام خزان.

قوناغیکی تازه له ژیانمدا

هر که گه یستمه وه کژی به که قالهت بهریاندام، بهو مەرجه هه موو ریژ سبهینی و نیواران سهردانی دائیره ی پۆلیس بکه م و ناوم له دهفته ری تایبه تدا بنووسم، تا چاوه دیری یه کسه له م ته واو دهیت.

دوو مانگیک بهم جۆره، ریژانه، دووجار ناوم له دهفته ری پۆلیسدا دهنووسی، له هه مان کاتدا له سه ر دوکانی باپیرم، وهک یاریده ده ری، کارم دهکرد. نهوکات، دوکانیکی به قالی گه وه ری هه بوو. سه ره تای مانگی تشرینی دوهمی سالی ۱۹۵۰، ریژیک له دائیره ی ته جنید گازیان کردم. یه کسه ر نه فسه ری بهرپر سیار گو تی: (تق سه ربازیت له سه ره. سبه ی بق سه ربازخانه ی هه ولیر ره وانته دهکین. پیویسته بیستویهک مانگ سه رباز بیت، نه گه رنا ده توانی په نجا دینار بدهیت و، نهوکات، سی مانگ سه ربازی بکهیت و بگه ریته وه مالی خۆت.)

به دلیکی پر ئازار و خه ماوییه وه گه راصه وه لای خیزانه که مان. که وتنه دلدا نه وه م، گو تیان په نجا دینار ت بق ده دهین و ده تکرینه وه، ژوریتک له هه ولیر به کرئ بگره، ریژانه هه ر مه شقکردنت له سه ربازخانه ته واو کرد، بگه ریوه شوینه که ی خۆت و که لویه لی پیویست و ئازوقه ی سی مانگت بق ده نترین.

ره وانیه سه ربازخانه ی هه ولیر کرام. یه کسه ر سه ربازان تاشیم و جلو بهرگی سه ربازیان پیدام. شوینی مه شقیتکردنیان بق دیار کردم. زانیم له چ په ل و لقی کددام و بهرپر سیارانی سه ربازخانه که ناویان چیه؟ نه فسه ریکی ئاسووری ناوی موقه ده م شه لۆمۆن میخائیل، ئامری

ژماره‌یه‌کی زۆر له تیکۆشه‌رانی ئازاد و چالاک سه‌ریان تیدا چوو، وهک
تووله‌نه‌مامی تازمه‌په‌گه‌یشتوو، پێش نه‌وه‌ی په‌گ و ریشه‌یان به‌باشی به
زه‌ویدا رۆبجێت، که‌وتنه‌ به‌ر گه‌رده‌لوولی زه‌مانه و تیکشکان و چه‌ماوه‌نه‌وه
و چۆکیان دادا.

ماوه‌ی به‌ندکردنه‌که‌م له به‌ندیخانه‌ی به‌غدا ته‌واویوو. بق خسته زۆر
چاوه‌دیری پۆلیس، به‌که‌له‌پچه‌کراوی، گه‌راندمیانه‌وه بق کۆیه.

کرتکاران و هزاران پهروهرده دمکرا.

بیر و برپا و لیکدانهوه و بۆچوونی سه‌دان تیکۆشه‌ری نێو
به‌ندیخانه‌کان و ده‌روهه، ئه‌وکات که منیش به‌کێک بۆوم له‌وان، له‌وه‌کوانه
ته‌سه‌که‌دا دمخولایه‌وه. به‌قوولیبیش له‌ ناخ و می‌شکدا چاسپابوون.

ناخۆشترین ژیان ئه‌و ژیانه‌ رۆتینییه‌ پر مه‌له‌یه، که تیکۆشه‌ر ناچار
ده‌مکات له‌نێو چوار دیواردا ژیان به‌سه‌ر به‌ریت. دوور له‌ ژیانی ساکار،
دوور له‌ خه‌لک و که‌سوکار، دوور له‌ هه‌لسان و دانیشتن، گه‌ران و
سووران، شوینی ژیان، گوێگرتن و خۆتندنه‌وه، زیان لال ده‌بیت و دم
ده‌به‌ستریت، سه‌رتاپایان کۆنترۆلی له‌سه‌ر دادنه‌رت، مرقۆف ده‌که‌ویته
ژێر ده‌سه‌لاتی سه‌تمکاران و دوژمنانی پیشکه‌وتن و نوێکردنه‌وه.

له‌ به‌ندیخانه‌دا بایه‌خێکی زۆرم به‌ پاراستنی له‌سه‌سای، پاک و
خاوینی و خۆتندنه‌وه هه‌دا. شه‌و و رۆژ، کتیب و بلاوکراوم له‌ ده‌ست
نه‌ده‌بووه‌وه. له‌ ماوه‌ی ئه‌و هه‌شت مانگی له‌ به‌شه‌کدا ژيام، ناسیای و
دۆستایه‌تیم له‌گه‌ڵ ده‌یان به‌ندکراودا په‌یداکرد. له‌نێویاندا له‌ دانیشتوانی
به‌غدا و باشوور و باکووری عێراق، عه‌ره‌ب، کورد، جووله‌که، مه‌سیحی،
شیعه و کلدانی هه‌بوون. خۆشبه‌ختانه، تاهه‌نکه‌ش، دۆستایه‌تیم له‌گه‌ڵ
ژماریه‌کیان ماوه و گه‌رموگۆره.

له‌ به‌ندیخانه‌دا، به‌تایبه‌ت له‌ قه‌لای پینجهم، گه‌لی مرقۆی به‌رێز و
په‌وشتجوان و رێکۆپێک هه‌بوون، له‌ هه‌مان کاتدا، هی خه‌سه‌له‌تپوورج،
په‌وشتخراب و ته‌پیوی سیاسی به‌راشکاوێ ده‌بینران. له‌ رووی ژیانی بیر
و برپا و نایدیۆلۆژییه‌تی سیاسیه‌وه، پیسه‌ترین نه‌خۆشی چه‌په‌رووی
منالکارانه، له‌نێومانددا بلۆبۆبووه‌وه. ئه‌م دیارده‌یه‌ش له‌ چه‌ند سالێکدا
زیانی زۆری به‌ ژیانی رێکخراوه‌یی نێو حیزبی شیوعی که‌یاند.

سەربازخانەكە بوو. بەیانیان یەكجار زوو لە گۆڕهپانی سەربازخانەكە نامادە دەبوو. گه‌وره و بچووك لێی دهنترسان. توندوتیژ، كرز و دلپه‌ق، شه‌ر له‌ دەموچاوی ده‌باری. رۆژی شه‌ش سه‌عات مه‌شق و كاری به‌ سه‌رتاپای سەربازەكان دەکرد. ناخۆشترین كار مه‌شقه‌کردنی سه‌خت (التدرب العنيفة) بوو، كه‌ پتووستی ده‌کرد سەربازەكان لە ژێر تیلی دپكاوی، به‌رز و نزمی پر له‌مبه‌ر، كۆسپ و به‌ره‌لست، خۆدەریازکردن له‌ ناگر و غاردان و... هتد مه‌شق بکه‌ن.

ماوه‌ی ئه‌و سه‌ مانگی له‌ سه‌ربازیدا بووم، دیم چه‌ند سه‌رباز قاچ و ده‌ستیان له‌ کاتی مه‌شقه‌کردندا ده‌شکا و دووچاری نازاری زۆر ده‌هاتن. هه‌ر كه‌ کاتی مه‌شقه‌کردن ته‌واو ده‌بوو، عه‌ریفی په‌له‌که‌م ماوه‌ی ده‌دام بگه‌ریمه‌وه‌ شار. به‌ هۆی ئه‌وه‌ی ئه‌و مانگانه‌یه‌ی به‌ سه‌ربازیان ده‌دا، به‌ عه‌ریفه‌که‌م ده‌دا.

سه‌ مانگ ژمانم له‌ هه‌ولێر به‌سه‌ر به‌رد. هه‌ر كه‌ دواي نیه‌وه‌رۆ ده‌گه‌رامه‌وه‌ ماله‌که‌م كه‌ له‌ قه‌لا هه‌لکه‌وتبوو، به‌ ناماده‌کردنی خواردن و پاكوته‌میزی کاتم به‌سه‌ر ده‌به‌رد. ئه‌و سه‌ مانگی سه‌رباز بووم، هاتووچۆکردنی پۆلیسم له‌سه‌ر نه‌بوو. كه‌س نه‌یده‌گوت مالت له‌ كوێیه‌؟ دۆسته‌یا ته‌ی كوێی به‌ندیخانه‌ی موسلم له‌گه‌ل خوالێخۆشبوو چه‌رچیس كه‌ریم چاوشلی نوێ بووه‌وه. له‌ رێگای ئه‌ویشه‌وه‌ ناسیاوی و دۆسته‌یا ته‌یم له‌گه‌ل چه‌ند لاوێکی هه‌ولێری ناسراوی وه‌ك چه‌مال سه‌لیم و وسوو سه‌به‌زه‌جی په‌یدا کرد. گه‌لێ ئێواران له‌ باخچه‌که‌ی چه‌مال سه‌لیم كه‌ كه‌وتبووه‌ پشت كۆشك و باله‌خانه‌که‌ی عه‌تاو لاناغای په‌شیدناغا، له‌سه‌ر رێگای كۆیه، کاتمان به‌سه‌ر ده‌به‌رد.

له‌ كوێتایی كانونی دووه‌می ١٩٥١دا سه‌ربازیم ته‌واو کرد. گه‌رامه‌وه

کۆیه، که وتمهوه سهه ئیشه که ی پیتشووم و یارمه تیدانی باپیرم.

وا بزانه هه ده پانزه رۆژیک ده بوو که رایووه مه وه مالمان، شه ویک پۆلیس به دوامدا هات، بۆ پۆلیسخانه یان برده و، یه کسه به بندکرام. که لێ به وردیش مالمانیان پشکنی. رۆژی دووه، به دهسته بسترایی، بۆ هه ولێر و له ویشه وه بۆ به غدیایان رهوانه کردم. دیسان که وتمه وه دائیره ی ته حقیقاتی جینائی. پرسیارکردن و لیکۆلینه وه دهستی پیکرد؛ نایا جه رجیس فهرنسیس و ئه ندریا فه توحی ده ناسی؛ به لێ، ته مانه له دانیشه توانی کۆیه ن. جه رجیس له مندالیه وه له که لمد قوتابی بووه تا دوو سال پیش نه مرۆکه، هه چ په یوه ندیه کی پارتایه تیم نه بوو له که لیاندا، دوا ی چه ند رۆژیک بۆ به ندیخانه ی گشته ی به غدا (الموقف العام) یان ناردم. بی نیم زیاتر له سه دویه نجا به بندکراوی تیدایه. له نئویاندا ژماره یه ک براده ر و ناسراوی تیدابوو، له وانه هاو پیم کاک که ریم نه حمه د، کاک شیخ محه مه د محه مه د،^(۱۵) هاو پتیان نه سه هه خدر، مه جید عه بدولپه رزاق، عیزه دین مسته فا،^(۱۶) مسته فا سالح که ریم و خوالیخوشبوو ئیسماعیل په سول و که لیککی تر. شه ش مانگ زیاتر له به ندیخانه دا ماینه وه. به راستی، که رما و مپشووله و پیسی شوته که هه موومانی وه رس کردبوو. پۆل پۆل خرایته پیش دادگای جه زانی به غدا (محکه جزاء بغداد)، حاکم بو رهاننه لدین که یلانی دادگایی ده کردین. ره وخاوه کان ده هاتن و شایه تیان له سه هه ره یه کیک له گیراوه کان ده دا. له نه نجامدا، دادگا که بریاری به بندکردنی چه ند هاو پتیه کی دا و، ژماره یه کیش به

(۱۵) به شیخه شه ل ناوی ده رکروه.

(۱۶) مه بهت دوکتور عیزه دین مسته فا په سوله.

کهفاله‌تی دوسه‌دینار به‌ردرا، به‌مه‌رچیک بۆ ماوه‌ی سالیکی ره‌به‌ق به‌ کرده‌وه و په‌وشته‌باشی و، دوور له‌ کارکردنی سیاسیدا بن. به‌نده‌یه‌کیک بووم له‌وان. ئه‌وانه‌ی که‌ شایه‌تی ئه‌وتۆیان له‌سه‌ر نه‌بوو، هه‌ر له‌ هۆلی دادگاکه‌ به‌ردران.

بیرم کرده‌وه کۆ له‌ به‌غدا ده‌بی به‌ که‌فیلیم. که‌ر که‌فیلیم نه‌بیته، ده‌بیته سالیکیک بچمه‌وه به‌ندیخانه. داوام له‌ یه‌کیک له‌و برادرانه‌ کرد که‌ بۆ ده‌روه‌ ده‌رۆشیت تا بچیت بۆ مه‌کته‌بی ئه‌ندازیار خوالیخۆشبوو به‌کر عومه‌ر یه‌حیا، له‌ شه‌قامی موته‌نه‌بی و، پتی بلتیت: "فاتح ره‌سول داوات ده‌کات که‌ ببیت به‌ که‌فیلی و که‌س له‌ به‌غدا نانا‌سیت!" زۆری نه‌خایاند، دوای چه‌ند سه‌عاتیک، له‌ به‌ندیخانه‌ی سه‌را (موقف السرای) به‌غدا گازیان کردم. بینیم کاک به‌کر، که‌ ناواناسی به‌ به‌کر دلێر ده‌رکردیوو، جوامیترانه‌ وه‌ستاوه‌ و گوته‌ی: "که‌فاله‌ته‌که‌تم ته‌واوکرد، فه‌رموو بۆ ده‌روه‌ با بپۆین." به‌پراستی، کاریکی یه‌کجار جوامیترانه‌ی له‌که‌لدا کردم و نه‌یه‌تشت بکه‌ومه‌وه به‌ندیخانه.

به‌بی خۆوه‌مخراندن که‌ پامه‌وه‌ کۆیه.

سه‌رمه‌ی پاییزی ۱۹۵۱، بیرری ئه‌وهم کرده‌وه ته‌قه‌لا بدم و بگه‌ریمه‌وه قوتابخانه‌ و شه‌هادهی سانه‌وی به‌ ده‌ست به‌ینم. به‌ پارمه‌تی دۆستیک، نامه‌یه‌کم له‌ ئیداره‌ی سانه‌وی هه‌ولێر وه‌رگرت، له‌سه‌ری نه‌نووسرا‌بوو به‌ هۆی کاری سیاسی له‌ قوتابخانه‌ ده‌رکراوه‌! له‌ هه‌مان کات، ده‌مزانێ له‌ که‌رکووک قوتابخانه‌یه‌کی سانه‌وی نه‌هلی هه‌یه‌ و لێپرسراوه‌که‌ی ناوی عه‌بدولا عه‌لی حیکمه‌ته. ئه‌و مامۆستا‌یه‌ ماوه‌یه‌کی زۆر له‌ کۆیه‌ ژیا‌بوو و، دۆست و ناسیاری زۆری له‌ شارمه‌کاندا هه‌بوو. یه‌کیک له‌ دۆسته‌کانی خوالیخۆشبوو کاک عوسمان عه‌ونی شاعیر بوو، که‌ په‌وه‌ندی ناسیاری و

دۆستایه‌تی خیزانی دیرینمان بوو. به خوالیخۆشبوو کاک عوسمان گوت، که داوا له مویدی سانهوی ئەهلی کهرکووک، عەبدوڵا عەلی حکیمت، بکات تا له قوتابخانه‌که‌ی خۆی وهرم بگرت. کاک عوسمان ناماده‌ی ته‌واوی پیشاندا و، زوو داواکه‌ی جیبه‌جێ کرد. دەرگای خوێندم بۆ کرایه‌وه.

وهک پیشتر ناماژهم بۆ کردوه، پۆژانه له‌سه‌ر دوکان یارمه‌تی باپیرم دهدا، شه‌وانه‌ش هه‌ر کتیب و نامیلکه و بلۆکراومه‌کم ده‌ست بکه‌وتایه، به تاموچیزه‌وه ده‌مخوێندوه. په‌یوه‌ندیشم له‌گه‌ل کۆنه‌ لایه‌نگرانی حیزبی شیوعی له‌ناو شاردا به‌هێز بوویوه‌وه.

له‌ سه‌ره‌تای ۱۹۵۲دا، داواکرام بچم بۆ که‌رکووک. به‌ رێگای برای به‌رێز کاک مه‌جید کاکه‌ حاجی مه‌حموود، چاوم به‌ شه‌هید جه‌مال مه‌رین که‌وت و پیکراش بۆ لای کادریک رۆیشتین. له‌دواییدا، زانیم براده‌ره‌که‌ خوالیخۆشبوو کاکه‌ی فه‌لاح بوو. ئەوکات به‌رپرسانی یه‌که‌می لقی حیزبی شیوعی بوو له‌ کوردستان (لجنة الفرع فی کردستان). کاکه‌ گوتی: (به‌ بریاری سه‌رکرده‌یه‌تی حیزب ناگه‌رێته‌وه قوتابخانه، نابێ کۆیه به‌جێ به‌هێلت، له‌مه‌ودوا ده‌بیت به‌ لێپرسراوی یه‌که‌می ئەو رێکخراوه‌ی له‌وێ هه‌یه‌). به‌بێ یه‌ک و دوو داواکه‌م په‌سه‌ند کرد و به‌ گوشادی و دلخۆشی وهرمگرت. ناوی چه‌ند لاو و دۆستی پیدام که‌ په‌یوه‌ندی لاوازیان له‌گه‌ل حیزب هه‌بوو، هاوکاتیش کۆمه‌لێک بلۆکراوه‌ی نه‌ینی پیدام و که‌رامه‌وه کۆیه.

که‌وته‌ ته‌قه‌لادانی رێکوپێک، په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل ئەو ناوانه‌دا به‌هێز کرد که‌ پێم درابوو، یه‌که‌م هه‌نگام شه‌انه‌یه‌کی سه‌ره‌کی له‌ برای به‌رێز خوالیخۆشبوو مه‌مه‌د ره‌سول حه‌یده‌ری و کرێکار عەبدوڵا ره‌شید و

قوتابی بایر قادر حسین پیکهٔنا. په دهریهی کارکردنی پارتایه تیمان به پیکوپیکو به رهو پیش ده ریشته. له ماوهیه کی کورتدا په یوه ندیمان له گه ل ژمارهیه کی باش له قوتابی، کریکار و نافرته تانی شاره که دا په یدا کرد. چهند شاننه و شاننه هی ه وادارمان پیکه وه نا. په یوه ندی پارتایه تیمان به ه و لیر به سترایه وه. خو شمان توانیمان په یوه ندی له گه ل چهند گوندیک و رانیه و قه لاده دا په یدا بکین.

له به ماری ۱۹۵۲ دا سینه مای نه مریکایی گه رچوک، بژ بلاو کردنه وهی پروپاگنده دزی به رهی ولاتانی سو سیالیستی هاتنه کویه. له و کاته ی فیلمیکی دزی گه لانی باشووری ناسیا و شور شگیر مکان خستبووه کار و گه لی دیمه نی نار هوا و پر دروی پیشان دودا، ته ماشاکه ران خویان پی رانه گیرا و دست به هاوار و هیتا فکردن و به ریدیدادان به شاشه و ئوتو مویله که دا کرا. پولیس ویستی قین و کینه و هوروژمه که بوه سستینیت، سه ر نه که وت. زوو سینه ماکه راگیرا، که لویه له کانیمان پیچایه وه و بلاوهی لیکرا. جاریکی تر دوا ی سی چوار مانگ سینه ماکه گه رایه وه کویه، لیژنه ی قهزا کویوینه وه و بریارمان و هرگرت سینه ماکه بسووتینین. داوا له خوالیخوشبوو محمه د حیدره ی کرا نه وت و به نرین ناماده بکات و ریکخراوه کانیش ناماد مکران به شداری له کویوینه وه که دا بکن و پولی خویان ببین له کاتی سووتاندنی سینه ماکه دا. چهند قوتابی و کریکاری نازا و چالاک ده ستنیشانکران، که هر سینه ماکه که وته کارکردن به چهرگانه دست به هیتا فکیشان بکن و، هیرشبه ر مکان سینه ماکه بسووتینین. نه و نه خشه یه ی کیشرا بوو، سه ر که وتوانه، جیبه جی کرا و سینه ماکه سووتینرا. پولیس که وت په لاماردان و نه که رین له خه لکه که، به لام هیچی پی نه کرا. دوا ی نه وه زانرا که

بالیۆزخانهی ولاته یه گگرتوو مگانی ئەمریکا له عیراق بریاری وەرگرتوو
که چیتر سینەمای گه پۆک نابیت بچیت بۆ کۆیه!

هەر که هاوڕیتی دیرینم و برا کاک ئەحمەد دلزار سێ سالی رهبەقی
بهندیخانهی تهواوکرد، مانگی تهمموزی ۱۹۵۲، گه پشتهوه کۆیه. زوو
پهوهندیی پارتایه تیمان پیکرد و سههرگه زمانه نامادهیی تهواوی خۆی بۆ
جێبه جێکردنی گشت فه زمانه کانی حیزب نیشاندا.

کاروباری ولات و ژبان، نهک ته نیا هی ناوخۆی عیراق، به لکه له زۆریه
ولاته کانی پۆژه لاتی ناوه راستدا که وتبووه گه پ سووڕتیکی ئالۆز و
شله ژاو. کیشه و کهین و بهین و جموجوول خیرا دههاتن و ده پۆیشتن.
ئێواره ی ۱۹۵۲/۷/۲۲ رادیۆکانی دنیا بلایان کردوه که گۆرانی کاریهی
بنه رهتیی گرنگ به سههر باری پۆژه لاتی ناوه راستدا هاتوه. سوپای
میسر به سههر پۆتمی پاشایه تیدا سههرکه وتبوو، پۆتمی کۆماری بنیاتنرا.
پا په رینه که له شتوهی بووه له رزهیه کی یه کجار به هیزی کاریگهردا
جیهانی هه ژاند. باری سۆسیۆلۆژی جه ماوه ری عه ره ب و ولاتانی تری
به ره و بیرکردنه وه و بۆ چوونی تازه بۆ پێشه وه برد. گۆرانی کاریهی
میسر پۆلی پێشه وه ی بیننی له هاندانی گشت پارت و هیزمکانی عیراق و
کوردستاندا، که به جهرگانه تر بکه ونه خه باتکردنی جۆراوجۆریان، دژ به
ولاته ئیمپریالیسته کان و ئه و چین و توێژ و گروپه کۆنه په رستانه ی
وابه سته ی بیگانه ی داگیرکه ر بوون. گیان و گورپتیکی به ته و ژمی به
کاروانی تیکۆشانی ئازادی نیشتمانی دا. رابوون و بزافه کانی خه لک
که وته گه شه کردن و په ره سه ندن. ئه و دیارده یه ش له زۆریه ی ناوچه کان،
به ناشکرا، به دی ده کرا. سههرا پای حیزب و هیز و گروپه نیشتمانی و
نه ته وه ییه کان که وته گه رمه ی جموجوولی کۆکردنه وه و پتکخستن و

پته و کردنی ریتکخراوه مکانیان.

پۆژی ۱۹۵۲/۱۱/۳۰ خوشکه نامینهی مهلا غهفور (دایکی خهسروه)، خیزانی خوالیخۆشبوو کاک ههمید عوسمان، گهیشته کۆیه. نامهیهکی پیدام و خۆیتندمهوه، داواکرا بوو هاورێخ دلزار بگاته ههولێر. بهبێ وستان بۆ مالیان پۆیشتم و، نامهکهم پیدام. یهکسهه کهوته خۆنامادهمکردن و لهتهک خوشکه نامینهدا بههه وهولێر کهوتنه پۆ.

ههستم دهمکرد پۆژ ئه و دواي پۆژ ئه و ئهرک و کارانهی له نهستۆمدا بوون زۆدهتر دهبوون. باپیر و باوکیشم له گهر و سوورمهکانم ئاسووده نهبوون و نارهزایشتیان دهمدهربی. گهیشتمه سهه ئه و پروایهی داوا له دایکم بکهه ئه و دوکانهم بۆ رههن بکات که به میرات له باوکییهوه بۆی ما بووهوه، تا به پارمهکی دوکانیکی عهتاری دابنێم. دوکانهکه مان به ههشتا دینار رههن کرد، دوکانم کردهوه و یهکجار سوودم له شوێن و کاره تازمهکم دهبینی. پارهیلێ ریتکخراوهکانمان باش په رهیسهند و ئهندام و لایهنگرانمان له نێو جوتیارانی شیدا بۆ پهیدا بوویوو. کۆمیتیهیهکی جهماوهری، به ناوی کۆمیتیهی گهل، مان بنیاتنا. کۆمیتیهکه له کاروباری بازار و ژبانی ئیشکههرا و خێر و خۆشی و دهستگورتیی ههژاران و پهژاره یانی دهکۆلییهوه و، به پیتی توانای به ئهرکه مرۆفایه تیهکانی خۆی ههلهستا. لهو برایانهی پۆلی سهههکیان لهو کۆمیتیهیدا دهبینی، کاک سههیدی مهلا نههمهه، کاک جهنگی تاله بانی، خوالیخۆشبووان غهفوری حاجی یهحیا و مهلا قادری هههه گرانی و گهلێکی تر بوون.

له مانگی کدا دوو سێ جار یه کهترمان دهبینی، باسی که سوکووری ناو شارمان دهمکرد. ئهوهی له تواناماندا بووایه ههنگوامان بۆ دههواویشتم. زۆربهی جهماوهرهکه کۆتیان له نامۆژگارییهکانمان دهمگرت. کتوپر

دەنگیکی ناساز بلۆ بوووه، گەلی ناارامی کردم و مەترسی گەوره و زینای زۆرم له ئەنجامهکهیدا بەدی دەکرد. دەنگهکەش ئەوه بوو که باری ناو پیکخواوهکانی حیزب تیک چوو، و، له سەرکردایهتییهوه تا ژمارهیهک له ناوچه و شانەکان ناکۆکی و کەرتکردنی تیکهوتوو. بەشیک له کادیره ناودار و ناسراوهکانی وهک شههید چهمال حەیدەری، هاوڕێ عەزیز محەمد، شههید حمزه سەلمان، شههید حەسەن عوینه و گەلیکی تر، جیابووویوه و خۆیان به ناوی حیزبی شیوعی عیراق، ئالای کارگەران (رایه الشغیله) راگەیاندوووه و کار دەکن. له سەرتهای عیراقیشدا له کادیتر و ئەندام و لایهنگران وهگەریان کەوتوون. سەرکردایهتی حیزب (القاعده) زۆر به نارەوا و توندوتیژی و نهیاری دوژمنایهتیان دەکردن. له بلۆکراوهی ناوخر (الانجاز)دا هیرش و تۆمەتی ناراستی ئاراسته دەکردن. هاوڕێیانی دۆستم که لهگەڵ رایه الشغیله کەوتبوون، هەول و تەقەلای زۆریان لهگەڵمدا دەدا که بيمه لایهنگری ئەوان، بەلام له ناخی دلمهوه دژی کەرتکردن و شهپهچۆیی و پرسیواکردنی یهکتەری بووم. نارەزایی و پەخنهشم له کاره نابەدیهکان دەردەبەری. له راستیدا، سەرکردایهتی حیزب، ئەوکات، کەوتبووه ناو پیتازینکی چهپهروانهی ئەوتوووه که چاکه و خراپه له لای هەر ئەوه بوو، هەلوێست و بێارمەکانی پەسەند بکۆرین و جتیبهجی بکۆرین! ئەوهی که مێک له سەر پەخنهگرتن و دەربڕینی نارەزایی سوور بووایه، بهکسەر دەردەمکرا، و، هەزارویهک ناو و ناقتزەهی دوا دەمخرا، و، له بلۆکراوهی (الانجاز)دا^(۱۷) نامازەهی بۆ دەمکرا. له

(۱۷) الانجاز: بلۆکراوهیهکی ناوخر بوو له شێوهی گۆقاردا، له سەرتهای ۱۹۵۱ تا ناوهراستی ۱۹۵۳، سەرکردایهتی جشع دەری دەکرد. له دوایدا راگیرا.

ماوهیهکی کورتدا، خوالخوشبوو نیسماعیل رهسول که برادر و هاویتی
 کۆنم بوو دووجار هاته کۆیه و به ناوی هاویتی جهمال حهیدرهیهوه داوای
 لئی دمکردم که بکومه تهک ئهوان. به هیج شیوهیهک له گهڵ داواکهیان
 نهبووم. ریکخراوهکانی حیزبمان له کۆیه، رانیه و قهلازیه پاراست و
 ماوهمان نهدا (رایه الشغیله) شانیهک له ناوچهکهدا پێک بهینیت. له
 ههمان کاتدا پارتهی دیموکراتی کوردستان کهوتیوهو نیو کیشه و
 دوویهکییهوه. پهیهندی و دۆستایهتی ئیمه له گهڵ ریکخراوهکیان له
 کۆیه بههتیز بوو. بهتایبهت پهیهندی نیتوان نووسههه ئهم یادداشتهان و
 برای گهوره کاک عهلی عهبدوڵا، که ئهوکات لیچرسراوی یهکهمی
 ریکخراوهکهی پارتهی بوو له شارهکهدا و ئهندامی دهفتههی سیاسیهی
 بوو. زوو زوو پهکترمان دهبینی و ئالوگۆپی را و بۆچوویمان دمکرد. ئه
 بلۆکراوه و چاپهمنیهانی دهگهیهشته دهستم پیم راههگهیانده، وهک
 گۆفاری (قضایا السلم والاشتراکیه) که له پراگ دهردهجوو، گۆفاری
 (الشیبیه العالمیه)، (المراع العالمیه) و بلۆکراوهکانی چاپخانهی (القاعده)
 و... هتد. گهلی جاریه کاک عهلی رهخنه و نارهبازی له سهه ریبازی چهوت
 و توندوتیژی سههکردایهتی حیزب دهردهیهی و دهیگوت: (کارهکانیان بی
 ئهنجامه، زیانی زۆر به حیزبی شیوعی خۆی و گشت جوولانهوهی
 نازادیهخوازی عیراقیه دهگهیهنیت...) بهندهش، سههگههمانه، له پروی
 ئهوا بهرگهیم له سههکردهکانی حیزب و ریبازهکیان دمکرد!

له سهههتهی ۱۹۵۲دا میری عیراق بریاری وهگرت که به
 ههلبژاردنیکی تازهی ئهندامانی پههلهمان ههلبهستیت. سههکردهیهی
 حیزب بریاری وهگرت که تهقهلا بدریته خهلهکی بهشداری له دهنگداندا
 نهکات و ههلبژاردنهکه سهه نهگرت. به نامهی تابهت داوامان لیکرا، که

ئەمىندەى لە تواناماندا ھەيە بۆ سەرئەكەوتنى ھەلبۇزاردنەكە لە ناوچەكەى خۆماندا ھەول بەدەين. لىژنەى قەزا كۆبۇوھە. كەوتىنە دەرسكردنى نامەكە و بارى جەماوهرى شار و دەوروبەرى، ئەوكات، مىرىى عىراق دەبۇست خوالىخۆشبوو مەلا ھەوتىز ئاغاى غەفورى بە نوپنەرى كۆبە دەرچىت، پارتىش (بىك) كەوتبۇوھە تەقەلادان كە جەماوهرەكە كاك مەسعود محەمەد جەلىزادە ھەلبۇزىرتىت. بىرارىمان وەرگرت بگەوینە بزاف و بلۆكردنەوھى پىروپاگەندە دژى ھەلبۇزاردنەكە. ھانى جەماوهرمان دەدا كە بەشدارى لە دەنگداندا نەكات. ھەروھە بىرارىمان وەرگرت كە لە پۆژى دەنگداندا، ۱۹۵۳/۱/۱۷، خۆپىشانندان ساز بگەين. برا مام ئەسەد محەمەد ھەوتىزى، ئەوكات بەنھىنى دەژيا، رابەرايەتى خۆپىشانندانەكە بكات و، كەفنى سىپىش بكاتە بەرى. پۆژى دەنگدان سەعات يانزەى بەيانى خۆپىشاندەران كەوتنە نىو كووچە و شەقامەكان و كفنلەبەرىش لە پىشيان. جەماوهر، پۆلىس، مووچەخۆران و ئەوانەى دىمەنەكەيان دەبىنى بە سەرسووپمانەوھە تىيان دەروانى. خۆپىشاندەران كەپىشتە سەر سەندووقى يەكەمى دەنگەكان لە مزگەوتى كەورە و وردوخاشيان كرد. كاغەزمەكانى دەنگدان پەرت و بلۆكرانەوھە. بەرەو سەندووقى دوومەيش كەوتنە رىتگا، بە ھەمان شىوھە لە مزگەوتى باپىزئاغا سەندووقى دوومەيشيان وردوخاش كرد و سەرگەوتوانە بلۆھى لىكرا. كفنلەبەر وىن بوو، لە دواى خۆى چەندان دەنگ، گوتە و شتى سەير سەيرى بەجىھىشت. بەلام بە ھۆى دەسەلات و تواناى زۆرى خوالىخۆشبوو كاك زىادئاغاى غەفورى، كاك مەسعود بە نائىب دەرچوو.

دواى دوو پۆژ مىرى چەند كەسىكى بەندكرد، يەككىيان مەن بووم و خراينە بەردەم دادگاى شار. ئەوسا حاكم كاك جەوھەر عزىزى پاشا بوو،

به دوستی پدک ناسرابوو، زۆربەیی گیراوه‌کانی بەردا. به تەنیا پیتی گوتم:
(فاتح دەزانم هەموو کارەمکان لەژێر فیتی تۆ دەکرتن. بەلگەی یاساییت
لەسەر نییە، خوا حافیز بپرووێ مالم).

پۆڤ دواى پۆڤ باری سەرتاپای عیراق دژوار و ئالۆژتر دەبوو. لە گەلێ
ناوچەدا کێشەى پامیاری و چینیایەتى شێوازى توندوتیژی دەگرتە خۆ.
پۆتیمی پاشایەتیش تێرۆر و توندوتیژی، هەرمشە و گەف و گوری دژ بە
هێزە بەرھەڵستکارەمکان بەکار دەھێنا. ماوەی بچووکتترین سەربەستى
دیمۆکراسییان نەدەدا. دەسەلات زیاتر بە پۆلیس و دائیرەى تەحقیقاتى
جینانى درابوو. سیخوڕ و ئۆکەرانیان گەلێ زیاد کردبوو. لەو
سەرۆبەندەدا، ژمارەیهک لە گیراوه سیاسییەکانى بەندیخانەى کویت و
نوکرەسەلمان بە گوللەى پیاوانى پۆتیم شەھیدکران. لەناو ئەو هەموو بارە
ناجۆر و ئالۆژ و دژوارەدا، رێکخراوەکەى ئیمە باش گەشەى دەکرد و
بەرھووێش دەپۆششت. لقی رێکخراوە دیمۆکراسییەکانى سەر بە حیزب،
وەک یەکییتی قوتابیان، یەکییتی لاوانى دیمۆکراسیى عیراق، کۆمەلەى
رابیتەى ئافرەتان و یەکییتی کرتکاران لە کۆیە بنیاتنران. پەپوھندی
راستەوخۆشیان بە بەغداوە بوو. ژمارەیهک ئەندام و لایەنگریشمان لە
چەند دێیەک پەیدا کردبوو.

وا دیتەوێ یادم سەرھتای وەرزی بەھار سالی ۱۹۵۲ بوو، داواکرام بۆ
کەرکوک بچم. لە کاتى دیارکراویدا بۆ مالتکی نەتینیان بردم، دیم چەند
برادەرێک چاوەنوارپیم دەکەن. کاک کەمال مەحموود، ھاروێم ئەسەد
خەر، غەفوری میرزا کەریم، شاعیر خوالیخۆشیوو سالح دیلان لە
بەشدارانى کۆپوونەومکە یوون. کاک کەمال گوتی: (ئیمە لەمەودا
کۆمیتەى بالای یەکییتی لاوانى دیمۆکراسى عیراقین لە کوردستان.

پیسویست به‌وه ده‌کات بایه‌خی باش به کارویاری لاوان بدهین و
رټکخراوه‌که‌پان زؤر فراوان بکرتت. گیانی وهرزش، هونره جوانه‌کان،
دؤستایه‌تی و برایه‌تی له‌نیویاندا باش بلأوبیته‌وه. (چند بریارټکمان
وهرگرت و، رټؤی دووهم بلأوه‌مان لټکرد.

له مانگی نیسانی ۱۹۵۳دا راپهرینټکی جوتیاری فراوان له ناوچه‌ی
دزمیی دهستی پټکرد، له ماوه‌یه‌کی کورتدا نزیکي سیسه‌د دټی گرته‌وه،
دمنگ و رهنگیکی کاریگه‌ری له هرتمه‌که و عیراقتا دایه‌وه. به‌پټی
بارودټخی ئه‌وکات له لایه‌ن هټزه به‌ره‌لستکارمکانه‌وه پشتگیری دهکران.
جوتیارمکان داوایان ده‌کرد مولکانه‌که م بکرتته‌وه، سوخره و بیگار
له‌سهریان هه‌لبگیریت، دهرمه‌که‌کان نه‌توان به‌مه‌بست و نارمزوی
خویان په‌ته‌تینیان یټ بکه‌ن و چټر به‌سووکی ره‌فتاریان له‌که‌لدا نه‌که‌ن!
میری و دهرمه‌که‌کان دووچاری مه‌ترسی و سه‌رلټیشیوانټیکی مه‌زن
هاتبون، به‌ه‌موو شټوه و توانایان که‌وتبونه به‌ربه‌ره‌کانیکردنی
راپهرینه‌که. په‌یوه‌ندی له‌نیو جوتیاره‌کانی قه‌راج، شه‌ماک، پشتیری و
به‌ری یه‌ک‌جار به‌هټز بوو‌بوو. هرچه‌نده رټؤی سه‌ره‌کی کادیر و
جوتیارمکانی سه‌ر به‌رټکخراوه‌ی حیزب ده‌پانبینی، به‌لام له‌همان کاتدا
هاوکاری و هاریکاری نیوان لایه‌نگرانی حیزب و لایه‌نگرانی پارتی،
به‌ناشکرا، به‌دی ده‌کرا، سه‌رجه‌سی کارمکانیان پټکرا هه‌لده‌سووراندا.

میری و لایه‌نگرانی به‌هټرشی فراوانی پؤلیس و جؤره‌ها فرتوقټل و
په‌لپ و بیانووه‌که‌وتنه به‌ربه‌ره‌مکانی راپهرینه‌که و به‌ره‌سه‌تکردنی،
ژماره‌یه‌ک جوتیاری ناسراو و ناوداریان ده‌ستگیر کرد و، فرټیان دانه
به‌ندیخانه‌وه. ژماره‌یه‌کیشیان دوورخسته‌وه بؤ رانیه و بیتوټن. رټکخراوی
ئیمه له‌کۆیه، ئه‌وه‌ی له‌توانایدا هه‌بوو بؤ یارمه‌تیدانی راپهرینه‌که درټخی

تیدا نە دەکرد. گوندەکانی پۆژئاوای قەزاكە بوویوو بە مەلبەند و شوێنی
حەسانەو و فەریاکوزاری بۆ ئەو جوتیارانەیی لە دەست هێرش و
بەلاماردانی دوژمنانی راپەڕینەگە رایان کردبوو.

لە ئەنجامی کۆمەڵی هۆی زاتی و مەوزوعی زۆبەیی ناواتی جوتیارەکان
نەهاتە دی، بەلام بزووئەو مەکیان ئاسەوارکی ئیجابی و شۆپشگێرانەیی
لە مێژووی راپەڕینەکانی گەلانی عێراقدا تۆمارکرد و، لەدواییشدا وەک
هاندەر و پالپۆئەریک لە داهاووی جوولانەوێ جوتیارانی کوردستان و
عێراق پۆلی خۆی بینی!

ئەو پێکخراوەیی کە لیژنەیی قەزا سەرکردایەتی دەکرد، باش کەوتبوو
فراوانبوون و پەرسەندن، گەلی بە چاپوکی لەسەر دوو کەنالی کار و
ئەرکەکانی خۆمان ئەنجام دەدا. کەنالی یەکەم: پۆژانە بەوردی بایەخی
باش و سەرنچراکتیشمان بە ژیان و کێر و گەرفتی خەلکەگە دەدا و گۆیمان
لی دەگرتن. کەنالی دووهمیان: پتەوکردنی پێکخراوەکانمان و
پەرسەندنیان بوو.

زوو زوو سکالای جەماوەریمان پێک دەخست و پەنجەمۆری زۆری
لەسەر کۆ دەکرایەو و، بۆ پۆژنامەکان و کاربەدەستانی بەغدا دەنێران،
بەتایبەت بایەخی سەرەکیمان دەدا بە قیرتاوکردنی پێگای کۆیە –
کەرکووک، کۆیە – هەولێر و، داواشمان دەکرد پێگای کۆیە – رانیە
بکێشەو، لەگەڵ دامەزراندنی کارخانە بۆ دەرھێنانی مەرمەر و گەچ و
پوختەکردنی تووتن و... هتد. بەناشکرا و زەقی هەستمان دەکرد کە
زۆریەیی دانیشتوانی شارەگە پەسندی هەول و تەقەلاکانیان دەکردین،
ئامادەیی تەواویان دەرەمبەری لە پێناو و دەستەھێنانیان. بەتایبەت ئەو
پروژەییەیی لەکۆنەووە میسکی دانیشتوانی کۆیە و رانیەیی پتووە خەریک

بوو، شەيش كردنەوهی رینگای ئوتۆمۆبیل بوو لەنتۆن هەردوو قەزادا، بۆیه
بەپارمان وەرگرت که لە رۆژی ۱۹۵۳/۱۲/۱۵ دا هەلبەسین بە رینگەستنی
مانگرتنی سەرئای دانیشتوانی شارەکه، تەنیا لەپیناوا داواکردنی
کردنەوهی رینگای ئوتۆمۆبیل لەنتۆن کۆیه و پانیه دا. کۆمیتەیهکی
کاتیان بۆ ئەو مەبەستە لە چەند کەسانی ناسراوی شارەکه پیکهتیا،
بەدووردریژی لە هەموو رۆیه کەوه لە بارەکه کۆلرایهوه و بەپارمان
وەرگرت که بیستوچوار سەعات پێش راگەیانندی مانگرتنەکه داوا لە
هەموو دوکاندار و کاسبکارانی شارەکه بکریت کار نەکن و
دوکانەکانیان بۆ ماوهی بیستوچوار سەعات داخەن!

بەپانی رۆژی ۱۹۵۳/۱۲/۱۵ سەرئای دوکانی شارەکه بەتەواوی
داخران، هاتوچۆی نۆنۆن هەولێر و کەرکووک راگیرا، قائمقامی شار،
ئەوکات خوالیخۆشبوو خالید نەقشەندی بوو، کەوتە گەر و سوور و
دووچاری تەنگاوی و سەر سوورمان بوو، هاواری دەکرد: (باوکم
تەنانهت پتووستم بە جگاره هیه کەس پتیم نافرۆشیت!) بە ناوی
مانگرتنی دانیشتوانی شار برۆوسکه بۆ پەرلەمان، سەرۆکی وەزیران و
رۆژنامەکانی بەغدا نیرا. ئەو بەرێزانەهی رۆلی مێرانەیان لە سەرکەوتنی
مانگرتنەکه دا هەبوو، باریان کاک سەعیدی مەلا ئەحمەد، شیخ جەنگی
تالەبانی، مەولود رەسول، توفیق مەلا کەریم، لەگەڵ خوالیخۆشبووان
محەمەد حەیدەری و غەزوری حاجی یەحیا و مەلا قادری محەمەد گران و
گەلێکی تر بوون. ئەوکاتیش کاک مەسعود مەلا محەمەد جەلیزادە لە
پەرلەمانی عێراقدا نۆینەری کۆیه بوو، زۆر بەجەرگ و چالاکانە
مانگرتنەکهی قۆزتەوه و، یەکسەر داواي لە وەزیران و نائیبانی پەرلەمان
کرد پشستی داوا پەواکەهی شاری کۆیه بگرن. هەر بۆ ئیوارە که پادیدی

به‌غذا برپاری و وزارت‌می بلآوکرده‌وه که پاره بق کردنه‌وه‌ی پرتگای کویه و رانیه ترخانکراوه، بوو به خویشی و شادی له شاره‌که‌دا و زوری نه‌خایاند ده‌ست به نیشکردن کرایه‌وه.

رتکه‌وت وا بوو، له پوژی مانگرتنه‌که‌ی کویه، کرتکارانی به‌نده‌ری به‌سره فراوانترین مانگرتنی خوین پاگه‌یاندبوو، هر دوو مانگرتن له سه‌رتاپای عیراقداهنگیکی باشی دایه‌وه و، نه‌نانه‌ت له نیستگه‌ی ولاتانی بیانیش باسکران. نازانسه‌کانی رژی می پاشایه‌تی لایان روون بوو که رتکخراوه‌کانی حیزبی شیوعی عیراق ده‌ستی له‌م کارانه‌دا هه‌یه و پوژی سه‌ره‌کی ده‌بینیت، به‌برده‌وامی پله‌ی تیرور و شالووی فشاره‌کانیان له زیادبووندا بوو، به‌لام کاروانی تیکوشانی هیزه‌کانی نیشتمانی عیراقیان پی به‌ره‌لست نه‌دمکرا.

نه‌وکات، راپه‌ینه پیروزه‌که‌ی بیستودوی ته‌موزی میسر پوژیکی شوپشگتیری و پتشره‌وی له هاندان و پشتگیریکردنی هیزه نیشتمانی و دیموکراسیه‌کاندا ده‌بینی و بزووتنه‌وه‌ی نه‌ته‌وایه‌تی عه‌ره‌ب باش که‌وته بووزانه‌وه. به‌ناشکرا، پوژمه کونه‌په‌رسته‌کانی وابه‌سته‌ی نیم‌پریالیزم ده‌ستیان به‌خو‌کو‌کردنه‌وه و به‌ریه‌ره‌کانی و دوژمنایه‌تی میسر کرد. میریی عیراقیش جوژه‌ها نه‌خشه و پلانی به‌نیازی به‌پو‌ه‌بردنی باری رامیاری و کومه‌لایه‌تی که‌لانی عیراق به‌ره‌وه‌ی لیواری خوین مه‌به‌ستیان بوو، داده‌پشت. له سه‌ره‌تای ۱۹۵۴دا وزارت‌لیکی تازه دامه‌زیتنرا و برپار وهرگیرا که هه‌لبژاردنی تازه بق په‌رله‌مان بکرتت. کات و پوژی ده‌نگدان له مانگی حوزه‌پیران دیاریکرا.

حیزبی شیوعی و پارتی که‌وته گفتوگو‌کردن. بیکه‌اتن له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که پتکرا به‌یه‌ک لیسته به‌شداری له هه‌لبژاردنه‌که‌دا بکن. نیمه له کویه

زوو له سەر ئهوه رێككهوتین كه كاك مهسعود محهمهدی چهلیزاده بییت به نائیبی كۆیه.

ههلبژاردن، نهوكات، به دوو ههنگاو دهكرا. یهكهم چار كۆمیتیهك پێك دههات به ناوی كۆمیتیهی پشكین (الهیئه التفتیشیه) و ئهرکی ئهوه بوو سهربهرشتی ئهو سنوووقانه بكات كه بۆ دهنگتیهاویشتن ناماده دهكران. كۆیه و دهووبهری به یانزه بهش دهستنیشان كرابوو، لهئیوان ئیداره و مهحكهمه یانزه كهس بۆ ئهم ئهرکه دائران. كاك عهلی عهبدوڵا، فاتح رهسول، شیخ جهنگی تالهبانی، خوالیخۆشبووان عوسمان عهونی، عهزیز كوێخا رهشید تهقتق، ئهحمهد حهمه مهلا، مامه جهلال ناغا غهفوری، غهفوری حاجی یهحیا لهگهڵ سێ كهسی تر كه ناویانم له یاد نهماوه! به رهسمی راگهیهنرا كه كاك مهسعود پالیئوره. دهست به چالاکی و پرویاگهنده كرا. كاك مهسعود خۆشی چهند كۆتاری بۆ خهلكی كۆیه دا. كهستیکی تر به خۆیهوه رانهبینی بهرانبهه به كاك مهسعود خۆی بپالیوت.

له رۆژی ههلبژاردنهكهدا كاك مهسعود به نائیب دهچوو. له شارهكهدا بوو به خۆشی و شادی. رۆژی دوهم راگهیهنرا كه تۆ (٩) نوێنهری بهرهی نیشتمانی عیراق دهنگی زۆریان به دهست ههتاوه و بوون به نائیب. یهكسهه بۆ مائی كاك مهسعود رۆشتم، گهلی گۆتهی خۆش و برایانهمان كرد. پێشنیارم كرد گهر برووسكه بۆ بهرهی نیشتمانی بكات و بییت به یهكێك له ئەندامانی بهرعه ههنگاوێکی پیرۆز و بهسوود و پهوایه. پهسندی پێشنیازمهكهمی كرد و، یهكسهه برووسكهی بۆ بهرهو و رۆژنامهی (الاهالی) لیدا. ناوی ئهویش كهوته نیو بهروه و ژمارهیان بوو به ده (١٠) نائیب. پێش نیوههههه رۆژی دواي ناردنی برووسكهكه، له دوكانهكه

دانیشتبوم، فه‌ت‌ح‌ی مه‌ل‌ای‌ان ه‌ات‌ه لام و گوت‌ی: "کاکم داوات دهکات بچیت بق لای و چاومنزله." به‌بی وه‌ستان بق مالیان ر‌وشتم. بنیم کاک مه‌سعود و کاک علی عه‌بدولا و خوال‌ت‌خ‌وش‌بوو عومر مه‌ست‌فا (ده‌بابه) دانیشت‌بوون. کاک عومر ز‌ور به‌نا‌ر‌ه‌زایی و توور‌ه‌یی و گر‌زیه‌وه که‌وته په‌یفین. دزی نه‌وه بوو که کاک مه‌سعود چوه‌ته نیو به‌ره‌ی نیشتمانی عیراق. بوو به ده‌مه‌ته‌ق‌یمان و به‌ر‌گریه‌کی باشم له هه‌لو‌یسته‌که کرد. به باشترین هه‌نگام دانا که کاک مه‌سعود پیتی هه‌ئ‌سابوو. کاک مه‌سعودیش لایه‌نگری را و بق‌چوونه‌کانی من بوو و، توور‌ه‌بوونه‌که‌ی کاک عومر سوودی نه‌دا.

به‌رت‌ز کاک مه‌سعود محمه‌د له کت‌یبه‌که‌یدا (که‌شتی زیانم) لاپه‌ره ۲۱۴، نووس‌یویه‌تی: (ئه‌وساله بق‌نا‌مانجی ه‌اری‌کاری له هه‌لب‌ژاردن به‌ره‌یه‌کی به‌گ‌گرت‌ووی نیشتمانی پیک‌ه‌ات‌بوو. له ک‌ژی‌ی دووای ده‌ر‌چوونم به‌ت‌زکیه، نو‌ئ‌نه‌ری چه‌پ‌گوت‌ی ح‌ق‌و‌ایه بچیه‌ته پال به‌ره‌ی به‌گ‌گرت‌وو، منیش را‌یه‌که‌م په‌سند کرد بروس‌که‌یه‌کم بق‌به‌غدا لیدا که ح‌ق‌م به نه‌ندامی به‌ره‌ی په‌گ‌گرت‌وو له قه‌لم ده‌ده‌م، ده‌بی بل‌تیم به‌ر له چه‌ند سالیک‌که له ته‌له‌فر‌یونی به‌غدا له به‌ر‌نامه‌ی (سیره‌وز‌کریات) گوت‌م له ح‌ق‌م وه‌وه‌هام په‌سند کرد بچمه چه‌ب‌ه‌وه، راستیه‌که‌ی له بیرم نه‌بوو که (نه‌وک‌سه) نه‌و پیشنیاره‌ی هینا‌په‌پیش، واله‌یره‌سه‌هوه‌که‌م راست‌کرده‌وه.)

نو‌ئ‌نه‌رانی به‌ره ده نائیب بوون له‌نیویاندا سه‌ر‌ژی‌کی پارتی نیشتمانی دیموکراتی عیراق، نیشتمان‌په‌روه‌ری ناسراو خوال‌ت‌خ‌وش‌بوو کامل چادرچی، نه‌ته‌وه‌په‌رستی عه‌ره‌بی ناسراو محمه‌د مه‌هدی کوبیه و...ه‌ند. په‌رله‌مان، وا بزانه‌م دوه‌ره‌ی چوارده‌هه‌م بوو، ک‌ژی‌بوونه‌وه‌ی ح‌ق‌ی ده‌کرد، یه‌کسه‌ر به مه‌رسومی پاشایه‌تی په‌رله‌مانه‌که هه‌له‌وه‌ش‌ت‌زایه‌وه و بل‌زوه به

نانیبه‌کان کرا. نوری سه‌عید و هزاره‌تی پیکه‌ئنا. گه‌ف و شالایی تیرزیستی دژی هه‌موو هیزه‌کانی ئۆبۆزیسیونی عیراق ده‌ستی پیکرد. کات و پۆژ بۆ هه‌لبژاردنی تازه‌دیاریکرا. له‌کۆیه‌خوالتخۆشبوو کاکه‌زیاد ناغای غه‌فوری و کاک مه‌سه‌عود مه‌مه‌د و ژماره‌یه‌کی زۆر له‌که‌سانی ناسراو له‌لایه‌نگرانی حیزب و پدک به‌ندکران و نیرراوه‌هه‌ولتیر. کاک‌عه‌لی عه‌بدوڵا و نووسه‌ری ئەم کاروانه‌ش له‌گه‌ل کیراوه‌مکاندا بوون. دوا‌ی چهند پۆژ مام‌جه‌لال تاله‌بانیشیان هه‌تیا‌یه‌لامان.

هه‌لبژاردنیکی ساخته و پر فرتوقیل سازکرا. نه‌وانه‌ی میری مه‌به‌ستی بوو خراوه‌ناو ده‌وره‌ی پانزه‌یه‌می په‌رله‌مانه‌وه. ده‌سته‌ده‌سته کیراوه‌مکان به‌ردران. له‌و به‌ینه‌دا مه‌رسومی‌ک له‌ئه‌نجومه‌تی وه‌زیران به‌مۆری نوری سه‌عید بلۆکرایه‌وه. تیدا هاتبوو که پتویسته هه‌ر که‌ستیک تۆمه‌تی ماده‌ی (٨٩)ی له‌یاسای عیراقی به‌دواوه‌یه، پاکانه‌ی خۆی دژی بیر و بۆچوونی پیشکه‌وتوخوازی و کۆمۆنیستی پابگه‌یه‌نیت و له‌پۆژنامه‌کانی به‌غدا بلۆی بکاته‌وه. ئه‌وه‌ی سه‌رپتچی بکات و په‌شیمانی نیشان نه‌دا، جنسیه‌ی عیراقی لی‌وهرده‌گیرته‌وه و دهرده‌کرت! به‌هیچ جۆریک سه‌رم بۆ ئەم بریاره‌شۆڕ نه‌کرد. پینچ مانگ زیاتر له‌گرتووخانه‌ی هه‌ولتیر مامه‌وه، هه‌فته‌ی چهند جار مدیری پۆلیس و لیتیرسراوی ته‌حقیقاتی جینائی له‌هه‌ولتیر گازیان ده‌کردم. به‌چهندان شیوه‌له‌گه‌لمدا ده‌که‌وتنه‌گفتوگۆ و داوايان ده‌کرد پاکانه‌بده‌م. سووربووم له‌سه‌ر هه‌لوپستم. هه‌ر شه‌کانیان گه‌شته‌ئوه‌ی خۆم ناماده‌بکه‌م، تا دهرم ده‌که‌ن و ده‌منێرنه‌ولاتیکی بیگانه! به‌راستی، به‌عه‌قلیه‌تی نه‌وکاتم به‌کجار چه‌زم ده‌کرد له‌عیراق دهرکرتیم. وام لیک ده‌داپه‌وه که هه‌ر که‌په‌شتمه‌دهره‌وه‌ی سنوور خۆ ده‌که‌یه‌نمه‌ولاتیکی سۆسیالیستی، خۆتندنی بالا ته‌واو ده‌که‌م

و يهك دوو زوبانیش فیر دهم. رڙانه دقست و ناسیاری زږر دههاتنه سهردانم، ههستم دهکرد که زږبهی خه لک له دوور و نزیکه وه ریزی زږر له هه لوتسته که م دمگرن. نه وهش نه نجامی نه وه یوو که ژماره یه کی زږر له وه که سانهی تږمه تی ماده که یان به دواوه بوو، زوو سووک و هاسان پاکانهی خویان دا و بلاو میان لیکرد.

له سهرهتای مانگی تشرینی دووه می ۱۹۵۴ د، معاونی شوعبهی خاصه ی هه لیر (لقی ته تحقیقاتی جینائی)، پتیا ن دهگوت نیسماعیل ره شهبا، گازی کردم و کوتی: (بریار درا بچیته وه مالی خوت، با په کی که له پو لیسخانه بیته که فیلت). که فیلم په پیداکرد و که رامه وه و کوپه، که و تمه سه ر دوکانه که م و نیسوکا رمانی پیشووم.

باری رږژه لاتنی ناوهر است دهکولا. کوماری میسر په پدمه ریبه ی باشتر دمچه سپا و سه قامگیر دمبوو. دژایه تیکردنی ئیمپریالیزمی به توندی راده که یاند. دروشمی سه ره خوی ته اووی میسر، رزگارکردنی فه لستین له ژتر جنگی زایونیزم و یه کی تیسی ولاتانی سه ره بی به رزکردبووه وه و کاریشی بق دهکرد. پووه پرووی نه وهش نیسمیریالیسته کان و رږتمه کونه په رسته کانی گوترا په لیان، که وتبوونه پلاندانان و له مپه ردروستکردن دژی سه رتا پای بزوتنه وهی رزگارخوازی نیشتمانی سه ره ب و مه ترسی زږیشیان له کوردستان هه بوو. دهنگی ته که لادان بق سازکردنی په ایمانگی به رگری به ناوی په ایمانی تورکی-عیراقی-پاکستانی به که رمی بلاو ده بووه وه، تیکه له جوون و کیشهی نیوان هیزه نیشتمانپه روهر و کونه په رستان و داگیرکه رانی بیگانه په کجار به ره و توندوتیژی ده رږیشت. کوماری میسر رږلی شږر شگری و پیشه روی و هاندانی ده بینی له هه لسوورانندی چندان شتواز له خه بات و تیکو شاندا.

له سه‌ره‌تای مانگی شویاتی ۱۹۵۵دا، راگه‌یه‌نرا که کۆبوونه‌وی
 گهرموگور له تاران، نه‌نقهره، به‌غدا و که‌راچی ده‌ستی پیکردوه،
 ریککه‌وتنیش له‌نیواندا مۆکراوه. میری بریتانیاش نه‌ندامی پینجه‌مه‌ له‌م
 په‌یماندا و به‌ ناوی په‌یمانی به‌غداوه ناوی ده‌رکرد. ولاته‌یه‌کگرتووهمکانی
 نه‌میرکاش وه‌ک چاودێر پشتگیری ته‌واوی لێ ده‌کرد. مه‌به‌ستی سه‌ره‌کی
 په‌یمانکه‌ دوو خال بوو. یه‌که‌میان: دزایه‌تیکردنی یه‌کیتیی سۆقیه‌ت بوو
 تا ماوه‌ی نه‌دریت ده‌ست بخاته‌ تێو کاروباری ئه‌و ولاتانه‌ی که‌ هاوسنوور
 بوون له‌گه‌ل سنووره‌مکانی باشووری ئه‌و ولاته‌دا. دووه‌میان: ماوه‌ نه‌ده‌ن
 هیچ راپه‌رینیک له‌ سنووره‌مکانی تێوان ئه‌و ولاتانه‌دا سه‌ر هه‌لبه‌دات.
 مه‌به‌ستیان راپه‌رینی نه‌ته‌وه‌ی کورد بوو.

سه‌رکردایه‌تی حیزبی شیوعی عیراق، بریاری وهرگرت بکه‌وتنه
 جموجوول و چالاکیی جه‌ماوه‌ری دژی په‌یمانکه‌، به‌تایبه‌ت له‌ شار و
 ناوچانه‌ی ریکخراوه‌مکانی که‌میک توانایان هه‌بوو، وه‌ک کۆیه، سلیمانی،
 حله، حه‌ی، نه‌جه‌ف و به‌سه‌ره. رۆژی ۲۳/۲/۱۹۵۵، ناگادارکرام که
 لێپرسراوی حیزب له‌ هه‌ولێر، خوالیخۆشبوو سه‌عه‌ید فه‌رح دارتاش،
 له‌گه‌ل نه‌سه‌د محمه‌د حه‌وێزی که‌یشتووونه‌ته‌ شار. شه‌وینیان له‌ مالی
 کرێکار توفیق نیسماعیل زریان بق‌نامه‌ده‌ کراوه. شه‌و که‌یشتمه‌ لایان،
 دوا‌ی رێزگرتن و پێشوازیکردنی گهرموگور، کاک سه‌عه‌ید که‌وته‌ قسه‌: (به
 بریاری سه‌رکردایه‌تی حیزب، به‌په‌له، ئیمه‌ هاتووین. بق‌ئوه‌ی به‌ زووترین
 کات خۆپێشاندانێکی فراوان دژی په‌یمانی به‌غدا ساز بکه‌ن، هه‌تا گه‌ر
 توانا هه‌یه‌ چه‌کیش دژی پیاوانی میری به‌کار به‌یت، هه‌نگاوێکی راست و
 به‌جێیه‌!) به‌راستی، بریاره‌که‌م یه‌کجار کال و کرچ که‌وته‌ به‌رچاوه‌، به
 کارێکی چه‌په‌وه‌ی منالانه‌م وهرگرت و، گوتم: "ئه‌م بریاره‌ به‌ راست نابینم

و په له‌کردنی تېدايه. ړېكخراوه‌كاني حېزب دووچاري زياني گه‌وره دمكات. نمونته‌ي هه‌لوټسټي پارته كوټمونيسته‌كاني نه‌وړوي او پي ړوژناووم بڼ هانينه‌وه، كه چوڼ سهرتا پايان له كاتي بنياتناني ړوژنه‌ي مارشالدا،^(۱۸) به ناروژايي جهاوهرې و بلوكرډنه‌وه‌ي سكالو و گوتار هه‌لدهستان و شالوهمكاني دزايه‌تيكردنيان نه‌گه‌يانده سنووري هيسكشكاندنې نارووا.

كاك سه‌عيد فوره‌ج، خوا عافوي بكات، نه‌وكات زډه‌به‌دهر سره‌گره‌م و چه‌پره‌و بوو، هه‌سټم كرد گوته‌كاني مني به دل نه‌بوو، كه‌وته هه‌رېشه و گوره‌شه! يه‌كسر گوته‌م پي بړي و پيم گوتن: "ټيوه له مال دهرمه‌چن، ده‌بين چوڼ خوټيشاندا نيك ړيك دمخه‌ين." يه‌كسر لايان دهرچووم و، ړوټسټم بڼ مالي محمه‌د رسول حه‌يدره‌ي. ناردمان به دواي نه‌ندامه‌كاني تري ليزنه‌ي قه‌زادا و كه‌وتينه كوټيوونه‌وه. ده‌سټمان كرد به نه‌خشه‌كيشان بڼ خوټيشاندا نيكې توند و به‌ته‌وژم و، بريارماندا كه به‌پتي تواناش چه‌ك (ده‌مانچه‌ي) تيدا به‌كار به‌ينرټ. كات و ړوژي خوټيشاندا ن دياريكرا. سه‌عات سټي دواي نيوه‌ړوژي ۱۹۵۵/۲/۲۵، خوټيشاندا ن كه‌وته سهر شه‌قام و نيو بازار، گه‌يشته ده‌وړويه‌ري سهر او، ډوليس له به‌رانبه‌ر ته‌وژمي خوټيشانده‌ران خوټي پټرانه‌گيرا. سهر به‌ردياران كرا، ټالاي ميري هټنرايه خواره‌وه و، ته‌قه له نيوان

(۱۸) ړوژمې مارشال: له نه‌نجامي شه‌ره وژانكهره ټيكدهره‌كې جه‌نگي جيهاني دوهم (۱۹۲۹-۱۹۴۵) نه‌وړويا دووچاري گه‌وره‌ترين كاولكاري و كوشټوبه‌ر هات. مليوژنان كس كوژران و په‌ككه‌وته و ناواره بوون. هيټر مارشال، ومزيري دهره‌وه‌ي نه‌مريكا، له سالي ۱۹۴۹، ړوژمېه‌كې بڼ ناوهدانكرډنه‌وه‌ي ړوژناوای نه‌وړويا دارشت، ړوژمكه ناوورا (ړوژنه‌ي مارشال). شاردراره نه‌بوو كه له هاوه‌ي ده سالدا ړوژناوای نه‌وړويا باسټرين سوود و ناوهدانكرډنه‌وه‌ي له ړوژنه‌ي وه‌دست هټن. به‌كېك له مه‌به‌سته سره‌مكېبه‌كاني ړوژنه‌كش به‌ر به‌ره‌كانيكردني كوټمونيژم بوو.

خۆپيشاندەران و پۆليس دەستى پىكرىد . چەند پۆليس و خۆپيشاندەر
برينداركران . يەككىك لە بريندەارمکان خوالىخۆشبوو محەمەد حەيدەرى
بوو ، گوللەى پۆليس تۆپى سەمتى ھەلگرتبوو . پۆليسىكىش بە ناوى
خورشيد رۆستەم بە گوللەى خۆپيشاندەران كۆزرا . ئەوكات ، پۆليس
نەيتوانى كەس لە خۆپيشاندەران دەستگير بكات . خامۆشى ، ماتەسى ،
ترس و بىدەنگى سەرتاپاى شارەكەى داپۆشى .

به‌رپاښوونې گټړه لټووکې په کی پر مه ترسی

نه و نه خشې بې خوږیتشان دانه که کښراښو، سرکه و توانه، جټیبه جټی کرا. چنډ که سټیک له خه له که بریندار کران، دوویان محمه دی حه پدهری و وستا حه سنی نه جار = حه سنی خانه برینه که یان گه لټی کاریگر بوو، چنډ پوښسیش بریندار کران و بې رټی دواپی پوښسیک، خورشید رټیستم، مرد. هر دواي بلآویونه وهی خوږیتشان دهران به چنډ سه عاتیک، دوو سټی لټری پر پوښسی له هه ولټر و که رکووکو وه که یشتنه کټیه. دامود مستگا کانی میری په کسر که و تنه پاونان و گرتنی ره شوکی له دانیش توانی شاره که. به هوی نه وهی بنده به دوو که فالت به سترابوو مه وه، به کاریکی نامرؤفانه م زانی خو م دهر باز بکم و کیشه که بټی که فیله کان به جټی به ټلم. رام نه کرد و له مالی خو م دا مامه وه. له کاتی ته قوتو ق و پیکه لاندانه که دا، باپیرم له پټش دوکانه که م وه ستابوو، هاواری دمکرد: (ببین کورم که م ناگای له هیچ نییه و له شو تنی خو ی ماومته وه.) پیر و لټکدانه نوم په کجار که و تپووه کار، هزارویه که شیمام به مټشکدا دهات. دواي سه عات په کی نیوه شهو، پوښسی دهوری مالیان گرتین، هاتن و بټی دائیره ی پوښسی راپټچیان کردم. بینیم زیاتر له بیستو پټنج که س ره شبگیر کراون و، تا به یانی ژماره ی گیراوه کان که یشتنه نه نومد (۹۰) که سټیک، زټر به یان بټی تاوان و بټی لایه ن بوون، پټی له پټان په یوه نډیان به کاری سیاسیه وه نه بوو بوو.

به یانیه که هی ۱۹۵۵/۲/۲۶ زوو چوارده که سیان له نیمه هه لټزارد، په کیکیان من بووم، بردینیان بټی به رده می ها کمی شار، نه وکات

حه‌مه‌ده‌مین غالب چه‌له‌بی حاکم بوو، زۆر به‌په‌له‌ گوئی له‌ قسه‌ی معاوینی پۆلیس و مفه‌ومز سه‌عه‌یدی هه‌مه‌ تاماته‌ گرت. حاکم ماوه‌ی نه‌وه‌شی نه‌دا که‌سه‌مان ورته‌ی له‌ ده‌م ده‌رجیت و به‌کسه‌ر گوتی: (مه‌هکه‌مه‌ بریاریدا فاتح ره‌سول دوو سال‌ حوکم و دوو سال‌ مراقبه‌، نه‌وانی تر په‌کی سالی‌ک حوکم و سالی‌ک مراقبه‌). له‌نی‌وه‌ ئه‌و چواره‌ که‌سه‌ی که‌ حوکم دراین، به‌شی زۆریان بی‌ تاوان بوون ئاگایان له‌ هیچ شتیک نه‌بوو. به‌ناشکرا دیار بوو که‌ر پۆلیس ره‌قوینی له‌ به‌کتیک بووایه‌، باره‌که‌یان به‌ هه‌ل وهرده‌گرت و به‌ گرتیان ده‌دا. هاته‌ن‌ده‌ره‌وه‌مان له‌ هۆلی دادگا و که‌له‌پچه‌کردن و سوارکردنمان بۆ ناو لۆژی سه‌رگیراوی پۆلیس په‌ک بوو. به‌بی‌ ماوه‌دان ره‌وانه‌ی هه‌ولتیر کراین، چه‌ند بگوتیت ماندوو و شه‌که‌ت، شه‌و که‌س چاوی نه‌چوو بووه‌ هه‌و، برسیتی و تینوویتی سه‌ریار و ژێربار بوو، وه‌ری چواره‌ که‌سه‌که‌ په‌کجار به‌رز، تا هه‌ولتیر هه‌ر به‌ گوتی خۆش و سه‌روودی کوردی و گۆزانی خۆش خۆش پتگامان بری. له‌و سه‌روودانه‌ی به‌ ده‌نگی به‌رز چه‌ند جار دوو پاتکرایه‌وه‌، ئه‌م سه‌رووده‌ بوو:

نامه‌وی ئه‌م ژینه‌ تاله‌ یا وه‌تن یا مردنم

له‌ت له‌تم که‌ن په‌ل په‌لم که‌ن هه‌ر ده‌لیم کوردم نه‌من

لیتیرسه‌راوی ئه‌و پۆلیسه‌نه‌ی که‌ له‌گه‌لماندا بوو، مفه‌ومز ره‌ه‌ووف قوچه‌ی هه‌ولتیری بوو، له‌ دواییدا پتخرا تا که‌یسته‌ موقه‌ده‌می پۆلیس، خۆی لیتمان مه‌لاس دابوو به‌ موچ و مۆری و گرژییه‌وه‌ سه‌یری ده‌کردین. هه‌ر قاچه‌مان که‌یسته‌ ناو گرتوو خانه‌که‌ی هه‌ولتیر، چه‌ند پۆلیستیکی ناسیار ناگاداریان کردین که‌ کاکه‌زیادی ناغا غه‌فه‌وری و کاک مه‌سه‌عود محه‌مه‌دیشیان به‌ به‌ندکراوی هه‌تاوه‌. هه‌ر چواره‌میان خستینه‌ ژووریکێ بچووکی ناخۆشه‌وه‌. کازیوه‌ی ۱۹۵۵/۲/۲۷ پۆلیس هاتن و کۆیان

کردینه‌وه به‌ندیخانه‌ی موسلیان ناردین. به‌نده هر به‌و عقلیه‌ته
 ده‌زیام که به‌ندیخانه‌ی به‌عقوبه دانیش‌گایه بۆ که‌سانی رامیاری و
 نیشتمانی‌په‌روهر، نه‌مزان‌ییوو که به‌عقوبه کراویوو به‌دۆزمخیک رۆژانه
 ژماره‌یه‌ک له به‌ندکراواتی سیاسی تیدا سه‌قه‌ت و که‌لوکۆرمه ده‌کرا.
 که‌لیکیان، له‌ژیر ده‌ستی مدیره گۆپه‌گۆپه‌که‌ی که ناوی علی زهنه‌ل‌عابدین
 بوو، دوو‌چاری سه‌رپیتشۆرکردن و که‌موکۆوری ده‌کرد. به‌ سووربوونیکی
 ته‌واو داوامان کرد که ده‌ییت هر بۆ به‌ندیخانه‌ی به‌عقوبه ره‌وانه‌مان
 بکه‌ن. له‌ئه‌نجامدا شهر و تیکه‌ه‌ل‌چوون له‌نیوان ئیمه و پۆلیسه‌کان روویدا.
 شوێنه‌که‌مان قایم بوو به‌ سانا نه‌که‌یشتنه ئیمه، خۆر له‌ که‌لا ده‌رکه‌وت،
 دائیره‌مکانی ده‌ولت کرانه‌وه و مووچه‌خۆزان که‌یشتنه‌ن سه‌ر کاره‌مکانیان.
 پۆلیس ده‌وریان به‌رداین و پاشه‌کشه‌یان کرد. دوا‌ی چه‌ند سه‌عاتیک
 مفه‌وه‌زیک‌ی پۆلیس هات و گو‌تی: (خۆتان ناماده بکه‌ن نه‌مه‌ کتابی
 په‌سمییه و ده‌تانبیه‌نه به‌ندیخانه‌ی به‌عقوبه.) زۆر دل‌خۆش و گوشاد بووین
 و خۆمان ناماده کرد. دوو پاسی درۆژیان هیتنا و هر حه‌وت که‌سیان
 خستینه‌ پاسیک. به‌ که‌له‌پچه‌کراوی و دوا‌ی به‌ستنه‌وه‌مان به‌ زنجیر، دوو
 به‌قه‌د ئیمه‌ش پۆلیسیان خسته‌ ته‌کمان و له‌ حه‌وشه‌ی سه‌را ده‌ره‌اتین و
 که‌وتینه‌ رینگا به‌ره‌و رینگای موسل. زانیمان فیلیان لیکردوین! دوا‌ی
 نیوه‌پۆیه‌کی دره‌نگ که‌یشتینه به‌ندیخانه‌ی ده‌واسه و ناسیمه‌وه، که
 هه‌شت سال پیش نه‌و رۆژه مانگیک تیدا ژیا‌بووم.

هر که‌ که‌یشتینه‌ جی، بینیمان وه‌ردیانه‌کانی به‌ندیخانه‌که‌ تیلاریان به
 ده‌سته‌وه‌ گرتووه و ناماده‌ن بۆ لیدان و کاروانکردنیک‌ی دل‌ره‌قانه‌ی
 تۆله‌ستین، دابه‌زین و هتیرش‌بردنه سه‌رمان په‌ک بوو، لیدانیک‌ی باشیان
 لیداین و سه‌روگۆیلاکیان شکاندین. په‌کجار دل‌ره‌قانه‌ش تووکی سه‌ریان

تاشین و جلویه‌رگی به‌ندیکه‌ن بیان کرده به‌رمان. هه‌موومانیان فریدایه ژوورکی بچوکه‌وه، که پتیاان ده‌گوت ژووری وه‌رزش (غرفه‌الریاضه). له‌واییدا بردیاانین بق به‌شیتیکی تایبهت، که له‌پیتشاندا شوینی نوژداریکردنی به‌ندکراوه‌کان بوو و، هۆلیکی گه‌وره‌یان پتیداان.

زوو زانیمان که له‌و ژووره بچوکه‌هێ به‌ته‌ک هۆله‌که‌مانه‌وه بوو، شیخ سادق شیخ بابق بارزانی و عوبه‌یدولا مه‌لا مسته‌فا بارزانی ده‌ژین. نه‌وانیش له‌وای سالی ۱۹۴۷ به‌ حوکمدانی تاه‌تایی (الحکم الابدی) به‌ندکراوون. له‌ ماوه‌یه‌کی کورتدا دقستایه‌تی و براده‌رایه‌تی له‌نیوماندا ده‌ستی پیکرد. ده‌مانینی مانگی دوو سی جار دوو منداڵ که ته‌مه‌نیان ده تا دوانزه سالان ده‌بوو، به‌ جلویه‌رگی کوردی و شارل و شه‌به‌کی زنده جوان و پیکویته‌که‌وه دینه سه‌ردانیان. نه‌و دوو کوره منداڵه‌ خوالیخۆشبوو ئیدریس بارزانی (۱۹۴۴-۱۹۸۷/۱/۳۱) و کاک مه‌سه‌عود بارزانی بوو.

له‌ به‌ندیکه‌نه‌دا پشوومان نه‌دابوو، ناگادارکراین که پۆلیس به‌ دوو داوای تر ئیمه‌یان داومه‌وه به‌ دادگا. یه‌که‌م: به‌ تۆمه‌تی سرروودگوتن و جوتندان به‌ میریی عیراق و مه‌لیک. دووه‌م: به‌ تۆمه‌تی شه‌پکردن له‌گه‌ل پۆلیس له‌ پۆلیسه‌خانه‌ی هه‌ولێر. دووجار بق هه‌ولێر گه‌رانیدنیانه‌وه و، له‌ تۆمه‌تی یه‌که‌مه‌دا دادگا به‌ شه‌ش مانگ بریاری حوکمی داان و له‌ تۆمه‌تی دووه‌میشدا به‌ سی مانگ.

که‌سه‌وکارمه‌کانمان ناگاداریان کردین که له‌ دادگای ئیسته‌تینافی که‌رکووک داواکراوه، چاوبه‌ هه‌ر سی حوکمه‌که‌دا بخشینه‌وه. نۆ پارێزه‌ر خوالیخۆشبووان جیه‌هاد وه‌نداوی، نیهاد وه‌نداوی، عومه‌ر مسته‌فا، شیخ سه‌مه‌د خانه‌قا، شه‌هیدان شیخ مه‌عروف به‌رزنجی و شیخ حوسین به‌رزنجی، جه‌بار مه‌مه‌د پیرۆزخان و دووی تر خۆیان ناماده

کردبوو بهرگريمان لى بکن. که و تيوينه سهفا و مهرواي هاتوچوکردنى نيوان موسل و کهرکووک. دادگای ئيستتشاف حوکمدانهکانى سروودگوتن و شهکردنى لهگهڵ پۆليس پهسند کرد. دواى ئەو کهوته سهرا له نوێ دادکردنمان بهرانبهر به خوێ (امام محکمه استتشاف کرکووک). کات و پۆزى ديارىکراو بينيمان ژمارهيهكى زۆر له کهسوکار و شاهيدهکانى ئيمه و پۆليس له هۆلى دادگا که ناماده بوون. دادگا کردنه و کهمان يانزه دانىشتنى خاياند، چهند دانىشتنىک حاکم عهبدوپرمحمان سهعيد سهروکاپهتى دهکرد، دواى ئەو حاکم رهشاد عارف دادگا کهى بهرتهوه دهبرد. شاهيدهکانى ئيمه يهکجار بهرئوکوپتى و راستگويا نه شاهيدى خوڤيان، له بهرزهوهندى ئيمه، دا، هى پۆليس ههسووى نارىکوپتىک و ناراست بوو. دوويان لهسهه يهک شت يهکيان نه دهگرتهوه.

له ريگای خوالىخوشبوو کاک ميرزا حاجى کهريم، که نهوکات نووسههري يهکهمى (الکاتب الاول) دادگاکانى کهرکووک بوو، دلشادى براشى لهگهڵ ئيمه حوکم درابوو، ناگادا کراين که پۆزانه له پارىزههري ههولير و له بهغداوه ته لهفۆن بق حاکمهکان دهکرت که نه م گيرهشيوين و تىکدهر کۆببانه حوکم بدهن و ماوه نهدرين له بهنديخانه رزگاريان ببیت. له ههمان کاتدا دامودهستگاکانى پۆليس خوڤيان بق ئەوه ناماده کردبوو، ههه بريارى دادگای ئيستتشاف دهچيوت، مهسهلهى کوشتنى پۆليس خورشيد رۆستهه به تۆمه تىكى نوێ بخرنه ئەستۆى دوو سىتیه که له ئيمه.

له دوا دانىشتن حاکم رهشاد عارف کهوته خوڤندهوهى بريارى دادگه کهيان و گوته: (دادگا بريارىداوه به بهردانى ئيوه لهسهه تۆمهتى خوڤيشاندا نه کهى ۱۹۵۵/۲/۲۵). له خوڤيشاندا شاگهشکه بووين و کهوتينه سوپاس و ستايشى دانگا و دادبهروههري حاکمهکان و، حاکم

پشاد هاواری کرد: (سهگباوکینه بق دهرهوه، جارټکی تر نهگه ږټنهوه لامان.) لهراستیدا له سردهمی ږټمی پاشایهتیدا، پیای ناو دار و یاسپاریز و دادپهروهری نهتق ههبوون، که به هیچ شټوهیهک ههپشه، کورسی و پارهویوول کاری تی نهدهکردن و له ږټگای راست و دادپهروهری لایان نهدهدا.

یهکجار به خوښی و شادییهوه گهراینهوه بهندیخانهمی موسل، بق نهوهی نق مانگ حوکمهکه تهواو بکهین، ږټټک بینیمان بهندیخانهکه ههژا، دست کرا به پاککردنهوهی ههموو بهندیخانهکه، ټټکهه لاییک دهستی پټکرد، لهپیشتر جموولوی وا نهبینرابوو، کاتیک بینیمان وهزیری ناوخر سهعید قهزار گهپشته بهشهکهی ټیمه، موډیری ږولیس و موډیری بهندیخانه و چندان موچهخوږی تری بهدواوه بوو. یهکهم جار سهردانی شیخ سادق و عوبهیدولای بارزانی کرد، نهوجا هاته لای ټیمه و کهوته گوتهی کوردهواری: (کویینه بوچی عاقل نابین، بوچی خوستان بق بهرژهومندیی کاکهزیاد ناغا و مسعود محهمهه دووچاری بهندیخانه و نازار دهکن. ټیوه لاون بخوټن، به خوټندن خزمهتی ولات بکن، واز له نازاوهنانهوه بهټین. چټریش نهوهنده ناوی ههماموږک مهخونهوه!) بوو به پټکهنن و قسهی خوښ و گوتمان: (ټیمه هیچمان نهکردوه و، ناوی ههماموږکیش بق میوانان خراپه!)

نهوکاتهی له بهندیخانهکه دهژایین، ژمارهیهک له نهندامانی حیژی شیوعی و لایهنگرانی خوالټخوښبوو عزیز شهریف بهند کرابوون و هټرانه لای ټیمه. لهټیواندا هاوړټیان عهیدولرحمان قهساب، عادل سعفر، عباس علی ههباله، نهوسامه چهلیران، حازم حاجی محهمهه و گهلیکی تر ههبوون. به خوښی و برایانه پټکرا کاتمان بهسهر دهرهه.

په پوهندی به هیزمان له گال پیکخواوی حیزب له موسل هه بوو، به یناو په بین
 هیندی که لویه لی پتویست و خوارده مه نیان بق دنار دین و، بلوکراوه
 نه پتیه کانی حیزبیشیان تیدا دهشارده وه. پرژتکیان له نیو مهنجه له
 ماستیکدا چند به یان نامه و پرژه ی پرژگرمی پارتی کومؤنیستی
 نیسپانیایان بق نار دین، نیوارمه که برادره مکان له حهوشی به شه که دا
 وهرزیشیان ده کرد، به تنیا له هۆله که دا بلوکراوه په کم له نیو کتیبیک
 دانابوو، ده مخوینده وه. هر نه وهندهم زانی زیاتر له بیست وهردیان به
 ژورر که وتن و په لاماریان دام، ته قه لام دا بلوکراوه که نه که وپته دستیان،
 لیدان و هراوه ژیا پیدا بوو و، توانیم بلوکراومکه له خرم دور
 بخمه وه. بردمیان بق نیداره، هۆله که بیان به وردی پشکنی، شش مه تر
 دور له شوینی منه وه بلوکراوه په کی جورویان دوزیه وه و هینایان. به
 هیچ شپوهیه که دانم به ودا نه نا که نه وه هی منه و به کسر وتم نه مه هی
 کامل عویده، نه وکات مه ثموری به ندیخانه که بوو و به سه رکا یه تی نه ویش
 هاتنه هۆله که و که و تنه نازاردانم. نه و هرا و گرتن و بردن و لیدان و
 تیه لدا نه چند سه عاتیکی خایاند، له دوو سی شوین سهر و دم و
 دانه کانم خوتنیان لی ده هات. بق شه و هکای دوو سویل هاتنه نه شوینه ی
 تیدا به سترابوومه وه، وهردیانتیکی سی خه ت به هه ره شه هات و گوئی:
 'خقت بگره نه وه عیزه دین لافی و فایسه له محجوب، که دوو کار به دهستی
 ته تحقیقاتی جینائی موسل بوون، هاتوون و ده بینت چیت پی ده کن.'
 په کسر هه روکیان که و تنه هه ره شه و چاوسو و کردنه وه و که فکرین،
 سووربووم له سهر نه وه ی خه لکی موسل نیم و که س ناناسم و هیچم لا
 نه بووه. پیم گوتن که نه م فیلمه کامل پکی خستوو بق نه وه ی پیش
 بخرت و دهرمه په که بهرز بکرتنه وه. ته قه لایان بی سوود بوو. نیومشه و

پیشترن، کار به دستانی به ندیخانه که برد میان بق ژورویکی ته نیا له ژورمهکانی خنکاندن و، زیاتر له بیست روزه له ژورمه که دا مامه وه، ریزیکیان مودیری به ندیخانه که، موقدهم سالح فهوزی که پیاویکی باش و له سه ره مخ و ناسراو بوو، هات بق پشکنینی ژورمه کان و گوئی: "کورم بوچی لیره؟" قسم بق کرد و، دوی دوو سئ سعات گه پامه وه لای هه هاله کانم. روزه کانمان به سه ره دهر چاوهنقوی نه وه بووین نق مانگ حوکمدانه که به سه ره برین و بگه رینه وه کویه.

به یانیه که ئیداره ی به ندیخانه گازی کردم و، به کسه بق دادگای جه زای موسلیان بردم. حاکمه که ناوی سالم دیومچی بوو، که وته دادکردنم و کامیل عوید و شهس وهردیان شاهیدیان له دژم دا و، شاهیدهکان به کترینا نه ده گرتوه. به کیان دهیگوت بلوکراوه ی شیوعیمان له گیرفانی دهرهینا، به که دهیگوت له ژیر دوشه که و به کی تر دهیگوت له ده می و... هتد. به رگرم له خوم کرد و گوتم: "خه لکی موسل نیم، کهس ناناسم و نه م پلانه کامل خوی سازی کردوه، بق نه وه ی پله به که خوی به ره و پیش به رت! حاکم رووی تیکردم و گوئی: (نه م فایله نه ستوره دهبینی، هه مووی له سه ره رابردووی تویه و ته حقیقاتی جینایی به غذا ناردوویته، گه نه مهت به دواوه نه بووا به ده مگوت بق دهره وه، به لام له سه ره نه و تومه ته دادگا به سئ مانگ به ندرکردن و سالتیک له ژیر چاوه دیری پوئیسدا بریاری دا.) به کسه گپرامیانه وه شوینه که ی خوم.

دوی جهند ریزیک بق به غدایان رهوانه کردم، چوار پینچ شه و له گرتووخانه ی سه را مامه وه. نه وکات زیاتر له شهست که سی گیراو فریدر ابونه ژورویکی پیسی بۆگه نه وه که سی (۲۰) متر چوارگوشه بوو. زۆر به بیان لایه نگرانی حیزب بوون، جووله که ی کۆمونیستی ناسراو

حسقیل بایه عقوب قوجمان بهر پرسسیاریان بوو. گه لئی بهوردی و دوروردی ژئی باسی بهندیخانهی به عقوبه یان بق دکردم. هستم دکرد دهیانه ویت ورم زرد بهرز بیت، خۆراگر بم و له هر شه و لیدان و نه شکه نجه و زنجیری عهلی نه لعابدین نه ترسم.

رۆژی دیاریکراو، ئیمه بهندکراو، جاسم محهمه حهلوائی، ماله لآ دیوانیه و بهنده، رهوانه بهندیخانهی به عقوبه کراین. هر که گه یشتینه بهر دهرگای بهندیخانه که، به هر شه و جوین و لیدان پیشواز بیان لیکردین و نهو خوارده مه نییه پیتمان بوو به پۆستاله کانیاں شتیلایان، سر و سمیلان تاشین و که لویه له کانیاں لئی و هرگرتین، به جلو بهر گیتی که مه وه بق ژوریتیکی ساردوسریان بردین و به هۆی سه رما و تازار و ژانه وه نهو شه وه تا به یانی خه و نه چوهه چاومان. به یانی رۆژی دووم، به هات و هاوار و تپه لدان بردیانین بق لای مودیر عهلی نه لعابدین، په که په که که وته پرسیارکردن لیمان. نهو دوو هاو پتییه له که لمدا بوون په کیان شیعهی نه جف و نهوی تریان هی دیوانیه بوو. که وته مه دح و ستایش و پیزلینانی ئیمامی عهلی و حوسین کوری، که متیک لیدانیاں خوارد و خۆراگر بوون، رووی کرده بهنده به خۆیادان و پۆزه وه که وته وه پرسیارکردن و مه دکرکردنی ماستی هه ولپتر و دهستی به جویندانی کورد و شیوعیهت کرد و داوای پاکانهی لئی کردم. گوتم: شیوعی نیم و پاکانه نادم. هر نه وه ندهم بینی و له چوارلاوه به خهیزهران و شهق و شه پازله که وته گیانم و هاواری کرد فه لاقه ی که ن.

هر داری فه لاقه یان هیتا و په کسه ر دانیشتم و قاچه کانم بهرز کرده وه. گوتی: 'اضربو هه لگواد متعلم علی الفلاکه'. له راستیدا، ته نیا له تمه نی مندالیمدا و له لای نه و مه لایه ی قورئانم دمخویند بینیبووم که مامقوستا

چون ئو سوختانەى فەلاقە دەکرد که نارەهەتیان دەکرد. کهوتنە فەلاقەکردنم، تەنیا فریای ژماردنی چەند دانەپەک لە لێدانەکان که وتم و پاشان لە هۆشخۆ چووم و خۆم لە یاد کرد! هەلیان گرتەوه و زنجیریکی ژمارە شەشیان لە قاچم کرد، ئەوەندە سەنگین بوو نەمەدەتوانی هەلی بگرم، بەدوای خۆمدا رادمەکششا، لەگەڵ دوو پەتۆی پێسدا فریایان دامە ژوورتکی تەنیاوه. بەیانی و ئیواران وەردیانەکان ژوورەکانیان دەپشکنی، هەرچی جوین و قسەى ناشرین و سووکایەتییکردن بووایە بە دەمیاندا دەهات و مەرۆف نەیدەتوانی ورتە لەناستیاندا بکات. مانگیك زیاتر بەم شیویە لە ژووری تەنیاى و بە دیار زنجیری دوانزە کیلوییهوه کاتم بەسەر برد. رۆژیک بۆ بەندیخانەى گەورەیان گواستەوه. خۆشى خۆشى گەیشتمەوه لای هاوڕێیان. ئو دۆزمخە بەندیخانەىیەى که بە فێرگە و دانیشگای ژیان و تیکۆشانمان دەزانی و دەرویشانەش ناخ و میشکی هەزارانی پڕ کردبوو و بە ئەزمونیکی گەوره دەژمێرا، بەتەواوی بە پێچەوانەوه بوو. گەر مەرۆف برۆای زێدەبەدەر بە دواڕۆژ و بیروبووا و ئاواتەکانی نەبووایە، بەرگەى ژیانى نێوئو بەندیخانەىیەى نەدەگرت و سەر تاپای ژیانى دەگۆرپا. هێدی هێدی برادەراییەتى نزیکى نێو بەندیخانەم لەگەڵ چەند هاوڕێیەک پەیدا کرد. رۆژانە پیکرا لە حەوشەکەدا پیاسە و گفتوگۆمان دەکرد، بەتایبەت لەگەڵ شەهیدان ستار خزمیر و رەووفى حاجى قادر و لاویکی خەلکی کازمیە بە ناوی محەمەد رازی شوپەر.

بەهاری ۱۹۵۶ ماوهى حوکمەکەم لە بەندیخانە تەواوکرد، نێررامەوه دائیرەى تەحقیقاتى جینانى و لەوتۆه بۆ (بدره)یان ناردم، سالتیکم لەوت بە دوورخاوهی و دەستبەسەرى بەسەربرد. بدره شارێکی کۆنى کوردە،

که و تو هته رۆژئاوای شاخی پشتکۆ و روویاریکی له ئێران هه پێدا دێت،
 رۆژههه لاتی شارمه که هه مووی رهم و باخی میوه و سهوزاییه، خورمای
 که لێ باشی لێیه. نهوکات زۆر بهی هه ره زۆری دانیش توانی شارمه که کورد
 بوون و، زۆر کهم خێزانی عه ره بی تێدا ده ژیا. له رۆژئاوای شارمه که دا سه د
 خانویهک، که له بنه رهدا بقۆ پلیسی که رۆک (شرطه السيار) دروست
 کرابوو. میری نهو خانوانه ی کردبوو به شوێنی تایبته بقۆ
 دوورخراوهکان، به چواره ده وریشیاندا به سی چوار کیلۆمه تر په بیه و
 شوێنی چاوه دێرکردن دانرابوو و، به هیچ جۆرێک ماوه نه بوو دوورخراوه
 له و پانتاییه ده رجیت که نیشانکرابوو. پێویست بوو، رۆژانه سه بینه ی و
 ئێواران بقۆ پلیسخانه بچین و دهفته ر مۆر بکه یین.

هه ر که گه یه شتمه بدره، زانیم ژماره ی دوورخراوهکان له ده وره یه ی
 سه دوچل که سێکدا یه و، ژماره ی هه ره زۆریشیان هاوڕێیان و لایه نگرانی
 حیز ی شیوعه ی و، نزیک ی سی که سێکیش لایه نگرانی نا لوی کارگه رانن و
 چهند دانه په کیش وازیان له کاری پارتایه تی هێنا بوو و سه ره بخۆ ی
 ده ژیان. چهند هاوڕێ ی ناسیارم بینه وه وهک خوالێخۆشبوو عادل سه لیم،
 نه ندازیار هاشم عه بدوللا، عاسم حه یده ری، نه حمه د غه فور، مامۆستا
 گۆزان و برای به رێژم کا که حه مه ی مه لا که ریم و که لێکی تر.

لێژنه ی رێکخراوه که له خانووی ژماره چوار داینام، میری مانگی
 هه شت دیاری به هه ر دوورخراوه یه ک ده دا، رێکخراو چوار دیناری بقۆ
 خواردن و یارمه تیدانی حیزب له هه ر دوورخراوه یه کی نه ندام وه ره دگرت،
 چواریش بقۆ خه رجی تایبته ده مایه وه، زوو هه ستم به دوو هه لوێستی
 نا په وا کرد و، پێم قبو ل نه ده مکران. په که میان نه وه بوو که رێکخراوی
 حیزب له سه د و بیست هاوڕێ زیاتر بێکه اتبوو، وهک ئۆردوگا یه کی

سربازی، سنی ژمه خواردن له یهک شویندا ناماده دهکرد و خواردینکی خراب و شتومهکی زۆر به فیڕۆ ده‌پوشت، سهربار و ژۆرباری ئه‌مه‌ش ورته‌ورت و نارمزیی هه‌ندی له هاورپیان، که گالته‌پیکردن ناویان لیتنا‌بوو مه‌نجه‌لی جیهانی (القازان‌العالمی). دووه‌میان: په‌یومندی نیتوان دوورخراوه‌کانی لایه‌نگری حیزب و لایه‌نکانی تر یه‌کجار ناپیک و ناروه‌ا بوو، به‌ گرژ و مۆنی و قسه‌ له‌گه‌ل یه‌کتر نه‌کردن و به‌ چاوی ناحه‌زی ته‌ماشای یه‌کتر کردن ته‌نرابوو، به‌تایبه‌ت هه‌لوێستی ریکخراوی حیزب به‌رانبه‌ر به‌ لایه‌نگرانی ئالای کارگه‌ران زۆر خراب و منا‌لکارانه‌ بوو. نه‌گه‌ر یه‌کێک له‌ نێمه‌ گه‌توگۆی له‌گه‌ل بگردنایه‌، به‌ چاویکی سه‌یر و گومانلێکردنه‌وه‌ ته‌ماشای ده‌کرا.

هه‌ر هاورپیه‌ک که‌مێ به‌وردی کرده‌وه‌ و په‌فتار و هه‌لوێستی هه‌ردوو ریکخراوه‌کی هه‌لسه‌نگاندبایه‌، هه‌ستی ده‌کرد په‌وشی چه‌په‌وی و توندوتیژی زنده‌به‌ده‌ر له‌نیو ریکخراوه‌کی حیزبدا به‌دی ده‌کرا. له‌ هه‌مان کاتدا گه‌لی هاورپی ژیر و هه‌یمن له‌نیو ریکخراوه‌که‌ماندا هه‌بوون، هه‌شیارانه‌ و له‌ روانگی لیکدانه‌وه‌ و دووربینیه‌وه‌ هه‌لسوکه‌وتیان ده‌کرد. دوو سنی مانگیگ ده‌بوو گه‌یشتبوومه‌ به‌دره‌، رۆژیک خوالیخۆش‌بوو نه‌حمه‌د غه‌فور ناگاداری کردم که‌ بووم به‌ نه‌ندامیکی لیژنه‌ی سه‌رکردایه‌تی ریکخراوه‌کی به‌دره‌، که‌وتمه‌ به‌شداریکردن له‌ کۆبوونه‌وه‌کانی لیژنه‌که‌ و، لیژنه‌که‌ له‌ پارێزه‌ر جه‌واد کازم حیلایه‌ی که‌ لێپرسراوی یه‌که‌م بوو و هه‌روه‌ها هاورپیان نه‌حمه‌د غه‌فور، خزهر عه‌باس، که‌ریم فارس، غه‌فوری میرزا که‌ریم و پیکه‌اتبوو و به‌نده‌شیان که‌وته‌ ته‌ک.

سالی ۱۹۵۶ له‌ میژوودا به‌و سه‌اله‌ ده‌ژمیریی که‌ چهندان رووداو و

گۆزبانکاری جی‌اواز و سەرسووپمێنەری تێدا ڕوویدا و پەنگدانەوێی
 کاریگەری خۆی لەسەر تەواوی باری عێراق تێدا بەدی دەکرا، وەک:
 شۆپشی جەزائیر و کۆپا ڕۆژ دواى ڕۆژ خێراتر بەرەوپێش و سەرکەوتن
 دەپۆشت، تیزتکی فرە باشی بە بزوتنەوێی نازادبوونی نیشتمانی لە
 دنیای سێپەمدا دەگەیاندا. کۆماری میسر سوپای ئیمپریالیزمی
 ئینگلیزی لەسەر خاک و ولاتەکەى دەرکرد و خۆمالیکردنی قەناتی سوپس
 (تامیم قناە السووس) ی ڕاگەیاندا. لە مانگی حوزەیرانی هەمان سالدا
 هێزتکی فراوانی بریتانیا، فرەنسا و ئیسرائیل پەلاماری خاکی میسرین
 دا، و، هەلوێستی ڕەوا و توندوتیزى یەکتیتی سۆفیهت نەبووایە شاری
 قاهیرەیان دەگرت و ڕێتمەکەیان دەرووخاندا. لە کۆنگرەى بیستی پارتی
 کۆمۆنیستی یەکتیتی سۆفیهتدا، و، بۆ یەكەم جار بەناشکرا، لەناو
 کۆنگرەدا هێرشکاریە سەر بیروکراتیەتى ستالین و دیکتاتۆریەتى
 تاکەسەرۆک و ئەم هەنگاوەش لە مەیدانی ئایدیۆلۆژى و پارتایەتیدا وەک
 بوومەلەرزیهک جیهانی هەژاندا. هەر لەو دەمدا دەنگویاس بۆلایبوو وە
 نوێنەرانى هەردوو ڕێکخراوی حیزبى شیوعى و نالای کارگەران، لە
 ڕێگای سووریاو، بۆ بەشداریکردنی کۆنگرەى بیستەمى پارتی
 کۆمۆنیستی سۆفیهتى چونەتە مۆسکۆ. هەر وەها لە زۆربەى ولاتانى
 عەرەبدا جەماوەر و هێزە نیشتمانییەکان کەوتنە ڕاپەرین دژی هێرشى
 سێ ولاتەکە بۆ سەر کۆماری میسر، و، لە عێراقیش هێزە
 نیشتمانییەکانى شیوعى، بەعسى و دیموکراتى و نەتەوهییهکان ریزەکانى
 خۆیان ڕێکخست و کەوتنە هاوکاری و هاریکاریکردنی یەکتەر و لەژێر
 دروشمی ڕووخاندن و پووچەڵکردنەوێی پلانى ولاتە داگیرکەرە
 هێرشبەرەکاندا، ڕاپەرینی فراوان لە بەغدا، نەجەف، بەسرە، حەى و

گهلی شوینی تردا دهستی پیکرد. نیمه‌ی دوورخراوه‌کانی به‌دره، رۆژ و شه‌ومان، به‌گوڤگرتن له‌ئیسستگه‌کانی رادیۆ و گه‌ران به‌دوای دهنگوباسه‌کانی جیهاندا و به‌تایبهت دهنگوباسی شه‌ری قه‌ناتی سوئیس و هیرشه‌کانی سئۆلاته‌که‌وه بۆ سه‌ر میسر، به‌سه‌رده‌برد. هه‌ر که‌هه‌ره‌شه توندمه‌کی سوڤیه‌تمان بیست و بریاری راکرتنی شه‌ره‌که و جیه‌پشتنی خاکی میسر وه‌رگیرا، کردمان به‌ناهنگ و خو‌شی.

زۆری نه‌خایاند سه‌رکردایه‌تی حیزب به‌نامه‌ناگاداری کردین که ریکخراوی ئالای کارگه‌ران و تاومی خوالیخو‌شبوو عه‌زیز شه‌ریف و شه‌هیدی برای عه‌بدولپه‌حیم و ژماره‌یه‌کی زۆر له‌و تیکۆشه‌رانه‌ی په‌راگه‌نده بووبوون که‌راونه‌ته‌وه ریزه‌کانی حیزب. به‌م هه‌نگاوه‌باری ریکخراوه‌کان و باری سیاسی له‌رووی چه‌ندیتی و چۆنیه‌تیه‌وه گۆرا و که‌وته بزافیکێ تازه‌وه.

به‌ناوی هاورپیان سه‌لام عادل و جه‌مال عه‌یده‌ریبه‌وه داوا له‌نیمه و براده‌رانی ئالای کارگه‌ران کرا، ریکخراوه‌کانمان تیکه‌ل بکه‌ینه‌وه. خو‌شترین رۆژ و کات بوو له‌یاد دهرناچیت! لیژنه‌که‌مان داوای له‌من کرد، بق‌لای لیپه‌رسراوی یه‌که‌می ریکخراوه‌کی ئالای کارگه‌ران برۆم، که ئه‌وکات هاورپیی خوالیخو‌شبوو عادل سه‌لیم بوو، تا داوای لێ بکه‌م به‌شداری له‌لیژنه‌که‌ی به‌رده‌دا بکات. هه‌لو‌ستی گه‌لیک ریکو‌پیک بوو، به‌لام ئاره‌زووی نه‌بوو بییت به‌ئنده‌میکێ لیژنه‌که و که‌وتینه‌گفتوگۆ و له‌ئهنجامدا رازی بوو، به‌شداری له‌گه‌لدا کردین و ریکخراوه‌کانمان به‌ته‌واوی بوونه‌وه به‌یه‌ک ریکخراو. باری ژبانی دوورخراوه‌کان له‌هه‌موو روویه‌که‌وه گۆرا، ژبانی یه‌ک قازانی و یه‌ک خواردن کۆتایی هات و گروپی هه‌ر خانوویه‌ک سه‌ربه‌خۆیی و ژبانی تایبه‌تی خۆی پیدرایه‌وه.

وەك پيشتر ئاماژەم بۆ كرد، لە خانووی ژمارە چوار، بەندە و برای
 خۆشەويست و نووسەری ناسراو كاكە حمەي مەلا كەریم و كوړپيكي
 تكريتي محەمەد هەيلان و هەشت كەسي تر بە پۆكوپيكي و خۆشي
 ژيانمان بەسەر دەبرد، بەر دەواميش دەستە دەستە دوورخراوەكان، هەر كە
 ماوەی دوورخستنه‌ويان ته‌واو دەكرد، پۆليس بە بەندكراوی بۆ بەغداي
 دەناردن و دەستەي تازه ده‌گەيشتە بەرە. يەك‌تەك لەو دوورخراوه
 تازانەي گەيشتن، چيرۆكنووسي عيراقی، نووسەری چيرۆكي (حصاد
 الشوك) و كتيبي (اجراس السلام)، نووسەر عەبدولمەزاق شەيخ عەلي بوو.
 بە هۆی ئەوەی تەندروستی خراب بوو، لیژنەكەمان بریاری وەرگرت كە
 شوێنی ژيانی لە خانووه‌كەي ئێمەدا بێت. داوام لێكرا كە چاوی لەسەری
 بێت و یارمەتیشی بدم. هەر دواي دوو سێ رۆژ ژيانی لەگەڵ ئێمەدا،
 بۆمان دەرکەوت كە ئەو نووسەر بەرێژە نەخۆشی شیزوفرينیای هەيه و،
 هەر هەلي بۆ هەلبەگەوت يا خۆ دەكوژیت يا ن زیانێك دەدا. ئەوەی لە
 توانادا هەبوو لە یارمەتیدانی درێخي تیدا نەدەكرا، ئەوەی داواي بکەدايە
 بۆمان نامادە دەكرد. بەداخووه هێندێ جار لە پەر دووچاری هێستریا
 دەبوو، بە دەنگيكي قەبە دەكەوتە هاوارکردن. ناچار بووین هەرچی چەق
 و تیغ و ئامێری مەعدەنی لە ماله‌كەماندا هەبوو، بیانشارینووه تا ئەو بە
 شوێنیان نەزانیت.

لە كۆتایی ١٩٥٦دا بووین، هاوڕێيان كاك كەریم ئەحمەد، عەبد
 عەلوان ئەلتانی و شەهید مەهدی عەبدولكەریم و ژمارەيه‌كي تر دوورخراوه
 گەيشتە بەرە. لیژنەكەمان بریاری وەرگرت هاوڕێ كەریم ئەحمەد
 بەرپرسیاریتی لیژنەكە وەرگرت. كە كەوتینه پەيغین لەگەڵیدا، داواي كرد
 كە هاوڕێيان عەبد عەلوان و شەهید مەهدیش بینه ناو لیژنەكەوه.

ئەوانىش ھاتنە نىو لىژنەكەو ۋ ژمارەى رېكخراومكەمان لە دەوربەرى سەدوئەنجا ھاورې دەبوو. ژيانمان لە ھەموو پوويەكەو كەوتە كەشەكردن ۋ گيانىكى تازەى تى كەوت. ھەلسوكەت، بېرکردنەو ۋ بۆچوونە رامياربەگان ۋ پەيوەندى نىوان ھاورىيان ۋ ژيانى تايبەت گۆرانكاربەكى بنەپەتى بەسەردا ھات ۋ شتووزىكى تىرى ۋەرگرت. بۆ بەرزکردنەوئەى پلەى زانىارى ۋ ھۆشياربى ھاورىيان چەندان دەورەى جۆراوجۆر كرانەو ۋ بايەخى باشى پى دەردا.

چەند ھاورىبەك، خوالىخۆشبوو مامۆستا گۆران، كاكا ھەمەى مەلا كەرىم، جۆرج فەرەنسىس، عەلى باراوى ۋ چەند ھاورىبەكى تر ۋەك دەست ۋ ناسيارى نىك زۆربەى كاتىمان بە خۆشى ۋ شادبەو بەسەر دەبرد.

ماوئەى دوورخستنەو ھەكەم لە بەردە تەواوئەو. پۆلىس بۆ دائىرەى تەحقىقاتى جىنائى بەغدايان گۆرامەو ۋ، لەوئەو بەكسەر بۆ گرتووخانەى سەعدىە (معتقل السعدىە)يان ناردم، كە ھكومەتى نورى سەعید دواى پاپەزىنەكەى حوزەيرانى ۱۹۵۶ لەناو سەربازخانەى سەعدىەدا كەردبووئەو. ژمارەبەك لە تىكۆشەرانی ناسراوى نىشتمانى ۋەك پارىزەرى خوالىخۆشبوو كازم جەعفر، شەھید عەبدولستار قەيسى، فەيسەل ھەبىب خەيزەران، ئىبراھىم تەويلە ۋ گەلىكى تىرى لە ھەمان گرتووخانە بوون. ماوئەى مانگىك لەوئەش مامەو ۋ ھەر كە دادگای عورفى بەكەم، عورفى ناوچەى ناوەرەستى عىراق، ھەلگىرا، ئىمەيان بۆ شوئىنى تر كواستەو. قۆناغە نەوجارەيان گرتووخانەى گشتى (الموقف العام) بوو لە بەغدا ۋ، لەوئەش چەند رۆژىك مامەو ۋ پاشان پۆلىس ئاگادارى كەردم كە جارىكى تر پىشكەش بە دادگاگردن كراومەتەو لەبەردەم عورفى

عسکری دووم له کهرکووک، که دهسه لاتی تیرۆز و گرتن و نازاردانی هه موو هه ریمی کوردستانی پیدرابوو، به و تۆمهتی مه ترسی بق بهرزه وهندی گشتی پهیدا دهکم. به بهندکراوی ناردمیان بق گرتووخانهی سهرای کۆنی کهرکووک. ماوهی چهند مانگیگ له وی مامه وه، چهنده بگوتریت شوینتیکی بۆگه نی پیس و ناخۆش، ئه سپی و تهخته کالۆس ماوهی نه ده دا کهس پشوو به ک بدات. جۆره ها بهندکراو به تۆمهتی کوشتن، دزی، بیته خلاق و کرده وهی نار هوی تیدا کۆکرا بووه وه. ژماره ی نهوانه ی له سه ر کاری سیاسی بهندکرا بوون له پهنجه ی دهستان تیه پری نه ده کرد و، له نیواندا هادی هاشم نه عزمی هه بوو، که هه ر له سه رمته ی کودمته پشه که ی هه شتی شوپاتی ۱۹۶۲ هه بوو به خائین و سه ر کردایه تی حشعی دا به دهسته وه. سه ره نه که یشته بووه سه ر من بخریمه بهر دانگا، دادگای عورقی دووه مه ی هه لگه را. نه و جار هیان بق گرتووخانه ی هه ولتیریان بردم.

به هۆی ئه وه ی دوو سال و نیو زیاتر بوو له بهندیخانه و دوور خراوه یی ژیا بووم، هیچ تۆمه تیکی تازم له سه ر نه بوو که ئاراسته ی دادگام بکن، په ته تینی بیمانایان پی دهکردم و له سه فا و سه روایه کی ئالۆزدا ده ژیا م. دوا ی ماوه یه ک بق کۆیه پان گه را مه وه. زیاتر له پینج مانگ له ژووره ناریک و پیسه کۆنه که ی قشله ی که کۆن هیشتمیانه وه. قانمقامی کۆیه، نه وکات هادی په شهید چاوشلی بوو، مووچه خۆرتکی ئیداری وشک و بیروکراتی بوو، زوو زوو خزم و دۆستی بق لام ده نارد تا پاکانه بدهم و به کسه ر بهرم بدم. سوور بووم له سه ر هه لۆیستی خۆم.

له سه رمته ی ۱۹۵۸ دا به تۆمه تی دروستکردنی مه ترسی له سه ر بهرزه وهندی گشتی درام به دادگای کۆیه، نه وکات خوالی خۆش بوو

نوره‌دین به هانه‌دین حاکمی شار بوو، چند پرس‌سیارکی لیکردم و یه‌کسر گوتی: (دادگا بریاری دا به که‌فاله‌تی دووسه‌د دینار بهر بدریت، بهو سه‌رجه ماوه‌ی سالتیک ره‌وشت و کرده‌وه‌کانت ریکوپنک بیت.)

یه‌کسر باپیرم لای کاتب عهدل بوو به که‌فیلیم. دواى سئ سال زیاتر به‌ندیخانه و دوورخ‌ستنه‌وه و دهرده‌سهری گه‌رامه‌وه ناو مالمان. تهن‌دروستییه‌کی خراب، دووچارى نه‌خوشی که‌مخوینتی و پشت‌نیش‌ه‌ی زور هاتبووم. که‌م که‌مه که‌ومه بایه‌خدان به باری ژیانی تایبه‌تی خوم. نهو ماوه زوره‌ی دوکانه‌که‌م جیه‌پشتبوو، که‌ریمی برام به‌رتوه‌ی بردبوو. هیدی هیدی که‌ومه‌وه سه‌ر دوکان و کاسبیکردن. له هه‌مان کاتدا په‌یوهندیم به ریک‌خراوی حی‌زیه‌وه کرده‌وه. زوو زووش له دائیره‌ی نه‌منی کویه به‌دوایاندا دمناردم، معاوینکی موسالوی ناری ته‌ها نه‌حمده سویدی بوو، ده‌که‌وته هه‌ره‌شه و گوره‌شه و داوای لی دمکرم پاکانه بدم، گویم پی نه‌ده‌دا. چند مانگیک پیش شو‌رشی چواره‌ی ته‌موزی ۱۹۵۸، قائم‌قام هادی ره‌شید چاوشلی، به‌دوای باپیرمیدا نارد و، به هاتوهاوار و قیزه‌قیز داوای لیکردبوو خوی له که‌فاله‌ته‌که‌م بخت. نه‌وکات یه‌کسر ده‌گیرامه‌وه و په‌وانه‌ی به‌ندیخانه‌یان دم‌کردمه‌وه. باپیرم یه‌کجار به سووربوونیکی توند و ره‌ق به‌رانبه‌ر به داواکه‌ی قائم‌قام وه‌ستا و وازی له که‌فاله‌تم نه‌هینا و گوتبووی: (چیم لی ده‌که‌ن بیکن نامه‌وی فاتح بجیته‌وه به‌ندیخانه.)

کات مانگی په‌مه‌زان بوو، باپیرم له ته‌منی هه‌فتاوی‌ینج سالی‌دا ده‌بوو، به‌ندیان کرد. ته‌قلای زورم له‌که‌ل دا، تکام لیکرد خوی له که‌فاله‌ته‌که‌م دهربه‌ینتی و به‌ند بکریتمه‌وه. پازی نه‌بوو. رژژی دووم په‌وانه‌ی هه‌ولتیریان کرد. دواى دوو سئ رژژ له گرتووخانه‌که‌دا، پاریزهری هه‌ولتیر، نه‌وکات

خوالیخۆشیبوو شیخ خالد نه قشبه ندی بوو، به داوی باپیرمدا دهنجرت و له که لیدا ده که و پته گفتوگۆ. باپیرم به کجار باش کرمانجی ده زانی و به کسەر شیخ خالد دهیناسیته وه چونکه پیشتر قائمقامی کۆیه بوو. نزاری کورپشی به کجار دۆست و برادهری عهبدو لهرحمانی برام بوو، داوی لیتبوردنی لی دهکات و ریژی دهگرت و ده لیت: (فه رموو خوات له که ل بق کۆیه بگه پتوه، هیجت له سەر نییه.) به م شیویه نه و جارم له سالتک به ندیخانه پرگام بوو.

به هاری ۱۹۵۸ له رووکشدا باری پامیاری عیراق وا خۆی ده نواند که ولاته که به کجار نارامه و هیزه کانی به ره له ستکاری عیراق لاوازن. پهیمانی به غدا که وتیوه نیو نه و په ری جموجوول و خۆپته و کردن. پاشا و سه روک کانی پهیمانه که، سه ره گه رمانه، که وتیوونه فرت و هۆر و نه خشه کیشان بق پلاننانه وه و کاری تیکده رانه دژی به کیتی سۆقیهت، کۆماری میسر و بزافی نازادپخوانی نیشتمانی له پۆزه لاتی ناوه راستدا. هه میسه خالتک له خاله ستراتیزییه سه ره کییه کانی پهیمانه که، دامرکاندنه وه و سه رکوتکردنی گیانی کوردایه تی و شیواندی باری سه رتا پای پارچه کانی کوردستان بوو، تا کۆسپ و له په ری ته واو له پیش ناواته کانه ی نه ته وه که ماندا دابنیت و به هیچ شیویه یک رۆژی له رۆژان نه توانیت راپه یج و سه ر به رز بکاته وه و داوی مافه رهواکانی خۆی بکات. چهند ههفته یه که پیش شویشی ته مموزی ۱۹۵۸، به تامه یه که داواکرام بگه مه هه ولپه ر. به یی خۆوه مخراندن رۆیشم و، له شوینی دیاریکراو په یوه ندیم بیوه کرا. بردمیان بق که په کی ته پراوه، بق مالی پاریزه ر زتوه ر خهتاب. بینیم بیاوکی سوور و سپی قه له و پاکوخواوین چاو نه قرم دهکات و کهوته په یفین، به کسەر بۆم ده رکوت نه و هاوړییه

سکرٽیری لیژنہی لقی کوردستانہ (لجنہ الفرع فی کوردستان للحزب الشیوعی العراقی). پیتشہکی پرسبیاری زڙدی دہبارہی ناوچہی کڙیہ، پانیہ و قہ لادزہی لیکردم، لہبارہی ژبان و باری جوتیارانی ناوچہکہ و پھیوہندی نیوان ٹیمہ و پیکخراومکانی پارٹی پرسبیاری لیکردم، ئەوہی دەمزرانی بۆم باسکرد. ئەوجبا، بەدوورودریژئی، کەوتە لیکدانەوہ و باسکردنی باری عیراق و گوتی: (ئاگادارین بەم زووانہ رووداوتکی گرنگی بنەرہتی لہکایەدا ھەبە، شیمایە باری عیراق بەتەواوی بگۆپیت. ھۆشیار بن، ریزی خۆتان لہگەل پارٹی دیموکراتی کوردستان و کەسانی نیشتمانیپر ھەر ریک بخەن. بکەونە ھاوکاری و ھاریکاری یەکتەری. دروشمی چەپرەوانە ھەلمەکرن. ماوہی زیادەرۆیشتن و کردوہ نارەوا مەدن. کە دەگە پیتتەوہ پایەخی باش بە بەھیزکردنی پیکخراومکانان بدن. پھیوہندیتان لہگەل ھاوپی کۆنەکانتانەوہ کە دانیشتون بەھیز بکەن...) ماوہی چەند سەعاتیک پیکرا ماینەوہ و بۆ پۆئی دووہم گەرماوہ کڙیہ.

چەند پۆژ گوتەکانی ھاوپیکە لہ میشکمدادەنگی دەدایەوہ، ھزارویەک پرسبیارم لہ خۆم دەکرد! دەبی چی روو بدات؟ حیزب توانای ئەوہی نییە شۆرش یکات؟ بەرہی نیشتمانیی یەکگرتوو کە دوو سالہ بنیاتنراوہ لاوازە و توانای کەمە؟ سوپای عیراق بەتەواوی لہ ژیر کۆنترۆلی پھیمانی بەغدادایە، بەتایبەت بریتانیا پۆلیکی بالا لہ نێو سوپاکەدا دەبینی؟ لہو جۆرہ بیرکردنەوہ و لیکدانانەوانەدا کە وتبوومە نێو گپژاوتیک سەرم لئ دەرنەدەکرد و، پۆژانەش لہ سەر دوکانەکەم ئیشوکاری خۆم بەرپۆہ دەبرد. پھیوہندیم لہگەل جوتیارانی گەلی لادێ و ناسیاریانی ناوشار پۆژ بە پۆژ بەھیزتر دەکرد.

به‌یانی پۆژی هه‌ینی ١٤/٧/١٩٥٨ کاتیک له‌گه‌رمه‌ی نووستندا بووم، به‌هه‌لسه‌هه‌لسه، خوالیخۆشبوو غه‌فوری حاجی به‌حیا هۆشیاری کردمه‌وه و گوتی: "شۆرش به‌ریابوو، پۆژمی کۆماری له‌عیراقتا پاگه‌یه‌نرا." زوو به‌روام نه‌کرد. هه‌ر له‌جیگای نووستنه‌که‌مدا بووم، پادیه‌یه‌کی سیرای گه‌ورهمان هه‌بوو، هه‌تایانه‌سه‌ربان. گوتم له‌به‌یانی یه‌که‌می شۆرش گرت، عه‌بدولسه‌لام عارف به‌ده‌نگیکه‌ی قه‌به‌ده‌یخۆتنده‌وه و، هاواری له‌جه‌ماوه‌ر ده‌کرد به‌وه‌و کۆشکی عه‌بدولئیلا، جیگری مه‌لیک و، کۆشکی فه‌یسه‌لی دووهم به‌قۆن و یارمه‌تی سوپای رزگارکهری عیراق بده‌ن. زوو زوویش ئه‌یسه‌تگه‌که‌ به‌رووسکه‌ی لایه‌نگری و به‌شتگیریه‌ی شۆرشه‌که‌ی بلۆو ده‌کرده‌وه، که‌ له‌لایه‌ن نه‌فسه‌ر و پیاوانی ناو‌داره‌وه ئاراسته‌ی سه‌رکردایه‌تی شۆرشه‌که‌ ده‌کران.

البيان رقم (١)

صادر من القائد العام للقوات المسلحة الوطنية

بسم الله الرحمن الرحيم . . ايها الشعب الكريم
بعد الانتكال على الله وبمؤازرة المخلصين من ابناء الشعب والقوات
الوطنية المسلحة اقدمنا على تحرير الوطن العزيز من سيطرة
الطغمة الفاسدة التي نصبها الاستعمار لحكم الشعب والتلاعب
بمقدارانه لمصلحتهم وفي سبيل المتافع الشخصية .

ايها الاخوان :

ان الجيش منكم واليكم ، وقد قام بما تريدون وازال الطبقة الباغية
التي استهترت بحقوق الشعب ، فما عليكم الا ان توازروه ،
واعلموا ان الظفر لا يتم الا بترصينه والمحافظة عليه من مؤامرات
الاستعمار وانثابه وعليه فاننا توجه اليكم ندانا للقيام باخبار
السلطات عن كل مفسد ومسيء وخائن لاستئصاله ، ونطلب منكم
ان تكونوا يداً واحدة للقضاء على هؤلاء والتخلص من شرهم .

ايها المواطنين :

اتنا في الوقت الذي تكبر فيكم الروح الوطنية الوثابة والاعمال
المجيدة ، ندعوكم الى الاخلاص والمكينة والى التمسك بالنظام
والتعاون على العمل المثمر في سبيل مصلحة الوطن .

ايها الشعب :

لقد اقسمنا ان نبذل دماءنا بكل عزيز علينا في سبيلكم ، فكونوا
على ثقة واطمئنان باننا ستواصل العمل من اجلكم وان الحكم يجب
ان يعود الى حكومة تنبثق من الشعب وتعمل بوحى منه وهذا لا
يتم الا بتأليف جمهورية شعبية تتمسك بالوحدة العراقية الكاملة
وترتبط برباط الاخوة مع الدول العربية والاسلامية وتعمل
بمبادئ الامم المتحدة وتلتزم بالعهود والمواثيق وفق مصلحة الوطن
وبقرارات مؤتمر باندونك . وعليه فان الحكومة الوطنية تسمى
منذ الان (الجمهورية العراقية) وتلبية لرغبة الشعب قد عهدنا
رئاستها بصورة وقتية الى مجلس سيادة يتمتع بسلطة رئيس
الجمهورية ريثما يتم استفتاء الشعب لانتخاب الرئيس . فאלه
نسال ان يوفقنا في اعمالنا لخدمة وطننا العزيز انه سميع مجيب

بغداد في اليوم السادس والعشرين من شهر ذي الحجة سنة ١٣٧٧
هـ الموافق لليوم الرابع عشر من شهر تموز سنة ١٩٥٨ م .

القائد العام

للقوات المسلحة الوطنية

شۆڕشی چواردهی تهمموز

له كاتێكدا كه چاوهران نهدكرا، بهو زوانه، رووداوێكى بنه‌په‌تیی گرنه‌گ بهو شیوهیه له عیراقی پاشایه‌تی و په‌یمانیه‌غه‌دا و په‌كێتیی هاشمیی روویدا، كازیوهی ١٤ی تهمموزی ١٩٥٨ سوپای عیراق بهو نه‌رگه‌ پیرۆز و میژووپییه‌ه‌لسا، كاپینه‌یه‌كی وه‌زاره‌تی نیشتمانی به سه‌رۆكایه‌تی سه‌رۆکی شۆرش شه‌هید عه‌بدولكهریم قاسم پێكه‌ینرا. نوێنه‌رایه‌تی به‌ره‌ی په‌كێتیی نیشتمانی (جبهه‌ الاتحاد الوطنی)، ته‌نیا حیزبی شیوعی عیراق نه‌بیت، له وه‌زاره‌ته‌كه‌دا به‌شداركران.

دوای تێپه‌رپوونی سێ رۆژ نوری سه‌عید كوژرا. ده‌ستووری كاتی بڵاوكرایه‌وه. له ماده‌ی سێیه‌مدا^(١٩) هاتبوو، عیراق ولاتی عه‌ره‌ب و كورده، ده‌بێ به‌ هاوبه‌شی بژین. ناوه‌رۆکی ئه‌و ماده‌یه فره‌تر هه‌ستی نه‌ته‌واپه‌تی له كوردستاندا هه‌ژاند، دروشمی براهیه‌تی عه‌ره‌ب و كورد و كه‌مه‌نه‌ته‌وه‌كان، كه حیزبی شیوعی له سالی ١٩٣٤ه‌وه^(٢٠) خه‌باتی بۆ

(١٩) له رۆژی ٧/٧/١٩٥٨ حكومه‌تی شۆرش ده‌ستووری كاتی بڵاو كرده‌وه. ئه‌مه ده‌قی ماده‌ی سێیه‌ كه دربارهی نه‌ته‌وه‌ی كورده: (يقوم الكيان العراقي على اساس من التعاون بين المواطنين كافة واحترام حقوقهم وصيانة حرياتهم ويعتبر العرب والاكراد شركاء في هذا الوطن. ويفرض الدستور حقوقهم ضمن الوحدة العراقية.)

(٢٠) دوای ئه‌وه‌ی كه له ٢١/٣/١٩٣٤ پارتی كۆمۆنیستی عیراق بنیاتنرا، له مانگی تهمموزی ١٩٣٥دا ژماره‌ی یه‌كهم له رۆژنامه‌ی (كفاح الشعب) بڵاوكرایه‌وه. له لایه‌ره‌ی یه‌كهمی ژماره‌ی دوومدا داوای سه‌ره‌خۆیی ته‌واوی بۆ كوردستان كردبوو. ئه‌مه ده‌قی دروشمه‌كه‌یه كه یه‌كهم خال نووسرا بوو: (١- طرد المستعمرين وضمّان حريه الشعب والاستقلال الكامل للاكراد. وضمّان حقوق الثقافه لكل الاقليات اللوميه.)

حنا بطاطو - الجزء الثاني، ص. (٩٠)، حول الحزب الشيوعي العراقي.

دهکرد، به فراوانی كهوته پهرسهندن. هر له سهعاتی په كهه می رابوونی
 شوپشه كهدا كه لانی عیراق، سه ركه رمانه، به گۆش و جۆش وهك قه لایه کی
 پۆلایین دهوری شوپشه كهیان دا و خستیانه نامیزی خۆبانه وه. شارمه کی
 ئیمهش په كسه ره شیرارانه به پۆلی خۆی هه لسا. خه لکی شار، به بیتی
 ترس و چالاكانه، هاتنه ناو شه قامه كان و خۆبیتشان دان دهستی پیکرد.
 كهوتنه نارونی دهیان برووسكه بۆ به غدا و تیتیاندا لایه نگری و پشتگیری
 خۆیان بۆ شوپشه پیرۆزه كه پیتشان ده دا. پیکرا، بهنده و هاوپی کاک
 نه مه د دلزار، به پۆلی به پۆه بردن و ئامۆژگاریکردن، لایه نگر و
 دۆسته كانی حیزمان به ره ویتش ده برد. بۆ میژوو ده لیم هر له په كه م
 پۆزه كانی شوپشه وه، هیندی کادییری پارتی دیموکراتی کوردستان
 ته قه لای ئه وه بیان ده دا كه ئیمه هه یج پۆلیك نه نویتین و كه سه گوتمان لی
 نه گرت، ته نانه ته هه پشه شیان لی ده کردین.

دوو ههفته به سه ره شوپشدا تیکه پ بوو بوو، دۆستان ناگاداریان کردین
 كه پارتی دیموکراتی کوردستان نیازی هه په له سه رتاپای هه ریمی
 کوردستاندا دهستی نوینه رایه تی تایبه تی خۆی، به نیازی
 پێشكه شکردنی پیرۆزیایی و چاوپیکه وتنی عه بدولکه ریم قاسم، بنیترینه
 به غدا. ئیواره ی ۱۹۵۸/۷/۲۶ زانیم كه خوالیخۆشبوو كاكه زیاد ناغا
 غه فوری و به ریزان کاک عه لی عه بدولا و کاک مه سعود مه مه د له دوکانی
 خوالیخۆشبوو به کر به نا، كه کۆبیه كان به به کری حاجی مه نه جه ل
 دهیاناناسی، کۆبوونه ته وه. په كسه ره چووم بۆ لایان و دوا ی سلاوکردن،
 به بیتی سی و دوو گوتم: "ده بی ئه وه دهستی نوینه رانه به ناوی خه لکی
 کۆبیه وه ده نیرینه به غدا دهستی هاو بهش بیت، ده نا ئیمه دژی ده بین و
 برووسكه بۆ به غدا لیده ده بین. دهستی نوینه رانی تایبه تی خۆشمان

دھنیرین. دہمہ تہ قہ کی توندوتیڑ لہنتیوماندا پروویدا. سہدان کہ سیش لہ دوروبہری دوکانہ کہ کڑیویویونہ وہ. لہ کڑتاییدا پککھوتین کہ رڑی ۱۹۵۸/۷/۲۷ دستہی نوتنہرایہتی ہاویہشی ٹیمہ و پارتی، پیکرا، بہرہو بہغدا بگہونہ ریچ. ہاوپڑ دلزار و چند ہاوپڑ و دستمان بق سہفرہکہ نامادہ کرد و یکسہر تہ لہ فونمان بق ہولتیر، رانیہ و قہ لادزمش کرد، کہ ہنگاوتیکی وا لہ کایہدایہ و دستہی نوتنہرانی کوردستان بہرہو بہغدا دہروات، ٹیمہ لہ کڑیہ لہ گہل پارتی دستہی ہاویہش دھنیرین و پیشنیاز دہکین کہ ریکخراومکانی حیزب لہ ہریمہ کدا لہم ہنگاوه دوا نہکون. لہ دواویدا زانیمان کہ سہرکی لایہنگرانی حیزب لہ دستہی نوتنہرایہتیہ کدا خوالپخوشبوو نہحمہد غہفور، ہی پارتیش ماموستا نیبراہیم نہحمہد بوو، پیکرا چاویان بہ سہرک عبدولکریم قاسم کہوتیوو. ماموستای بہرپڑ کاک مسعود محمہد لہ کتیبہ کدا (کہشتی ژیانم) لاپہرہ ۲۵۶، باسی دہمہ تہ قہ کی دوکانی کاک بہکر بہنا دہکات.

رڑی ۱۹۵۸/۸/۵ ناگادارکرام میوان ہاتوون بچم بق مالی ہاوپڑ دلزار. بہتی وستان کہیشتمہ لایان دیم شہید نافع یونس و نہو ہاوپڑ قہلہوی لہ مالی پارٹیزم زبومر خہتاب چاوم پیکہوتیوو، لہ گہل ہاوپڑ کاک کہریم نہحمہد ہاتبوون. دواي سلآو و پیشسوازیکردن، ہاوپڑ قہلہومکہ کہوتہ پھین و بہدورودرڑی باسی بہرہی پیکیتی نیشتمانی و پیکیتی نہفسہرانی نازاد و نہنجومہنی و وزیران و ناسقی شورشہکھی بق کردین. ناموژگاری زوری کردین کہ چون باہخ بہ پہرسہندنی ریکخراومکانی حیزب و دیموکراسی بدہین، پہیومندہی لہ گہل پارتیدا بہتیز بکین و لہ گہلایاندا نہکہوینہ کیشی لاوہکیبہوہ، بہ پشوی درڑ و بہہیمنی و گورجوکولانہ تیکڑشانہکانی حیزبی و نیشتمانیمان

بهره‌ویشتش به‌رین و گوئی: (هاورئی فاتح به‌رپرسیاری یه‌که‌می ریکخراو و به‌رپوهردنی نیشوکاره‌کان ده‌بیت، پئویسته واز له دوکان و نیشی تاییه‌تی خۆی به‌پیتیت و هه‌موو کات و هیز و توانای خۆی بۆ کاروباری حیزب تهرخان بکات.) نه‌وکات زانیم که هاورپکه ناوی جورج تلویه و سکرتری لیژنه‌ی هه‌ریمی کوردستانی حیزب بوو. هاورئی و برام کاک نه‌حمه‌د دلزار له کتیبه‌که‌یدا (بیره‌وه‌ری رۆژانی ژیانم)، به‌شی سیتیهم لاپه‌ره یانزه، به‌دووردرتزی باسی کۆبوونه‌وه‌که و هیندی پووداوی تر ده‌کات.

باری سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی له سه‌رتاپای عیراقدایه‌کجار به‌خیرایی تپه‌ر ده‌بوو، جه‌ماوه‌ر مه‌ستی گوشادی و سه‌رکه‌وتنی شوپشه‌که بوویوو، هه‌ر پارت و گرووپ و تاقمیک که‌وتبوونه نه‌وپه‌ری بزوتنه‌وه و جموجووله‌وه. هه‌لۆتستی جیاواز و کیشه‌ی نیوان هیزمه‌کانی په‌گه‌زیه‌رستی عه‌ره‌ب و هیزمه‌کانی چه‌پ و دیمۆکراته‌کان و لایه‌نگرانی عه‌بدولکه‌ریم قاسم ده‌ستی پیکرد. به‌ناشکرایش له گوته و دروشم و پووپه‌ری رۆژنامه‌کاندا ده‌بینرا. ریکخراوه‌کانی حیزب و لایه‌نگرانی سه‌رگه‌رمانه که‌وتنه ته‌قه‌لادانی بیتسنوور و حیزب و خۆی خزانده ناو کیشه و کینه‌به‌رییه‌کانه‌وه، وه‌ک نه‌وه‌ی شوپشه‌که شوپشیکێ چینیایه‌تی خۆی بیت و، پیویست به‌وه بکات به‌رگری لێ بکات و شوینی سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی خۆی باش بچه‌سپینیت.

له سه‌ره‌تای مانگی نوکتۆبه‌ری ۱۹۵۸، هاورئی دلزار و به‌نده داواکراین بچین بۆ هه‌ولێر و، به‌شداری له کۆبوونه‌وه‌ی لیژنه‌ی محالی پیکهاتوودا بکه‌ین. له شوین و کاتی دیاریکراودا شه‌هید نافع یونس، شه‌هید عادل سه‌لیم، هاورئی نه‌سه‌ه‌د خدر، یوسف حه‌نا، خوالیخۆشبوو

محمود عبدی و شهید نوح محمد محمود حلاق ناماده بووین. شهید نافع، به دوردریژی باسی باری سیاسی بق کر دین، باسی نیشوکارمکانی پارتیزگاگه و ریکخراوهکانی خوشمان کرا، گهلی بپارمان بق به ره ویشبردنی کاره کانمان وهرگرت و بلاومان به کږبوونه و مکه کرد. جارتکی تر دواي مانگ و نیوتک بق کږبوونه وهی لیژنه ی محله ی چوینه وه بق ه ولیر. هر ه مان هاوړتیانی کږبوونه و مکه ی به کم ناماده بوون. پروگرامی دانیشننه که به ریکوپیکی باس و خواسی له سر کرا. له کږتاییدا شهید نافع یونس زور به ریز و هیمنی و به دلتیکی پر زوخوا روی تیکردم و گوتی: (هاوړی فاتح، چند کادیرتیکی پارتی دیموکراتی کوردستان هاتوونه ته لمان و گوتوویانه فایلکی دائیره ی نه منمان دست که وتوه، ناوی فاتح رسول هاتوه که په یومندی به وانه وه هه بوه. مانگی هشت دیاری پتدراوه هر چنده سهرتاپای هاوړتیانی حیزب هم دنگه به تاوان و درق دزمانن، به لام پیویست به وه دهکات لیکږلینه وهی ته وای له سر بکرت تا دهگینه بنج و بناوانی دنگه که و تا نه وکات هاوړی دلزار نیشوکاری ریکخراوهکانی کږبه به پتوه دبات. پیویسته به دلتیکی فراوان و له سره مخوی چاونه واری نه جامی لیکږلینه و مکه بکه یین! له چالاکي و کار و نرکهکانی جه ماوهری خوت به رده و ام به... تکام له هاوړتی شهید کرد بایه ختیکی باش و به په له به لیکږلینه و مکه بدن، چونکه ناراسته کردنی نه و جزوه تاوانه بیته خلاقینه گهلی گهلی له کوشتن مه نتره! پیویسته نیوه خوتان، سرکردایه تی حیزب، به سووربوونیکي ته و اووه داوای فایلکه بکن و بیپشکن.

له گهال هاوړی دلزار گه راپینه و کږبه. به راستی به شیوهیه ک کاری له ناخ و هست و می شکم کردبوو، شهوانه خو نه دمچوو چاوم. به چندان

شیواز لیکم دەدایەو، که ئەمە دوانزە سالا شەو و پۆژنێک خۆشی و ناسوودەیم بەخۆوە نەبیینو، هەر لە گرتن و بردن و کێشە و ئازاردا ژیاوم، لە ژبانی ئابووریشتا خۆم و خیزانەکم دەستگورت نەبووین، ئەم تاوان و پلان بێشووڕیەییە چۆن رێکخرا! زوو زوو تەلەفۆنم بۆ شەهید نافع دەکرد و لە مەسەلەکم دەپرسییەو. داوام دەکرد پتوێستە ئێو کادرانەیی پارتی که تاوانەکیان ئاراستە کردبووم، ناوەکانیان ئاشکرا بکری. دەموێست پڕۆسەکه بخەمە بەر دادگا و سەر لاپەرەیی پۆژنامەکان! دوو هەفتە تێپەر نەبوو، پۆژنێک شەهید نافع تەلەفۆنی کرد و گوئی: (مزگینی گەیشتینە ئەنجام، ناوەکت تەزویر کراوە. یەكسەر ئێشووکارەکان بگروە دەست خۆت و لە دادگاش داوا دەنوسین.) بە خۆشتەین ساتم وەرگرت و لە ناخۆشتەین ئازاری فیکری پزگارم بوو. پۆژی دادگا دانرا. لە کات و پۆژی دیاریکراودا شەهید نافع گەیشتە کۆیە، حاکی شار، که ئەوکات کاک بایز عەزیز عەبدولابوو، لەگەڵ شەهید نافع پێکەو چووین بۆ دادگا. بینیمان خۆلێخۆشبوو کاک عەباسی مامەند ناغا ئاکۆ و معاونی پۆلیس حەسەن سەعدی لە لای حاکم دانیشتون. پۆلیس پیاویکی هەولێری کورتهبالیان هێنایە لای حاکم، ناوی قادر رەسول هەولێر بوو، کاری کاتب بوو لە دانیروە ئێمە هەولێر. فایلێک لە بەردەم حاکم دانرابوو. فۆتۆکۆپییشی لە لای شەهید نافع بوو. جاسوسەکه بەرانبەر حاکم کهوتە پارانەو که ئەم قایله ئێو دروستی نەکردوو، تەنیا لە دانیروە دەریهێناو و داوێتی بە برادەرێکی پارتی. کاک بایز کهوتە خۆتەندەوێ کاغەزەکانی ئێو قایله که و لە یەکتیکیان نووسرابوو: "تقرر تعین المدعو عبدالرحمن اسعد كعمتمد فی دائرتنا براتب قدره ثمانیه دنانیر باسم المستعار حویز رسول". پَسوولەیی

پاره‌وه‌رگرتنی چەند مانگیکی بە ناوی ھەویژ رسول‌وہ خویندەوہ. لە لاپەرەپەکی تردا حاکم خویندەپەوہ: "تقرر تبدیل اسم المستعار حویژ رسول الی اسم المستعار فاتح رسول".

بەم شیوہیە ماوہی بیست رۆژی نەخایاند تاوانە بیخا بروو و نامرۆفانە کە ناشکرا بوو، لە پیستری پلان رزگارم بوو. کورد گوته‌نی "راست بە برۆ رێگای شیر". بە ھۆی نەوہی کاک بایز ھەواداری پارتنی بوو، ئەوانەیی فایلەکیان بە پارە لە قادرمکە وەرگرتبوو، کادیتری پاتی بوون. حاکم بە جەزایەکی کەم قالەیی بەردا. کۆتایی بە ھەلبەستە و بالقۆمکە ھات!

ھەر لەو سەرۆبەندەدا بوو لە ژێر ناوی (مکتب اتحاد الشعب) بارەگایە کمان بۆ بەرپۆبەردنی ئیشوکارەکانمان لە کۆیە کردووە و رۆژ و شەو مۆنجەیی دەھات لە جەماوەر.

کە نەمر مەلا مستەفای بارزانی (١٩٠٢-١٩٧٩/٣/١) و ھەمالەکانی، دواي سیانزە سال ئاوارەیی، گەرانوہ نیشتمان، بوو بە خویشی و ناھەنگگیران لە سەرئاپای عیراقد. دەستە دەستە تیردراوانی حیزب و پارتنی دیموکراتی کوردستان و رێکخراوہ دیموکراتییەکانی تر بەرەو بەغدا دەرویشتن بۆ پیشوازیکردنی بارزانییەکان. وا رێککەوت بەندە بووم بە سەرۆکی نوێنەرانی رێکخراوی حیزب لە کۆیە، بەرەو بەغدا رویشتم و لە ئوتیلی سمیرامیس کۆبووینەوہ. چاوم بە نەمر شیخ سادق بارزانی کەوت، ئەوکات ئەو پیشوازی ئەو و ھەفدانەیی دەکرد کە دەگەیشتنە ئوتیلەکە، یەکتەرمان ناسییوہ و بەگەرموگۆری سلۆمان لە یەک کرد و، بێ وەستان ئیمەیی گەیانە لای خوالێخۆشبوو بارزانی و میرحاج نەحمەد. خەلکیکی رۆژ لە دەورۆبەری ئوتیلەکە کۆبوو بوونەوہ. نەمر

بارزانی هات و به چهند گوته په کی کورت سوپاسی کردن. دواى ئه و
 خوالپخوشبوو میرحاج و تارتکی درتژی دهر باره ی بریه تی کورد و عره ب
 و شورشى چوارده ی تهمموز و عه بدولکه ریم قاسم خوینده وه. دواى به
 دواى ئه وان به ندهش و تارتکی کورتم دا. که چووم بق باره گای
 سه رکردایه تیی حیزب، چاوم به شه هید جه مال حه پدهری و چهند
 هاوړتیه کی تر کهوت، هاوړتیان هانیا ندام که به ړتگای ماموستا ساحیب
 حه داد بجمه و وزارتى نابووری و چاوم به وهزیر نیبراهیم کویبه بکه ویت
 و دهر باره ی باری کوردستان، ژیانى جوتیاران و کشتوکال قسه ی بق
 بکه م. بق و وزارت که ړویشمت، چاوم به ماموستا ساحیب کهوت، که له
 سالی ۱۹۴۸ دا ماموستام بوو له قوتابخانه ی ناوه ندی کویبه، وا دیته یادم
 که نه وکات ماموستا ساحیب مودیری په یوه ندی گشت بوو له
 وزارت که دا. زوری نه خایاند گه یاندمیه لای خوالپخوشبوو نیبراهیم
 کویبه. گه لى پرسىاری دهر باره ی کشتوکال، توتن و مولکانه و... هتد
 لیکردم. نه وه ی دهمزانی وه لام دایه وه. پرسىاری لیکردم و گوته: "کى به
 لیزان و لیوه شاهوه ده بینیت تا بیت به مودیری گشتى نینحسارى توتن؟"
 ناوی سى که سم پيدا و هر سىکیان له لایه نگرانی حیزب بوون. هر له
 لای وهزیر هاتمه دهر، په کسه بق باره گای (اتحاد الشعب) ړویشتم و
 پوخته ی گوته کانم بق گیرانه وه. دواى دو سى ړوژ گه راینه وه کویبه.

له تهک سه رقالى زږد و کاروباری پارتایه تی و ړتک خراوه
 دیموکراتیبه کانه وه دهستم به نووسینی نامیلکه په ک کرد له سر باری
 ژیانى توتنه وانى له کوردستاندا. نه و زانیاریه ی هم بوو له ژتر ناوی
 (توتن و توتنه وانى له کوردستانى عیراق) دا به چاپم گه یانده و له
 نامیلکه په کی سه دویست روپه پردا بلاوکراپه وه. له نووسیندا، نه مه

بهره‌می دوهمم بوو. بهره‌می یه‌که‌مم له ناوه‌پاستی ۱۹۵۴ له‌ژیر ناوی (دمنگدانه‌وی ناشتی) دا‌گه‌یاندنه چاپخانه‌ی دجله له به‌غدا. نامیلکه‌که‌مم له‌ژیر ناوی دلیر نه‌حمه‌ده‌دا نووسیبوو. له هیزشبردنیکي پؤلیسدا بۆ‌سه‌ر چاپخانه‌که، ده‌ستیان به‌سه‌ردا گرت و سه‌ری تیدا‌چوو.

دوا به‌ دوا‌ی سه‌رکه‌وتنی شو‌رپشه‌که، زۆری نه‌خایاند ناکۆکی و دوویه‌رکه‌ی له‌نیوان هیزه‌ چه‌پ و دیموکراتیخوازمکاندا له‌گه‌ل کۆنه‌په‌رست و پاشماوه‌ی پۆنمی پاشایه‌تیدا به‌ چهندان شیوه‌ ده‌ستی پیکرد. نیم‌پریالیزم و ئه‌و ولاتانه‌ی گو‌ترایه‌لی بوون، که‌وتنه‌ نه‌خشه‌کیشان و پلانداریشتن، بۆ‌ناوه‌ژووکردنی باره‌ نوویه‌که و تیکشکاندن‌ی کۆمار.

له‌ هه‌موو شتی‌ک سه‌ختتر و زیانه‌بخشتر نه‌وه‌ بوو، له‌نیوان ئه‌و هیز و گروپانه‌ی که‌ رۆلی سه‌رمکییان له‌ سه‌رکه‌وتنی شو‌رپشه‌که‌دا هه‌بوو، جیاوازی و تیکبه‌ربوون و کیشه‌ی لاوه‌کی ده‌ستی پیکرد. ره‌گه‌زه‌رستانی عه‌ره‌ب، یه‌کسه‌ر دروشمی یه‌کیتیی ته‌واوی عیراقیان له‌گه‌ل کۆماری میسردا به‌رزکرده‌وه. ئه‌م هه‌نگاو‌مش په‌یده‌ریه‌ی ئاگری ناکۆکیه‌کان و کینه‌به‌ری زنده‌تر خو‌ش ده‌کرد. کۆسپ و ته‌گه‌ره و گیتچه‌لی زۆری له‌ پیش پێبه‌رانی سه‌رکردایه‌تی شو‌رپش و راپه‌رینه‌ مه‌زنه‌که‌ی جه‌ماوه‌ردا دروست ده‌کرد. باری ئالۆز و دژوار سه‌رتاپای عیراقی گرتبووه‌وه.

له‌ بجووکتین لادئ، شارۆچکه و شاردا ئه‌و گیره‌مشپوینی و ئاژاوویه ده‌بینرا. به‌تایبه‌ت زیان له‌ لادیه‌کان و په‌یوه‌ندی نیوان جوتیار و خاوه‌نموک و ده‌رمبه‌گه‌کاندا، گرت و برده و تیکه‌ه‌لدانیکي نه‌وتۆی تیکه‌وتبوو، له‌ هه‌موو سنووری مرۆفایه‌تی، یاسایی و کۆمه‌لایه‌تی تێپه‌راندبوو. جوتیاره‌کان که‌وتبوونه جموجوول و رابوون، ده‌یانوسیت تۆله‌ی چه‌وسانه‌وه، ئازار و نه‌شه‌که‌نجی سه‌دان سالیان، له‌ ماومه‌کی

کورتدا، بکنه وه. بهداخه وه، له گه لئ شوئندا به په لایه کی نه وتو
 په ره په سهندبوو، گوئی به نامۆژگاریه کانی میری و داموده ستگا کانی
 ئیداری و سیاسی نه ده درا. له نیتوان هه موو پارت و گرووپ و هیزه مکاندا
 کهسانی وا هه بوون د لئسۆزانه هاواریان ده کرد، به ناسکرا بیزاری و
 ناپهزایی خۆیان دژ به گیره شتیوئینییه که دهره مبری و، داوایان ده کرد بهر
 بهو منالباژاری و که له که تره به بگیریته و چاره به که بدۆزیته وه. هه چهنده
 یاره که له شتیوازکی نانا سایی و ناسروشتیدا بوو، به لام سه رکردایه تی
 شۆرش گه لئ هه نگاوی پیشکه وتوخووانه ی ده هاویشته، که سه له های
 سال بوو که لانی عیراق خه باتیان بۆ ده کرد و قوریانی زۆریان له پیناویاندا
 ده دا، وهک: دهرچوون له په یمانی به غدا، دهرکردنی سوپای نینگلیز له
 عیراق، بهردانی گیراوه سیاسییه کان، که رانه وه ی هه موو دهریه دهر و
 ئاوارمکانی هه ندمهران که له نۆویاندا نه و برا بارزانی یانه بوو که له سالی
 ۱۹۴۵ دا دووچاری دهریه دهری هاتبوو، هه روه ها ماوه مان به چین و توئژ
 و به شه کانی کۆمه ل که خۆیان له ریکخراوی کۆمه لایه تی و دیموکراسیدا
 ریک بخه ن و به کیتی پیشه یی تایبه ته به خۆیان پیک به یین، وهک:
 به کیتی کرتکاران، به کیتی جوتیاران، به کیتی لاوانی دیموکراسی،
 به کیتی قوتابییانی عیراق و به کیتی ئافره تان... هتدا. بۆ پاراستنی
 کۆمه ره تازمه که و پشتگیری کردنی سوپای عیراقیش، هتزی بهرگری میلی
 (المقاومه الشعیبه) ریکخرا.

زۆربه ی هه ره زۆری خه لکه که که وتبوونه ئه وه پری خۆشییه وه، به
 که شه بینی و وه ی بهرزه وه ده ژیان، وهک شووره یه کی پۆلایی ده وری
 شۆرشه که یان دا بوو. ماوه ی نه و هه رزه خۆشه کورت بوو، درتزه ی
 نه کیشا. ره شه بای شووم، هه وری ره شی گرزی له هه موو لایه که وه

ئاسمانى ولاتى داگرت. سەرتاپاي پارت و گرووپ و چين و تويزەمکانى كۆمەل كەوتنە بزاڧ و تەقەلادان بۆ نەوھى شوئىنى سىياسى و كۆمەلايە تىيان بەھىز بىت، پۇليان لەنتو دامودەستگاگانى مېرىدا كارىگەر بىت، دروشم و ئامانجەگانى نىشتمانى، نەتەوھى و چىنايەتى بە جۆرىك تىكەلۇپىتەل كرابوون، سەرلۇوھەمرھىنان زىدەبەدەر قورس و ئەستەم بوو. ھەر لايەكىش خۇى بە راستگۇ و خاوەنھەق لە قەلەم دەدا و، ئامانجە سەرھىكەگانى خەلكىش لەنتو كىشە لاوھىكەگاندا ونگران.

پىم وايە كاردارانەوھىكە بەسوودە كە وەك ئەزموون و تاقىكرىدەنەوھى سەرنەكەوتووانەى ئەوكات، كورتەپەك لە ھەلسەنگاندنى تايبەتيم لەسەر چۆنىيەتى كاركرىنى تىكۆشانەگانى رۇزانە و بەرئوھەردنى كاروبارى سىياسى و بىركردنەوھە و عەقلىيەتى حزبايەتى ئەو سەردەمە بۆ نەوھى داھاتوو تۇمار بگەم.

ئەوھى ئىستاكە رەفتارى پى دەكرىت و پى دەگوترىت فرەلايەنىي پارتايەتى و پىتەبىرەكەى دىموكراسىيانە بۆ راکىشانى زۇرپەى خەلكى بەرەو رىبازىكى ياسايى و دىموكراسى دوور لە ھەپەشە و گەڧ و گور و فرئونفيل، جىاوازى تەواوى ھەيە لەگەل ئەو بۆچوون و عەقلىيەت و پەرورەدەيى ئىمەى كۆمۇنىستەكان پى پەرورەدە كرابوون. سەرچاوەكەشى لە ئايدىلۇزىيەتى ستالىنىزىمەوھە ھەلدەقولا و لە سەرانسەرى جىھاندا رەنگى دابووهوھ. وا خرابووه مېشكەوھە كە دەبىت پۇلى پىشەرەوھى و رابەرەيتىكرىنى تىكۆشانى سىياسى و كۆمەلايەتى و، تەننات ھى رىكخراوھ دىموكراتىيەكانىش، بە ھەر نرختىك بىت كۆمۇنىستەكان بىگرنە دەست و بگەوتتە ژىر ئامۆزگارى و رىنمايى ئەوانەوھە. ئەم بۆچوونانە كىشەى بەكجار پىر زىان و نارپەوھى دروست

دهکرد. ههميشهش له لايهن هيتزمكاني بۆرژواي نيشتماني و بۆرژواي بچووكي شۆرشيگيرپوهه دهكران به بهلگه و سۆنگه بۆ قوولكردنهوهي ناكۆكي و كيشه و جياوازييهكان. هيتزه دهسه لاتدار و ديكتاتور و كۆنهبهرستهكان سوودي باشيان لى وه دهست دههيتنا، تاههنكش كاوژيى دمكهن و بۆ پروياگهنده بهكارى دههيتن.

ئاواتهخوازم، خوئنهراى نازيز، ناوهپۆكي ئهم چهند ديتريه تۆمارم كردوهه وا وهرنهگرن كه بارسووكرينه لهو بهرپرسيارتيتيه ميژووى و ههله و تاوان و ههلوئىسته خيانهتكارىيانهي هيتزهكاني بۆرژوا نهتهوهپهرستهكاني عههب و كورد له نهستۆيان بووا

له گهرمى سهرحهمى ئهو مشتومر و بگره و بهرده و سهرليشتياوى پاشاگهردانىيهدا، ريكخراوهكاني حيزبى شيوعى و لايهنگرانى كهوتبوونه گهشهكردنكي خيرا و فراوان. له سهههتاى 1959دا داواكرام بۆ بهغدا بچم و بهشدارى له كۆيوونهوهيهكي گرينگدا بكهم، كه تايبهت بوو به دهرسكردنى بارى ژيانى لادى و چوتياران و ياساى ژماره 30 چارهكردنى كشتوكال له عيراق (قانون الاصلاح الزراعى). ريكهوت وا بوو له بارهگاي (اتحاد الشعب)ى بهغدا لهكهال هاوپيئ مهالا ئهحممىدى بائيخيلانى به يهك بگهين. لهوئوه ئيمهيان بۆ كازميه (الكاظميه)، بۆ مالى هاوپيئى خوالبخوشبوو حوسين سولتان برد. بينيمان هاوپتيان خوالبخوشبوو زهكى خهبرى، حوسين سولتان، داخل همموود، كازم جاسم، كازم فهروهو و عهبدولوواحد كهرم و چهند هاوپتيهكي تر له كۆيوونهوهكهدا نامادهن. هاوپيئ زهكى خهبرى كۆيوونهوهكهى بهرپوه دهبرد. بهدوووردريژي ژيانى چوتياران، ئهو بهش و توپۆ و كۆمهالانهى كه شۆرش له ناخ و بهرزوهومندى ئهواندايه، كيشهى كۆنى دريژخايهنيان دژ

به دهرمه‌گایه‌تی و خاومنه‌ویه گه‌وره‌کان، تیبینییه‌کانی حیزب له‌سەر یاساکه و هاوکاتیش پۆلی جوتیاران له جیبه‌جیکردنی یاساکه و پاراستنی کۆماری تازه‌دا و... هتدا باسکرا. کۆبوونه‌وه‌که جه‌ختی له‌سەر ئه‌وه ده‌کرد، که پتیویست ده‌کات کۆمه‌لانی یه‌کپیتی جوتیاران له سه‌رتاپای لادیه‌کانی عیراقددا دابمه‌زینریت. ئه‌مه یه‌که‌م کۆبوونه‌وه‌ی فراوان بوو که سه‌رکردایه‌تی حیزب له دوا‌ی ۱۴ی ته‌مموز بۆ دهرسکردنی باری بزوتنه‌وه‌ی جوتیاران سازیکردبوو. هه‌ر له دوا‌ی کۆبوونه‌وه‌که‌ش سه‌رکردایه‌تی حیزب کۆمیتیه‌کی پسپۆری به ناوی ده‌فته‌ری جوتیارانی ناوه‌کی (مکتب الفلاح المرکزی) بیکه‌ینا.

له‌و سه‌روه‌نده‌دا چه‌ند هاوڕێ و دۆست و که‌سوکار هانیان ده‌دام و لێیان داوا ده‌کردم که ئه‌وا ته‌مه‌نم له بیستوهه‌شت ساڵ تیپه‌ر ده‌بیت بۆچ خێزانی‌ک بۆ خۆم بیک نه‌هینم! دوا‌ی لیکدانه‌وه و بیرکردنه‌وه‌یه‌کی زۆر که‌یشتمه سه‌ر رای ئه‌وان! نارمه‌ خاوازیبێنی فه‌یرۆزی کیژی مام عه‌بدولرحمانی حاجی ئه‌حمه‌دی به‌قال، پێیان دام و پۆزی ۱۸/۶/۱۹۵۹ گوتیرایه‌وه و که‌یشته لام، بووین به‌ هاوسه‌ری یه‌کتر. له‌و کاته‌وه، تا هه‌نکه‌ش، به‌ چه‌ندان پۆزانی پر مه‌ترسی و ژیان سه‌خت و دژوار تیپه‌ر بووین، به‌ناچاری بۆ ماوه‌ی درێژخایه‌ن و چه‌ندان جار له‌ خێزان و مناله‌کانم دوورکه‌وتووومه‌ته‌وه. ئه‌وه جه‌وت سالیشه‌ کاروانی ژیا‌نمان که‌یشتووته سوید، روونیش نییه ئه‌مه دوا‌قناغمان ده‌بیت یان نا! چوار کوپ و دوو کیژمان هه‌یه.

پتکه‌وت چۆن دیت! چوار پۆز بوو فه‌یرۆز که‌یشتبووه لام، به‌ ته‌له‌فۆن شه‌هید نافع یونس پتی گوتم: (به‌ زووترین کات کۆیه به‌یه‌کجاری جی ده‌هیلیت و ده‌گه‌یته هه‌ولێر، هاوڕێ ئه‌حمه‌د دلزار جیگه‌ت ده‌گرتته‌وه.

بووی به ئەندامی مەکتەبی لیژنەی محەلی و بەرپرسانی پێکخراوەکانی
 حیزب لەتیو جوتیاران و بزووتنەو و کۆمەڵەکانیاندا و ئەرکەکانیان لە
 سەرناپای پارتزگاکەدا دەکەوتنە ئێستۆی تۆ. بپارمەکم بە شادییەو
 وەرگرت، و بێ ئەوێ گۆی بە هیچ بەدەم دوا سێ رۆژ بە تەنیا گەشتە
 هەولێر. کەوتە دەوامکردن لە مەکتەبی (اتحاد الشعب) کە کەوتبوو
 بەرانبەر دانیرەیی دادگای ئێستاکە، خانوومکە می جەلیل خەیات بوو.
 شەهید نافع بەیە کجاری هەولێری بەجێهێشت و شەهید ئەحمەد خەلاق
 بوو بە سکرتیری لیژنەکە و شەهید عادل سەلیم و بەندەش ئەندامی
 مەکتەب بووین. چەند شوێک لە بارمەگاکەدا خەوتم، و بەپەلە خانوویەکم
 بە کرێ گرت. مالم ریکخست و خێزانم هێنا بە هەولێر.

بارمەگاکە لە قەڵەبالی و هاتوچۆکردندا مۆجەیی دەهات. کەمێن و بەین
 و بگرە و بەردەیی زۆری تێدا دەکرا. کادێرەکان، بەتایبەت جوتیارەکان،
 بەبێ چەک گەران و سوورانیان نەدەکرد. ئەوێ دەکەوتە بەرچاوان و
 مەرووف گۆبێستی دەبوو، سەرسوورمان و چەندان لیکدانەوێ دروست
 دەکرد. دوو سێ جار سەردانی بارمەگای یەکتیی کۆمەڵەکانی جوتیارانم
 کرد و کردەوێ زۆر ناپەوا و نابەجێم کەوتە بەرچاوان. خوالێخۆشبوو
 مەحموود عەدق و شەهید فاخیر حەمەدئاغای مێرگەسۆری، یە کجاری
 بێبەزەییانە و توندوتیژ، رەفتاریان دژ بە خاوەنمولک و ناغاگان دەکرد.
 هەر جوتیارێک تەوھین یان درۆیەکی ئاراستەیی خاوەنمولکی بکردایە،
 بەبێ لیکدانەو و بەراوردکردن لایەنگرییان دەکرد، دەکەوتنە
 تۆڵەوەرگرتن و سزادانی خاوەنمولک. بەم جۆرە، رۆژانە، پارەیی زۆر کۆ
 دەکرایەو و لە شتی پڕووی و بێمانادا خەرجیان دەکرد، وازی
 باشیشی تێدا دەکرا.

له یه کهم کۆیوونه وهی دهفته ره که ماندا (مکتب المحلی) راپۆرتیکم خسته
 پێش هاوڕێیان. چەند پێشنیازیکم پێشکەش کردن، گفتوگۆی لەسەر کرا
 و کۆمەڵی بریارمان وەرگرت، که دەبێت بەبێ وەستان سنوور بۆ ئه
 بهره لای و دەستدرێژیکردنانه دا بنزین. رینگا به کادیڕهکانی جوتیاران
 نەدرت چیتر بهو شیوهیه خراپه رەفتار لهگەڵ هیچ کهسیکدا بکن و
 رێیان نەدرت به ناوی یاسا و کۆماره وه بهو کردهوه ناپهوايانه هەلبستن.
 برا جوتیارهکان بهسانایی نامۆژگارییهکانی ئیمه یان وهرنه گرت، کهین و
 بهین له نێوماندا دهستی پێکرد. هه مان کات زانرا که ژمارهیهک له
 خاوهنمولک و ناغاگان به یارمهتی سه رکردهکانی پارتي ديموکراتی
 کوردستان گه یشتوته بهغدا، چاویان به ژمارهیهک له کهسایهتیه
 ديموکراتیخواز و ناشتیه رست و چەند سه رکردهیهک له سه رکردهکانی
 حیزب کهوتوه، ساکالا و به لگه ی زۆریان خستۆته پێشیان که به چ
 شیوهیهکی چهوت و ناپهوا، په کیتی کۆمه لهکانی جوتیارانی هه ولتیر،
 بهناهق نازاریان دهن. که چۆن هه لسوکهوت و رەفتاریان دووره له
 گیانی نیشتمانپه روهری و نه ته وایه تیه وه. له سه رکردایهتی حیزبه وه
 چەندین نامه و نامۆژگاریمان پێ گه یشت، که پتویست بوو به زووترین
 کات سنوور بۆ گشت دهستدرێژیکردن و خراپه کارییهکان دا بنزیت. له
 ماوهیهکی کورتدا دووجار هاوڕێ عزیز محمه د گه یشته هه ولتیر، نه وکات
 سه کرتیری لیژنه ی هه ریمی کوردستان بوو، له هه مان کاتدا نه ندایمی
 دهفته ری سیاسی بوو، و چەند کۆیوونه وهیهکی لهگەڵ مه کته ب و
 کادیڕهکانی محەلی و جوتیاراندا کرد. رەخنه و ناپه زایی زۆری له سه ر
 کرده وه چهوت و ناپه واکانیان دهرپه ری. له گشت کۆیوونه وه و
 دانیشتنه کاتدا به توندی جهخت له سه ر ئه وه دمه کرا که نابیت به هیچ

شیتوهیهک له سنووری یاسا و پێبازی پتکۆپتیکیدا سهرپێچی بکریته. ژمارهیهک له کادیره کۆنهکانی نهوکاتی پارتهی دیموکراتی کوردستان له ژياندا ماون و، ناگاداری باشیان لهسهر نهو باره ئالۆزهی نهوسا و گيرهشیتۆپتییهکانی نهوکات له یاددا ماوه، وهک برایان مهلا عهبدوڵا نیسماعیل، خورشید شیره و سهید مهجید و گهلیکی تر!

به بۆنهێ تێبهریبونی سالتیک بهسهر سههرکهوتنی شۆرشه پیرۆزهکهدا، پۆژی ۱۹۵۹/۷/۱۴، جهاموهری عیراق کهوته خۆشی و ناههنگگیران. له زۆریهێ شار و ناوچهکاندا خۆپیشاندان و فیهستیقالی خنجیلانه سازکران. به داخ و پهژارهێ زۆرهوه، له نهجمای دوو هۆی سههرمکیدا، که یهکهمیان: سههرگهرمی و زیادهپۆزی کهسانی چهپهرو و کورتبێن و دوهمیان: نهخشه و فرتوفیل و هاندانی نۆکهرمکانی کۆمپانیای نهوت و کۆنهپهرسته شۆفینیهستهکان بوو، له شاری کهرکووک کێچهل و کارهساتیکی بێمانای پر زام و نازار ههلهگیرسا و خۆینی تید پڑا. پووداوکه له لایهن ناحهزانی کۆمارکه و دوژمنانیهوه زندهبهدهر گهورهکرا. سههرتاپای پلانگیرهکان له ناوهوه و دهرهوهی عیراق کهوته بزاف و تهقهلادان بق سوودوهرگرتن له پووداوکه به مهبهستی سههرنهکهوتنی پلان و پرۆگرامهکانی سههرکردایهتی شۆرش. ههر لهو سههروبهندهدا بوو زهعیم عهبدولکهریم قاسم له کهنیسهی ماریوسف وتاریکی بێسههرویهی بلۆکردهوه. پر بوو له هێرش و ههپهشه و پيسواکردنی چهپ و پاستهکانی عیراق. وتارهکه له لایهن زۆریهێ زانایان و لیکۆلهروهوان وای لیک دهرایهوه که سهههتایه بق پهلاماردانی حیزبی شیوعی عیراق!

شالۆی پرویاگهنده و دژایهتیکردنی ریکخراوهکانی حیزب و چهپهکان

به‌زهمی دهستی پیکرد. هلی زترین بق کار به‌دهسته گومانلیکرا و مکانی نئو داموده‌ستگانکانی میریی عیراق ره‌خسا، تا نه‌وهی مه‌به‌ستیان بوو جیبه‌جیبی بکن. سپی بکن به رهن، رهن به سپی، تاوانبار و بکوژان بکرین به مروقی باش و بیتاوان، بیتاوان و دلسوزانی کۆماره‌که بکرین به گیره‌شپوتین و نازاومچی و پساوکوژ و بخرتنه زیندان و بگه‌ونه بهر نه‌شکه‌نجه‌دان. شه‌پولی هیرشه‌که پارتیزگای هه‌ولت‌ریشی گرت‌هوه. ژماره‌یه‌که له کادیر و لایه‌نگرانمان به تۆمه‌تی هه‌لبه‌سترا و ده‌ستگیرکران و بق خوارووی عیراق دوورخرانه‌وه. خۆشبه‌ختانه نه‌که‌وتمه بهر شالایی بگره و به‌ردهی حاکمی عه‌سکری گشتی عیراق، نه‌حمه‌د صالح عابدی، و کهمیش داوا‌یه‌کی له‌سه‌رم نه‌بوو.

باری ولات رۆژ دواي رۆژ زیاتر به‌ره‌وه‌ه‌لدیر و گرژی و تیک‌چوون ده‌رۆیشت. له رۆژی جه‌ژنی یادکردنه‌وهی سوپای عیراق، ۱۹۶۰/۱/۸، یاسای کۆمه‌له‌کان (قانون الجمعیات) بلۆکرایه‌وه. ماوه‌ی دامه‌زاندنی پارتی سیاسییه‌کانی تیدا دیاریکرا بوو. سه‌رکردایه‌تی حیزبی شیوعی عیراق به ناوی پانزه‌ه‌وارۆی رۆژی ۱۹۶۰/۱/۹ به‌رهمسی داواي له وهزاره‌تی ناوه‌خۆ کرد بواری کارکردنی یاسایی پتی بدریت و، هه‌شتاوسۆ ه‌وارۆیش پشتگیریی خۆیان بق داواکه راکه‌یانند، به‌نده‌یه‌کیک بووم له هه‌شتاوسۆ ه‌وارۆیه. رۆژی ۱۹۶۰/۱/۱۰ ماوه‌ی درا پارێزمر داود سایخ به ناوی حیزبی شیوعی عیراقه‌وه کار بکات و باره‌گای خۆی بکاته‌وه! نه‌وکات داود سایخ له سه‌رکردایه‌تی حیزب دوورخرابوووه و دژایه‌تیشی ده‌کرد. هاوکاتیش ماوه به‌چهند پارتیکی سیاسی تر درا که به‌ناشکرا و یاسایی کاروباره‌کانی خۆیان به‌رتوبه‌رن. یه‌کیک له‌و پارتانه پارتی دیموکراتی کوردستانی عیراق بوو.

له کۆتایی ۱۹۶۰دا ئاگادار کرام که ههلبژێردراوم بۆ پالتیوراو له لیژنه‌ی هه‌رتیمی کوردستان و، ئەوکات ناوی لقی کوردستان بوو، ده‌بوو خۆشم بۆ ئەرکیکی پارتایه‌تی له شوێنێکی تر ناماده بکەم. ناماده‌یی ته‌واوم نیشاندا. له سه‌هرته‌ی ۱۹۶۱دا خۆم و هاوسه‌رم بۆ که‌رکووک گوتزراینه‌وه. هاوڕێ عومه‌ر عه‌لی شێخ په‌یوه‌ندی پتوه کردم و گوته‌ی: (تۆمان ته‌رخان کردوه نیشوکاری حیزبی له رێکخراوی عه‌سکه‌ریدا به‌رپتوه‌به‌ریت، به‌و مه‌رجه‌ی پتویسته به نه‌په‌نیه‌ی ته‌واو بجوولێته‌وه و، که‌س نابیت مائتان بزانیته. نابیت په‌یوه‌ندی به که‌سوکار تانه‌وه بکهن. نابیت رۆژنامه و کتێب به‌ئاشکرا له‌گه‌ڵ خۆتدا هه‌لبگیریت. نابیت له‌ناو مائتاندا بلاوکراوه‌ی سیاسی تیدا بیت. ئەرک و کاری تۆ به‌رپرسیاری و به‌رپتوه‌به‌رینی رێکخراوه‌کانی حیزبه‌ له‌نێو ئەفسه‌ر و سه‌رباز و ته‌شکیلاتی عه‌سکه‌ریی فرقه‌ی دوویدا له که‌رکووک. په‌یوه‌ندییته‌ له‌گه‌ڵ مندا ده‌بیت و ئەو کادیرا نه‌شت پێ ده‌ناسینم که له‌و پواره‌دا کار ده‌کهن.) به‌ بایه‌خدانێکی ته‌واوه‌ گوتم له ئامۆژگاری و په‌یوه‌کانی هاوڕێ عومه‌ر گرت و به‌لێنمدا هه‌موو توانام بۆ پێشخستنی ئەرکه‌کان ته‌رخان بکەم.

له ماوه‌یه‌کی کورتدا چه‌ند ئەفسه‌ر و کادیتری سوێلی پێ ناساندم، زۆری نه‌خایاند شاره‌زاییم له هه‌موو روویه‌که‌وه ده‌رباره‌ی رێکخراوه‌که و فرقه‌ په‌یدا کرد. له‌و هاوڕێانه‌ی په‌یوه‌ندیم پتوه‌یان هه‌بوو، له ئەفسه‌ران هاوڕێی خۆشه‌ویستم سلیمان یوسف، فرۆکه‌وان خالید هه‌بیب به‌سراوی، فرۆکه‌وان شه‌هید فه‌رید سه‌فه‌ر، فرۆکه‌وان سه‌لاح مسته‌فا، دکتۆری ئەفسه‌ر باقر محه‌مه‌د باقر و له‌گه‌ڵ عه‌ریف ستیفۆ هه‌نفا. له کادیرا‌نی سوێلیش هاوڕێم تۆما تۆماس، خوالێخۆشبوو عه‌لی ره‌زا به‌رزنجی، خوالێخۆشبوو سه‌ید سالح به‌رزنجی، خوالێخۆشبوو سابیر محه‌مه‌د و

سویحی عهتا که رکوکی و، ماوهیه کیش کاک فه له که دینی کاکه بی... هتد.
سه رتاپای ئه و هاو پتیانه یه کچار به دلسۆزی و چالاکانه په یه وهندیان به
نه نام و شانیهی بچووک بچووک و ئه فسهر و سه رتاپانه وه هه بوو. مانگی
دوو جاریش یه که یه که په یه وهندیان پتیانه وه ده کرد.

ئهم چهند دپهیهی له سه ر پتکخراوه کانی عه سه که ریهی فرقهیهی دووی
ئه وکات له م کاروانه دا تۆمارم کردووه، بق دوو هق ده که ریتته وه. یه که م:
سیوشه ش سال به سه ر کاره کاندای تپه ر بووه. دووهم: له ئیو ئه و کتیبیهی
داموده ستگا کانی موخا به راتی عیراقی که به ناوی (اضواء علی الحریکه
الشیوعیه فی العراق) و له شه ش به رگدا، له سه رتهای هه شتا کاندای،
بلاو کراوته وه، له به رگی پتیجه م یان شه شه مدا داها توه که فاتح رسول
به ریره سیاری پتکخراوه کانی حشع بوو له فرقهیهی دووی سوپای عیراق له
که رکووک تا کوده تایی ۱۹۶۳/۲/۸. ئه که ر بزمانیایه که کاره کان هه ر به
نه پتی ماونه ته وه، باسم نه ده کرد.

دوای ماوهیه که، ژیا نی هاو پت عومه ر علی شیخ که وته که ل مالی ئیمه.
وهک مالیکی حزبی نه پتی. ده رباره ی دیسپلینی هه لسان و دانیشتمان
نامۆژگارییه کانی هاو پت عومه ر نه وهنده توند و ورد بوون، به ته واوی
کونه مشکم لی کرابووه قه یسه ری. منیش وهک گو ترایه لیککی دلسۆز، به
وشکی، هه موویانم جتیه جی ده کرد. ماوهی دوو سال و چهند مانگیک
ژیا نمان به ته واوی نه پتی بوو. سه رتاپای دونیا که م له چاوپتیکه وتنی
ژمارهیه که له کادیران و ژیا نی ناوما ل زیاتر نه بوو. له که رکووکیش
ده رنه چووم و ته نیا چهند جاریک به شداریم له کۆبوونه وهی لیژنه ی
هه رتیدا کرد و هیچی دی!

ژیا نی کۆمه لایه تی و سیاسی له سه رتاپای عیرا قدا که وتبووه تیکچوون

و ئالۆزببون. دەرۋازە بۆ ھېزە گومانلىقراو و كۆنە پەرستەكان والا كرابوو. دامودەستگا و ئامىرەكانى دەولەت كەوتبىوونە پاونان و ھېرشىردنە سەر ھېزەكانى چەپ و ديموكرات و لايەنگرانى حېزب. لەو سنوورەشدا نەوەستا، ھېندىخ لە پۆژنامە روورەشە بۆگەنەكان، وەك (الشورە، يونس ئەلتائى)، (الفجر الجديد، طە فەياز) و (الحرية، قاسم حەموودى) كەوتبىوونە بلۆكرىدەنە ھەي تۆزى دووبەرەكى و ناھەزى دزى نەتە ھەي كورد و ھېرشىردنە سەر مېژوو و نەژادى كورد و مافە پەواكانى. ناكۆكى و كىنەبەرى نىوان حكومەتى شىقپىشى چوار دەى تەموز و سەر كرىدەيتى پارتى ديموكراتى كوردستان سەرى ھەلدا و زوو تەشەنەى كرد. ھېزە دەسەلاتدارەكانى دراوستى عىراق توانيان بەختىراى و ژىرانە دەست خۆيان بگەيەننە ئەو بارە دژوار و ئالۆزە، بەو مەبەستەى بەتەواوى لەبەر يەكى ھەلۆھىتىن! ژمارەيەكيش لە دەرەبەگ و خاوەنمۆلكە گەرەكان دزى ياساى چارەكردنى كشتوكال كەوتبىوونە جموجووول و دژايەتلىكردنى ياساگە.

لە پۆژى ۱۱/۹/۱۹۶۱دا، راگەينرا كە سوپاى عىراق كەوتۆتە ھېرشىردن و پەلاماردان بۆ سەر ھېندىخ لە ناوچەكانى كوردستان. فرۆكە جەنگىيەكانى بنكەى ناسمانى كەركووك، پۆژانە، ھېرشىيان بۆ سەر گوندەكانى كوردستان دەبرد. فرۆكەوانە كۆمۆنىستەكان بەبەردەوامى ناگادارىيان دەكردىن، كە بە چەند ھېرش و بۆمباران ھەلساون و، يەكجار بە دلشكوى و بىزارىش دەنگرىاسەكانىيان دەگىتپاىەو. سوپاش كەوتبىووە سوتاندن و وىزانكردنى ئەو دىيانەى كە نزيك بە شارى كەركووك بوون، وەك گوندى شۆراو و ئەوانەى كەوتبىوونە پۆژناوای شاخى بۆر (جبل

بور)^(۲۱) و ناحیهی دویب (ناحیه دبس). هاوویئ ئەفسەرە کۆمۆنیستەکان گەلێ کردەوهی خراپ و نارەوای هیندی لە ئەفسەرە شۆفێنیستە عەرەبەکانیان، بە بەلگەیی زۆرەوه، دەگێرایهوه وەک زەعیم خەلیل جاسم و عیسی رهحومی و... هتد. ئەوهی کۆتیبستی دەبووم دەمکردن بە راپۆرت و بۆ سەرکردایەتی حیزبم دەنارد. یەکەم ئەفسەریش لە سویای عیراق کە لەناو کەمینتکی پێشمەرگەکانی شۆرشیی ئەیلوولدا، لە بناری شاخی کیتوپرەش لە نزیک رانیە کوژرا، ئەفسەریکی کۆمۆنیست بوو بە ناوی سەرۆک حەسەن ئەلوانیلی (الرئیس حسن الوائلی). کە لەگەڵ هاوویئ ئەفسەرەکان کۆدەبوومهوه، نارەزایی و بیتزایی زۆریان دژ بە پروداوهکان دەردەبەری. مەترسییەکانیان دەستنیشان دەکرد و نارەزاییان لەو بارە ناچۆرە دەردەبەری. تەنانەت گەلێ جار هاوویئ سلیمان یوسف (ابوعامل) دەیگوت: "پلانگێرێکان سەر دەکەون، هەلۆتستی سەرکردایەتی حیزب و ئامۆزگایەکانی روون نییه! لەگەڵ واقعی ئیستاکی عیراقدا یەک ناگریتەوه. نازانریت چاوهنۆری چی دەکریت. ناکامی ئەم رێبازە لەناوچوونی حیزبی شیوعی عیراق و عەبدولکەریم قاسم و دەوربەرەکیەتی..."

باری فیکری و سیاسی رێکخراوهکانی حیزمان لە کوردستان دووچاری راپایی و گێژاویکی توند هاتبوو. رێکخراوهکانی حیزب لە پارێزگای سلیمانی بە شێوهیەک سەرهلدانی بزوتنەوه چهکدارییەکیان

(۲۱) جیل بور: ئەو زنجیرە شاخەبە کە کەرتۆمەتە رۆژهەلات و باکووری شاری کەرکوک، لە ناحیهی دویب (دبس) ناسراوە، لە هەرتهکانی ناحیهی سەنگاو، درێژ دەبێتەوه. شاخێکی کەلێک سەخت و بەرزینە.

لیک دہدایہ وہ کہ بزوتنہ وہ یہ کی کۆنہ پەرستانہ ی گومان لیکراوه،
به پیچه وانه وه ریکخراوه کانی ههولتر به سه رهتای رابوونکی نه ته و میمان
دادنا، که نارهبایی و بیزارییه دژ به دیکتاتوریهت و شۆفینیهسته کانی
عه ره ب!

لهو که یئو به یه نه دا سه رکردایه تی حیزب له به غدا به یان نامه یه کی
بلاو کرده وه، داوا کرابوو شه ی و کوشتر له کوردستان رابگیریت. کیشه و
ناکوکییه کان به ریگای ناشتیانه چاره سه ر بکرین. له به یان نامه که دا به
جهرگانه و به یه پری لپرسراوییه وه باسی داوا رهواکانی نه ته وه ی کورد و
مافی چاره ی خۆنووسینی تیدا کرابوو. دنگ و رهنگیکی ره وای له
سه رتا پای کوردستان و دهره وه دا دایه وه. نه مه ش دهقی ئه و برکه یه یه که له
به یان نامه که دا هاتوه: "ان قضیه الشعب الكردی بملاینه العدیده ووطنه
المجزء کردستان، بین الدول ترکیا، ایران و العراق هی قضیه ديمقراطیه
عادله، لانها قضیه امه مزقت اوصالها وحرمت من حقوقها رغما عنها
وخلافا لارادتها. امه لها الحقائق فی ان تقرر هی وحدها شان سائر
الامم کیف ینبغی لها ان یعیش وعلی ایه صوره یجب ان یكون کیانها
السیاسی و علاقتها بالبلدان والشعوب المجاوره لکردستان." من تقریر
اللجنة المرکزیه، آذار ۱۹۶۲.

بقۆ نه وه ی له نزیکه وه باره که به دورودریژی و باشتر دهرس بکریت،
مه کتبه یی سیاسی حیزب هاوونکی شه هید محمه د حوسین ئه بولعیس،^(۲۲)
ئهنه دمای کۆمیه ته ی مه رکه زی، نارده که رکوک و ماوه ی چه ند ههفته یه که

(۲۲) له بنه ماله یه کی ناسراوی شیعه ی کازمیه یه. پاریزه ریکی ناسراوه. چه ند رۆژ دوا ی
کوده تاکه ی ۸ی شوباتی ۱۹۶۳ ده که و ته دهستی بیاوکۆژه خورتنخۆره کانی کوده تاکه و،
شه هید ده کریت.

مايهوه. كهوته دهرسكردنى باره ئالۆز و شله ژاوهكه و لهگهڵ هاوړپتيانى مهكتهبى لق و ژمارميهك له كاديران كۆبووهوه، و ماوهى دوو ههفته له مالى ئيمهدا ژيا. به بېردهوامى ليدوان و گفتوگومان لهسەر باري عيراق به گشتى، و كوردستان به تايبهتى دهكرد. را و پيشنيازي كاديرمهكاني ريتخكراوى عهسكهريم بۆ دهگزيپرايهوه. ههستم دهكرد نااسوودهيه، لهنيو پهنگاوئىكى فيكرى قسوولدا دهژى، و دواړقۆتكي ترسناك له ئاسۆى داهاتووى عيراقدا بهدى دمكا. گهرايهوه بهغدا. زۆرى نهخسايند سهركردايهتى حيزب ستراتيزيهتئىكى لهسەر بهنهيمتى خهبات و هاوكارى (الكفاح والتضامن) بهرانبهر به عهبدولكهريم قاسم و لايهنگراني دارپشت. داواى دهكرد ناكۆكيه خويتناوييهكاني كوردستان لهگهڵ پارتى ديموكراتى كوردستان به پښگاي گفتوگۆ و ناشتايانه چارهسەر بكرين. له نهنجامى عهقليهتى عهسكهرى و ديكتاتۆزى و تاكروهوى و خۆپهرستى سهركردايهتى شۆرشى چواردهى تههموز و، رۆلى پر فروقيتل و يلانى دوژمه سهرمهكيهكاني ريتبازى كۆمارهكه، بيسهروبهرى نيو دامودهستگاكاني ههردوولايان، ميرى عيراق و شۆرشى نهيلوولى كوردستان، سهرحهسى ئهوه تهقلا دلسۆز و پاكانهى دهران له پيناو چارهسهركردنى كيشه خويتناوييهكهدا به پښگاي ناشتى و داننان به مافه رهوا سهرمهكيهكاني نهتهوهى كوردا، به فيرۆ پښستن. كوشتار، ويرانكردن و قهيرانه گهستيهكهى ناوخۆى عيراق پۆز به پۆز بهرهو ئالۆزبوون و گرژبوون دهپښشت.

سههرهتاي مانگى شوپاتى ١٩٦٣ هاوړپتيان عزيز محمد و كاك كهريم نهمحمد هاتنه سهردانى مالى ئيمه، كۆبوونهوهى تايهتبان لهگهڵ هاوړپ عومهر عهلى شايخ ههبوو. ريتكهوت وا بوو هاوكات عهبدولپهحماني برام،

ئەو كات قوتابى پۇلى چوارەمى كلىيەى بىطرى بوو، مېوان ئىمە بوو،
دەگە پايەو بەغدا. بەيانى ۱۹۶۳/۲/۸ ھاوسەرم رۆيشت تا نان و
پىخۆزى بەيانىمان بى بىرېت، بە پەلە و شەزاوى گە پايەو و كوتى: "
كۆى بدمە ئىستگەى رادىۆى بەغدا، كودەتا روويداوه. چەكدارانى عەكال
بەسەر لە شەقامەكاندا بۆلۆپوونەتەوه. ئىستگە ھاوار دەكات بېيانكۆزى،
مەيانھېلن، ھىرشبەرنە سەر و مزارەتى بەرگىرى و دادگای مەھداوى و
عەبدولكەرىم قاسم لە ناوېرن و مەيانھېلن."

کودەتای شویاتی ۱۹۶۳

سێ ساڵ زیاتر هێز و کەسایەتییه ناسراو و دیموکراتیخواز و لایەنگرانی گەلەکانی عێراق، لە ناوهوه و هەندەران، هۆشدارێ و بانگەوازی دڵسۆزانەیی خۆیان بە رابەراییەتی شۆرشێ چوار دەیی تەمموژ، بە تاییەت بە شەهید عەبدولکەڕیم قاسم، دەگەیان، کە پلانگێران لە هەموو لایە کەوه ئابڵوووقەیی کۆمارەکیان دا و کەوتنە خنکاندن و ناوهژووکردنەوهی پێبازمکە. ئەوهی گوێرا و کرا سەرجهمی بە فێرۆ رۆیشت.

سەر لە بەیانی ۱۹۶۳/۲/۸ زریان، رەشەبا و گەردەلول، گرمە و لوورەیی پلانگێرە گومانلێکراوەکان، وەک ترسناکترین بوومەلەرزەیی وێرانکەر، باری عێراقی هەژاند و تێکدرا، گەورەترین کارسات و ئاپۆری هێنایە سەر ولاتەکە. کۆدەتاکەرە بکوژەکان لە یەکەم هەنگاو و بەیاننامەدا کە بلۆیان کردەوه، کەوتنە راوانان و قرووبکرین. ئیستگەیی رادیۆیی بەغدا وەک کۆندەبەبووی شووم قیژە و قیرەیی کاولکردنی لێ بەرز دەبووه، هەر ساتەناساتی ناخۆشترین دەنگویاسی ناساز و راگەیانندی جەرگبەری بلۆو دەرکردەوه.

بەپەلە سێ ھاوڕتیەکە لە ماله کەمان دەرچوون. هەر یەکیکیان بۆ لایەک. عەبدولرەحمانی برام بۆ بەغدا گەراپەوه. بەندەش یەکسەر خۆم گەیانده مالی ھاوڕێ سلیمان یوسف (ابوعامل)، کە لە گەرهکی ئەفسەرەکان نزیک بە بنکەیی ئاسمانیی کەرکووکدا بوو، گەرهکی عەرەفە. بینیم ھاوڕێ بە جلویەرگی ئەفسەرەرانە لەناو ماله کەیی خۆیدا ھاوچۆ

دمکات. به دلگرنای و دلبریندارییهوه گوئی: (ئهوهی چاوینوار دمکرا، پرویدا. کار له کار ترازوه، دهینیت به چ قهسابخانهیک هه لدهستن.) پیکرا به ئوتومزوبله که ی ئه و بۆ مالی چهند ئه فسه ریک پویشتین. یه کیک له وان مودیری کاروباری عسکری فرقه ی دوو بوو. بینیمان زیدبه دهر په شوکاو، ناپه زایی و بیزارایی توندی له سه ه لوتسته کانی سه رکردایه تی حیزب دهرده بری و گوئی: (ئه مه نه نجامی گوئی پراهی له کوترانه یه بۆ سؤقیه ت و خرقشۆف...) هه ر چو نیک بوو بۆ لای وه کیلی قانده فرقه ی دوو مه محمود عه بدولپه زاقمان نارد، تا بزانی باری فرقه چۆنه، تا نه کهر بتوانریت کاریک دژی کوده تاکه ره کان بکریت. ده شمانبینی، په یه دهرپه ی، دوو فرۆکه ی جهنگی له بنکه ناسمانییه که ی که رکوک به ره و به غذا ده پۆن. ده مئیکیش بوو ده زانرا که به پرسیاری بنکه هه ردان عه بدولفه فار تکریتی یه کیک له پلانگیره سه رمکیبه کان. پیکرا له گه ل باوکی عامل که مئیک باری پرودا و که مان لیکدایه وه. ئه و بۆ مالی چهند ئه فسه ریک پویشت و، به ندهش که و تمه گه ران به ناو مال و شوینی ئه و کادیرانه ی په یوه ندییان به ریکخواه کانی نیو به تالیقۆن و لقه کانه وه هه بوو، ته نیا چاوم به سیتیان کهوت، شیخ عه لی شیخ په زای قادر که ره م، سه یید سالد به رزنجی و ستیفۆ حه ننا. پلان و نه خشه ی کوده تاکه ران ئه وهنده به ریکویکی و وه ستایاته هۆنرا بووه، له ماوه یه کی کورتدا، ده ستیان به سه ه ه موو سه ربازانه کاند گرتبوو. یه که سه ریش که و تیبوونه کرتن و به نده کردنی ئه و ئه فسه ر و سه ربازانیه ی به چه پ و لایه نگرانی عه بدولکه ریم ناسرا بوون. سه ره جه می شه قام و کوچه و کۆلانه کانی که رکوکویان له چه کدارمکانی خێلی عه ره بی چه بوور و عوپیید پر کردبوو. هه ر له سه عاتی په که میشدا ریکخواوی حه ره س قهومی

پیکه پتیرا. دسه لاتی ته واویشی پیدرا!

ماله کم نهوسا له سره شه قامی نه لاس، بهرانبهر به بهمشی شارهوانی
پینجهم، هه لکه وتنبوو. ریکهوت وا بوو، شوینی به شه که به کسه کرا به
بارمگایه کی حهرهس قهومی، جرت و فرت و گرت و بردهیان له بهر چاوی
نیمه دا دمکرد. خوشبه ختانه له گه په که که دا نه ناسرا بووم، که سیش
هاتو چۆی مالمانی نه ده کرد. شیرازه ی زۆریه ی هه زۆری پیکه خراوه کانی
حیزب پچر پتیران. پۆژانه کوشتن و له ناو بردنی دهیان هاوړتیانی ناسرا و
نهفسره نیشتمان په روهر مکان راده که به تیرا. حاکمی گشتی عهسکری
جاسوس رهشید موسلیح ته کړیتی،^(۲۳) پۆزی ۱۳/۲/۱۹۶۳ به یان نامه ی
قروپ کړدنی کومونیسته کانی بلاو کړده وه. له هه مان که یین و به یندا، له
گوته په کی پۆژنامه که ریدا، کادیریکی بالا، به ناوی سه رکړد په تی پارتی
دیموکراتی کوردستانی عیراقه وه رایگه یاند: ^(۲۴) "هه ردوو شقوشه که،
مه بهستی کودمته که ی هه شتی شوپات و شقوشی یانزه ی نه یلویلی ۱۹۶۱
بوو، به کتیران گرت وه... هتد." هه روها مه کته بی سیاسی پدک
به یان نامه په کی به کجار نارها و پر و رق و کینی بلاو کړده وه، تئیدا داوا ی
پیسوا کړدنی کومونیسته کانی کړد بوو. قهت چاوه نواری نهو جۆره
هه لوسته چه وته له هتیزکی پتیشه و تووخوازی کوردستان نه ده کرا، که له
دژوارترین پۆزی لیقه وماندا، دژی پارتی کومونیسته پشته چه ته
پیاوکوژه کانی حهرهس قهومی ناوژرا و بگرن.
نه وه ی زنده به دهر له گشت نازار و فشار مکان پر زام و نازار و

(۲۳) له سالی ۱۹۷۲ دا حکومتی به عس به تاوانی جاسوسیهت نیعدامی کرد.

(۲۴) نهو کادیره ی راکه باندنه که ی بلاو کړده وه. تیکوشه ی خوالیخوشنبوو صالح یوسفی بوو.

جەرگبتر کاری خرابی دهرده سەر وده و مگیزی ئەندام و لایه‌نگرانی حیزی شیوعی و چه‌په‌کان، هه‌لوێستی خیاانه‌تکارانه‌ی کسانێ پووخواو بوو، که ده‌هاتنه سەر ئیستگهی رادیۆی به‌غدا و دانیان به هه‌موو کاری خراب و نابهدا ده‌هینا و، ده‌که‌وتنه هێرش‌بردنه سەر رێبازی سهرکردایه‌تی حیزب و داروده‌سته‌ی سه‌رۆک عه‌بدوڵکه‌ریم قاسم.

هه‌رچهنده سه‌دان رووبه‌ر له‌سه‌ر تاوان و کرده‌وه تیرۆریست و جان‌وه‌رییه‌کانی کوده‌تاکه نووسراوه، که چۆن له ماوه‌ی چهند مانگێکدا هه‌زاران له تیکۆشه‌ران له هه‌موو چین، توێژ و نه‌ته‌وه‌کان که‌وتنه به‌ر شه‌پۆلی چه‌ته فاشیسته‌کان، که له‌ژێر په‌رده‌ی نه‌ته‌واپه‌تی عه‌ره‌یدا به‌م کاره هه‌لسابوون، به‌لام به‌داخه‌وه نه له رووی دادپه‌روه‌ری نه رووی می‌ژووویه‌وه راستگۆیانه رهنفاری فاشیستانه‌یان هه‌لنه‌سه‌نگینزراوه و بریاری له‌سه‌ر وه‌رنه‌گیراوه! به‌تایبه‌ت دوا‌ی نه‌وه‌ی که هه‌مان پارته‌ی به‌عسی فه‌رمانه‌ره‌وا جارێکی تریش ده‌سته‌لاتی سیاسی که‌وته‌وه ده‌ست، به‌تایبه‌ت له دوا‌ی رێککه‌وتنی ئه‌لجه‌زائر، ۱۹۷۵/۳/۵، و هاتنه‌سه‌ر کاری سه‌دام حوسه‌ین و هێرش‌بردنیان بۆ سه‌ر کوردستان و سه‌رجه‌می که‌لانی عیراق، که به هیچ شیومیه‌ک له‌گه‌ڵ کاره‌سات و ناپۆرمه‌کانی تر به‌راورد ناکریت. ده‌کریت مرقوف بلیت: "هه‌زار رحمه‌ت له کفنند!" به داخ و که‌سه‌روهه تا هه‌نکه‌ش بریاری دادپه‌روه‌رانه‌یی می‌ژووویان نه‌که‌پشتوووته سه‌ر تا تۆله‌ی نزیک دووسه‌د هه‌زار کوردی نه‌نفالکراو و، چواره‌هزار گوندی وێرانکراو و هه‌له‌بجیه‌ی شه‌هیدیان لێ بکرته‌وه و پيسوای می‌ژوو و گه‌ل و مرقوفایه‌تی بکرتن!

هه‌روه‌ک پیتشتر ئاماژه‌م بۆ کرد، رێکخراوه‌کانی حیزب له‌به‌ر یه‌ک هه‌لوه‌شا بوون و پچه‌ر پچه‌ر بووبوون، له سه‌رتاپای عیراقدای کسانێ به

چاپ ناسراو، که وتبونه خوږزگارکردن له و ناگر و کوشتوپړه ی عیراقی تیکه وتبوو، و، نرکی سهره کیش نه وه بوو نه که ونه بهر چنگ و که لبه ی گوره که هارمکانی هر هس قوم ی.

رؤژیک له نا کاو هاورئ عومر عالی شیخ هاته مالمان و گوتی: "حلاومخانی ژنی شیخ حه سنی قادر که رم، دایکی نرشه د، که چوو بوو بق سهردانی هاورئ بیان شیخ مارف و شیخ حوسینی شیخ عه بدول که ریم به رزنجی له بهندیخانه ی که رکوک، دوو هاورئ شهیده که داوایان لی کردبوو که زوو ناگاداری حزب بکات، مه لا نه حمه دی بانیکه تلانی و شهید شیخ عالی شیخ حوسین به رزنجی و خوالیکه شبوو نه حمه د غفور که چند مانیکه پیش کو ده تا که دستگیر کرابوو و که وتبونه بهر بازار و نه شکه نجه دانیکه زور، هاورئ مه لا نه حمه د گوتویه: کوړیکه که رکوک ی ناوی سوچی عه تابه گیراوه. دانی به هموو شتیکدا ناوه و گوتویه تی کوړیکه کورد به ناوی ابوجاسم لیکر سراوی ریکه خراومکانی حیزبه له فرقه ی دووی که رکوک، له و کاته ی معاونی نه منی که رکوک ته ها نه حمه د سویدی نازاری هاورئ مه لا نه حمه د هدا، داوای تزیان لیکر دووه. جا پتویسته یکسره هر نه مرئ که ئتواره شار به جی به لیت و به ره و ناوچی شوان بکه ویته ری. زور به که رمی هر هس قوم ی به دواتدا ده که رتن..."

سی رۆژ بوو باوکم که پشتبوه لمان تا له هه والمان پرسیت و بزانت چیمان به سهر هاتوه. پیم گوت هر ئیستا که له گه ل هواسه رم ماله که جی به لیت و بکه رتنه وه کوږیه، منیش رادمکه م. به م شیوه یه په راگنده بووین.

بق ئتواره ۱۰/۳/۱۹۶۳، هر که که میک تاریک بوو، له گه ل هاورئ تیکه

که کریکاری نهوت بوو به ناوی شریف، که باش شارهزای پښاکان بوو، دووقولې بهناو بهستی خاسه و یارولهیدا کهوتینه پټی. دواي شهرویشتنی چند سهعاتیک کهیشتنه گوندی حساری گهوره، مالی جهلالی کوخا مهجید، نهوکات نهندامی لیژنه‌ی قهزای مەرکهزی کهرکووک بوو. بق رږڅی دوم گهیشتمه گوندی گهنکی^(۲۴) و بینیم ده تا پانزه هاوپتی پاکردویی بی چهکی لی کوکرا بووه، زانیمان ئیمه هموممان دستبهسیرین، لهزیر دهسهلات و چاوه‌دیری پارتی دیموکراتی کوردستانداين. جوتیاریکی نهخوینده‌واری میشکوشکیان بهسرمانه‌وه کردبوو به کهله‌گا، رږڅانه چند جار، فرمانی خوی بهسرماندا راده‌گه‌یاند: (نابې به‌ملا و نه‌ولادا برږن. قسه‌کردنی کومونیسستی قه‌ده‌غیه، چاوه‌نڅو بن بزائن مه‌کته‌ری سیاسی (پدکا) بریاری چی به‌رانبه‌رتان ومردم‌گریت.) نه‌و جوتیاره پووت و لاته ناوی مام یاسین شوانی بوو، زوو زوو ده‌هات تفه‌نگیکی ئینگیزی کوئی به‌شانه‌وه بوو و ده‌یگوت: (من مه‌نسولی ئیوه‌مه جیتان پی بلیم ده‌بی له قسه‌م دهرنه‌چن. ته‌نانه‌ت دهسه‌لاتم ومرگریه که‌ر سه‌ریچی بکه‌ن بتانکوژم...)

رږڅانه یه‌کجار به‌و گالته‌بازاری و عه‌قلیه‌تی دواکه‌وتووی نه‌و جوتیاره هه‌زاره دواکه‌وتووه پی ده‌که‌نین! ژیان سه‌یره، قه‌له‌ل پر له پووداوی سه‌رسورمینه‌ر! ئیمه کومونیسته‌کان دوچار ی چ قه‌یران و کارساتی خویناوی هاتبووین. هی تریش که‌وتبوونه نیو خه‌ون و خه‌یالی بی نه‌نجام. هه‌میشه پارچه شیعریکی حاجی قادری نه‌مرم ده‌گوته‌وه:

(۲۴) گهنکی گهنکی: گوندیکه له گوندەکانی خێلی شوان، بیستوینچ کیلۆمه‌تر له گوندی خساری گه‌وره‌وه دوه‌ره، که‌وتووه‌ته باشووری پښکای کوټه - که‌رکووک.

بی بهسته فه‌لک ناشیکی وه‌های ناو‌ته‌وه
بق هاردنی نیمه چ عه‌جایب ده‌گه‌پئ
ئه‌و باوکی مردووه به‌خه‌ی دانه‌پئ
ئه‌و بووکی نوئی هه‌یه که‌وای بۆ ده‌پئ...

دوای هه‌فته‌یه‌ک به بریاری مه‌کته‌بی سیاسی پدک نیمه‌ی ده‌ستبه‌سه‌ر
گشت ده‌ریه‌ده‌ر و پا‌کردووه‌کانی ده‌ست تیرۆز و قه‌روپه‌رکردنی
قاشیسه‌ته‌کانی به‌غدا، ه‌ی هه‌موو ناوچه‌ی شوان، کۆکراینه‌وه. وه‌ک
میگه‌لی په‌راگه‌نده به‌ره‌و (چه‌می ریزان) بیان^(٢٦) بردین. دوای دوو سئ رۆژ
به دلشکاوی، پیس و په‌لۆخی و برسیتی گه‌یشتینه چه‌م، ئه‌و ماوه‌ی که به
ریگاوه بووین، ئه‌وه‌نده قسه‌ی ناره‌وا و بیجی و سووکمان ناراسته کرا،
مرۆف قیزی له‌گه‌لی کرده‌وه و هه‌لسوکه‌وتی که‌سانی له‌ خۆپاییبوو و
کووتبین ده‌بووه‌وه، له‌ خۆی ده‌پرسی که له هیندی کاتدا بق کرده‌وه‌ی
ئاده‌میزاد، به‌تایبه‌ت ه‌ی ئه‌وانه‌ی خۆ به زانا و ژیر و نیشتما په‌روه‌ر
ده‌زانن، له‌ درنده خراپتر ده‌بیت؟

هه‌ر که گه‌یشتینه ناو چه‌م، بینیمان مونه‌جی ده‌هات له پێشمه‌رگه،
که‌سانی پا‌کردوو، زیاره‌تکه‌ران و میوان، لیپه‌رسراوه‌کانی پدک و یستیان
یه‌کسه‌ر بمانخه‌نه نه‌شکه‌وتی به‌ندکراوه‌گانه‌وه، که له‌سه‌ر جاسووسی و
دزی و خراپه‌کاری به‌ندیان کردبوون. رازی نه‌بووین و داوای شوینی
تایبه‌تیمان کرد، له‌ نه‌شکه‌وته گه‌ره‌که‌دا کونجێکیان پێداین. بق شه‌وی

(٢٦) چه‌می ریزان: دۆلیکی قه‌ولی سه‌خت و به‌ردینه، ناوی زۆره، که‌وتروه‌ته نزیک گوندی
عه‌سکه‌ر، ناحیه‌ی نا‌عج‌له‌ر. چه‌ند نه‌شکه‌وتیکی گه‌وره و پشه‌وی تیدا هه‌یه. له‌ سه‌رمه‌ای
ده‌ستپێکردنی شه‌رشی نه‌هلول، بنکه‌یه‌کی سه‌رمکی هه‌یزی پێشمه‌رگه‌کانی پارێزگای
که‌رکووک و گه‌رمیان بوو.

نامه‌یه کمان بۆ لێپرسراوی کهرته‌که نووسی، نه‌وکات کاک مسته‌فا قه‌رده‌خ‌ی بوو، بۆ پڕۆژێ دووهم به‌دوایدا ناردم و ببنیم هاوێی کاک عه‌زیز محه‌مه‌د له‌لای دانیشته‌وه‌وه! ماوه‌یه‌ک هه‌ر سێکمان گه‌فتوگۆی زۆرمان له‌سه‌ر باری کو‌ده‌تاکه و ناکامی باری کوردستان کرد. له‌سه‌ر ئه‌وه رێککه‌وتین سه‌رجه‌می هاوێتکان که ژماره‌یان له‌ سیوێنچ هاوێی زیاتر بوو، بۆ گوندی کلکه‌سماق⁽²⁷⁾ لای هاوێتیانی خۆمان بڕۆن. هاوێی عه‌زیز و منیش به‌ره‌و کۆیه‌ که‌وتینه‌ رێگا. شه‌و له‌ گوندی قزلو⁽²⁸⁾ میوانی مالی شیخ جه‌نگی تاله‌بانی بووین. هه‌ر چه‌نده‌ خۆی له‌ ماله‌وه‌ نه‌بوو، میوانداری که‌رموگورپان لیکردین. بۆ نیوآره‌ی پڕۆژی دووهم که‌یشتینه‌ شاری کۆیه. ئه‌و سه‌له، وه‌رزی به‌هاره‌که‌می په‌کجار خۆش و به‌ باران بوو، سه‌روشت له‌ جوانی و خۆنوێکردنه‌وه‌دا که‌سوینه‌ بوو، له‌ ده‌وره‌یه‌ری شار ببنیمان به‌ سه‌دان خه‌لک پۆل پۆل به‌ گوشای و خۆشی، به‌ جلویه‌رگی پازاوه‌وه‌ له‌ ناهاه‌نگگیران و گۆرانگوتن و هه‌له‌په‌رکێدان. خه‌لکی کوردستان به‌و هیوایه‌ سه‌رخۆش کرابوو که‌ پڕیمی عه‌بدولکه‌ریم قاسم رووخینرا، شۆپشی ئه‌یلوولی کورد شه‌ری دژ به‌ خۆتێرێژه پلانگیره‌کانی راگرتوه‌وه‌، به‌م زووانه‌ گه‌فتوگۆ له‌نیوانیاندا ده‌ست پێ ده‌کات. هه‌ریمی کوردستانی عیراق مافی خودموختاری ده‌که‌وتنه‌ ده‌ست!

به‌شی زۆری ئه‌ندامانی مه‌کته‌بی سیاسی پدک که‌یشتیوونه‌ کۆیه، شاره‌که‌ بوویوو به‌ شوێنی جم‌ج‌ووول و هاتوچۆی زۆریه‌ی لایه‌نه

(27) که‌لکه‌سماق: گوندیکی خنجیلانه‌به‌ که‌وتیوه‌ته‌ پڕۆژناوای قه‌زای دوکان، ده‌ کیلومه‌تر له‌ سه‌رکه‌زی قه‌زاکه‌وه‌ دووره‌، بنکه‌ی سه‌ره‌کی برایانی مامه‌رزه‌ییه‌.

(28) قزلو: گوندیکه‌ سه‌بوێنچ کیلومه‌تر دووره‌ له‌ خوارووی کۆیه‌وه‌ و، له‌سه‌ر زتی کچکه‌ هه‌له‌په‌رکێدان و هاتوچۆی زۆریه‌ی لایه‌نه‌وه‌.

سیاسییه‌کان و کۆمه‌لانی خه‌لک، گه‌لێ پرۆیاگه‌نده و قسه‌ی نارها و نابه‌جێ دژی حیزبی شیوعی بلۆ دمه‌کرایه‌وه. هاو‌پێ عه‌زیز ته‌قه‌لای یه‌کجار زۆری ده‌دا که هه‌لوێستی مه‌کته‌بی سیاسی پدک و رێکخراوه‌کانیان به‌و شیوه‌یه توندوتیژی و بزایه‌تیکردنی حیزب نه‌گه‌رته به‌ر، سه‌رتاپایان به‌ فیرۆ رۆیشت. دوا‌ی چه‌ند رۆژیک له‌گه‌ل هاو‌پێ گه‌رینه‌وه کلکه‌سماق، لای هاو‌رێکانمان، که چه‌ند شوێنیکیان له‌ پشتی شاخه‌که‌وه، خوارووی شاخی هه‌بیه‌سولتان، بۆ ژبان رێکخستبوو. ژماره‌ی پا‌کردوان رۆژ له‌ دوا‌ی رۆژ له‌ زۆده‌بووندا بوو. جگه‌ له‌ کاره‌ساتانه‌ی به‌ کورتی و خه‌ستی ناماژه‌م بۆ کردوون. له‌ یه‌که‌م رۆژی کۆده‌تاکه‌وه تا ده‌وریه‌ری نه‌ورۆز، لایه‌نگرانی مه‌کته‌بی سیاسی پدک، نه‌و کات مامۆستا برایم نه‌حمه‌د سه‌کرته‌ری یه‌که‌می بوو، به‌ دوو کرده‌وه‌ی یه‌کجار نه‌یار و نارها دژ به‌ جموجووله‌کانی رێکخراوه‌کانی حیزب هه‌لسان. یه‌که‌میان: نه‌وه بوو له‌ هه‌فته‌ی یه‌که‌می کۆده‌تاکه‌ ژماره‌یه‌ک له‌ لایه‌نگرانی حیزب له‌ گوندی کلکه‌سماق خۆیان رێک ده‌خه‌ن، هه‌فتاوه‌هشت چه‌کدار به‌ره‌و ناوچه‌ی سه‌لیمانیه‌ ده‌که‌ونه‌ رێگا، به‌و مه‌به‌ست هه‌ریشه له‌ چه‌ته‌ پیاو‌کوژه‌کانی رۆژمی به‌غدا بکه‌ن و ده‌ستی یارمه‌تیان به‌ هاو‌پێ و دۆستان بگات و له‌ ژۆر ناگری کۆرده‌تاکه‌ران ده‌ریاز بکری‌ن، پێشمه‌رکه‌کانی مه‌کته‌بی سیاسی پدک له‌ گوندی قه‌رمچه‌تان^(٢٩) رێگایان لێ ده‌کرن و به‌ هه‌ریشه و گه‌ف و فرتوفیل و ته‌له‌که‌بازی، دوور له‌ گیانی نیشتمانپه‌روه‌ری و نه‌ته‌وه‌یی، هه‌موویان چه‌ک ده‌کهن و پروتیان ده‌که‌نه‌وه. پرودا‌وی دووه‌میان: نه‌وه بوو ژماره‌یه‌ک له

(٢٩) قه‌رمچه‌تان: که‌وتووته‌ رۆژناوای شاخی پیرمه‌گرون، سه‌ر به‌ ناحیه‌ی سوورداشه.

هاوڀٽيان و لايهنگرائي حيزب له ناوچه ڪاني توڙخو رما تو، ڪفري، ڪه لار و
 هوڙتن و شيخان خويان دهر باز دمڪن و له شاخي به مق، ناوچه
 دهر به نديخان به چند پارچه چه ڪيڪي ڪه مه وه خويان ڀيڪ دمخن.
 مه فرزه يه ڪي بيستوي پنج ڪه سيان له ناوي سيروان دهر پنه وه، به نيازي
 دابه زين بق دهشتي گه رميان و ڀڙهه لاتي شاخي حه رمين، ڀڙي / ۱۹۶۳
 ۲/۲۱ هيڙيڪي پڊڪ له ڙيڙ فرماندهي عه لي عه سڪه ري نابلو و قه يان دمدا
 و، يه ڪسه ته قه يان لي دمڪن و يانزه هاوڀٽ شه هيد دمڪن و،
 ڙماريه ڪيشيان بريندار دمڪن. نار هواترين ڪاري نامر و قانه يان نه وه
 دهيت ڪه دمڪه ونه پرسيار ڪردن له به ديگير او مڪان و لٽيان دهر بسن ڪيڻه
 به ريرسيارتان؟ ميرانه و به جهر گانه شيخ حه سني قادر ڪه رهم دهلي: منم
 به ريرسياريان! به بي يه ڪ و دوو دهيدنه بهر گولله و شه هيد دي دمڪن!
 ڪرتن و راونان و نازارداني لايهنگرائي حيزب له پارڙي گاي سليماني
 ناشرين ترين شيوهي گرتبوه بهر. له ماوه يه ڪدا يه ڪيڪ له ڪار و پيشه
 سه ره ڪيڻه ڪاني مه ڪته بي سياسي پڊڪ بوويو به به رير مڪان تي ڪردني
 ڀيڪ خراو مڪاني حيزبي شيوهي عيراق.

بەرەو ریکخستنەوێ کاروباری ریکخراوەکانی هەریمی کوردستان

له چەند شوێنێکدا، بەکورتی، باسی ئەوێم کردووێ که هەر له بەرەبەینی پۆزی یەکه می کو دەتاکه وه، پیاوهکوژه گومانلیکراوهکان کهوتنه کوشتن و قهوپیکردنی نیشتمانپهروهه دلسۆزەکان، بەتایبەت بۆ بەرانبەر به حیزبی شیوعی و لایهنگرانی عەبدولکەریم قاسم. لیدانی توندی پر نازار و هیسککشکینیان به ناحه زانیان گه یاند، شیرازه و پایه لی ریکخراوهکانی حیزبی شیوعیان پچراند. سه دان هاورێ و خیزان دووچاری سه خترین نهشکه نهجه و فشار و تیرۆکردن هاتن. په راگه ندهیی، په رت و بلاوی و ناواره بوون سه رتاپای عیراقی گرتبووه وه. سه کرتیری یه که می حیزب شه هید سه لام عادل و ژماره یه که له ئەندامانی مه که ته بی سیاسی و لیژنه ی مه رکه زی و کادیره سه ره کییه کان له ماوه یه کی کورتدا له تویه ت کران.

هاورێ عه زیز محمه د و، که نه وکات ئەندامی مه که ته بی سیاسی و سه کرتیری لیژنه ی هەریمی کوردستان بوو، هاورتیان کاک که ریم نه حمه د و کاک عومه ر عه لی شیخ، که ئەندامی لیژنه ی مه رکه زی بوون، له گه ل ژماره یه که له کادیره سه ره کییه کان و لایهنگرانی حیزب نه که وتنه ده ست تاوانباره کان. زۆریه مان له شاخه که ی پشت گوندی که له که سماق کۆبوو بوینه وه. له کۆبوونه وه یه که دا هاورێ عه زیز به درێژی باسی هیندی پووداو و کاره ساتی جه رگه پری بۆ کردین، به خهستی ناماژه ی بۆ ئەو زیانه

مەزنانە کرد کە بە ئەستۆی حیزب کەوتیبوون. ھەر ھەوا پەخنە و ناپەزەیی بەرانبەر بە ھەلوئەستی مەکتەبی سیاسیی پارتی دەربری. دوابەدوای ئەو، کەوتینە لێدوان و دەرکردنی ئەو بارە ناچۆر و ناھەموارە خۆپنابووییەکی سەر تاپای عێراقی کەرتبوو، جەخت لەسەر ئەو کرا کە خالی سەرھەکی و پتووست ئەو مەھەبەت بە وینە گورجۆگۆلی و بایەخدان بە پێکخستنی ھەوێ ژێانی حیزبایەتی و پێکخراوەکانی حیزبمان، تا ھەنگاو بە ھەنگاو بڕینە کائامان سارێژ بکەین. کەلێ بڕیار وەرگیرا، ھەک دیاریکردنی شوێنی تاییەت بۆ مەکتەبی ھەرێم، بەھێزکردنی پەییوەندی لەگەڵ ئەو ژمارە زۆری ھاوڕێیان و دۆستان کە چالاکانە خۆیان دەریان کردووە و گەشتوونەتە ئەو ناوچانەی دەسلاتی پێژمی فاشیستی بەغدايان بەسەرھوێ نەبوو. ھەک خۆرەنەمزان لە پارێزگای کەرکووک، بەمۆ و دۆلەسمت لە سلێمانی، پیرمۆس و ئەلقوش لە بادینان، کەرھەتیان، باواچی و لۆغان لە پارێزگای ھەولێر. (پێرەدا پرسیارێک دێتە پیش! نایا سەرکردایەتی حیزب نەخشەیی ئەوێ کێشابوو، کە لە کاتێکدا کوودەتایەکی رەش روو بدات، پێکخراوەکانی ھەرێمی کوردستان بتوانن روو بکەنە شاخەکانی کوردستان و ئەو ناوچانەی دەسلاتی پێژمی لێوھە دووربوو؟ لەو سنوورە ناگادار بووم، دەلێم لە پێباز و ستراژی حیزبدا ئەو جۆرە پلانە نەبوو!)

دوای چەند رۆژێک مەکتەبی ھەرێم ھاوڕێیان کاک کەریم ئەحمەد، کاک عومەر عەلی و شێخ و چەند کادیر و ژمارەیک پێشمەرگە بەرھەو شاخی ئاومگرد،^(٣٧) لە باکووری کۆیە، کەوتنە پێگا. بەندە بە لێپرسراوی بنگەیی

(٣٠) ئاومگرد: بەشێکە لە شاخی سەفین، بیستوینچ کیلۆمەتر لە باکووری کۆیە دوورە. شاخێکی سەخت و جەنگەلۆوییە، کانیایێکی جوان و سازگار لە سەرھویدا ھەیە. ھەر ھەوا لە بەرزترین لوتکەیدا، شوێنەوارێکی کۆن، ھەک دەھەخسانە لە بەرد ھەلکەندراوە.

که لکه سماق له شوتنه که دا مامه وه. هاوړپیان نه سعاد خدر، عابدولخالق سه عید که رکووی وک مکتبه ی به پوهبردنی کارویاری بنکه که دانران. دهسته دهسته ناواره بووان و پاکردووان رڼانه دهگه یشتنه بنکه که، ژماره مان به ره و زیاده بوون ده پښت، باری ژبانمان له هه سوو پرویه که وه، به تایبته له رووی دارایی و نازووقه و خوارده مه نییوه به کجار خراب و دستکورت بووین. له گه ل برا هغه مامه مزاییه کان به پرتکوپتیکی پتکرا ژبانی کوله مەرگیمان به سرده برد. نهو جوامتری و پیاویتی و یارمه تیانه ی برا مامه مزاییه کان له و تنگانه یه دا، به تایبته پیاویتی و چاو تیری کا که همه ی مامه مزای و براکانی پتککش به لیکه و ماوه کانن حیزبیا ن کرد، هه میسه شیایو پرتکرتن و سوپاسه و له بیر ناکرتیت. هه لوپستی میترانه و دل سوژی له پڼه ی رهش و تنگانه دا دهرده که ویت!

پتکخراوی شاری کڅیه و دهور بهری زوو زوو چند بار نازووقه، وک قهسپ، خورما، خوئ، شکر، چای، رڼ و کڼه جلوه برکیان دهگه پانده بنکه که مان، به لام ژماره ی پاکردووان نه وهنده زڼر بوو به شی هیچی نه دهرکرد. هیچ کاتیک بایی دوو ههفته نازووقه مان له لا کڼ نه دهبوووه. به یناو به ینیش نهو پاره که مه ی له گیرفانی هاوړپیاندا هه بوو، کڼ دهرکرایوه و بڼ دهستی کڅیه دهن تیرا، ناردی مزاشی^(۳۱) پت دهرکرا.

هه لیکم بڼ رمخسا و نامه ی کم بڼ شهید نه حمده مه حمود حه لاق ناردی سلیمانی، نهوکات به نه پنی له و ناوه مابوووه، داوای فریاگوزاریم لیکرد و له یاره ی سهختی و ناخویشی باری ژبانمانه وه بڼم نووسیوو.

(۳۱) ناردی مزاش: گنم و جڼ تیکل دهرکرتیت و پتکرا دهه اږدیتیت. به ناردکه ی دهرکرتیت ناردی مزاش. جاران، له کورده واریدا، نه م ناردی خیزانی هه ژار و دستکورت بوو.

دوای چەند رۆژێک هەوالمەن پێگەبەشت کە پەڕی پیکابێک نازووقەیی بۆ ناردووین، بەلام لە قەشقۆلی نزیک بە شارۆچکەی دوکان مەفرەزمەیهکی پێشمەرگەیی مەکتەبی سیاسیی پارتی، لەژێر فرماندەوی سەید حەسەن ناوێکدا هەم چەتەیی پاتەخۆر رێگایان بە پیکابە کە گرتبوو و، نازووقەکیان زەوتکردبوو. ئەویشمان بە دەست نەگەبەشت!

کەمخواردن و برسێتی، پیس و پەلۆخی، خۆنەشۆڕین، جلۆبەرگ و پیتلۆی دریا و ئەسپێتی زۆر، نەخۆشی جەستە و ئەفسی گەشتبوو بە پادەیهێک گەلی لە وراکردوانەیی لەگەلماندای بوون، کەوتبوونە هاوارکردن و دەربڕینی گوێ نایەجێ، ئێمەش هیچمان لە دەست نەدەهات. رۆژانە تەقەلای ئەوهمان دەدا کە بە گوێ و قەسەیی زل زل راگیران بکەین، بەلام سوویدیکی کەمی دەبەخشی. ئە زگی خالی، ئە بیڕ و بیروا و میسکی پەر نازار و ماندوو بەو شتیوێهە لە برسێتی و پرسی فیکرییەکان رێگاریان دەبیت! هەر سات و رۆژێک کە بەسەرماندا تێپەڕ دەبوو، دووچارێ چەندان تەگەرە و کۆسپ و نازار و زاخاوی جەرگبەری دەکردین. چەندە بگوترت ژیاومان ناگوزەران و پەر لە تالی و تفتی بوو.

یەکتێک لەو کارانەیی فرەبەدەر ماندوویی دەکردین و سەرەتشی پێ دەگەیاندین، لە بنکەکەدا ژمارەیهێک لە کەسانی بریواوازی و بۆرژوازی بچووک و خاوەنشەهادەیی بەرز هەبوو، کات و ناکات کەوتبوونە دەربڕینی پەخنی نارهوا و بێزاری و هێرشبەردنە سەر یەکتێتی سۆفیەت و سەرکردایەتی حیزب، بەتایبەت ئەوانەیی لەژێر ئەشکەنجەیی فاشیستەکاندا شەهید کرابوون و ئەوانیان بە هۆکاری سەرەکی و بەرپرسیار لەو کارساتە خۆیناویانەیی بەسەر گەلانی عێراقدا هاتبوون، دەزانن. رۆژانە دەیان داوا و خواستی تاییبەتیان پێشکەش دەکردین. لە

نازاري چاو و موسی نیتو قورگ پر زامتر بوون. نه توانامان هه بوو
داواکانیان بهجی بهتین، نه دهشمانزانی چون له جوین و هیرش و
پهلامارهکانیان رزگارمان بیت! بهم شتیویه ماوهی پینچ مانگ له بنکهی
که لکه سماق ژيام، باری سه رتاپای بنکهکانی تریش له هی ئیمه باستر
نه بوو.

بۆ ئەرکیکی تری پارتایه‌تی

له سه‌ره‌م‌تای مانگی ئابی ۱۹۶۲دا نامه‌یه‌کی هاو‌پۆی عه‌زیز محه‌مه‌دم بێتگه‌یشت، داوای کردبوو به‌بێ وه‌ستا بگه‌مه‌ لای ئه‌و له‌ قه‌لادزه. به‌په‌له‌ و به‌بێ وه‌ستان شه‌هید عه‌ریف ئیبراهیم محه‌مه‌دئهمینی کۆییم خسته‌ ته‌ک خۆم و به‌ پیا‌ده‌ رۆیشتین و که‌وتینه‌ رێگا. شه‌و گه‌یشتینه‌ گوندی قۆربه له‌سه‌ر شاخی کۆسره‌ت، میوانی مالی برا جوتیارکی مامه‌ره‌زایی بووین. به‌ گه‌رموگوری و پزگرتن میواندارییه‌کی کوردانه‌یان کردین. بۆ به‌یانیه‌که‌ش یه‌کیک له‌ ئه‌ندامانی خێزانه‌که‌، ئیمه‌ی به‌و شوێنه‌ گه‌یاند که‌ به‌له‌موانه‌کانی لێواری ده‌ریاچه‌ی دوکان. له‌ رۆژه‌لاتی شاخی کۆسره‌ت، کاریان تێدا ده‌کرد. له‌ ده‌ریاچه‌که‌ په‌رینه‌وه‌ و گه‌یشتینه‌ ده‌شتی مه‌رگه‌. شاره‌زای ناوچه‌که‌ نه‌بووین، نه‌شمانده‌زانی شاخی ئاسۆس ئه‌وه‌نده‌ وشک و پڕ که‌ند و له‌ند و به‌رزی و نزمیه‌یه‌. خۆر که‌وتبووه‌ ئاوابوون، له‌ باریکه‌رێگای به‌رده‌سپی شاخه‌که‌مان خسته‌ پیش خۆمان، که‌وتینه‌ سه‌رکه‌وتن و تاریکیمان به‌سه‌ردا هات. وه‌رز یه‌که‌جار گه‌رم بوو، هه‌ر ده‌رۆیشتین و نه‌ده‌گه‌یشتین. ئه‌و دوو مه‌تاره‌ ئاوه‌ی لامان بوو، کۆتایان هات. تینۆیتی خه‌ریک بوو په‌که‌مان بخات. مرۆف چه‌ند خۆراگر و کۆلته‌ده‌ره‌ که‌ چاره‌نووسی ده‌که‌وتنه‌ سه‌ر دوورپانی مردن و ژیان! ماوه‌ی شه‌ش حه‌وت سه‌عات زیاتر له‌ به‌رزاییه‌کانی شاخه‌که‌دا گه‌ی و سوورمان بوو. دۆل، هه‌ره‌ت و به‌رزی و نزمیمان ده‌که‌وته‌ پیش، شوێنه‌وارکی هاتوچۆمان به‌دی نه‌ده‌کرد، سه‌رتاپای جه‌سته‌مان که‌وتبووه‌ ژان و ماندوو بوون، له‌ تینۆتیدا ده‌مان بێک نه‌ده‌که‌وته‌وه‌. له‌ناکاو، کات

دهورویه‌ری چواری به‌یانی بوو، ترووسکه‌ی ناگرټکی دوورمان که‌وته به‌رچاو، شاگه‌شکه بووین. که‌وتینه ته‌کاندان و به‌گورگه‌لۆقه به‌رهو ترووسکه‌که پویشټین و به‌هزار دهرده‌سه‌ری که‌یشتینه ناگره‌که. کۆمه‌لیک لادیتی هر چاویان به‌نیمه‌که‌وت یه‌کسه‌ر هم‌ستیان کرد که له‌ تینویتییدا زنده‌به‌دهر به‌رتشانین، پیتشوازییان لی‌ کردین. ماوه‌ی ئه‌وه‌یان نه‌داین ئاو زۆر بخوتنه‌وه و که‌وتینه پشوودان. زانیان پیتشمه‌رگه‌ین، به‌رهو قه‌لادزه دهرۆین و شه‌و له‌سه‌ر شاخه‌که ریتگامان ونکردوو. ئه‌وانه جوتیاری گوندی قهرمه‌تپه و مه‌مه‌نداوه بوون، چه‌ند بار کاله‌ک و ترۆزییان بق فرۆشتن دهرده قه‌لادزه. بووین به‌هه‌فالی ئه‌وان، دوا‌ی خوارینی نان و چا، پیکرا که‌یشتینه ناو شه‌قامه‌کانی شار. ئه‌وکات قه‌لادزه یه‌کجار قه‌له‌بالغ بوو. پر بوو له‌ پیتشمه‌رگه و خیزان و که‌سانی را‌کردوو، که له‌ ترسی قرویر و شالۆوی سوپای کوده‌تا که‌ران له‌ زۆر شویتنی ولاته‌وه روویان کردبووه شاره‌که و ده‌وروپه‌ری.

له‌ناکاو روو به‌ رووی مام ره‌زای حاجی عه‌ولا، می‌ردی پورم، بوومه‌وه. ئه‌وکات مه‌کته‌بی سیاسی پارتی کردبووی به‌یه‌کیک له‌ حاکمه‌کانی شار. هر چاوی به‌ من که‌وت، گوشاد بوو و، زنده‌به‌دهر ریتی لی‌گرتم و بایه‌خی زۆری پیدام. پیتش خۆی دام و بق مالی خۆیان که‌راپه‌وه، پورم به‌ بینینی من یه‌کجار شاگه‌شکه و دلخۆش بوو. گوتیان: با مزگینیت پی‌ بدمین و دلشادت که‌ین، دویتنی نامه‌مان له‌ کۆیه پیتگه‌یشتوو. خزم و که‌سه‌کان هه‌موویان سه‌لامه‌تن، کوپیکیشان بووه. منیش به‌بی یه‌ک و دوو گوتم: با ناوی ئاسۆس بیت، بق ئه‌وه‌ی تا له‌ ژياندا ماوم، ئه‌و پۆژ و شه‌وه تال و ناخۆشه پر مه‌ترسی و نازاره‌ی شاخی ئاسۆس له‌ یاده نه‌که‌م!

پشوویه‌کی باشم له‌ مالی پورمدا دا. به‌ پرسیارکردن که‌یستمه لای

هاوړې عزیز محمده، دووقولې بڼې دانیشن، به دورودریژی باری
 سیاسی و کومه لایه‌تی و په پوهندی له‌گه‌ل پارتیدا یق باسکردم. گوتی:
 (چاوم به مه‌لا مسته‌فا بارزانی کهوتووه، ناماده‌یی ته‌واوی خوی
 نیشانداه، که له‌و ناوچانه‌ی به‌ته‌واوی له‌ژیر دهسه‌لاتی نه‌ودایه
 یارمه‌تیمان بدا. دمتوانین هیزی چه‌کداری تایبته به خومان هه‌بیت، به
 مه‌رجیک کاروباری پارتیزانیمان له‌ژیر فرمانده‌ی نه‌واندا بیت.) هه‌روه‌ها
 گوتی: (پتویسته له‌مه‌ودوا له‌تک بایه‌خندان به کاروباری پارتیزانی و
 خه‌باتی چه‌کداریدا، قورسایې بخره‌پنه سر بوژاندنه‌وه و ریکخستن و
 به‌هیزکردنی ریکخراوه‌کانی حیزیمان. نه‌و پچران و پهرت و بللوی و برینه
 قولانه‌ی روویانداه ساریز بکین. ته‌قه‌لای بیتوجان بدهین ژبانی ناسایی
 بگه‌پتته‌وه ناو کاروباری حزبا‌یه‌تیمان. بریارمان وه‌رگرتوه له‌مه‌ودوا تر
 سکرتریایه‌تی لیژنه‌ی پاریزگای هه‌ولیر وه‌ریگریته. چاومنور ده‌که‌ین
 بتوانی سه‌رکه‌وتوانه چاره‌ی ژر به‌ی که‌موکورتیبه سه‌رمکیه‌کان بکیت.
 کۆتایی به‌و کۆسپ و ته‌گه‌ره و پچرپچریه‌ی که‌وتووه‌ته نیتو ریکخراوه‌کانی
 پاریزگاکه و هی قه‌زای رانیه و قه‌لادزه و دوکان و قه‌زای مه‌رکه‌زی
 لادتیبه‌کانی که‌رکوکیش به‌ینیت. ده‌گه‌ریتته‌وه بق ناوه‌گرد لای هاوړتیان
 که‌ریم و عومر و نه‌وان به‌دورودریژی هه‌موو شتیکت بق روون ده‌که‌نه‌وه.)
 ناماده‌ییم نیشاندا و دوا‌ی چند رۆژیک که‌پامه‌وه بنکه‌ی شاخی ناوه‌گرد.
 دوو هاوړې کاک که‌ریم و کاک عومر له‌گه‌لمدا دانیشن، به‌دورودریژی
 باسی باری حیزب و ناوچه‌که‌یان کرد. ناوی چند هاوړتیبه‌کیان پیدام که
 لیژنه‌ی پاریزگاکه و پاشکۆکانیان پیک ده‌هینا. له‌ رۆژ و کاتی
 دیاریکراودا، کۆبوونه‌وه‌یه‌ک ریکخرا. هاوړتیان کاک نه‌حمده دلزار،
 نه‌سعه‌ خدر، شه‌هید صالح عه‌سکه‌ری، خوالیخۆشبوو شیخ ته‌یب

تالەبانی، بەکر فەتحوڵا، حوسێن کێکی، محەمەدەمین عەبدولڕەحمان نامیدی و لەگەڵ دوو سۆ ھاوڕێی تر لە کۆبوونەوەکەدا ئامادەبوون. نیشوکارەکان لەنێو ھاوڕێیاندا دابەشکرا. کاک دلزار و کاک ئەسەد خدر وەک مەکتەبی لیژنەکه دانران و شوێنی مەکتەبەکه مان کەوتە ناوەگرد. سالیکی رەبەق ئەو کار و نەرکانەیی خرابوونە ئەستۆمان، تا سنووریک سەرکەوتوو، جێبەجێکران. لەو سالەدا دوو جار لیژنەکه کۆبوونەوەی کرد. قەوارەیی ئەندام و پالێوراو و لایەنگرانی حیزب لە ناوچەکەدا باش دیارکرا.

بەسوود و پێویستی دەبینم کە بە خەستی و کورتی تۆماری ئەو پوودا و ناپۆرە سەرەکیانە بکەم کە هەر لە پۆژی یەکەمی کۆمەتاکەوه تا ناوەراستی ١٩٦٤، کۆمەتاکەرە رەگەزێرستەکان بەسەر گەلانی عێراق و بە تایبەت بەسەر کوردستانیاندا هێنا:

یەکەم: سەرئایای ئەو هەول و تەقەلایانەیی دەدران کە کۆمەتاکەرەکانی هەشتی شویات دان بە مافی ئۆتۆنۆمی هەرێمەکەدا بنێن و شەر و کوشتار پوو ئەداتەوه، بە فیرۆ پۆیشتن. پۆژی ١٠/٦/١٩٦٣ وەک درێندەیی هار، لە هەموو لایەکهوه هێرش و پەلاماردانیا هێنا بە سەر کوردستانی عێراق و هەر بەوهشەوه نەههستان تەنیا هێزەکانی سوپای عێراق و حەرس قەومیەکان بخەنە کار و بکەونە کوشتوبێ و وێرانکردن، بەعسییە عەقلەقییەکانی سوپاش هێزێکی سوپای تایبەتیا بە فەرماندەیی فەهد ئەلشاعر نامادە کرد و کردیانە پاشکۆی هێرشەکانی سوپای عێراق و، بەتایبەت کەوتنە پەلاماردانی ناوچەیی بادینان.

دووەم: لە ناوەراستی مانگی حوزەیرانی ١٩٦٣دا فاشیستە داگیرکەرەکان لە شاری سلیمانی بە فەرماندەیی زەعیم سەدیق

ژماره‌یه‌کی زۆریان له نیشتمانیه‌روه‌رانی شارمه‌که و کهسانی بێلایه‌ن زینده‌به‌چال کرد. هه‌ر له هه‌مان کاتیشدا ئه‌فسه‌ری فاشیست ته‌ها شه‌کرچی موسڵاوی ژماره‌یه‌که له کهسانی بێلایه‌ن و بێگونا‌های شاری کۆبی به‌ دینگه‌کانی شاردا هه‌ل‌و‌اسی و گولله‌بارانی کرد.

سییهم: رۆژی ۱۹۶۳/۷/۲ رووداوێکی قاره‌مانانه‌ی به‌جهرگ له به‌غدا روویدا. ژماره‌یه‌که له سه‌رباز و ئه‌فسه‌ران، شه‌یرانه ده‌ستیان به‌سه‌ر سه‌ربازخانه‌ی په‌شه‌یدا گرت. به‌داخه‌وه به‌ هۆی که‌می زانین و تاقیکردنه‌وه، راپه‌رینه قاره‌مانانه‌که‌یان سه‌ری نه‌گرت. زیاتر له په‌نجا تیکۆشه‌ر شه‌هیدکران. راپه‌رینه‌که به راپه‌رینی هه‌سەن سه‌ریع ناوی ده‌رکرد. له ترسی ئه‌وه‌ی نه‌که راپه‌رینه‌که رووداوی که‌ره‌متری به‌داوه بێت، یه‌کسه‌ر کو‌ده‌تاکه‌ران سه‌رتاپای ئه‌فسه‌ره به‌ندکراوه‌کان ده‌خه‌نه نێو شه‌مه‌نده‌فه‌ری بار و به‌ قرچه‌ی که‌رما و به‌بێ ئاو و خواردن له‌نێو فارگۆنی داخراودا په‌وانه‌ی خوارووی عیراقیان ده‌که‌ن. له‌وێوه بق به‌ندیخانه‌ی نوگره ئه‌سه‌لمان. ئه‌فسه‌ریک له رینگا ده‌مریت و ئه‌وانی تریش دووچارای زبانی زۆر ده‌بن. شاعیر موزه‌فه‌ر ئه‌لنواب له چه‌ند شیعر و بلاوکه‌رومیدا باسی شه‌مه‌نده‌فه‌ری مرین (قطار الموت) ده‌کات.

چوارهم: له کۆتایی مانگی ته‌مموزی هه‌مان سا‌لدا داموده‌ستگاکانی راکه‌یانندی عیراق ده‌نگویاسیکی ناخۆشی پر زام و ئازاری بلاوکرده‌وه، ئه‌ویش شه‌هیدکردنی دوو ئه‌ندامی مه‌کته‌بی سیاسی حیزب، شه‌هید جه‌مال هه‌یده‌ری و شه‌هید محه‌مه‌د س‌ال‌ح ئه‌له‌عه‌لی و، نووسه‌ری ناسراو شه‌هید عه‌بدولجه‌بار وه‌ه‌بی (ابوسعید) یوو. شه‌هیدکردنی ئه‌و سێ هاوڕێیه له زیانه هه‌ره مه‌زنه پر ئه‌سته‌م و جه‌رگه‌به‌ه‌کان ده‌ژمێردریت که له دوا‌ی شه‌هیدکردنی سه‌لام ع‌ادل و ژماره‌یه‌کی زۆر له کادیره

سەرەکییەکان بە ئەستۆ و بېرەیی حیزب و هێزه دیموکراسییەکان کەوت. پێنجەم: کودەتا کەرامانی هەشتی شوبات لەنتۆ خۆیاندا دوو چاری قەیران و گێرمە و کیشەیی توند و تیز هاتبوون. دووبەرەکی و ناکۆکی و تیکەهەلبێرزانیا ن گەیشتبوو شەقام و کووچە و کۆلانتان. ناحەزی و هەرەشە، هەلوێستی جیاوازی نێوان بەعسییەکان و نەتەو پەرست و لایەنگرانی کۆماری عەرەبی یەکگرتوو، لە گوتار و بلۆکراوەکانیا ن و لە بەرپەرەبەردنی کاروباری دەوڵەتدا، بەناشکرا، پەنگی دابوو. هەواکاتیش ناکۆکی و کیشە لەنتۆ خۆدی رێکخراوی بەعسییەکاندا رۆژ دوا ی رۆژ زیاتر شیوازی توند و تیزی دەگرتە بەر، تا گەیشتە ئەو ی رۆژی / ۱۹۶۳ ۱۱/۱۸ هەلیکی لەبار بۆ نەتەو پەرستەکان و لایەنگرانی کۆماری عەرەبی یەکگرتوو رەخسا و بە کودەتایەکی تر هەلسان. بەعسییەکان لەسەر کار دەرکران و حەرەس قەومی ناو زراویان نەهێشت و بەتوندی کەوتنە راوانان و پێسواکردن و دژایەتیکردنیا ن.

شەشەم: دوا ی دەرکردنی بەعسییەکان لەسەر کار، چارێکی تر ناگربەس لەنتۆوان سەرکردایەتی شۆرشێ ئەیلوولی کوردستان و فەرمانیەوا تازەکانی بەغدادا راگەینرا. دارو دەستە ی عەبدولسەلام عارف وا خۆیا ن نیشان دەدا نەتەو پەرستی عەرەبێ و لایەنگری جەمال عەبدولناسر و کۆماری عەرەبی یەکگرتوون. هەر لەو سەرۆبەندەدا میری تازە ی عیراق چەند هەنگاویکی کال و کرچی نا، وەک خۆمایلکردنی چەند کۆمپانیا و پرۆژە ی بچووک، بەو بیانووە ی کە ئەوانیش لە رێهەلگرا نی رێبازمکە ی خوالیخۆشبوو جەمال عەبدولناسر بوون. بەپەلەش رێکخراویکیان بە ناوی یەکییتی سوسیالیستی عەرەبی عیراق سازکرد. هەنگا و کارەکانیا ن لاساییکردنەو ی تەواوی سیستەمی میسر بوو. لە

هەردوو ولایتیش سەرکەوتنی نەهێنا .

هەوتەم: ناکوکی و دووبەرەمکیی نێوان سەرکردەکانی شۆرشێ ئێیلوول بەختیاریی بەرەو گرژی و لەبەرەبەرگرتازان دەپۆشت، تا گەیشتە ئێوەی لە مانگی نیسانی ١٩٦٤دا لایەنگرانی خوالێخۆشبوو مەلا مستەفای بارزانی لەگەڵ لایەنگرانی مەکتەبی سیاسی پارتیدا بە رابەراییەتی مامۆستا برایم ئەحمەد کەوتنە کێشە و لێکدان. لە ناوچەی ماوەت شەڕ لە نێوانیاندا هەلگیرسا. لە ئەنجامدا هێزەکانی مەکتەبی سیاسی شکستیان هێنا و پەنایان بردە بەر حکومەتی شای ئێران و لە شاری هەمەدان جینشین کران. بارزانی بەتەواوی دەستی بەسەر پارتی و شۆرشەکەدا گرت!

هەشتەم: لە ناوەراستی ١٩٦٤دا ئێو ئەندامانی مەکتەبی سیاسی و لیژنەی مەڕکەزی حیزبی شیوعی کە لە دۆزەخەکەیی هەشتی شوبات رێزگاریان بوو، یەکەم کۆبوونەوهیان لە پراگی پایتەختی چیکۆسلۆفاکیای ئەوکات گرت. هاوڕێی عەزیز محەمەد بە سکرێتیری یەکەمی کۆمیتەی مەڕکەزی هەلبژێرا. لە هەمان کۆبوونەوهدا بڕیار وەرگیرا کە دروشمی دیموکراتیەت بۆ عێراق و ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستان بێت بە یەکێک لە ئامانجە سەرەکییەکانی حیزب. بەم شێوەیە پرۆسەی کورد و بزافە نەتەواوەتییه رهواکەیی کرا بە پاشکۆیەکی سەرەکی لە خەبات و تێکۆشانی گەلانی عێراق.

نۆیەم: سەرەتای پاییزی ١٩٦٤ بۆ یەکەم جار، دواي تێپەرپوونی دوو ساڵ و لە ناکامی سەختی باری گشتی ئەوکات، لیژنەی هەرمی کوردستان لە قەڵدزە کۆبوووه. هاوڕێیان شەهید ستار خزمیر، شەهید شیخ عەلی شیخ حوسێن بەرزنجی، شەهید رهووف حاجی قادر،

خوالیخوشبوو عادل سه‌لیم، هاوړتیاڼ نه‌حمده بانیک‌تیاڼی، یوسف هه‌ننا، فاتح ره‌سول، موس‌لیح مسته‌فا جه‌لالی ناماده‌ی کۆبوونه‌وه‌که بوون. دانیشتنه‌که‌مان چه‌ند پوژتیک‌ی خایاند، شه‌هید ستار کۆبوونه‌وه‌که‌ی به‌پرتوه‌ده‌بر. هیند‌تج گۆر‌انکاری له‌دابه‌شکردنی ئی‌شوکاره‌کاندا کرا. هاوړتیا باوکی سه‌رباز کرا به‌سه‌ریه‌رشتکاری کاروباری پېشمه‌رگه‌کانی حی‌زب له‌پار‌تیزگای سلیمانی. شه‌هید ش‌تیخ عه‌لی به‌رزنجی بوو به‌سکر‌تیری محه‌لی هه‌ول‌تر و من بق‌نه‌ندامه‌تی مه‌کته‌بی محه‌لی سلیمانی دان‌رام و شه‌هید ره‌ووفیش بق‌به‌رپرتوه‌بردنی په‌یوم‌ندی‌یه‌کانی نی‌وان هه‌ر‌تم و سه‌رکر‌دایه‌تی حی‌زب.

مانگی ئه‌یلوولی ۱۹۶۴ که‌په‌شتمه‌ سلیمانی، هاوړتیا نه‌حمده که‌ریم غه‌فور به‌سکر‌تیری لیژنه‌ی محه‌لی دان‌را و من و عه‌بدول‌خالق سه‌عه‌دیش نه‌ندامی مه‌کته‌ب بووین. هاوړتیاڼ عه‌بدول‌ای مه‌لا فه‌رح، نایب عه‌بدولا، فارس ره‌حیم، محه‌مه‌ نه‌حمده له‌گه‌ل مامۆستایه‌کی عه‌ره‌بی موس‌لوی نه‌ندامانی لیژنه‌که‌ بوون. ئه‌وکات باری سلیمانی په‌کجار گرز و نالوز و ناچور بوو. تا‌میک له‌ژیر په‌رده‌ی پېشمه‌رگایه‌تی پار‌تیدا له‌گوندی‌کانی ماسی‌ن‌زیک به‌شار، به‌نامۆزگاری و بریاری ناژانسی‌پاراستنی‌پار‌تی که‌وتبوونه‌کوشتن و پاونانی هاوړتیاڼی ئیمه. له‌ماوه‌ی چه‌ند مانگی‌کدا چه‌ندان هاوړتیا و لایه‌نگریان به‌ناره‌وا و به‌ویه‌ری بی‌ته‌خلاقیه‌وه شه‌هید کرد. سه‌ریاکی ئه‌و سکالا و ناره‌زایی و بی‌زاریانه‌ی پیشک‌ش به‌مه‌کته‌بی سیاسی‌پار‌تی ده‌کران، به‌فی‌رپوژتیشتن. له‌لایه‌ن بدک چاو له‌تاوانی پی‌او‌کوژمه‌کان ده‌پوشترا و باش له‌یاد‌مدا ماوه‌که‌ته‌نیا له‌پوژتیکا پی‌او‌مه‌کوژمه‌کان پینچ لایه‌نگر و هاوړتیاڼ شه‌هید کرد. میری‌ی عی‌راقیش به‌قرتوفیل هه‌ر در‌ژه‌ی به‌گفتوگۆ‌که‌ده‌دا له‌گه‌ل سه‌رکر‌دایه‌تی شو‌رشد.

له سه‌رمه‌ئای زستانى ۱۹۶۵دا جارىكى تر لیژنه‌ی هه‌رمى كوردستانى حیزب له سلیمانى كۆبوونه‌وه. به‌دوووردیژى باس و لیكدانه‌وه له‌سه‌ر بارى عیراق و كوردستان كرا. كۆبوونه‌وه‌كه‌مان پێش‌نیازى بۆ كۆمیتە‌ی مه‌ركه‌زى حیزب كرد، كه دروشمى پوه‌خاندنى پۆتمى به‌غدا هه‌لبگریت. هه‌روه‌ها پێش‌نیاز كرا كه هاریكاری و نزیكبوونه‌وه له‌گه‌ل نه‌و رێكخراوه قه‌شمه‌رجاریه‌ی به‌ ناوی یه‌كیتى سوسالیستی عه‌ربه‌وه سازكراو، كه رێكخراویكى شوڤینیسى و له‌ پووێ سیاسى و ئایدیۆلۆژییه‌وه له قه‌واره‌ی به‌رزوه‌ندى بۆرژواى عه‌ره‌ب ده‌رنه‌ده‌چوو، هیچ نه‌نجامتیكى نابیت و زیانبه‌خشه.

له مانگی ئایارى ۱۹۶۵دا جارىكى تر هیزه چه‌كدارمکانى عیراق له هه‌موو لایه‌كه‌وه كه‌وته هێرش‌بردنى توند و درندانه بۆ سه‌ر كوردستان، سلیمانى نابلووقه‌هه‌را و شه‌ر و په‌لاماردن و نا‌ئارامى له‌نیۆ شاردا ده‌ستی پێكرده‌وه. بپیار وه‌رگیرا كه به‌نده و ژماره‌یه‌كى زۆر له كادیره‌مکانى ناوشار روو بکه‌ینه لادیه‌كانى ده‌وره‌یه‌رى شار. له‌دوایدا داواكرا بگه‌رمه‌وه قه‌لاده‌زه. مه‌كتبه‌ی هه‌رێم بپیارى وه‌رگرت بچم بۆ ناوچه‌ی په‌واندوز و سه‌ره‌رشتى رێكخراومکانى حیزب له‌نیۆ پێشمه‌رگه‌كانى حیزبیدا بگه‌رمه‌ ده‌ست. ماوه‌ی سالتك زیاتر له ناوچه‌كه‌دا مامه‌وه، به ته‌بابی و بپارینه له‌گه‌ل هاوێرى لێپه‌رسراوه‌كانى هیزمه‌كه‌دا نه‌رك و كارمکانمان جێبه‌جێ دمكرد. شوڤینى ژبانى تاییه‌تیم له گوندی ده‌رگه‌له بوو.

شالۆی هێرشه‌كانى پۆتمى به‌غدا شتوای درندایه‌تى و وێرانكردنى به‌ خۆیه‌وه گرتبوو. له ماوه‌یه‌كى كورتدا له چه‌ند شوڤینك، گوندی سارتك نزیك ده‌ربه‌ندیخان، گوندی سه‌روچاوه‌ی رانیه، دوو سێ شوڤینى تر له

بادینان و پیرانکران و به دهیان مندال و ژن و پیر و پهککه و ته پان تیدا
قروپویر کرد. له ناوچهی باله کایه تییه وه تا حاجی ئۆمه رانیش له ژیر
تۆپباران و هیرشی زۆربهی فرۆکه جهنگییه کاندای ماوهی ئاسوودهیی و
پشوودان و هاتوچۆکردنی دانیشتوان به ته وای سخته و دژوار بوو بوو.

کتوپر له به هاری ۱۹۶۶دا لیوای چوارهمی فرقهی دووی سوپای عیراق،
له رۆژه لاتی شاری ره واندوز هیرش و په لاماری هینایه سه ر بناری
شاخی هه ندرین و گۆری ساعاتی و ترۆیکه به رزه کانی شاخه که
داگیر کرد. تۆمه تی ناره و، ته وهینی ناشیرین و ناراست له هه سوو
لایه که وه ئاراسته ی پیشمه رگه کانی حیزب کرا، که گویا خۆراگر نه بوون
و بۆ نه ته وهی کورد دلسۆز نه و به سانایی شاخی هه ندرینیان به دوژمن
به خشیوه که شوینی ستراتیژی گرنگی هه بوو. چ پۆژیکی پر شاد و
گوشادی بوو بۆ کۆنه په رسته گومانلێکرا و مکانی و به کرێگیراوانی
داموده ستگای جاسووسی سافاکی ئیران، که خۆیان له ژیر په رده ی
شۆرش و کوردایه تییه پیرۆزدا شار دبووه وه! چ هه لیکه ی زۆرینیان بۆ
په خسه تا له گوتهی خراپ و نابه جتی و ناره و و درۆ و ده له سه
نه پرنگینه وه و په کجار بینه زه میانه بکه و نه هه لگیرسانی ناگری دوو په ره کی
و دوژمنایه تی! له لایه ک داگیرکردنی شاخه که و، له لایه کی تریش هیرشی
قراوان و ناراست و هه لبه ستراو، به تایبه ت هه ئه وانه ی که به دۆستی
نزیک ده ژمێران، کارێکی زنده خراپی کرد بووه سه ر مگیز و بیره کردنه وه و
بۆچوونی سه رجه می کادیر و پیشمه رگه و پیکه خرا و مکانی حیزب له
ناوچه که دا. ئه وکات لیژنه ی سه ر کردایه تی هیزه که ی حیزب له هاوڕه یان
ئه فسه ری سینه ستیره سه رۆک که مال نه عمان سابت، شه هید فاخر
حه مه دناغا میترکه سه رۆی، شه هید عه ریف یونس ره واندوزی، شه هید منیر

عەسكەر عەينكاوھەیی، مولازم خدر (باوكی راند)، حاجی مەلا سەعید رەواندووزی و محەمەد فەیلی پێك هاتبوو. بەتەواوی ئارامیان لێ هەلگیرابوو، شەو و پۆژیان بە یەك دەكرد و، هەر خەریکی بێرکردنەو و نەخشەكێشان بوون بۆ ئەوێ شاخی هەندرتین لە دوژمن پاك بكنەو و تۆمەت و هێرشێ ناخەزان لەسەر پەوی خۆیان و لاپەرە پر قوربانییەكانی حیزبی شیوعی عیراق لابەدن.

دڵتەنگی و نیگەرانی زۆریەتی هاوڕێیان گەیشتەبوو سەنووڕێك، نەیان دەویست بە هیچ شیوھێك، لە ترسی توانج و گوتهی بێشەرمانەتی كەسانی گومانیكراو و نەفام، بەرەو گەڵە و چۆمان سەرکەون. خۆشەختانە، ژمارەیهك لە هاوڕێیان لە ژياندا ماون، كە پۆژانە گوێیان لە پەیفە بەنرخەكانی پۆلە ئازا و چاوتەترسی رەواندووزی عەریف یونس دەبوو كە دەيگوت: كەئەو پۆژە دێت هەندرتین لە دوژمن پاك بكنەو، ناخەزان چاوشۆر و ریسوا بكن، ئەوكات من شەھید بکۆم! ئەمەش نەك هەر تەنیا داوا و ئارمژووی ئەو پالەوانە نەمرە بوو، بەلكە گەلێكی تر لە هاوڕێیان بۆ هەمان لەخۆبووردن ئامادە بوون! ئەو بوو لە ناوهراسستی مانگی ئایاری ١٩٦٦دا پێشمەرگەكانی حیزب و لقهكە عێزەتی سلیمان بەگی دەرگە، لە هێرشێكی بەجەرگانهی پر لە قارەمانیتیدا دەستیان بەسەر لیوای چوارمدا گرت، بۆلەویان پێكردن. ئەوێ كوژرا كوژرا و ئەوێ رايكرد رايكرد. شاخی هەندرتین لە هیزبی داگیركەر پاككراوە، سەرکەوتنەكە بە یەكێك لە سەرکەوتنە هەرە مەزن و میژووی و بایەخدارمەكان دەژمێرتت كە پێشمەرگەكانی كوردستانی بە زۆر بە عیراقووە لکینراو بە دەستی هێنا.

لەو كاتەئێ پێشمەرگەكان لە بریندار و پاشماوھە سەربازە بەزیمەكاندا

به‌ناو سەربازخانە کەدا دەگەرێن، عەرەف یونس چاوی بە عەرەفێکی بریندار دەکەوێ و دەبەوێ هەلبەریت و بیگەیه‌نیتە شووتیک لە مردن رزگاری بکات، بریندارەکە نامەردانە گوللەیه‌ک لە کەلەهێ عەرەف یونس دەدا و شەهیدی دەکات. بەو جۆرە ئاوانی شەهید یونس هاتە دی، بینی هەندری رزگارکرایه‌وه و لە هەمان شووتیش گیانی پاکێ لە پێناو شەهەف و راستی و کوردستاندا بەخشی.

سەرکەوتنە کە دەنگ و پەنگێکی نەوتۆی دایه‌وه، سنووری کوردستان و عێراقی تێپەراند، ئەنجامێکی کاریگەری چاکی کردە سەر وەر و توانای هیزی پێشمەرگە و خەلکی هەرێمە کە. لە پۆژنامه و ئیستگەکانی رادیۆی ولاتانی بیانیشدا بە فراوانی بلۆکرایه‌وه، بایه‌خێکی سەرنچراکێشی پێدرا. سەرکەوتنە کە باشترین بەهەری گەیاندا، خوێشی و شادی و گەشبینی لە سەر پووێ بەدی دەکرا، زوبانی هەلبەرستە بیویژدانەکانی گرت و تووشی چاوشۆپی هاتن و یه‌کسەر قه‌وانە شەرکەیان بە دیوێکی تردا خستە گەڕ و کەوتنە چاڕدان و سەرتاپای دانیشتوانی ناوچه‌ی باله‌کایه‌تییان تێگەیاندا کە فریا بکەون و بگەنە هەندری! تالانە و بە هەزاران چه‌ک و تەقەمەنی و کەلوپەلی لیواکە لە سەربازخانە کەدا کەوتوو! کێ ئازایە و دەستکەوت و پاتال بق خوێ کۆ بکاتەوه! خوێنی شەهیدەکان هێشتا تەڕ بوو، ئاگری توپ و بۆمبارکانی رژێم لە جەنگەل و کۆتەلەکانی شاخی هەندریندا دووگەلی لێ هەل‌دەستا. بە سەدان کەسی پاتەخۆڕ، گەوره‌ و بچوو، بە سواری کەر و هیستر خوێان گەیاندا سەربازخانە وێرانکراوه‌کە، فریک و هوپیک بوو لە کۆکردنەوه‌ی کەلوپەل و تالانکردندا نەوسەری دیار نەبوو.

سەرکردایه‌تی شوێشی نەیلوول لە سۆنگه‌ی سەرکەوتنە میژوویه‌کەدا

بۆچوون و ھەلۆتستىكى تىرى بەرانبەر بە رېژىمى بەغدا گىرتەبەر و، بارەكە
 بە بەرزەھەندىيى شۆرش كەوتەوہ. رىككەوت وا بوو ئەوكات رىكخراوہكانى
 ھەرىمى كوردستانى حىزب لە گوندى كلپتەي نىزىك گوندى دەرگەلە لە
 كۆنفرانستىكى ھەرىمدا بووین. ھەر كە دەنگى سەرگەوتنەكە كەيشتە
 نىومان، بریار درا ھاوڕۆى مەلا ئەحمەد بانىخىلاتنى و بەندە بۆ سەردانى
 ھاوڕۆى پىشمەرگەكان برۆین، يەكسەر بەرەو شاخى ھەندىرین كەوتىنە
 رىگا. زنرا كە چەند شەھىد و برىندارمان ھەيە، لەنىو شەھىدە
 قارەمانەكانماندا سەرلقى نازا شەھىد عەرىف پونس عەزىز، شەھىد
 سالىح مام ئەلىياس كە ھەردوو كىيان دوو رۆلەي قارەمانى پەواندۆز بوون.
 بە رىگاوە دەمانبىنى كە تالانكەران لە چ راکردن و ھاوچۆبەكدا بوون بۆ
 تالانى بە دەست ھىتان. ئەوہى لە ھەموو كوردەوہەك نابەجىتر بوو، ئەوہ
 بوو سەر كوردە سەرگىبەكانى شۆرش خۆيان ھانى خەلكەكەيان دەدا بە
 پەلە و راکردن بگەنە سەر سەربازخانەكە بۆ تالانكردن و دزىن!

لە پۆزھەلاتى ھەندىرین لە نىزىك سەرجاوەي ژنگارە بەسەر شاخەكەدا
 سەرگەوتىن. دوو ھەزار مەترىك بەرز بووینەوہ، كەيشتىنە سەر
 كانىوناوتىكە كە بە كانىي گىوز ناوى دەھىترتت. ببىنيمان مام ئەلىياسى
 پەواندۆزى و دوو پىشمەرگە بەماتەمى و بىدەنگى و دەستبەنەژنۆ
 دانىشتوون و يەككىش بە پەتۆبەكى رەش دابۆقشراوہ. باوكى سەرباز و
 بەندە كەوتىنە دەبرىنى پرسە و سەرخۆشى و دلدانەوہى مام ئەلىياس بە
 بۆنەي شەھىدبوونى سالىحى كورپەوہ، بە ورمەيەكى زىدەبەدەر بەرز و
 مېرانبە كەوتە پەيڤىن، ئاماژەي بۆ پەتۆكە كرد و گووتى: ئەمە تەرمى
 سالىحە، ھىچ نەتەوہ و ھىزىكى پىشكەوتووخواز بەئى قوربانىدان بە
 ناواتەكانى ناگات. ئامادەم گىيانى خۆم و رۆلەكانى تىرىشم لە پىتناو بىر و

بروا و کوردستاندا دابنیم. که گه یشتینه سهربازخانه که، بینیمان چ ههرا و فریک و هۆریکه بق شتومهک کۆکردنه وه و تالانی، هاوکات پیتشمه رگه کان له ئهویه پری ئامادهیی و چاودتیریکردنی ناوچه که دا بوون. شویتنه سهرهکیه کانی شاخه که بیان به توندی کرتبوو، له ترسی ئهوی نهبا دوژمن بق تۆله سندنه وه، هیرش و په لاماری تازه بکات.

حکومهتی به غدا دوو چاری کاره ساتیکی گه وه هاتبوو، که وته پاشه کتسه و کیشانه وهی سوپا کانی له کوردستان. عهبدو له محمان عارف، که ماوهیه کی کورت بوو له شویتنی عهبدو له لامی برای کرابوو به سهرۆک کۆمار، له گه ل ئه نجومه نی وهزیران کۆیوو یوووه و نامه و نویتنری تاییه تیان بق لای خوالی خورشوو مه لا مسته فای بارزانی نارده بوو. ناگره سیتی تازه را که به نرا. گفتوگۆ له نتوان شۆرش و میریدا دهستی پیکرده وه.

لهو دوو پتیانه تازه هدا، پیکی بلوژنه گومان لیکراوه کانی ریزه کانی شۆرش بق باریکی تر سوورا، بق ئه وهی له نرخنی سهرکه وته مه زنه که و رۆلی نازای شیوعیه کان که م بگه نه وه، که وته هیرش کردن و هه له بستی پر درۆ و ده له سه و ناپست و نابجی، که گوایا پیتشمه رگه کانی حیزبی شیوعی که لویه له و شتومه کی زۆری لیوا که بیان بق خۆیان دزیوه و، نه یانگه یان دووه به سهر کردایه تی شۆرش.

بق میژوو ده لیم: سهرتا پای پرویا که ندمکان فریان به سهر راستیه وه نه بوو، له بق و قین و نه یاری دهرنه ده چوون. ئه وهی له هه موو لایهن و تالانگه ران که مترین ده سته که وتی هه بوو، پتک خراوی پیتشمه رگه کانی حیزب بوو، شایه تیش بق ئه م راستیه گه لی زۆر بوو. درۆزان هه روو هشیان بق ده میتن ته وه! بۆشیان ماوه ته وه!

دەگە پیمەوه سەر کاروباری کۆنفرانسه که مان. باری کوردستان و عیراق و په یوه ندیمان له گەل شۆرشێ ئەیلوول بە باشی دەر سکران. لیژنە یی هەریمی کوردستانی حیزب کار و ئەرکه کانی ئێو هاو پیمانێ دابەش کردووه. ئەرکی بە پێوە بردنی لیژنە یی پارێزگای هەولێر که و تەو ئەستۆ یی من. باره گای مەکتە بی هەریم که و تە گوندی بەردانگە، نزیک بە گوندی سەرکه پکان، مەلبەندی خێلی ئاکۆ. ئەوکات ئەندامە کۆنە کانی پێشوو یی مەکتە بی سیاسی پارتی له هەمە دان گە رابوو نەو، بە بریار و پەزما نەندی سەر کردایە تی شۆرش له گوندی دۆلەر فە، له نزیک بەردانگە دە ژیان. دۆستایە تی و ها تو چۆ کردنیان له گە ل ئیمە گەرمو گو پ بوو.

له سەر هە تایی مانگی ئابی ۱۹۶۶ گە یشتە مە گوندی دار بە سەر ه ی گە و رە، که سی کیلۆ مە تر له رۆژ ئا وای کۆ یە هە لکە و تەو. لیژنە که ش له پانزە هاو رێ پێکهات بوو، له ئێو یاندا شە هید عە لی مە و لوود دار بە سە ری و، شە هید سالی عە سکر ی و کاک ئەحمە د لژار، نەجمە دین مامۆ، مو سلیح مە ستە فا، سامیە شاکر و خوالێ خۆ ش بوو شێخ تە یب ئالە بان ی و خوالێ خۆ ش بوو محە مە د شێروانی و چە ندانی تر هە بوون. ئەو کۆ شش و تە قە لایە یی له توانادا هە بوو، هاو رێ تیان درێ خیان تێ دا نە دە کرد. رێ کخرا و مە کان له نۆ ژە نرا شێوار تکی تازە یی بە خۆ یە و گرت بوو، له پووی چۆ نیە تی و چە ندایە تی یە و پێشکە و تن و گە شە کردنی باش وە دە ست دە هاتن. ئەو ی دە مێ ک بوو بە ئاشکرا له ریزی رێ کخرا وە کانی حیزید ا هەستی پێ دە کرا، دیار دە یە کی نادروست و نا پە و له ئێو زۆ ر یی کۆ مێ تە سەر مە کیە کان و گە لی رێ کخرا و دا سە ری هە لدا بوو. بە رە لای، هێر ش بێ ر د نە سەر ئە م سەر ک ر د و ئەو سەر ک ر د، ئاشکرا کردنی نە یێ نی یە کانی پارتایە تی، بێر و بۆ چوونی کە رت کردنی حیزب، له ژێر پە ر دە ی رێ گار کردنی

حیزب له ږیبازی لادانی راستره وی و گوته ی زل زلی چه پره وانه و شوږشگتیرانه و... هتد بوو. ناکامه کی به وه گه یشته که له نهلوولی ۱۹۶۷ دا تا قمتیک به سرکردایه تی کزنه نهدامی مه کته بی سیاسی حیزب عزیز حاجی عالی حیدره که ترکردنیان راگه یاند. له سهرتاپای عیرا قدا که ونه جموجوول و تهقه لای زور بق نه وهی دست به سر زوری هی لیژنه و ږیکخواه کاندای بگرن. لیژنه ی پاریزگای ه ولیر ناگادار بو له وهی که شهید صالح عسکری و موسلیح مستهفا به نهی تی په یومندیان به که ترکه کانه وه هه بوو. هردو کیان که بینیان و باش بو یان روون بو وه که له نیو ږیکخواه که دا هیجیان بق ناکریت، نیمه یان به جی هیشته و، خو یان به وان گه یاندا، که سرکردایه تییه کی به ناوی سرکردایه تی کاتیپه وه (القیاده الموقته) بق خو یان ساز کرد بوو.

کتوپ سرکردایه تی حیزب که و ته خو ناماده کردن و چالاک و تهقه لادان بق به ربه سترکردن و پوچه لکردنه وه که ترکردنه که، بریار وهرگیرا کونفرانسیکی سهرانسهری بگریزت. داوا له مه کته بی محالی ه ولیر کرا شوین و شتومه کی پیویست ناماده بکات. له تشرینی دوهمی ۱۹۶۷ دا له گوندی داربه سهری گوره، کونفرانسه که گیرا. ژماره کی زور له هاوړپتیانی سرکردایه تی که له دهره وهی ولات بوون، وهک هاوړپ عزیز صه مه، سلام نه لانسری، خوالیخ شبوو رحیم عه جینه که رانه وه و به شداریان له کونفرانسه که دا کرد. په نجاوشه ش هاوړپ ناماده کران، که له میژووی حیزبی شیوعی عیرا قدا به ناوی کونفرانسی ستیپه م ناسراوه. کونفرانس هشت ږوژ دهرسی باری سیاسی، فیکری و ږیکخواه یی نیو ږیزه کانی حیزبی به دورودریژی کرد، جهخت له سره نه وه کرا که پیویسته که ترکردن پیسوا بگریزت، ږیزی ږیکخواه کان پته و

بكریت، رینگا به گویندەدان و بەرەلایی نەدریت. لە كۆتاییدا بە هەلبژاردنی نەهینی كۆمیتەئە ناوەندی تازە و سكرتیری حیزب هەلبژێرا.

سەرئایای دەرسکردن و ئەو بڕیارانەئە لە كۆنفرانسیسەكەدا ئەنجام دران، بەبێتی زانی و بۆچوونم، هەرۆهەا بەگوێزەئە یاسای ناومخۆئە پارتە كۆمۆنیستەكانی جیهان، ئەوئەئە لە كۆنفرانسی سێئەمدا جێبەجێكران لە ئاست و ئەركی كۆنگرەئەكدا بوون، بۆئەكە پێویستە هەمیشە لە میژووی دەورودرێژئە حیزبئە شیوعی عیراقدا كۆنفرانسی سێئەم بە كۆنگرە بژمێردریت. ئەوئەئە ئەركی كۆنگرەئەكی حیزبە كە ئەم هەلە میژوویبە راست بكاتەوئە.

باری سیاسی و كۆمەلانی عیراق لەو كاتدا بەتەواوی شلەژا بوو، ئەو پزێمەئە لەسەر كار بوو و ولاتی بەرێوئە دەبرد، لاواز، لە تێخووخۆدا ناپتێكۆپێك، لە كوردستانی عیراق شەری نێوان شۆرش و میری و كوردە لایەنگرەكانی (مەبەست لایەنگرانی مەكتەبئە سیاسی كۆنی پەك، سەر بە مامۆستا بڕایم ئەحمەد) یەكجار گەرموگۆر بوو، حیزبئە شیوعیش دووچارئە كێشەئە كەرتبوون هاتبوو. لەو كەینوئەئە و بارە تەواوی و ناجۆرەدا، هێزەكانی تر، نەتەوئەئە و كۆنەپەرستان، بەتایبەت حیزبئە بەعسی عەفەلەقئە، بە گەرموگۆرئە خەركی نەخشەدانان و پلاننانەوئە و خۆكۆكۆرئەئە بوون، كە بگەرێنەوئە سەر حوكم و دەسەلاتئە ولاتیان بكەوێتەوئە دەست. تا لە پزێئە ۱۹۶۸/۷/۱۷ دا بە هاوكاری چەند ئەفسەركێكی رارا و گومانلێكراو دەستیان بەسەر كۆشكئە كۆماریدا گرت و، سەرۆكۆمار عەبدولمەحمان عارفیان لە عیراق وەدەرنا. بۆ چەند پزێئە وەزارەتێكی هاوبەشیان لەگەل ئەوانەئە یاریدەئەئە دا بوون پێكچێنا. پزێئە ۱۹۶۸/۷/۳۰ بەعسیبەكان بەتەواوی دەسەلاتیان وەرگرەوئە.

له سه‌ره‌تای گه‌رانه‌وه‌یاندا بۆ سه‌ر حوكم، به‌عس‌یه‌كان، بۆ خۆچه‌سپانندن كه‌وتنه‌ گه‌توگۆ و پێوه‌ندیکردن له‌گه‌ڵ حیزبی شیوعی عیراق و چه‌په‌كان و شۆرش‌یی کورد، به‌چهند هه‌نگاوێکی پێشكه‌وتووخوازانه‌ هه‌لسان، ژيان و واقع‌زوو ده‌ریخست‌ئوه‌ی پیتی هه‌له‌سه‌ستان گه‌شتی بۆ فروفیئل و دیماگۆگیه‌تی ساخته‌کارانه‌ بوو. له‌ مانگی نابی هه‌مان سالدا مه‌کته‌بی هه‌ریمی حیزب، ئاگاداری کردم که خۆ ئاماده‌ بکه‌م بۆ خۆتێندی دوو سال له‌ نه‌نستیتوتی زانستی کۆمه‌لایه‌تی (معهد العلوم الاجتماعیه) و به‌ره‌و مۆسکۆ بڕۆم. به‌به‌له‌ مال و مندا له‌ کانم له‌ داربه‌سه‌ری گه‌وره‌وه‌ نارده‌وه‌ کۆیه‌ بۆ نه‌وه‌ی له‌وێ بژین تا له‌ خۆتێندن ده‌گه‌رێمه‌وه‌. خۆشم گه‌یشتمه‌ باره‌گای مه‌کته‌بی هه‌ریم له‌ گوندی ده‌رگه‌له‌. چهند پۆژیک لای هاورپێیان مامه‌هه، پێکه‌وت وا بوو هاورپێ مه‌لا نه‌حمه‌دی بانیه‌خیلانی (باوکی سه‌ریان) بچیت بۆ سه‌ریه‌رشته‌یکردنی باری هاورپێیان و پێشمه‌رگه‌کانی حیزب له‌ مه‌له‌ندی بادینان، پێکرا که‌وتینه‌ رێگا تا گوندی پیرموس، پشت شاخی نه‌لقوش. نه‌وکات لقیک پێشمه‌رگه‌ی حیزب له‌ گونده‌که‌دا ده‌ژیان. هاورپێ تۆما تۆماس به‌ریرسیاری رێکخراو و پێشمه‌رگه‌کانی بادینان و پارێزگای موسل بوو، به‌گه‌رمی پێشوازی کردین. دواى پشوو دانێکی چهند پۆژی هاورپێ تۆما، من و محمه‌د فه‌یلی و شه‌عیه‌ی ناسووری په‌وانه‌ی گوندی دێره‌بوون له‌ سێ سووچی عیراق، سووریا و توورکیا کردین. له‌ کات و پۆژی دیاریکراوای به‌نه‌ینی به‌ که‌له‌ک له‌ ئاوی دیجله‌ په‌رینه‌وه‌ ئاوخاکی سووریا. هاورپێیان پارتی کۆمۆنیستی سووریا چاوه‌نواریان ده‌کردین، ئێمه‌یان گه‌یاندنه‌ قه‌زای دێریک (المالکیه) و له‌وێوه‌ بۆ قامشلی. بووین به‌ میوانی هاورپێ ره‌مو شێخۆ (باوکی جه‌نگۆ)، نه‌وکات نه‌ندامی لیژنه‌ی مه‌رکزی و به‌ریرسیاری پارێزگای هه‌سه‌که‌ بوو، تا نه‌م دواپه‌شه‌ نه‌ندامی مه‌کته‌بی سیاسیی پارتی کۆمۆنیستی سووریا بوو. وا بزانه‌م ئێستیکه‌ خانه‌نشینه‌.

بەرەو مۆسكۆ

پۆڭژىك لە مياندارىي هاوئێرێ ڕەمو شىخۆ ماينەو، بايەخى پىداين، دەربارەي كوردستان كەلێ پرسىيارى وردى ليكردين، شۆرشى ئەيلوول، ژيانى كۆمەلايەتى و كولتورى و نەريتى كوردستانى بە عىراقەو لكتىراو، پەيوەندى حىزبى شىوعى بە شۆرشى كوردستان و خوالىخۆشبوو مەلا مستەفاي بارزانىيەو و... هتد. بەپىي توانامان بەرسفمان دەدايەو، زوو هەستى ئەويمان كرد كە جياوازي لەنيوان بۆچوونى ئىمە لەگەل ڤا و تىرپوانىنەكانى هاوئێرێ ڕەمۆدا هەيە، بەراشكاوى دەيگوت: "مەن كوردەم پىش ئەوەي كۆمۆنىست بىم." ئىمەي كۆمۆنىستەكانى كوردى عىراق بە شىتوئەيكي تر لە نىنتەرناسيونالىزم و كىشەي چىنايەتى و مافى چارەي خۆنووسىنى مىللەتان گەيشتبووين، بەتايبەت هى ئەو نەتەوانەي بىبەرى كرابوون لە مافە ڤەوا نەتەوايەتییەكانيان، كە كورد و كوردستان لە سەرووى هەموويانەو دىت! ئىمە بە شىتوئەيكي تەسقىف كرابووين كە پۆرسەي كورد بەشىكە لە مافەكانى دىموكراسى، بە بەرژەوئەندىي چىنى كرىكارى نەتەوئەي گەرە و خاوەندەسەلاتەو بەندە.

لە ڤووى تىۆرى، نايدىڤۆڤۆڤ و پۆڤگىرام و شىتوئەي بنىاتانانى پۆڤخراوى ڤارتە كۆمۆنىستەكانى پۆڤهلاتى ناوهراست، لە قەوارەي عەقلىيەتى شۆڤىنىستى نەتەو گەرە خاوەندەسەلاتەكان دەرنەدەچووین. پۆڤژى لە پۆڤژان بەچەرگانە و بەراشكاوى دانىيان بەودا نەناوە كە خاكى كوردستان و نەتەوئەي كورد، پارچە پارچە كراو و ستەمكارانە خراوتە ژۆر دەسەلاتى نەتەو زەهپۆزەمكاني تۆرك، عەجەم و عەرەبەو. شاراوەش

نییه له پرووی میژووویهوه، هه لوتست و پښانی حیزبی شیوعی عیراق، گهر بهراورد بکریته له گه ل هه لوتستی پارته کومونیسته کانی تری ناوچه که، له هه موویان پیشکه وتووتر و ریالیستانه تر، تا سنووریک په فتاری له گه ل کیشی نه ته وهی کوردا کردوه.

دوا به دواي نه زمون و تاقیکردنه وهی په کیتی سؤقیهت و نه و لاتانهی پتیاں دهگوترا بهرهی ولاتانی سؤسیالیستی، که دووچاری هه ره سه پتیاں هاتن، لادان و پتیشیلکردن له پرنسیپی مارکسیزم و نینته رناسیونالیزمی راسته قینه گه لئ له وه زلتر و قوولتر بو. نینته رناسیونالیزم شتوترا بو، بق چه وسانه وه و داگیرکردن و تواندنه وهی نه ته وه بچووک و ماف ژر پتیاں هکان به کار ده پتیاں.

هاوړی په موق له گه ل هاوړییه کی خلیان نیمه ی به نوتومویل نارد بق دیمه شق، له پتیاں چاومان به حه له ب، حومس، حه ما که وت. هر که گه یشتینه شام هاوړی عه بدولوه هاب ره شوانی که ئیستا نه ندامی مه کتبی سیاسی پارتی کومونیسستی سوریا، کرووی خوالیخو شبوو خالد به گدا شه، پتیشوانی لیکردین. نیمه ی برد بق شوقه یه ک، له که په کی مه زره عه و گوتی: "نه وه شوتنی نیوهیه تا نه و پوژهی بق موسکوده پوژن." نزدیک دوو مانگ له شام ماینه وه، چاوه پوړی نه و ماومیه به بی کار و ئیش تووشی سه رهیشه، بیزاری و دلتهنگی کردبووین.

له سه ره تای مانگی تشرینی دووه م ۱۹۶۸ دا هاوړیانی سوریا ناگاداریان کردین که حق کوق بکینه وه. پوژی ۱۹۶۸/۱۱/۶ گه یشتینه موسکود. هر له قووقه دابه زین، بینیمان به فر دهباری و هه واکه ش یکچار سارد بو، له لایه ن دوو هاوړی رووسه وه پتیشوانی کراین، که وتینه خو شترین لیکدانه وه، په کیتی سؤقیهت و موسکومان به

بیرۆزترین شوێن دادمانا لەم جیهانەدا، یەکەم جار بوو هەر سێکمان چاومان بە دەرەوهی ولات بکەوێت، ئێمەیان گەپانە ساختمانیکێ خۆش لە دەرەوهی شار. واماندەزانی سەرئاپای سۆفیه تەکان لەم خۆشی و سەلتەنەدا ژیان بەسەر دەبن، چەند رۆژ پزیشک دەهاتن و بەوردی سەیری بەشەکانی لەشمانیان دەکرد و دەیانپشکنین. هەر لە دەست پزیشکەکان رزگاریمان بوو، گۆزراپنەوه ئەنستیتوتەکه. چ فێرگەیهک! چ دانیشگایەک! چەند ساختمانیکێ فراوان و پاک و رێکوپێک. لە سەرماي سيبه کانهوه شوێنه که به ناوی دانیشگا زحمه تکیشانی رۆژەلات (جامعه کادحی الشرق) ناسرابوو. لەواپیدا ناوی ئەنستیتوتی زانستی و کۆمەلایەتی (المعهد العلوم الاجتماعیه)ی لیترا.

لە سەرمايدا بەرپۆه به رانی فێرگه که کهوتنه لیکۆلینهوهی ورد، پرساری زۆدمبه دهریان دهریاره ی ژیا نی کۆمه لایه تی، سیاسی، پارتایه تی بیان ئاراسته ده کردین. وهرام و گوته کانیا ن لای خۆیان تۆمار ده کرد، دوا ی ئه وه شوێنی خۆتند و پرۆگرامی دهرسه کان، هه لسه که ت و ژیا نی فێرگه یان به درتژی بۆ پوون ده کردینه وه. ماوه ی دوو مانگ رۆژانه به خهستی سهرما ی زویانی رووسیان فیر کردین، مه به ستیا ن ئه وه بوو فیری ئه وه مان بکەن چۆن له و شوێنانه ی ها توچی تی دا ده کین، داوا ی شتومه کی پتویستی خۆمان بکه ی ن.

کهوتینه دهرسخۆتندن، هه فته ی پینچ رۆژ، هه ر رۆژ و چوار سه عات له سه ر شپوه ی به رزترین دانشگا، دهرسا ن ده خۆتند، چەند سه عاتیکیش سیمینار و پراکتیک. پرۆگرامی خۆتندن بریتی بوو له میژووی بزوتنه وه ی کۆمۆنیستی، میژووی پارته ی کۆمۆنیستی یه کیتی سۆفیته، ئابووری پامیاری و ئابووری سیاسی، فه لسه فه، ماده ی دیاله کتیک و

ماده‌ی میژووی، میژووی کرتکارانی دنیا و... هتد. لهسه‌رمئادا به شیوه‌ی موحازره بۆیان لیک ده‌داینه‌وه و ئه‌وجا سه‌رچاوه‌ی زۆریان پێ ده‌داین، که خۆ بۆ سیمینارمه‌که ناماده بگه‌ین ده‌رباره‌ی ئه‌و واتانه‌ی بۆیان باس ده‌کهرین. ژیانمان به‌رێکویتیک به‌رێتوه ده‌رێشت. مانگانه‌ پوولی باشیان پێ ده‌داین. دیسپلینی فێرکه‌که یه‌کجار به‌تین بوو. هه‌فتانه‌ گه‌شت و گه‌رانی خۆش و به‌سوودیان بۆ رێک ده‌خستین، به‌ناو گه‌لێ مۆزه و شوێنی گرنگی میژووویاندا ده‌که‌راندین.

ئاوه‌راستی نایاری ۱۹۶۹ ئێمه‌ی گرووی عیراق و گرووی هاوپیانی لوبنان بۆ شاری لینینگراد (پترۆگراد)، برد. خۆشبه‌ختانه‌ ئه‌وکات رۆژ و شه‌و له باکووری تۆپی زه‌وی بووبوو به‌ یه‌ک، شه‌وانه‌ دنیا هه‌ر به‌ پووناکێ ده‌ماپه‌وه، له شه‌قامه‌کانی نیوشار کارما هه‌لنه‌ده‌گیرسێنرا، شه‌وه‌کانی زیوینی (اللیالی الفضیه) ئه‌ومنده‌ خۆش و دلقرین بوو، مرۆفی ده‌خسته‌ بارتکی تر له ژیاندا. گه‌لێک شه‌و تا چواری به‌یانی له‌ناو شه‌قامه‌کاندا ده‌که‌راین.

سه‌ردانی ئارامگه‌ی شه‌هیده‌کانی شاره‌که‌مان کرد، که له کاتی جه‌نگی جیهانی دووه‌مدا، ماوه‌ی هه‌زار رۆژ به‌ قارمانترین و خۆراگرترین شیوه‌ به‌رگریان کردبوو دژی ئابلقه‌ی فاشیسته‌ هیتلهریه‌که‌کان و گیانیان له پیناودا دانابوو. به‌ ریز و ماته‌مینیه‌وه سه‌رمان بۆ ئه‌و له‌خۆبێردنه‌یان دانه‌واند. به‌ناو مۆزه‌خانه‌ی ئه‌رمیتاج، که یه‌کێکه‌ له مۆزه‌خانه‌ هه‌ره‌ گه‌وره‌کانی جیهان، کۆشکی هاوینه‌ی بنه‌ماله‌ی تسار و، شوێنی خۆشاردنه‌وه‌ی فلادیمیر لینین له مانگی نیساندا که پێیان ده‌گوت رازلیف، که‌راین. گه‌لێ جار شه‌وانه‌ دوا‌ی سه‌عات دوانزه‌ بۆ سه‌ر زێیه‌ یان و ئاوه‌ زۆرمه‌کی نیفا ده‌رێشتین. سه‌یری ئه‌و پرده‌ زله‌مان ده‌کرد که

دەكرايەو و كەشتى گەورە بەناويدا تىخپەر دەبوون. سەردانى كەشتى ئەفرورامان كرد، كە ھەر لە يەكەم رۆژى بەرپابوونى شۆرشى ئۆكتۆبەردا دەستەي كەشتىيەكە خۆ و چەكەكانيان لەگەڵ شۆرش كەوتن. لەناو شارى لىنينگراد چلودو رۆژ و پروبارى گەورە ھەيە، ئوكات سى سەد و شەست پردى رىكويكى تىدا بنىاتنرابوو. چاومان بە قەلەي پەترس كەوت، ژورە تاريك و ناخۆشەكانى بەنديخانە سامناكەكەمان بينى، كە لە سەردەمى رۆژمى تساريدا چەندان سالى پياوھ ناودار و نووسەر و پۆشنبير و شۆرشگيرەكانى ھەك دۆستۆيەفسكى، باكۆنين، بليخانوف، مەكسيم گوركي و لينن و گەليكى ترى تىدا بەندكرابوو، تا بگوتىر زىندانىكى ترسناك و بەسام بوو.

ئەوھى سەردانى شارمەكە بگات، يەكسەر ديمەنى جوانى دەكەوئتە بەرچا، دەبينى لەسەر رووى گەلى دەرگا و پەنجەرە، گۆرەيان، سەرى شەقامەكاندا يەكەرى پاراوەي بەنرخ و جۆراوجۆرى دەكەوئتە پيش. بەراستى پيتروگراد لە مۆزەيەكى قەشەنگ و پاراوە دەجيت. يەكەك لە ھاوچ لوبنانىيەكان، فەيلەسووف و ھۆزانی ناودار شەھيد حوسين مروھ بوو، كە ھەميشە بە قەسە خۆشەكانى دلى زىدەتر شاد دەكردين، ئەو رۆژانەي لەتەك ئەو مەزقە زانا و بەرئەدا، كە بە گوللەي پياوكوژانى ميشكوشكى كۆنەپەرست بەناھەق لە بىرۆت شەھيديان كرد، قەتاوقت لە ياد دەرنانچن.

ھەر كە دوو ھەفتەي گەشتەكەمان كۆتايى پيھات، گەراينەوھ مۆسكۆ و كەوتينەوھ سەر خوتندن. لە كۆتايى مانگى تەمەوز ئيمەيان بۆ كۆمارى كورجستان نارد، ماوھى يەك مانگى رەبەق لە ميوانداری كۆميتەي مەركەزى پارتى كۆمۆنىستى جۆرجيادا بووين، بۆ پشووئانمان

پرزگرمیکی یه کجار تیر و تهسلیان ناماده کرد، له پایتهخت (تفلیس) و زۆریه ی شار و ناوچهکانی کۆمارکهدا که پاین، وهک زاگدیدی، پۆتی، پاتۆمی، تسخالقوییه، کۆلی، شاری بنه ماله ی ستالین، سهردانی ئه و خانووهمشان کرد که ستالینی تپیدا له دایک بووبوو.

جۆرجییهکان یه کجار چاوتیر و دلکراوهن، میوان لایان به ریز و خۆشهویسته. له هر دانیشتن و کۆر و میوانداریتکدا، جوانترین خوانیان دهرازاندهوه، جۆرهما خواردمههنی به له زهت و میوهیان دهخسته پیتهمان. ئه وهی سهرنجی رادهکیتشا ئه وه بوو هر که کادیره سهرهکییهکانیان کهمیک به خواردنهوهی مهی سهریان گهرم دهبوو، دمکهوتنه پیداهه لگوتن و پرشکۆکردنی ستالین، که قارهمانیکی جۆرجیا بوو، و باسی ئه ویان دهکرد که ستالین بیست و نۆ سال خزمهتی کۆمۆنیزم و یهکیتهی سۆقیهتی کرد و له جیهاندا چهسپاندی، که چی رووسهکان دهیانهوی له پۆل و شان و شهوکهتی کهم بکه نهوه! چهند جار له گه ل ئیمه میوان دووچاری تیکهه لچوون دهبوون، به توندی لایهنگری ریتبازی پارتی کۆمۆنیستی سۆقیهتیمان دهگرت و، ستالینمان به رابه ریکی قارهمانی نازای تاکرهو و خۆپه رست له قه له م دهدا.

له شاری باتۆم، که که وتووته سهر ده رباری پهش نزیک سنووری تورکیا، ژماره ی دانیشتوانی ئه وکات شهست هزار کهس بوو، زۆریه یان له نه ته وهی تورک بوون، سهردانی ئه نجومه نی شاره که مان کرد که ئه وان پیمان دهگوت په رله مانی شار، گوایا شاره که یان مافی به پتوهی ردننی تایبهتی خۆی وهک نیمچه ئۆتۆنۆمییه که هه بوو، ته نانهت سه رۆکی شاره که به ناوی سه رۆککۆمار خۆی پیتشکهش به ئیمه کرد. و تارتیکی دوورودریژی خۆتندهوه. باسی ژبانی دانیشتوانی شاره که ی کرد، که یه کجار

ئاسوودەن، مافی تەواوی خۆیان لە یەكسانی و ئۆتۆنۆمیدا ھەبە، زویانی ئەژادیان پارتیزاوە، زێدەبەدەر بە شان و بەالی راست و پەواویی یەكئیتی سۆقیەت و لینیژمدا ھەلێدەگوت. واقع دەریخست گوتەكانی ئەو و ئەوھێ دەربارەیی ئەم جۆرە بۆچوونانە دەمانخووتند یا دەمانخووتندەوھ و گوتبێستی دەبووین، سەرتاپایان راست نەبوون! لەدوای ھەلۆمشانەوھیی یەكئیتی سۆقیەت دەركەوت كە نە یەكسانی و نە مافی مەزۆف و نە مافی چارەنووسی گەلان پەفتاری پێدەكرا! نە فریایان بەسەر پرنسیپە پەواكانی ئینتەرناسیونالیزمی راستەقینەوھ ھەبوو!

بێست و ھەوت پۆژی پر خۆشی و گوشادیمان لە جۆرجیا بەسەربرد، گەراپنەوھ مۆسكۆ. چەند پۆژك لە فیرگەكە پشوویمان دا، لەسەر داوای ەمیدی نینستیتوتەكە، كە ناوی پروفیسۆر ریچنكو بوو، كۆیوونەویان پێكردین. بەرێكۆبەر ریچنكو ھاورێتەكی بەرێز و كەسایەتیەكی بەتوانا و بەھێز بوو، سەرچەمی مامۆستا، نیشكەران و قوتابییان بە چاوی ریزەوھ سەیریان دەكرد. لە كۆیوونەوھكەدا چەند مامۆستایەك لەتەك ەمیددا ئامادە بوون، بەخیرھاتنی كریین و گوتی: (دەمەوێ باسی ئەو كەشتمان بۆ بگێرینەوھ و، لە ماوھیی ئەو مانگەدا چ شتیکی نێگەتیف یان پۆزەتیفتان بەدیكردوھ، باسی بگەن...) دوو سێ ھاورێ كەوتنە پیاھەلگوتن بە كۆمیتەیی مەركەزی پارتی كۆمۆنیستی گورجستان كە چ بایەخی گەرموگوریان پێدابووین، پڕۆگرامی تێروتەسەلیان بۆ ساز كردبووین و بە زۆریەیی ناوچە و كارخانە و شوێنەكانی ولاتەكەدا گێراپوویانین و...ھتد. سێ ھاورێ یەك لە دوای یەك ھەلسان، كە یەكێکیان ھاورپتی نەمر سلیمان شیخ محەمەد (باوکی سیروان) بوو، چەند تیبینی و پەرخنەیان نیشاندان، ھەك ئەوھیی جۆرجییەكان ناھەزیی خۆیان بەرانبەر بە

پووسه‌کان نه‌ده‌شارده‌وه، هه‌لسوکه‌وت له‌گه‌لیاندا سانا نه‌بو، پیشه و نه‌رتیان وشک و په‌ق بو، له‌گفتوگۆ و دمه‌ته‌قدا دل و دهریون ته‌سک بوون، بازاپی ره‌شی ولاته‌که‌یان گه‌رم بو، له‌فرۆشگا‌کان به‌ناره‌زوی خۆیان شتومه‌کیان به‌کریار ده‌فرۆشت، پوولی زیاده‌ت پی‌بدانایه‌ئوه‌ی داوات بک‌ردایه‌ بۆیان ده‌هینایت! له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی که هیندیک له‌کادیره سه‌ره‌کیه‌کان به‌زهمی هیرشیان دهب‌رده سه‌ر کۆمیته‌ی مه‌رکه‌زی پارته‌ی کۆمۆنیستی سوڤیه‌تی و زنده‌به‌ده‌ر ستالینیان خۆش ده‌ویست و شانازیان پیوه‌ ده‌کرد و... هتد. به‌شداربووانی کۆپوونه‌وه‌که هه‌ستیان کرد که عه‌مید ریجنک خۆش‌حالی خۆی را‌گه‌یاند به‌رانبه‌ر به‌وه‌ی گوڤیستی بو. ئومیده‌وارم که هاورتیان کامل که‌رم (باوکی عه‌لا)، عیزه‌ت حاجی عوسمان و یوسف هه‌ننا و نه‌وانه‌ی له‌کۆپوونه‌وه‌که‌دا به‌شداریان کرد، نه‌وانه‌ی باسکران له‌یادبان مابیت.

کۆرسه‌که‌مان پرۆگرامی خۆیندنی خۆی کۆتایی پیهینا. کۆمیته‌ی مامۆستیایان له‌هه‌موو ده‌رس و وانه‌کاندا تاقیک‌رینه‌وه‌یان پیک‌ردین. له‌کۆتایی مانگی کانونی دووه‌می ۱۹۷۰دا، ئیمه‌ چوار هاورتی عیرا‌قی، شه‌هید کارم جاسم کادری ناسراوی جوتیارانی فوراتی ناوه‌پاست، عیزه‌ت عوسمان، شه‌عه‌بی ناسووری و به‌نده‌ ناگادارکرین خۆ ناماده‌ بکه‌ین و به‌ریگای سو‌ریادا بگه‌ریینه‌وه‌ ولات. کات و پۆژی دیاریک‌راو گه‌یه‌ستینه‌ دیمه‌شق، دوا‌ی چه‌ند پۆژیک به‌یاره‌ته‌ی هاورتیانی پارته‌ی کۆمۆنیستی سو‌ریا گه‌یه‌ستینه‌ گوندی به‌رازگر له‌لیواری زتی دیجله‌ و، ئیواره‌یه‌کی دره‌نگ به‌پینمایی و شاره‌زایی جوتیاریکی گونده‌که‌ که‌ ناوی سه‌عید بو، به‌که‌له‌ک په‌پینه‌وه‌ به‌ری عیراق. ناوه‌پاستی مانگی شوپات، وه‌رزیک‌ی به‌کجار سارد و سه‌ر، شه‌پۆل و لافاوی دیجله‌ لرمه‌ و هارپی

دهات، بالدار به سانایی خۆی له مهترسی ئاوه لیتر و پر شه‌رکه نه‌دهدا، به‌راستی نازایی و چالاکی سه‌عید نه‌بووایه که خۆی که له‌که‌که‌ی به‌ره‌و په‌رینه‌وه ده‌برد، پرگارمان نه‌ده‌بوو. چهند سه‌عاتیک له‌سه‌ر خاکی نیشتمان له‌ لیواری زێیه‌که‌دا، چاو‌هنواری ئه‌و کاروانچیه‌مان ده‌کرد که بریار بوو له‌ شوینه‌که‌دا ئاماده‌ بیت، کاروانچی ده‌ر نه‌که‌وت، ته‌مومز و تاریکی ئه‌وه‌نده سه‌خت بوو چاو چاوی نه‌ده‌بینی، ناوچه‌یه‌کی کش و بێدنگ و مات، ئه‌و که‌لویه‌ل و ساکه‌ی پیمان بوو له‌ شوینه‌که‌دا به‌جیمان هشتن و، به‌بێ ئه‌وه‌ی نه‌که‌س له‌ ئیمه و نه‌ سه‌عید که‌مه شارمه‌زاییه‌کمان له‌ ناوچه‌که‌دا هه‌بیت. ته‌نیا ده‌مانزانی چهند سه‌عاتیک به‌ پێ‌ ڕۆیشتن له‌ زاخۆه‌ دوورین. چاره‌مان نه‌بوو به‌ لیواری ئاوی خاپووردا که‌وتینه‌ ڕێ، به‌و هیوایه‌ی بگه‌ین به‌ شوینیک و داوای یارمه‌تیان لێ بکه‌ین، بۆ ئه‌وه‌ی به‌ یه‌کتیک له‌ بنکه‌کانی پێشمه‌رگه‌کانی بدک بگه‌ین. شه‌وتکی سارد و بارانای وژه‌ی با و هاژه‌ی ئاو گه‌ژێ کردبووین، نه‌شمانده‌زانی به‌ کێ ده‌گه‌ین! دوا‌ی ڕۆیشتنی پر نازاری سێ چوار سه‌عاتی گه‌یشتی‌نه‌ گوندیکی وێران‌کراوی سووتاو، له‌نیو که‌لاوه‌کانیدا که‌وتینه‌ گه‌ران، دیمان سێ پیاوی بادینی له‌ سووچی که‌لاوه‌یه‌که‌دا به‌ کزی و ماته‌مییه‌وه له‌به‌ر ناگرێک ده‌سته‌وه‌ژنۆ هه‌لترووشکا‌بوون. دوا‌ی سآو و پرسیارکردن، ئاگاداریان کردین که‌ دوو سێ ڕۆژ له‌وه‌به‌ر سوپای عیراق له‌ هێرشیکی دراندانه‌یاندا هه‌موو ناوچه‌که‌یان سووتاندوه و وێرانیان کردوه. پێیان وتین: "خۆتان پرگار بکه‌ن تا ڕۆژتان به‌سه‌ردا هه‌لته‌هاتوه‌وه له‌ کوێوه هاتوون به‌بێ وه‌ستان بۆ هه‌مان شوین بگه‌رینه‌وه! شیمای ئه‌وه زۆره‌ به‌یانی هه‌ر خۆر له‌ که‌ل ده‌رکه‌وت، جارێکی تر سوپا و جاش به‌ هه‌به‌ستی پشکنینی ناوچه‌که‌ و گه‌ران به‌ دوا‌ی پێشمه‌رگه‌دا بگه‌رینه‌وه."

ههستمان کرد را و په‌یقه‌کانیان له ده‌روونیکى پاک و دلسۆزیه‌وهیه،
 یه‌کسه‌ر به هه‌مان رتگادا گه‌راینه‌وه ئه‌و شوپنه‌ی که‌لوپه‌له‌کانمان لى
 فریدابوو. هه‌شتا کازیه‌ی نه‌دابوو، پيش ئه‌وه‌ی به‌ته‌واوى مه‌ر و گورگ له
 یه‌کتري جیا بکرتنه‌وه، خۆمان گه‌یاندنه‌ نىو ئه‌و هه‌رمت و زوورگانه‌ی
 به‌ته‌واوى که‌وتبوونه سى سووچه‌که‌ی تورکيا، عیراق و سوریاوه، خۆمان
 تیدا هه‌شاردا، به‌ برسیتى و ماندوویتییه‌کی زۆر تا ئیواره له شوپنه‌که‌دا
 ماینه‌وه، گوتمان له لرمه‌ی تانک و هاره‌ی ماشینه‌کانى سوپای عیراق بوو
 که له ده‌وروبه‌ری ناحیه‌ی فیشخاپور وهک سه‌گی هار و برسی له گه‌راندا
 بوون، هه‌رچه‌نده وه‌رز و که‌ژه‌که زنده‌به‌ده‌ر ساردبوو، له ترسی دوژمنی
 فاشیست نه‌مانتوانی تاگرێک بۆ خۆمان بکه‌ینه‌وه!

ئیواره‌ی دواى خۆرنا‌وابوون که‌وتینه‌ ده‌رسکردنى ئه‌و باره‌ سه‌خت و
 ناجۆره‌ی تى که‌وتبووین، گه‌یشتینه سه‌ر ئه‌و بریاره‌ گه‌ر هه‌چ
 چاره‌یه‌کمان نه‌دۆزیه‌وه له‌گه‌ڵ سه‌عید بگه‌رتینه‌وه سوریا، له‌و مشتومرهدا
 بووین سه‌عید گوته‌ی: (وا یه‌کتیک له‌ دیجله‌ ده‌په‌رتنه‌وه و له‌دوره‌ دیت. به
 دووری نابینم یه‌کتیک له‌ براکانم بێت به‌ شوپن مندا هاتبیت!) به‌ ده‌نگیکى
 به‌رز گازی کرد، بۆچوونه‌که‌ی راست ده‌رچوو. براکه‌ی گه‌یشته‌ لامان و
 ده‌سته‌یه‌ک نانى ئه‌ستورک و قه‌سپى بۆ هه‌ینابووین. ئای چه‌نده به‌تام و
 له‌زه‌ت خواردمان! ئاسق به‌ته‌واوى تاریک نه‌بووبوو بینیمان دوو سوار له
 لیواى ئاوه‌که‌وه به‌ره‌و لای هه‌رته‌کانه‌وه دین. یه‌کسه‌ر سه‌عید که‌وته
 هاوارکردن: 'به‌کر، به‌کر وا ئیمه‌ لیترانه‌ چاوه‌نوارتان ده‌که‌ین'. خۆشى
 خۆشبه‌ختانه به‌کر به‌رسقى دایه‌وه، گه‌یشته‌ لامان، گوشاد
 بووین که زانیمان ئه‌و دوو کاروانچیه‌ ناسیاری سه‌عیدان، له‌سه‌ر داواى
 ئه‌و به‌داوى ئیمه‌دا هاتوون. له‌گه‌لیان رێککه‌وتین و ئه‌وه‌نده پاره‌ی داویان

کرد پیمان دان، بهو مهرجه بمانگهینه نه لای عیسی سوار، لیتیرسراوی
هیزهکانی پدک له ناوچهی زاخو. به سویاس و ریزگرتنی زۆرهوه
سه عیدمان بهجی هیتشت و، گه رایه وه بهرازگر لای که سوکاری، نیمهش بق
لای عیسی سوار که وتینه ریگا.

پیش ئه وهی بکهومه سهر گیتیرانه وهی قوناختیکی تر له کاروانه
دوو رو دیزمه کهی سه رجه می ژیانم، یه کجار مه به ستمه، له چهند شو تینشدا
دیدهن و به سه رهاتنی کینگ هن، نامه ویت و مک چیرۆک تو ماریان بکه م،
به پیتچه وانه وه فره به سوود و راستگزیانهی ده بینم که لیکۆلینه وه و
هه لسه نگانندی تاییهت و پمخنه ی دروستکه ر بخره مه پال نه و رووداو و
به سه رهاته ریالیسته سه ره کییهکانی به شداریم تیدا کردوون!

تا نه و کاتهی سنوورم بری و قاچم نایه سه ر خاکی سوریا، دهره وهی
ولاتم نه بینیبوو، بقچوون و بیرکردنه وه کانم له قه واره ی عه قلیه تی
پارتایه تی ته سک و ئاداب و نه ریتی کۆنی کورده واری دهرنه ده چوو، باری
کۆمه لایه تی سوریا م که له ی له باری کوردستان و عیراق جیاوازتر به دی
نه ده کرد، که چی هه ر که ی شتمه مۆسکۆ نه وهی ده که وته به رچاوم و
گو تیبستی ده بووم، سه رتا پاییم به دیمه نی تازه، ژیا نی تازه و گۆر انکاری
نوئ و هره ده گرت. نکۆلی له وهش ناکریت که په ره هره ده کردنم به
نایدیۆلۆژیه تی پارتایه تی ته سک، فیتیری نه وهی کردبووم که به کی تیبی
سۆقیهت به پیتشه و قه لای سۆسیالیزم بزانه له م جیهانه دا! سه رجه می
بۆچوون و تیروانین و لیکدانه وه کانم له و چوارچێوه یه دهرنه ده چوو که
ولاتیک لینینی مه زن و بۆلشه ویکه کان بنیاتیان نابیت، که موکوپی زۆد
که می تیدا روو ده دات! نه ویش بق نه و کۆسپ و ته گه ره و پلانا نه
ده که رانه وه که ئیمیریا لیزم و ولاتانی سه رمایه داری هه ر له یه که م پۆژی

به‌ریابوونی شوپشی ئۆکتۆبەری ۱۹۱۷/۱۱/۷ دەیانخستە پیش سیستەمە تازەمکە، بەو مەبەستەى سەرنەگەوتت و سەقامگیر نەبێت.

ژیان و خوێندن لە مۆسکۆ گەیاندمى بە دوو پێیانیکى تر لە کاروانەگەمدا. لەتەک مەستی و بروای تەواو بە توانا و مەزنى سیستەمى یەکیتمى سۆڤیەت و بەرەى ولاتانى سۆسیالیستى، لە گەلى ديارده و کردوه و پروداو و مرقدا بەزەقى و راشکاوێ دەبینرا و هەستى پێدەکرا کە لەناو دامودەستگاکانى دەولەت و پارتیدا، کەموکورتى و کەله‌بەر زۆر بوون! بەلام ماوهى دەربڕینی پمخنه و تیبینی فرە تەسک بوو، تەنانەت پاسترین پمخنه پیشکەش بکرایه، بایەخى ئەوتۆی پێ نەدەرا و بە چاویکی پم لە گومان و بێنرخیهوه تەماشای خاوهنه‌کەمى دەکرا!

لێرەدا بە ئەرکی پێویستى خۆمى دەزانم کە بە چرێ لایەنى نیتگەتيف و پۆزەتيفى ئەو تیبینیانەى ئەوکات سەرنجى بەنده و کەسانى تری یەکجار زۆر پادەمکیشا، تۆماریان بکەم. لە ژيانى سیاسى و کارکردنى پارتایەتیشمدا زۆر جار لە بازنەى تەسكى کادیره سەرەکیه‌کاندا گوته و باسى زۆریان لەسەر دەکرا.

لایەنه پۆزەتيفه‌کان:

۱- ژيان و خوێندن لە ئامۆژگا کە لە ئەوپەرى پێکۆپیک و پایەى بەرزدا بوو. لە ساي ديسپلینیکى پتەودا بەرتوه دەبرا. هیچ زانکۆیه‌ک لە وێنهى ئەو نەبوو. هەموو کاتیک نوێنەرانى زیاتر لە سیویینج تا چل پارتى ولاتانى بیانى دەرسیان تیدا دەخوێند.

۲- شارى مۆسکۆ گەلى پاک و خاوین بوو، ئەو جوانى و پێکۆپیکى لە میترو و کەرەسەکانى هاتوچۆى نێوشاردا بەدى دەکرا، وێنهى کەمى لە جیهاندا هەبوو. کارى گێرەشیوینى و ئازاوانانەوه، دزی و کوشتن

به دهگمهن دمببسترا.

- ۲- کریتی خانوو، هاتوچوکردن، نرخى کتیب و پوژنامه، که لویه لی مندالان، که لویه لی وهرزشی و نامرازی مؤسیقا زۆر هه رزان بوو.
- ۴- له سهرتاپای پستوران و نهو شووتناهی خوارینی تیدا دهمفرقشرا، نان یان به خۆرایى یان به پارهیهکی کهم دابهش دمکرا.
- ۵- به ملیۆنان خه لگ له شهقامهکاندا به جلویهرگی جوان و پاک له هاتوچویدا بوون، جلویهرگی دراو و پیتناوی نه ده ببنرا.
- ۶- دهستانکردنه وه و سوالکردن زۆر کهم به دی دمکرا.
- ۷- ریزی میوان و بیگانه یان دهگرت، دۆستایه تیبیان کهرموگوپ بوو، به تایبته گهر برۆای ته و او یان له لا پهیدا بیووايه، که دۆسته که یان مرۆقتیکی پاکه و په یوهندی به هیچ بالیۆزخانهی ولاتانی بیانیه وه نییه و بۆ یه کیتیبی سوڤیهت دلسۆزه!
- ۸- دهرگای ولاته که بۆ تیکۆشه و خهباتگێرانی ولاتانی دونه خرابووه سههر پشت، یارمهتی صادی و مهعنهویان پیتشکهش به و ولات، پارت و هیزانه دمکرد که دژی نیمپریالیزم و سهرمایه داری دمخه بپین.
- نه مانه ی باسم کردوون چه ند خالتیکی بچووکن له و دیاردانه ی مرۆف بهسانایی و ناشکرا به دی دمکردن. به پچه وانه وه پهیدا کردنی شارهزایی دهرباره ی بنکه ژیرییه کانی کۆمه لگا که (القاعده التحتیه) قه دهغه بوو. نه وهندهش به دیسپلینتکی توندی بیرۆکراتیانه چه سپینرا بوو، ته قه لادان بۆ زانین و تیگه یشتنی ناوه رۆکه کان و ماکی به رپوه بردنی په یوهندی ژیا نی کۆمه لایه تی و ئابووری، یه کجار، سهخت و دژوار بوو، به سانایی زانیاری تیدا پهیدا نه دمکرا.
- له کاتی ژیا نی خووتندم له فیرگه که و نهو چه ند جاره ی سهردانی

یەکتییی سۆقیەتم دەکرد، زۆرجار گوێبیستی کردەوی نارهوا و ناپەسەند دەبووم و دەکەوتنە بەرچاوان. بەپیتی بۆچوون و هەلسەنگاندم، پێویست بەو دەکات ئەوانەئێ لە مێشکەمدا ماونەتەو، تۆماریان بکەم. ئەمەش مشتیکە لەو خراوەی کە هەزاران مەرۆف بەزەقی و ئاشکرا دەرکیان پێدەکرد:

۱- ئەو کەسەئێ دەگەیشتە سۆقیەتی زۆری نەدەمخایاند هەستی دەکرد کە دەسەلاتی پارتی کۆمۆنیست لە سەرۆکی هەموو شتیکەوویە. بەبێ خۆهەلواسین بە رێکخراوەکانی پارتی کۆمۆنیست و مەراییکردن، بەسانایی شوێن و کار دەست نەدەمکەوت.

۲- پۆلیس ئاشکرا و نەینێ (ک.گ.ب) بە چنگی پۆلاییەو، بە فشار و هەرمەشە و ترس سەری خەلکیان شۆڕ کردبوو، ماوە نەدەدرا ورتی نارهزایی و بێزارییان لێو دەریچت!

۳- ئەو ئامێر و کەرەسانەئێ لە کارخانە و کۆگا و دامودەستگاکانی دەوڵەتدا کاریان پێدەمکرا، لە رووی تەکنیکی و پیشکەوتنەو، بەشی هەرە زۆریان بە کۆنی و دواکەوتویی مابوونەو و هەمان کەرەسە و ئامێری پێش جەنگی جیهانی دووهم بوون.

۴- ئەو کەلوپەل و خواردەمەنیانەئێ رۆژانە دەگەیشتە کۆکاگان لە ماویەکی کورتدا لە گۆرا نەدەما و هۆیەکەشی بۆ ئەو دەکەراییەو کە داواکەران یەکجار زۆر بوون و شتومەکیش کەم.

۵- بەرتیل لە هەموو شوێن و ئاژانسێک بە فراوانی پلاو بوویووەو، تەنانت بەسانایی دەرگای پرستۆرانتیکت بۆی نەدەمکرایەو ئەگەر چەند رۆیلێکت نەخستایەتە دەستی دەرگاوانەکان یان فرۆشیارانێ کۆکاگانەو.

۶- ھەر چەندە كرتى خانوو، ھاتوچۆكردن و كەلۈپەلى خويۇندىن و مندالان يەكجار ھەرزان بۇو، بەلام مانگانەى مووچەخۇر و ئىشكەران زۇر كەم بۇو، مرۇقى سۇقىيەتى بەسانايى پىئويستىيە سەرەككەيكەانى زىيانى پىئ داپىن نەدەكرا.

۷- دەرپىنى رەمخە، ھەرچەند پاك و دلسۆزانە بووايە، پەسەند نەدەكرا، بە فىرۇ دەرىشەست و كوتى پىئ نەدەرا.

۸- بازاپى رەش بە فراوانى بلۆ بوويووه، ئەو نەخۇشىيە پىسە، رەوشت و خوى ھەزاران كەسى كۇرپىبوو، دووچارى قاچاخچىتى و پىشە و كرەوھى ناپەسەندى كرەبوون. مرۇقى يەكجار رەوشت بەد و خراپيان تىدا پەيدا بوويو.

۹- بە ھەزاران كەس رۇزانە لە ھەموو يەككىتى سۇقىيەتدا روويان دەكرە مۇسكۇ، بەو نيازەى تەقەلا بەدن لە كۇكاكان كەمى كۇشت، پەنير و مرىشك و فۇدگايان دەست بەكەوتت. پرسىيار بەكرايە ئەم ديارەدەيە چىيە؟ لە بەرسفدا دەزانرا كە تەنيا لە مۇسكۇ و چەند شارىكى كەورە شتومەك دەست دەكەوتت.

۱۰- دامودەستگاكانى راكەياندن، تەلەفزىون رادىق و كۇئار و رۇزانەكان، شەو و رۇژ لە پىساھەلگوتندا بوون بەو پىشكەوتن و سەرکەوتنەنى لە رووھەكانى كۆمەلايەتى، پىشەسازى، كشتوكالى و كۆمەلايەتيدا سەرتاپاي و لاتە پان و بەرىنەكەدا وە دەست دەھاتن. كەچى دواى ھەلۈھشاندىنەوى يەككىتى سۇقىيەت دەرکەوت بەشى ھەرە زۇريان ناپاست و ھەلبەستراو بوون. رووسەكان خۇيان بە نوكتە و كالتەپىكرەنەو دەيانگوت: پىويستە سىنگى بىرىچنىف پانتر بەكرىت بىئ ئەوھى زياتر شوئىنى مەدالياكانى لىنىن و پالەوانانى كارى سۇسىالىستى

تیدا بیتهوه.

۱۱- شاراوه نیبه که نهتهوهی رووس گهورهترین نهتهوهی زلهیز و خاومندهسهلات بوو لهنتیو یهکیتیبهکهدا، ولاتهککش شمشهکی جیهانی داگیر کردبوو، رووسهکان ههموو شتیگ بوون، به چاوی سووک و کهمنرخیهوه رهفتاریان لهگهل نهتهوهکانی تردا دهکرد. بهتهواوی نینتهرناسیونالیزمی راستهقینهیان شتیواندبوو، تهنیا بق پرویاگنده به کار دهینرا.

۱۲- لهژیر پهدهی پاراستنی پژیتمهکهدا کاروباری ولاته پان و بهرینهکه به نایدیولژیته و عهقلیهتی دیکتاتوری پرولیتاریا بهرپوه دهبرا. پهپهمندی و ههلسوکت لهگهل سهرتاپای نهتهوه و توژی و بهشهکانی نایینی و تیرمی له کۆمهلگاکهدا دادپهرومی و یهکسانی له کایهده نهبوو. ماوه به بیر و پروا و بۆچوونی جیاواز نهدهرا.

۱۳- سیستهمی رابهرایهتی تاکه پارت، ستراتژیته و دهستووری یهکیتیبهکه بوو. ریکخراوهکانی پارتی کۆمونیست لهسهر بنچینهی سهنترالیزمی توند بنیاتنرابوون، دهسهلات بق کۆمیتهی مهرکهزی و دهفتیری سیاسی دهگهراپهوه، هی شهوانیش لهژیر چنگ و نامۆزگاریبهکانی سکرتری یهکهمدا بوو.

۱۴- یهکیک لهو خاله سهرهکییانهی له خویندن و خویندنهوهی بلوکراوهکانی مارکسی و لینینی فیرکرا بووین نهوه بوو که له کۆمهلگای سۆسیالیستیدا جیاوازی نهوتق لهنتیوان ژبانی شار و لادیدا نامجنیت. بهپتچهوانهوه نهه خاله له ههموو پرویهکهوه کاریکی شهوتزی بق نهکرا بوو، بهتابیهت له کۆمارهکانی ناوهراستی ناسیا و قهقفاسدا.

لیتهدا پیش شهوهی خوینهری بهرپز پرسیار بکات و بلیت: که

دهگه پانه وه نيو گه له كاني عيراق چيتان دهگيرايه وه؟ به چه رگانه ده ليم:
گيرايه وه و باسگرانه كانمان له پيدا هه لگوتن و پريزگرنتي به كيتيبي
سوقيهت و بهرهي ولاتاني سؤسياليستي دهرنه ده چوو. خو ئه وه ي تهيمانه
توند و توله كهي بشكاندايه و له سنوور دهر بچووايه، باسي كه م و كورتى
پۆلى پۆليس و ئەندامه كاني پارتەكەى بگيراياته وه، هه زار و يهك ناو و
ناتۆره ي ده خرايه پال و به چندان شتوه ريسوا دهگرا.

گه پانه وه بق ناو کۆری کارکردنی پارتایه تی

به رینمایی دوو کاروانجییه که، شهوی گه پانه وه، به درژایی شهو
ریمان کرد. شاخی بیخیرمان^(۳۲) بری، له کازیوهی به یانیدا گه یشتینه
مائی به کری کاروانچی، ئه وهنده ماندوو و شهکت بووین، په کسه
ژووژی بق ترخان کردین و خهومان لیکهوت. دواي چند سه عاتیک به
ناگا هاتینه وه، خواردنیکی باش و به له زه تیان ناماده کردبوو، پشوویه کی
باشمان وهرگرت و گه رایه نوه سه باری ساکاریمان، گه وتینه وه پتگا و
ئواره درهنگ گه یشتینه لای لیتیرسراوانی هیزی پتشمه رگه ی کوردستان
له ناوچهی زاخو، عیسا سوار. به گه رمی پتسوازی لیکردین، شهو تا
درهنگانیک، به گتیرانه وهی باسی په کیتی سؤقیهت و په یقی خویش خویش
کاتمان به سه بربرد، به یانیه که ی دواي نانخواردن چند پتشمه رگه یه کی
خسته ته کمان، په وانیه بنکه یه علی خه لیلی کردین. به هه مان شیوه
کاک علی خه لیلیش ریزی لیتانین، له گه ل ژماره یه ک پتشمه رگه به
ناوچه یه کی شاخاوی سه ختدا بق بنکه ی پیرموس، لای هاوریتانی
خومان په وانیه کردین. به ناو دیمه نه جوان و به رزه که ی گوندی

(۳۲) شاخی بیخیر: شاخیکی به رزه له سنوووه وه، ئاوی خاپور دست پت دهکات تا دهکاته
گه ل دهک. به سه دهشتی عاسی و قهزای سمیلدا دهوانتت.

ویران‌کراوی قه‌شه‌فری^(۲۳) تپه‌ر جوین. ئاسه‌واری دیندانه و ویران‌کاری فاشیسته داگیرکه‌رمانی به‌غدا له‌دوره‌وه‌ه‌واری ده‌کرد. که به‌چ شیوه‌یه‌کی تیک‌دهرانه کلێسای برا ئاسوورییه‌کان و کانیه‌ ئاره جوانه‌کانی دتیه‌که‌یان خاپوور کردبوو. که‌لیی ده‌ق‌کمان بری، هر که که‌یشتی‌نه‌ گوندیکی برا یه‌زیدییه‌کان، پتشمه‌رگه‌کان نیمه‌یان برد بۆ مالی لایه‌نگریکی حیزب، ختزانه‌که‌ یه‌کجار به‌ دلخۆشی و که‌رموگورییه‌وه پیشوازیان لیکردین. پتشمه‌رگه‌کان که‌میک پشوویان وهرگرت و قراقینیان خوارد و نیمه‌یان به‌جی هتشت و که‌رانه‌وه‌ بنکه‌ی خویان.

وا بزانه‌ ئه‌وه‌ ده‌هینی که‌ لیره‌دا هه‌لومه‌سته‌یه‌ک بکه‌م، دوا‌ی که‌رانه‌وه‌ی نیمه‌ بۆ ناو خاکی کوردستانی به‌ زۆر لکتیزاو به‌ عیراقه‌وه‌ به‌ سالتیک و چهند مانگیک، یانزه‌ لای یه‌کتییی لوانی دیموکراسی کوردستانی عیراق، سالتیک خوتندن و مه‌شقردن له‌سه‌ر وهرزش و هونه‌ره‌جوانه‌کان و نه‌و چالاکییانه‌ی په‌یومندی به‌ ژبانی ئه‌وانه‌وه‌ هه‌بوو، ته‌واو ده‌کهن. له‌ مۆسکۆ به‌ هه‌مان ریگای نیمه‌دا ده‌گه‌رتنه‌وه‌ لای عیسا سوار و، کتوپ هر یانزه‌ لای به‌ناپه‌وا و نامرۆفانه‌ بی‌ سه‌روشوتن ده‌کرین و سه‌ریان تیدا ده‌جیت. تاکو ئیستاکه‌، بیستویینج سال به‌سه‌ر کوشتن و له‌ناوبردنیاندا تپه‌ریوو، نه‌ سه‌رکردایه‌تی حیزبی شیوعی عیراق و نه‌ سه‌رکردایه‌تی کۆن و تازه‌ی پارتی شتیکیان ده‌باره‌ی ئه‌و تاوانه‌ مه‌زنه‌

(۲۳) قه‌شه‌فری: کۆنه‌ گوندیکی برا ئاسوورییه‌کانه. له‌ به‌رزترین شوونی شاخی بیخیر هه‌لکه‌وتوو. شوڤینسته‌ داگیرکه‌رمان ویرانیان کردوو، به‌لام شوینه‌واری دیسه‌ته‌ جوانه‌کانی و کانیاوه‌مان هر مارن، مروف که‌ سه‌بری نه‌و دیه‌من و ده‌شت و ناوچه‌ به‌رکراوانه‌ی پتشی گونده‌که‌ ده‌کات، زنی دیچه، ده‌شتی خاپوور و به‌ری کوردستانی سووریای ده‌گه‌وته‌ به‌ر چاوان و دڵان ده‌کاته‌وه‌ و. هاوکاتیش رق و قینی دژ به‌ داگیرکه‌ران زنده‌تر ده‌ییت.

بلاو نه کردووهته وه. نه شزانرا له پیناو چیدا نه و لاوانه کران به شهیدانی ونبوو! مهکتب و لیژنه‌ی هه‌رکمی کوردستانی حیزب تا هه‌ر مهسوتپنانی شوێرشێ نهیلوول له ۱۹۷۵/۳/۶ گه‌لێ جار داوای له مهکتبه‌ی سیاسی حیزب ده‌کرد، که به‌رده‌وام بیت له لیکۆلینه‌وه‌دا تا بزانیته‌ت بۆچی نه‌ و لاه بیتاوانانه شه‌هیدکران! به‌داخوه سه‌رتاپایان بێ نه‌جام بوون. نه‌مه‌ش به‌کێکه له‌و تاوانه مه‌زنانه‌ی که له‌ژێر په‌رده‌ی شوێرشێ نه‌یلوولدا نه‌جامدرا.

ده‌گه‌ر په‌مه‌وه لای هاوێی یه‌زیدییه‌کان. مێرانه له‌ناو گونده‌که‌یان تراکتۆرێکیان په‌یدا کرد. به‌ره‌و گوندی پیرموس^(۲۴) که‌وتینه‌ پێگا، زۆری نه‌خایاند که‌یشتینه لای هاوێی پێشمه‌رگه‌کان، نه‌وکات هاوێی تو‌ما تو‌ماس له‌ ئامۆژگای مۆسکۆ ده‌یخوێند، چه‌ند رۆژێک له‌ بنکه‌که‌ ماینه‌وه. هاوێی شه‌هید جاسم کازم و هاوێی عیزه‌ت عوسمان به‌ ئوتۆمۆبیل به‌ره‌و به‌غدا په‌وانه کران، به‌نده‌ش بۆ گوندی به‌حزانی و به‌عشیقه‌دا رۆیشتم. له‌ به‌حزانی میوانی براهیکی یه‌زیدی بووم. به‌ یارمه‌تی نه‌و به‌کێکم بۆ هه‌ولێر نارد، به‌ هۆی نه‌وه‌ی ماڵ و منداڵه‌کانم له‌ کۆبه‌ ده‌زیان، داوام کرد که خوشکه‌ فه‌تیه، خێزانی هاوێی خوالیخۆشبوو عادل سه‌لیم، بیته‌ لام. خوشکه‌ فه‌تیه، که‌یشته به‌حزانی^(۲۵) و پیکرا که‌راینه‌وه

(۲۴) پیرموس: گوندیکی بچووک که‌وتووته‌ پشت شاخی (نه‌لفۆش). بیستوینت کێلۆمه‌تریک له‌ مه‌رکزی ناحیه‌یه‌که‌ دووره. چه‌ند سال شوینی لقی پێشمه‌رگه‌کانی حشع بوو له‌ ناوچه‌ی بادینان.

(۲۵) به‌حزانی و به‌عشیقه: دوو گوندی گه‌رم، زۆریه‌ی دانیشتوانی براهینی به‌زیدی و مه‌سیحین. که‌وتووته‌ باکووری رۆژه‌لاتی موسڵ. زۆریه‌ی دانیشتوانی به‌ په‌روه‌ر ده‌کردنی زه‌ینوون و دروستکردنی عه‌ره‌قی قاچاغوه‌ خه‌ریکن.

هولتر. خیزان و مندا له کانیشم گه یشتنه لام. چند پوژیک پیکرا ماینه وه و مه کته بی هرتیم ناگاداری کردم که پتویسته بق که رکوک برقم و بهر پرسیاری لیژنه ی پاریزگا که وهریگم.

سهرتهای مانگی مارتی ۱۹۷۰ گه یشتمه که رکوک. له گه ل لیژنه ی پاریزگا که کویومه وه، که له هاورتیان عه بدولخالق سه عید، محمه د نه حمه د، سهید علی (باوکی باست)، حمه سه عید حه بیب و جوتیار رهشید سهیده پیکهاتبوو و، په یوهندیان به ژماره یک شانه و هاورتوه هه بوو. له یکه م کویونه وه دهرسی باری پاریزگا که مان کرد. شرک و کارمکانمان له نوژنه ی به سه هاورتیاندا دابهش کرده وه.

له ملا و نهولا دهنکویاس بلأو ده بووه وه که گفتوگو کردن گهرمه له نیتوان حکومتی به عس و سه رکردایه تی شوقشی نه یلوولدا، سوژیه ته تکان و ناشتیخوازی ناسراو خوالیخو شبوو عه زیز شریف له هاتوچو کردنی که رموگوپدان. له پوژی یانزه ی نازاری ۱۹۷۰ دا ریککه وتننامه ی نیتوان حکومت و خوالیخو شبوو مه لا مسته فا بارزانی راگه په نرا. له سه رتاپای عیرا قدا بوو به خو ششی و شادی و ناهه نگیان. دوا ی دوو سئ پوژ کورانی مه لا مسته فا، خوالیخو شبوو کاک ئیدریس و کاک مه سعود بق به غدا رویشتن. له ناههنگ و خویشاندانیکی جه ماوهری گه ورده و تاریان خوینده وه. به بو نه ی ریککه وتنه که وه پسر روژیایان به گه لانی عیراق پیتشکه ش کرد.

هر له و ده مه دا لقی چواری پارتی گه یشته ناو شاری که رکوک. به عسیه کان ساختمانه کونه که ی بیمارستانی عه سه کری، که به رانیه ر باره گای فیرقه ی دووی سوپای عیراق هه لکه وتبوو، پندان. لپرسراوی لقه که کاک علی سنجاری و چند نه نامیکی لقه که و ژماره یک

پیشمه‌رگه له و شوینه دیاریکراوهدا ده‌ژیان. به سه‌دان کورد و دۆست
رۆژانه سه‌ردانیان ده‌کردن. به هۆی نه‌وهی له که‌رکووک نه‌ناسرا بوم،
چهند رۆژیک پیش نه‌ورۆژ، بۆ سه‌ردانی کاک عه‌لی رۆیشتم، به ناوی
هاوڕتیان و رێکخراوی پارێزگاکه و خۆمه‌وه، پیرۆزبایی رێککه‌وتنه‌که‌م
لیکرد. به‌گه‌رمی پیشوازی لیکردم. پیشنیازم کرد که پێکرا به هاوکاری
یه‌کتر ناهه‌نگی نه‌ورۆژ ساز بکه‌ین! پیشنیازمه‌که‌می په‌سه‌ند کرد، له‌سه‌ر
نه‌وه رێککه‌وتن چوار رۆژ پیش نه‌ورۆژ به‌کتری ببینن و له‌سه‌ر چۆنیه‌تی
رێکخستنی ناهه‌نگه‌که‌ به‌یه‌قین.

رۆژی ۱۷/۳/۱۹۷۰ هاوڕۆی عه‌بدولخالق سه‌عید بۆ لای براده‌رانی پدک
رۆیشت. چای به کاک عه‌لی سنجاری که‌وتبوو، که هاتبوونه سه‌ر
باسکردنی رێککه‌وتن له‌سه‌ر چۆنیه‌تی هه‌لسووێران و رێکخستنی
ناهه‌نگه‌که‌، کاک عه‌لی یه‌کسه‌ر گوته‌بووی: (ئێمه به‌ته‌نیا له گوندی
حه‌ساری که‌وره ناهه‌نگه‌که‌ ده‌گێڕین. به‌عس به‌وه رازی نییه له‌که‌ل ئێوه
به‌م کاره هه‌لبه‌ستین، بۆیه ماوه‌تان نییه!) هه‌لوێسته‌که‌ی پدکمان به
سه‌ره‌تایه‌کی چه‌وت و ناوه‌وا وه‌رگرت! سه‌رکردایه‌تی حیزبمان ناگادار
کرد که پدک نایه‌وێ هاوکاری و هاریکاری ئێمه بکات.

له هه‌مان کاتیشدا له به‌غدا ناهه‌نگ ده‌گێڕرا، له یه‌ک‌تیک له
کلۆبونه‌وه‌کاندا کابیرێکی سه‌ره‌کی حیزبی شیوعی، محه‌مه‌د نه‌لخه‌زه‌ریان
فراند و به‌ته‌یانی شه‌هیدیان کرد.

رێکخراوی پدک له که‌رکووک که‌وته کارکردنی ناشکرا، په‌یوه‌ندیان به
ئێمه‌وه له سنووری رۆتینی دهرنه‌ده‌چوو. له‌په‌سته‌شدا هه‌ر ئێمه ته‌قه‌لامان
ده‌دا په‌یوه‌ندیی ئێوانمان نه‌په‌چریت، نه‌وان به‌په‌چه‌وانه‌وه هه‌لوێسته‌یان
سارد و لووتبه‌رزی تیدا به‌دی ده‌کرا. لیژنه‌که‌مان له چالاکییه‌کانی و

تقه‌لای کاره‌کانی پارتایه‌تی خو‌ماندا به‌رده‌وام بوو، نه‌خشه و پروگرامیکی مه‌وازعمان بۆ فراوانکردنی رایه‌لی ریکخراوه‌کامنمان و زۆرکردنی لایه‌نگرانمان داپشت. مه‌کتبه‌یی هه‌رتمیش باره‌گای خو‌ی هینایه‌ که‌رکووک. به‌گشتی باره‌که هینمن و ئارام بوو، به‌لام هه‌لسوکه‌وت و بزاشی ئیمه له سنووری کارکردنی نه‌ینی دهرنه‌ده‌چوو. ریکخراوه‌که‌مان له پوری چۆنیتی و چه‌ندیتییه‌وه خیرا به‌ره‌و پتیش ده‌رۆیشت. سه‌ردانی کفری، تو‌زخو‌رماتو، چه‌مه‌مال و قادرکه‌رمم ده‌کرد. شارمه‌زاییه‌کی مامناوه‌ندیم له‌سه‌ر باری پارێزگا‌که په‌یدا‌کردبوو. ژماره‌یه‌که له‌و هاو‌پتیانه‌ی که‌ که‌وتبوونه‌ دوای که‌رتکه‌ره‌کانی سه‌رکردایه‌تی کاتی، که‌رانه‌وه ریزی ریکخراوه‌که‌مان. تاپ و پۆنیویه‌کی سه‌رکردایه‌تی کاتیان لایبوو، که‌راندیانه‌وه بۆ حیزب.

سالی ۱۹۷۰ پر بوو له‌ رووداو و گۆرانیکاری سه‌رنجراکتیش. پدک له‌ کوردستان له‌ هه‌ریمه‌که‌دا که‌وتبووه‌ ئه‌ویه‌پی سه‌رگه‌رمی و خو‌شی. وایان دانا‌بوو که‌ کوردستانی لکینراو به‌ عیراقه‌وه که‌وتووته ژێر چنگی خو‌یان و، پتویسته سه‌رتاپای ئه‌رکه‌کان له‌ ژێر چنگی ئه‌وان و بۆ به‌رزوه‌ندی پارته‌که‌یان بگه‌رپتوه‌! به‌عسییه‌کان به‌ناشکرا و نه‌ینی که‌وتبوونه بزافکردن بۆ به‌جیه‌نانی نه‌خشه و پلانه گلاو و شو‌فینسته‌کانیان، ده‌ستیان به‌ ده‌رکردنی ژماره‌یه‌کی زۆر له‌ خیزان و سالی یرا کورده فه‌لیپیه‌کانی به‌غدا و ناوه‌راستی عیراق کرد. فریاندانه سه‌ر سنووری ئیران و عیراق، له‌ پارێزگای که‌رکووک و قه‌زاکانی خانه‌قین، سنجار و شیخان که‌وته‌ پراگوتزانی کورده‌کان و خیتلی عه‌ره‌ببان ده‌هینا و له‌ شو‌ته‌کانیان نیشته‌جێیان ده‌کردن. فشار و قورسایی زۆریان ده‌خسته سه‌ر که‌مه‌ نه‌ته‌وه و، که‌مه‌ نایینی و تیره‌کانی وه‌ک ئاسووری، تو‌رکمان،

کلدانی، شەبەک و بەزیدی کە خۆیان بە عەرەب ناو نووس بکەن. بایەخ و گرنگی زۆریان بە بەهێزکردنی دامودەستگاگانێ موخابەراتی و تیرۆر و نەشکەنجەدان دەدا. پارە و پێداویستی تەواویان بۆ تەرخان دەکردن.

لە پووی پرویاگەندە و پاگەیاننەووە و خۆیان پێشان دەدا کە بەشێکن لە گەل و ولاتانی سۆسیالیستی و هیز و پارتە چەپ و شۆپشگێرمکانی جیهان، بە چەندان شتیو دەخەپتن بۆ ئەوێ پەییوهندییەکانیان لەگەڵ هەموویاندا پتەو بکەن! لەنتۆ ئەم شانۆگەرییەدا سەرکردایەتی حیزبی شیوعی عێراق تەقەلای دەدا سوود لەو بارە تازەبەک و ھەرگرت و، پێکخراوەکانی فراوانتر بکات و شوێنپێی کەمێک پتەوتر بکات. بپریاری ھەرگرت کۆنگرەیی دووھەم بپەستت.

لە مانگی ئەیلوولدا ژمارەییکی زۆر لە کادیرە سەرھکییەکان لە گوندی دەرگەلە، قەزای رەواندۆز، کۆکرانەوہ، بەندە و شەھید شیخ عەلی شیخ حوسین بەرزنجی، پیکرا، گەیشتیئە شوێنی کۆنگرەکە. ھەفتەبەک زیاتر کۆنگرە لە کارکردنی بەردەوامدا بوو. چوار خالی سەرھکی زێدەبەدەر دەمەتەقە و گەفتوگۆ و لێدوانی لەسەر دەکرا. خالەکانیش ئەمانە بوون:

۱- باری ناوخری حیزب و ئاکامی کارە تیکدەرانەکەیی کەرتکەرمانی سەرکردایەتی کاتی.

۲- ھەڵسەنگاندنی پێیازی سیاسی و ئایدیۆلۆژی و ھەلۆتستەکانی حیزب لە کۆدەتاکەیی ھەشتی شوپای ۱۹۶۲ھە تا پۆژی کۆنگرە.

۳- ھەلۆتست بەرانبەر بە حکومەتی بەعس و ئەو ھەنگاوانەیی دەیاننیت.

۴- باری کوردستان و پێککەوتنەکەیی یانزەھێ نازار.

کۆنگرە گەلی بپریاری گرنگی ھەرگرت. سەرھکییەکان ئەمانە بوون:

۱- هاوکاری له گه‌ل سیسته‌می تازه‌ی به‌عسدا دمکات، به‌و مهرجه به کرده‌وه نیشانی بدات که به‌ته‌واری له پټباز و کرده‌وه درنده‌کانی کوده‌تاکه‌رانی هه‌مشتی شوپاتی ۱۹۶۳ دوور که‌وتووته‌وه.

۲- ماوه به حیزبی شیوعی بدرټ به‌ناشکرا کاری سیاسی و حیزبایه‌تی خۆی بکات و پټژنامه و بلاوکراوه‌ی تایبه‌تی خۆی هه‌بټ.

۳- ته‌ه‌لا بدرټ به‌ره‌ی نیشتمانی دیموکراتی نه‌ته‌ومی نیوان به‌عس و پدک و حشع بنیات بنرټ.

۴- پټبازی سیاسی حشع له‌گه‌ل به‌عسییه‌کان له‌سه‌ر بنه‌ره‌تی خه‌بات و هاوکاریکردن (الکفاح والتضامن) بټت. مه‌به‌ست ته‌وه بوو هاوکاری له‌گه‌ل هه‌نگاوه پټشکه‌وتووخوازمکانی پټټمه‌که‌دا بکرټت، هاوکاتیش دژ به‌ کرده‌وه ناروا و چه‌په‌له‌کانیان بوه‌ستین.

له‌ کۆتاییدا کۆنگره‌ کۆمیته‌می مه‌رکه‌زی تازه‌ی هه‌لبژارد و هاوټی عه‌زیز محمه‌د به‌ سکرټیری یه‌که‌م هه‌لبژټیرایه‌وه و نوټنه‌ره‌کان بۆ شوټنی خۆیان گه‌رانه‌وه.

له‌ته‌ک کۆمه‌لټی گیروگرفت و رووداوی جیا‌جیادا سالی یه‌که‌می پټیکه‌وتنه‌که‌می یانزه‌ی نازار به‌ گه‌شبینی و شادییه‌وه به‌سه‌ر برا. له‌ به‌هاری ۱۹۷۱دا به‌عسییه‌کان دهماره‌کانی تاوانکردنیان که‌وته‌وه جووله‌ و هټرشیک‌کی توندیان هټنایه‌ سه‌ر پټکخراوه‌کانی حیزبی شیوعی له‌ ناوه‌راست و خوارووی عیرا‌فدا. گه‌لټک له‌ پټکخراوه‌کان دووچاری نازار له‌ یه‌که‌تر ترازان هاتن. چه‌ند کادییری سه‌رمکی ومک هاوټیان ستار خزه‌یر، شاکر مه‌حموود و عه‌زیز حه‌مید به‌ناپه‌وا شه‌هیدکران.

ژماریه‌کیش که‌وتنه‌ به‌ر شالووی نه‌شکه‌نجه‌دان و چۆکیان پټدادان.

به‌ نامۆزگاری سه‌رکردایه‌تی حیزب، پټکخراوه‌کانی هه‌رټیمیش که‌وته

خۆپاراستن. مەكتەبی هەریتم کەرکوویکی بەجۆی هێشت. مەكتەبی محەلی پارێزگاگەش بۆ ناوچەیی بناری گل،^(٣٦) قەزای توخوورماتو پۆشستین. سالیك زیاتر لە گوندی تازه‌شار ماینه‌وه. بەیومندیمان بە پێكخراوه‌کانی پارێزگاگەوه نەچرا. لە ناوچەکانی گەرمیاندا كەوتمه‌گەران. مەكتەبی هەریتم هاوڕێی شەهید شیخ عەلی شیخ حوسینی بەرزنجی بۆ ماوه‌یه‌کی كاتی لە شاری كەرکووك هێشتبووه‌وه، بە مەبەستی پرگارکردنی دامو‌دهستگا‌کانی چاپەمەنی، تا بیانگەیه‌نیتە ناوچەیی كۆیە، گوندی داریه‌سەری كەوره. گەلێ بە داخ و مخابنەوه لە ناکامی خیانەتکردن و لە گەرمەیی بەجیگەیانندی ئەرکەکانی حیزبایه‌تیدا هاوڕێی شیخ عەلی كەوتە دەست پیاو‌کوژەکانی ئەمەنی بە‌عسی فاشیست و هاوڕێی نەمر لەژێر ئەشكەنجەدا شەهیدکرا و سەری تێداچوو.

لەو دەمەدا لەتەك سیاسەتی تیرۆز و گەفکردن و را‌کوژاندا، رژێم بە دوو هەنگاوی پۆزەتیف هەلسا و سوودی زۆری لێ وەدەست هێنان. یەكەمیان: لە مانگی نیسانی ١٩٧١دا سەرۆك‌ه‌زیرانی یەكیتی سۆقیەت كۆسیجین گەیشته‌ بە‌غدا. بەیمانی هاوکاری و دۆستایەتی بۆ ماوه‌ی پانزە ساڵ لەگەڵ میری عیرا‌قدا مۆرکرد. دووه‌میان: لە مانگی حوزەه‌یراندا میری بریاری خۆم‌الیکردنی نەوتی عیرا‌قی دا. ئەنجامدانی ئەم دوو كارە دەنگ و رەنگیكي زۆده‌به‌دهر و بە‌سوودی بۆ بەرژوه‌ندی سیستەمه‌كه

(٣٦) بناری گل: بەو ناوچەیی دەلێن كە كەوتوو‌مه‌ پشتی هەرمەتو زوورگەکانی پەنجە‌عەلی و قورخانلو، بیستوینج کیلۆمەترێك لە پۆزه‌لاتی قەزای توخوورماتو، لە ناوایی جە‌لال دەست پێ دەكات تا گوندی ناواریك. لە كۆنەوه ژێردەستی بنەم‌الە ناله‌باینی‌كان بون. تازه‌شار، بەكێكە لە گوندە‌كانی بنارەكه. چەند سەرچاوه‌ی كۆگردی (العینون الكبریتیة) لە ناوچە‌كه‌دا هەبە كە بۆ نەخۆشیی بیست و یادیاری (روماتیزم) بە‌سوودن.

بلاوکردهوه. له لایهن زۆریه ی ولات و هیزه پیشکه وتوو مگانی دونیاوه
پشتگیری لیکرا، ته نانه ژماره یه که له پارتە شیوعیه کان په یومندیان
له گه ل پارتی به عس و پۆتمه که دا به هیز کرد.

په یومندی نیوان پدک و به عسیه کانی به غدا پۆژ دوی پۆژ به خیرایی
شیوازی گرزبوون و نالۆزی به خۆیه وه دهگرت، تا گه یشته نو تاوانه
مه زنه ی که له به هاری ۱۹۷۳ دا قه زمانه واکانی به غدا له ژیر په ده ی
ناردنی وه فدیکی بیتلایه نی پیاوانی ئایین و خیرخوازانی نارد بق لای
خوالی خۆشبوو مه لا مسته فا بارزانی و پلان و نه خشی کوشتن و
له ناویردنی بارزانیان خستبووه ته کیانه وه. له کاتی جیبه جیکردنی
نه خسه گلومه که یاندا، پتکه وت وا هات بارزانی به سه لامه تی ده رجیت و
سه رتا پای نه ندامانی وه فده که ش سه ریان تیدا بجیت. دوا به دوی ئه م
کاره ناپه سه ند و بیره وه شتی به ی کار به ده ستانی به غدا، په یومندی نیوان
هه ردوولایان زیاتر نالۆز و دژوار ده بوو، به ره وه له په کتری ترانان
ده یو یشت. له نیو نه و ناشووب و ته پوتۆز و پووداوه تازانه دا، پرۆه ی
سازکردنی به ره ی نیشتمانی نه ته وایه تی پیشکه وتووخواز له نیوان
سه رکردایه تی سی پارتە سه ره کییه که ی عیرا قدا هاته کایه وه. مه کته بی
هه ریمی کوردستان و مه کته بی لیژنه ی حیزب له پارتزگای که رکووک،
که رایه وه که رکووک و ماوه ی کارکردنی پارتایه تی که می له بارتر بق
په خسا.

له نیو ئه م تراژیدیا سه ره سوورمینه ره دا، له ته مموزی ۱۹۷۳ دا، چه ند
کادیریکی سه ره کی به عسی فه زمانه وا ته قه لای له ناویردنی سه رۆککۆمار
ئه حمه د حه سه ن به کر و جیگره که ی سه دام حوسینیان دا. نه خسه و
پلانه که بیان سه ره نه که وت و، مویدی نه منی گشتی عیراق، خۆتنخۆر نازم

گزار، و ژماره‌یه‌ک له کادیسانی تر سه‌ریان تیدا چوو. ئەم رووداوە تا ماوه‌یه‌ک باری پژی می به‌عسی هه‌ژاند. سه‌رکردایه‌تی به‌عس که‌یشته سه‌ر ئەو بره‌وه‌یه‌ی که له به‌رژه‌وه‌ندی‌بیاندا، به زووترین کات، به‌ره‌که له‌گه‌ل حیزبی شیوعی عیراق مۆر بکه‌ن. به‌بۆنه‌ی جه‌ژنه‌کانی ته‌مموز له ئاهه‌نگیکدا بنیاتیانی به‌ره‌که راگه‌یه‌نرا. له ته‌له‌فزیۆنی به‌غدا، کاتی مۆرکردنی به‌ره‌که، سه‌رۆک ئەحمه‌د سه‌سه‌ن به‌کر و هاوڕی عه‌زیز محمه‌د نیشاندرا. ته‌قه‌لاش درا که پدک ببیته نه‌ندامی سیتیهم! به‌چهندان په‌لپ و بیانو، له‌ژتر په‌رده‌ی دروشمی کوردایه‌تی دلسۆز و راسته‌قینه‌دا پدک نه‌هاته نێو به‌ره‌که‌وه. له‌دوای چهند سالتیک ده‌ره‌که‌وت که کۆلۆنیالیسته‌ داگیرکه‌رمانی کوردستان، به‌تایبه‌ت ئیران و به‌رژه‌وه‌ندی ولاته‌ زه‌ه‌یز و نیم‌پریالیسته‌کان، کۆسپ و به‌ره‌ه‌ست بوون که پدک ببیته نه‌ندامی به‌ره‌که. هه‌یندی له‌و به‌لگه‌نامه نه‌ینیه‌کانی بلاوکراوه‌وه، ده‌ریانخست که ئاکامی پێباز و هه‌لوێسته‌کانی سه‌رکردایه‌تی پدک، پاسترپه‌وانه‌ بوو، نه‌جمی پێبازه‌که که‌یشت به‌وه‌ی که له ۱۹۷۵/۲/۶ سه‌رکردایه‌تی شۆرش هه‌ره‌سی شۆرش کورد و له‌ناوچوونی خۆی راگه‌یاند. که‌وره‌ترین زیانی به‌ پرۆسه‌ی کورد و کوردستان گه‌یاند! سه‌رکردایه‌تی نه‌وکاتی پدک و شۆرش ئه‌یلوولی کوردستان به‌ریرسیاری میژوویی ئەو بریاره‌ چووته ناشۆرشیگه‌یه‌ هه‌له‌گرن.

به‌هه‌سه‌نگاندن و لێکدانه‌وه‌ی سه‌رتاپای کۆمیته سه‌رمکیه‌کانی نه‌وکاتی حیزبی شیوعی عیراق، نه‌که‌ر پدک ببووا به نه‌ندامی سیتیهم له به‌ره‌که‌دا، شیمای ئەوه ده‌ره‌خسا که به‌ پۆلی هاوکاری و هاریکاری پدک و حیزبی شیوعی له‌نێو به‌ره‌که‌دا، باری سیاسی عیراق و کۆمه‌لایه‌تی به‌ره‌و پێشکه‌وتن و روانگه‌یه‌کی تر برۆشته‌یه، سنوورێکی توند و تۆل له

پیش لاساری و سهرسهختی و لهخویاییبوون و عهقلیهتی رهگهزیهرستانه و فاشیستانه‌ی به‌عسی تاوانکار دابنرایه. له ههمان کاتدا نه‌وه‌ی سهرنجی زۆربه‌ی نه‌ندام و لایه‌نگره‌کانی حیزب و کهسانی پۆشنبیر و پیشکه‌وتووخوازی پادمکیشا نه‌وه بوو، که پرۆگرام و بپه‌وه‌ی ناوخوا‌ی به‌ره‌که له به‌رژه‌وه‌ندی رۆژمی به‌عسییه‌کاندا بوو، له چوارچێوه‌یه‌کدا داپۆژرابوو که ده‌سه‌لات و رۆلی سهرمکی له چنگی نه‌وان دهرنه‌چیت، وه‌که:

۱- بق هیج هیز و لایه‌نیک نه‌بوو، کاری سیاسی و فیکری و راگه‌یان‌دان له‌نیو سوپای عیراقددا بکات، ته‌نیا پارتی به‌عس نه‌بیت.

۲- گشت رێکخراوه‌کانی دیموکراسی و کۆمه‌لایه‌تی، وه‌که رێکخراوه‌کانی قوتابیان، لاوان، ئافرهمان، نه‌قابه‌ی کریکاران و په‌کیتیی کۆمه‌له‌کانی جوتیاران و... هتد له سهرتا‌پای عیراقددا پتویست بوو ههر بق تا‌قم و ده‌سته و گرووپ و توێژنیک یه‌که رێکخراوه‌بیت. پابه‌رایه‌تی سهره‌کییش له‌ژێر نامۆزگاری به‌عسییه‌کان دهرنه‌چیت و نه‌وان پارتی رێبه‌ر بن.

ئه‌و کاته‌ی خاله‌کانی به‌ره‌که له کۆمیته‌ی مه‌رکه‌زی حیزبدا دهرس ده‌کران و لێدوانیان له‌سه‌ر ده‌کرا، به‌نده نه‌گه‌یشتبوومه کۆمیته‌ی مه‌رکه‌زی بۆیه زانیارییه‌کی نه‌وتۆم له‌سه‌ر نه‌وه نییه که چۆن کۆمیته‌ی مه‌رکه‌زی دهرسی ده‌کرد و بریاری له‌سه‌ر وه‌رده‌گرتن! نه‌وه‌ی له یادمدا مابیت ته‌نانه‌ت نه‌که لیژنه‌ی هه‌ریم و نه له مه‌کتبه‌ی هه‌ریمیش رۆژی له پۆژان خاله‌کان دهرس نه‌کران و ده‌نگ و پای نه‌ندامانیشی له‌سه‌ر وه‌رنه‌گیرا.

به هاش و هۆش و به‌ربلۆی زۆر و زه‌به‌ندی داموده‌سه‌نگا‌کانی

پرۆیا کهنده و راگه یاندنی په کیتی سۆڤیهت و بهر هی ولاتانی
سۆسیالیستی له رۆژه لاتی نه وروپا و، راگه یاندنی به عسییه کان، بیر و
بۆچوونی و هه خزنرا بووه ناو بیر و میتشکی ئیمه ی کادیری حیزبه وه که
ئاسۆ و داهاتووی عیراق بهر هی پیشکه وتن و بهخته وهری ده روات و
یه کجار رۆشن و گه شه دار ده بیت! تاکه تاکه، له نیوماندا، هاو پێ هه بوون
له گه ل را و بۆچوونه کانی سه رکردایه تی حیزیدا نه بوون. بر وایان به به عس
و ههنگاو مکانی نه ده کرد. ره مخنه یان له سه ره له لوتستی سه رکردایه تی
حیزب ده رده بیری که که وتبووه نیو لادانی راستر هوی (الانحراف
الیمینی). کرده وه چه پهل و نار ه واکانی به عسییه کان و ریباز و
نایدیۆلۆژی ته شو فینیس و بۆگه ن و کۆنه په رستانه که یان ده ریخست و
سه لماندی که را و بۆچوونی به شه که مه که ی نیو ریکخرا و مکانی حیزب
راست ده رچوو.

له نیو کۆمیتتهی مهرکهزی حیزبی شیوعی عیراقددا

له کۆتایی ۱۹۷۲دا به ئەندامی مهکتەبی لیژنەیی هەریمی حیزب هەلبژێردرام، زۆری نهخایاندا دواى چەند مانگیك ئاگا داركرام كه لیژنەیی مهرکهزی بریارى وەرگرتوووه بەنده و چەند هاوڕێیهکی تر بۆ کۆمیتتهی مهرکهزی حیزب پالێوراوین. ناوهراستی ۱۹۷۳ داواکرام بگهه بهغدا و بۆ یهکهم جار بهشدارییم له کۆبوونهوهی کۆمیتتهکهدا کرد. نایشارمهوه و دهلیم: ئەو پۆژه پۆژتیک بوو له هه ره پۆژه خوۆش و بهختهوه رهکانی سه رتاپای ژیانم، زنده به در گوسهاد و دلکراوه بووم و به گۆرانیکی چۆنیهتییی تهواوم له ژيانى تایبه تیمدا دادەنا. به هۆی ئەوهی له سه رتهای ژیانمه وه که و تبه و مه نیو کۆپی کاری سیاسی و پارتایه تی، دوو چاری بهندیخانه، ده ره ده ری، دوورخستنه وه، ئەشکه نه ج و ئازاری فره هاتبووم، ده رگا له پیتشمدا داخرا و نه متوانی پله ی خوێندن له زانکۆ ته واو بگه م. ماوه یه کیش که و تبه دوکانداری و نیو ئیشو کاری بازاره، و هک له پیتی ئه م کاروانه دا ئاماژه م بۆ کردوه، له کۆتایی ته مموزی ۱۹۵۸دا، به بریارى سه رکرده یه تی حیزب وازم له ئیشکردنی تایبه ت هێنا و، به یه کجاری بووم به کادیریکی موخته ریفی حیزب، له ئیشو کاری حیزبایه تیش که پیتشمه پله ی کۆمیتته ی مهرکهزی، ئەمه شم به گه وه ره ترین نیشانه و پیتشه وتن دادەنا له ژیانمدا.

له چەند کۆبوونهوهیهکی کۆمیتتهی مهرکهزی تهقه لام ده دا که شاره زایی

باش لەسەر شێوهی هەلسوکەوت و چۆنیەتی دەرکردنی راپۆرتەکان
پەیدا بکەم، و شارەزایی لە بەرپۆموچوونی گفتوگۆ و دەمەتەقەکاندا پەیدا
بکەم و تۆ بگەم کە پەيوەندی لەنێو خودی هاوڕێکانی کۆمیتەکەدا چۆنە و
لە ج قەوارەیه کەدايه!

پێموایە لەم بڕگەیهی کە دێتە پێش خۆنەر، پێویست بەو دەکات
بەچری ناماژە بۆ سیناریۆی شانۆگەری نێوان هێزە سیاسییە
سەرەکییەکانی ئەوکاتی عێراق بکەم. ئەوێ بەپراشکاوێ لە پوانگە
پەيوەندی نێوان هێزە سەرەکییە سیاسییەکاندا خۆی دەنواند ئەو بوو لە
لایەکی پارتی بەعسی فەرمانرەوا رێککەوتنی یانزە ئازاری ١٩٧٠ی
لەگەڵ پەدکا هەبوو، چوار وەزیری پارتی لە کابینەی وەزیراندا بەشداری
بوون، کاروباری کارگێڕی سێ پارێزگای هەریمی کوردستان، هەولێر،
سلیمانی و دهۆک، لە دەستی پارتیدا بوو. ماوهیان نەدەدا بە لایەنگرێکی
حشع کە کارێکی کەمێک سەرەکی لە دامودەستگاکانی نێو دەولەتی لە
هەرێمەکەدا بکەوتتە دەست. بەزەقیش پۆژانە دەبینرا پەيوەندی نێوان
حکومەتی عێراق و سەرکردایەتی شۆڕشی ئەیلوول پۆژ لە دواي پۆژ
بەرەو تێکچوون و گەڕۆی دەپۆشت. سەرناپای ئەو هەول و تەقەلا
دەلسۆزانەي دەدان کە جارێکی تر شەپ و ناکوکی هەلنەگیرسێتتەو، بە
فێرۆ دەپۆشتن. بەعسییەکان بەگەرمی و بێشەرمانە دەیانویست چەند
ناوچەیکە بەتەواوی لە هەرێمەکە و کوردستان داڕین و بیکەن بە
عەرەبێشێن! بە هاندان و فرۆفێلی داگیرکەرەکانی کوردستان و لە
بەرژووەندی و لاتە زەهێزەکان، کار بە دەستانی بەغدا و سەرکردایەتی
شۆڕش و پدک نەگەیشتنە رێککەوتنێک بەرژووەندی گەلانی عێراقی تێدا
بپارێزێت.

هەر له یەکەم ڕۆژدا که سەرکردایەتی حیزبی شیوعی عێراق بەرەوی
 لەگەڵ پارتی بەعس مۆرکرد، سەرکردایەتی پارتی کهوتە گومان و
 بێبڕواییەوه له هەلوێستەکانی حیزب، له ناوچانەیی بەتەواوی لەژێر
 دەسه‌لاتی پدکدا بوون، ڕێکخراوەکانی حیزب و لایەنگرانی کهوتبوونە بەر
 فشاری سانسۆر و پالەپەستۆ و دانانی کۆسپ و تەگەرە له پیش
 هەڵسوکەوت و جموجووڵەکانیان. بەتایبەت دواي ئەوێ له سەرھتای
 ١٩٧٤دا حکومەتی بەعس چەند پارچە چەکتیکی سووکی لەژێر ناوی
 پاراستنی کادیر و بارەگاکانی حیزبدا و له مەترسی دامودەستگاکانی
 سافاکی ئێران و دەستگای پاراستنی پدکدا بە حیزبی شیوعی دا، که
 نەدەبوو سەرکردایەتی حیزب ئەو چەکانە وەرگیریت، له لایەرمەکانی
 میژووی خەبات و تیکۆشانی دوورودرێژی حیزبدا بە ڕەشتەری لایەره
 دەژمێریت و هەلەیهکی یەکجار مەژن بوون، ڕێکخراوەکانی پارتی
 دیموکراتی کوردستانی عێراق و سەرکردایەتی شۆرش قۆلی بەر بەرمەکانی
 و یاونانی ڕێکخراوەکانی حیزبی لیتەهەلمالی و، کهوتە هێرشبەردنی
 چەکداری بۆ سەر پیشمەرگەکانی، که بەتەواوی لەژێر فرمان و
 گوێرایەلی سەرکردایەتی شۆرشیی ئەیلوولدا بوون و یەکجار بەناپەوا
 ژمارەیهک له پیشمەرگە ئازا و چالاک و دلسۆزەکانی حیزبیاں شەھید
 کرد. کۆمەلێک کادیری ناسراویان له کوردەکانی هەرێم خستە
 زیندانەکانی گەڵاڵە و قەسرێوه. له لایەن بەکرێگیروەکانی پاراستنەوه
 دووچاری ئەمشکەنجەدان و ئازاری زۆر هاتن، تەنانەت چۆکیان بە
 هێندیکیشیان دادا و سووکایەتی زۆریشیان پیکردن. هەرچەندە ئێمە
 کۆمۆنیستەکانی عێراق و هەرێمی کوردستان، زانیاری و ناگاداری
 باشمان لەسەر ئەوه هەبوو که دامودەستگاکانی جاسووسی سافاکی

ئيران و لاتانی بیانی وەک تەونی جالجالۆکە لەنیو خودی شوێنیدا شوێنی خۆی کردبوو، نەخشە و پلانەکانیان، بەگەرموگۆری، بەبێ یەک و دوو جێبەجێ دەکران و نەدەکرا لە ئامۆژگارییەکانیان دەربچن، مەترسی ئەو شەمان هەبوو کە هەر شوێنێک بکەوتە سەر ئەو جۆرە رێبازە چەوتە، قەت بە ئامانجەکانی ناگات.

بە برۆی تەواوە، لە یاددا ماوه، بۆ مێژوو دەلێم و جەختی لەسەر دەکەمەوه کە نە لە کۆمیتەئێ مەرکەزێ، نە لە هەرێمی کوردستاندا هیچ بێر و بۆجۆون و نەخشەپەک بۆ شەڕکردن لەگەڵ پارتی و نژایەتیکردنی لە کایەدا نەبوو، گەر چەکدار و پێشمەرگە و رێکخراوەکانی پدک یەخەگیریمان نەبووانە و نەکەوتنایەتە راوانان و شەرفروشتن و کۆشتن و پرمان. هەمیشە ناوات و مەبەستی حیزبی شیوعی و رێکخراوەکانی بریتی بوون لە دۆستایەتی و هاوکاری و هاریکاریکردنی پدک و بزافی ئازادپێشوازی نەتەوێ کورد و ویستوێتی رۆلی تایبەت لە گۆرەپانی خەباتە رەواکەئێ نەتەوێ کورددا هەبێت، کەچی بە داخ و مخابنەوه گەلێ هەلۆست و بریاری ئەوان هەبوو، کە بە داوا و نەخشەئێ هێزەکانی بێگانە رەفتاریان دەکرد و فریشتی بەسەر کوردایەتی و بەرژەومندیی نزیك و دوروی نەتەوێکەمانەوه نەبوو! بەئاشکرایش دەزانرا کە تا چەند رۆژێک پێش هەلگیرسانەوهئێ شەڕ لەنیوان رۆژی بەعس و پارتیدا، سەرکردایەتی حیزبی شیوعی دڵسۆزانە لە تەقەلای یەكجاریدا بوو، زۆر لەگەڵ خوالێخۆشبوو مەلا مستەفای بارزانی و مەکتەبێ سیاسی پارتیدا هەوایدا و، بەگەر مێیش، لە هاتوچۆکردندا بوو بۆ ئەوهئێ شەڕەکە هەلنەگیرستەوه و بە گفتوگۆئێ ئاشتیانە چارهئێ کێشەئێ ئەو خالانە بکێت، کە رێککەوتنیان لەسەر نەکرابوو، بەلام بەداخەوه ئەو

کارستانه‌ی هه‌موو دلسۆزێکی کورد و کوردستان و دیموکراسی و ناشتی مه‌ترسی زێده‌به‌دیریان لێ ده‌کرد، پوویدا!

له‌ سه‌ره‌تای به‌هاری ١٩٧٤دا، ئاگری شه‌ر و وێرانکردن جاریکی تر هه‌لگیرسایه‌وه، باریکی له‌بار بۆ که‌سانی راپا، کاسه‌لیس و هه‌له‌پاس رهمسا و، ئارامی و ئاسووده‌یی له‌ کایه‌دا نه‌ما، سه‌رتاپای شار و شارۆچکه‌ و لادیه‌کانی کوردستانی به‌ عیراقه‌وه لکینراو، که‌وتوه ژێر شالۆ و هێرشێ درندانه‌ی سوپای عیراق. رۆژی ٢٤ی نیسانی هه‌مان سال فرۆکه‌ جه‌نگیه‌کانی رژێم له‌ هێرشێکی کتوپردا بۆ سه‌ر شاری قه‌لادزه، ژماریه‌کی زۆریان له‌ که‌سانی سوپل، ژن و مندال، پیر و په‌که‌وته شه‌هید کرد. نه‌ ده‌نگێکی بیزاری، نه‌ نارهازییه‌کی به‌هێز نه‌ له‌ ناوه‌ی عیراق و نه‌ له‌ ده‌روه، له‌م جیهانه‌ پان به‌رینه‌دا، دژی ئه‌و تاوانه مه‌زنه‌ به‌رز نه‌کرایه‌وه. ته‌نانه‌ت ورته‌یه‌کی نارهازیی له‌ حیزبێ شیوعی ده‌رناوه‌و. به‌پارستی هه‌لوێستی سه‌رتاپای ریکخراومه‌کان، به‌تایبه‌ت هی هه‌رێمی کوردستانی حیزب، په‌کجار سه‌خت و دژوار و ناسروشتی بوو. هه‌زارویه‌ک بۆچوون و پا و لیکدانه‌وه له‌نیو هاورێتیاندا هه‌بوو. ته‌نگۆچه‌له‌مه‌یه‌کی فیکری قوول به‌دی ده‌کرا. ده‌نگی توپ، شالۆی هێرشێ فرۆکه‌ جه‌نگیه‌کان، په‌لاماردانی سوپای شوڤێنیسته‌ داگیرکه‌ره‌کانی عیراق، که‌وتبوونه‌وه‌په‌ری بۆ وێرانکردنیکی فراوان. سه‌رکردایه‌تی شوڤێشی نه‌یلوولیش به‌ته‌واوی خۆی خسته‌بووه‌ ژێر چاوه‌دێری ولاتانی بیانی و ژێر ده‌سه‌لاتی سوپای ئێران و ساڤاکه‌وه.

به‌ بریاری کۆمیته‌ی مه‌رکه‌زی حیزب، له‌ سه‌ره‌تای هاوینی هه‌مان سالدا، سالی ١٩٧٤، هاورێی سه‌لیم ئیسماعیل، محه‌مه‌د موباره‌ک و من، به‌ ناوی سه‌ردانی کارکردن و فیتربوون (زیاره‌ عمل‌ والمعرفه)، بۆ ماوه‌ی

بیستویهک رۆژ نێراییه ههنگاریا. رێککهوت وا بوو دوو شهو له بیروت بمێنینهوه. سهردانی هاوێتیانی مهکتهبی سیاسیی پارتی کۆمۆنیستی لوبنانمان کرد. لهگهڵ هاوێتی نهمر سکرێتری یهکهمی حیزب نیکۆلا شای و ئەندامی مهکتهبی سیاسی عیسمت جاویدی کوردی کهرکووک، که له ساڵی ۱۹۴۸دا کهوتبووه لوبنان، ناوی خۆی گۆزیبوو و به غهسان رفاعی ناسرابوو، بهگهرمی پێشوازی کران. ههروهها سهردانی مهکتهبی گۆفاری (الطریق)مان کرد. چاوم به شههید دکتۆر حوسێن مروه کهوتهوه. هاوێتی عیسمت جاوید، که ناسیاری کۆنم بوو، گهشتیکی زێدهبهدر خووشی بۆ ریکخستین. کادیریکی حیزبی خۆیان، پارێزهر عارف العارفی خسته تهکمان و ئیمهیی بهسهر شاخه جوان و پهنگینهکانی لوبناندا تا شاری تهرابلس گێرا. شهویک له میوانداری هاوێتیانی تهرابلس ماینهوه و، دواي دوو رۆژ یهکسهه له فرۆکهخانهی بیروتهوه بۆ بودابست، پایتهختی ههنگاریا، رۆیشتین. له لایهن چهند هاوێتییهکی سههرکردایهتی پارتی فهرمانهوای ئهوکاتی ههنگاریاوه پێشوازی کران، شوێنمان له میوانخانهی کۆمیتهی مهزکزی بۆ ناماده کرابوو. یهک دوو رۆژ پشوومان دا، کهوتینه گهژان و سهردانی ئهو شوێنانهی که نهخشهیان بۆ کێشا بووین، لهگهڵ چهند کۆمیتهی لیژنهکانی کۆلخۆز و سهفخۆز (۲۷) و ساندىکاکانی کرێکاران کۆبووینهوه.

(۲۷) کۆلخۆز: کۆمهلهی هاریکاری کشتوکال (الجمعیة التعاونیة الزراعیة الفلاحیة): ژماریهک جوتیار و وهزێر پێک دهگهێن لهسهه دهرمێنانی بهرهمی کشتوکالی و نازهلێ. ههموو شتیگ (زهوی، کهرستهی بهرهمههێنان، تۆو، نازهل) مولکی سهرتاپای نهندهکانی کۆمهلهکهیه و قازانج و زیانیش بۆ ههموویانه.

سهفخۆز: کۆمهلهی هاریکاری کشتوکالی میری (الجمعیة التعاونیة الزراعیة الحکومیة) ژماریهکی زۆر له جوتیار و وهزێر کۆ دهکرتهوه لهزێر چاوهنێری و نامۆزکاری دهلتهدا و هک موچهخۆر، به گۆرمی قازانج و زیانی کۆمهلهکه رهنهتاریان لهگهڵا دهکریت.

سەردانی دەریاچەیی (بەلاتۆن)مان کرد. یەكجار شوێنێکی نایاب و
 ڕێكخراو و سەرنجراگێش بوو. بە ڕێككەوت لە دەورووبەری دەریاچەكە
 چاومان بە هاوڕێ سابت ئەلحەبیب ئەلعانی و خێزانی كەوت، ئەوان پێش
 ئێمە گەیشتبووونە هەنگاریا بۆ چارەمەردنی پزیشکی و حەسانەو. دوو
 ئەندامی مەكتەبی سیاسی لەگەڵماندا كۆبوونەووە و بەدوورودرێژی باسی
 باری هەنگاریا و تاقیكردنه‌ووە و ئەزموونەكانی خۆیانیان بۆ كەردین.
 ئاماژەیان بۆ ئەو كۆسپ و تەگەرانی كرد كە كەوتبوو پێشیان. ئێمەش
 ئەوێ لە تواناماندا هەبوو دەریارەیی عێراق، پەيوەندی لەگەڵ پارتی
 بەعس، هەلگیرسانەوێ شەری نیوان حكومەتی عێراق و شەرقی
 ئەیلوول كوردستان، بۆمان باسكردن. هەستمان كرد زانیاری باشیان
 دەریارەیی عێراق هەبە.

میوان و تۆریست زوو هەستی دەکرد كە گەلی هەنگاریا سكرتێری
 یەكەمی پارتی كرتكارانی یەكگرتوو، سەرۆككۆمار یانوش كاداریان
 زێدەبەدەر خۆش دەوێست، بە چاوی ڕێزلێنان و پزێشكۆو سەیریان
 دەکرد. كادار ماوێ ئەدابوو كە وێنەیی لە شەقام و كۆڕمپانەكانی
 هەنگاریان هەلبواسریت، یا لە رادبۆ و تەلەفرێژندا بە شان و بالێدا
 هەلبگوتریت. بودابست لە شارە هەرە جوان و خۆشەكانی ئەوروپا
 دەژمێریت، راستیان كردوو كە بە ناوی پارێسی ناوهراستی ئەوروپاوە
 ناوی دەكردوو، پڕ لە شوێنی جوان و دیەنی سروشتی و میژوویی، وەك
 كۆشکی پەرلەمان، دوورگە جوانەكەیی ناو زێی دانوب كە كەوتووئە
 ناوهراستی پایتەختەو. هەر ماوێكەمان كۆتایی هات گەراپنەو بەغدا.
 راپۆرتێكمان لەسەر گەشتەكەمان پێشكەش بە مەكتەبی سیاسی كرد.
 دەگەرئێمەو سەر باسكردنی ژیان و كاروباری عێراق و هەرتیمی

کوردستان. له پرووی پراگه یانندن، پروپاگنده و پروکشنی دیارده کانه وه، په یوه مندی بهرهبی نیوان سهرکردایه تیی حیزبی شیوعی و پژمی به عسی فرمانروا خوی به هیز و پته و پژکویک دهنواند. له واقعیشدا وا نه بوو. هه لوئست و پژباز و نه خسه ی تایبه تیان به پیچه وانوه له بوارتکی تر دا پهفتاری دهکرد، چرکه یهک وازیان له دژایه تیکردنی حیزب و لاوازکردنی پژخراومکانی نه ده هینا، ماوه بیان نه ده دا له و قه وارهبه ده رچیت که له ستراتیژی هتی نه پینی خویاندا نه خسه بیان بق کیشا بوو.

ته نانه ت که یاسای نۆتۆنۆمییه کارتۆنییه که بیان و نه نجومه نی یاسادانیان بلآوکرده وه، سهرکردایه تی لیژنه ی بالآی بهرکه له سهر نه وه پژکه و تپوون که پژخراوی هه رژمی کوردستانی حشع، دوازه نوپنهری له نه نجومه نی یاسادانان و دوو نه ندامیشی له نه نجومه نی ته نفیزیدا هه بیت، کاتئ که بریاری کۆماری بلآوکرایه وه دوو نه ندامیان له بهشی حیزب قرتاند، ناوی ده که سیان بلآو کرده وه و یهک کاربه دهستی ئیدارییان به لایه نگرئکی حیزب نه دا.

وهک باسمرکدوه ناگری شه و ویرانکردنی رهن، باغ، دارستان و جهنگل، کینگه و شینگه، لادیه کانی کوردستان، کانی و کانیه کانیان به بۆمبای ناپالم و فسفۆر سوتاند و ویرانکرد. سهرکردایه تیی به عس که گه یشته سهر بروای ته واو که ناتوانئ به پژگای شه و کوشتن شوپشی کوردستان له ناو به ریت و سهر به نه ته وه ی کورد شوپ بکات، پروویکرده هیندئ له سهر کرده کانی ولاتانی عه رهب، بق نه وه ی بگه ونه ناو پژیکردنی نیوان میریی عیراق و شای ئیران. نه وه بوو له ۱۹۷۵/۵/۶ دا سهدام حوسپن و شای ئیران هه مه رما به میوانداری سهرۆک کۆماری پتیشووی الجزائر، هه واری بومدیه ن، پژکه و تننامه شوومه که بیان مؤرکرد. کۆماری

عیراق سەری بۆ گشت داواکانی ئیران دانەواند، زیاتری لەوی دەستکەوت که پەنجا سال بوو ئیران داوی دەکرد. ھەمەڕەزا شا ھەر که گەڕایەو تاران، یەکسەر ھەلۆتستی نوێی ئیرانی بەرانبەر بە شۆڕشی ئەیلوول ڕاگەیاندا، که لەگەڵ میریی عیراق بەتەواوی ڕێککەوتوو و، نیوی دووئای عەرەبی (شط العرب) و گەلی شۆینی تری بە درێژایی سنوور کەوتۆتەو دەست ئیران، چیتەر ماوە بە شۆڕشی ئەیلوول نادات کۆمەک و یارمەتی لە ئیرانەو پێ بگات و، سنوور بەتەواوی بە ڕوویاندا دادمخات. سەرکردایەتی شۆڕش و پارتی دووچاری سەرلێشیان و تەنگوچەلەمە ھاتن. لەئەنجامدا دووچاری گەورەترین ھەلەمی مەزنی میژووی بوون. تەوھی کوردی کوردستانی بە عیراقەو لکتیزاو، کەوتە پیستەین قەیرانەو. لە میژووی کۆن و تازەیدا کارسات و مالدێرانی و ھەای قەت بە خۆیەو نەبێنجوو. وەرە دابەزی، شین و شەپۆر، پرسە و ماتەمی لە سەرتایای کوردستانی گەرەدا بلۆ بوووە. ھەلاتن و دەر بەدەری، دەرکردن و ڕاگوتیزان، بەعەرەبکردنی خاکی کورد، بە بەعسکردنی سەرتایای نیشتمانەگەمانی گرتەو. دەر وازە بەتەواوی بۆ

هه‌یانبوو. تا که‌یشت به‌و نه‌نجامه‌ی که‌ ئه‌و هه‌ره‌سه‌ه‌یتانه‌ مه‌زنه‌ جهر‌گه‌ره‌ی که‌ به‌ خه‌یالی هه‌چ رۆله‌یه‌کی کورد‌دا نه‌ده‌هات شو‌رشه‌تیکی وا فر‌اوان و جه‌ماوه‌ری به‌و شه‌یوه‌ هاسان و سه‌وکه‌ چۆک داب‌دات و سه‌ره‌کرده‌کانی به‌نا به‌رنه‌ به‌ر ئه‌و دو‌ژمنه‌ دۆسته‌ی که‌ له‌ناکا‌و به‌رده‌ی له‌سه‌ر رو‌وان هه‌لمالی و نه‌ته‌وه‌ی کوردی کوردستانی به‌ عه‌یرا‌قه‌وه‌ لک‌ینه‌راوی گورگان‌خواره‌ کرد.

به‌ بۆ‌چوون و هه‌له‌سه‌نگاندن و لیک‌دان‌ه‌وه‌ی زۆرم، هه‌ر به‌لگه‌ و هه‌یه‌ک بۆ دا‌کو‌کی‌کردن له‌و به‌ریاره‌ لا‌واز و چه‌په‌ل و نا‌ره‌وا‌یه‌ به‌ه‌تیره‌ته‌وه‌، جۆی نا‌گرتت و له‌ به‌ریه‌سه‌یاره‌تی مه‌ژووی ئه‌و هه‌له‌وێسته‌ نا‌شه‌رشه‌گه‌یه‌ی سه‌ره‌کرده‌یه‌تی شه‌رشه‌ی نه‌یلوول له‌ سه‌ره‌مه‌نای مانگی ئایاری ۱۹۷۵دا به‌ تیک‌دان و له‌نا‌و‌بر‌دنی شه‌رشه‌که‌ وه‌ریگرت، که‌م نا‌کاته‌وه‌.

له‌گه‌ل ئه‌و هه‌موو ئالۆزی و تیکه‌ه‌لک‌یشان و تیک‌الان و به‌گه‌ره‌ و به‌رده‌یه‌دا و له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا که‌ رایه‌لی داموده‌ستگا جاسووسیه‌کانی ولاته‌ زله‌پز و دا‌گیر‌که‌ره‌کانی کوردستان هه‌موو به‌ش و که‌نا‌له‌کانی شه‌رشه‌ نه‌ته‌وه‌یه‌که‌ی گرتبو‌وه‌وه‌، نایه‌تت ئه‌و راستیه‌یه‌ له‌ به‌یر بکرتت که‌ شه‌رش و پابوونه‌ نه‌ته‌وا‌یه‌تیه‌کانمان، وه‌ک بزاه‌تیکی په‌یرو‌وز و په‌وای گه‌شتی نه‌یشتمانی و نه‌ته‌وه‌یه‌مان چا‌وی لێ‌بکرتت، تا ئه‌و کاته‌ی به‌ ئامانجه‌ سه‌ره‌مک‌یه‌کانی ده‌گات، که‌ ئه‌ویش مافی چاره‌یه‌خۆ‌نووسینی نه‌ته‌وه‌یه‌کی خا‌ک‌دا‌گیر‌ا‌وی پارچه‌پارچه‌کرا‌وی سه‌پۆ‌پنج‌مه‌یۆن که‌سه‌یه‌ و هه‌میشه‌ ئه‌رک و پێ‌ویسته‌ی ته‌وا‌وی به‌ پشه‌نگه‌یه‌ی و لایه‌نگرتن هه‌یه‌. ده‌یه‌تت به‌گه‌رمیشه‌ نه‌فره‌ت و نا‌ره‌زایی و په‌یزاری دژی شه‌ری نا‌وخۆی کورد کوردکوژی، که‌په‌وه‌ش‌بردن بۆ دا‌گیر‌که‌رانی کوردستان، عه‌قلیه‌تی پارتایه‌تی ته‌سک و خه‌په‌له‌کی، سازش‌کردن به‌ کوردایه‌تیه‌وه‌ ده‌ره‌به‌رین و

هۆکاره سه‌رمککيه‌کانيش ريسوا بکړين!

چەند رږژتک له‌دای راگياندنې هه‌ره‌س، مه‌کتبه‌ی هه‌رتمی کوردستانى
حیزب دهرسى باره تازمه‌کە و نه‌و شیمایانه‌ی کرد که چاوه‌نواړ ده‌کران،
راپوړتیکى دوو‌ودیرژمان له‌سه‌ر کاره‌ساته‌که ناماده‌کرد، به‌راشکاوی
نامازه‌ی بۆ نه‌وه کرابوو، که له‌سه‌ر ریک‌خراوه‌کانى هه‌رتمى کوردستان
پتو‌یسته‌هوشیار بن، خۆ بۆ نه‌و کاته ناماده‌بکەن که زۆر ناخایه‌نیت
رژیمى به‌عسى عیراق ده‌که‌وتته به‌ریه‌مکانیکردنى ته‌واوی نه‌ته‌وه‌ی کورد
و دانیش‌توانى کوردستان و نيمه! وینه‌ی راپوړته‌که‌مان بۆ مه‌کتبه‌ی
سیاسی حیزب نارده‌به‌غدا، هاوړپیانى مه‌کتبه‌ی سیاسى به‌په‌خنه‌ی
توند و نارم‌زایه‌وه به‌رسفى بۆچوون و هه‌لسه‌نگاندنى نيمه‌یان دایه‌وه.
هاوړپى خوالیخ‌وشبوو زمکى خه‌یرى ئەندامى مه‌کتبه‌ی سیاسى که‌یشته
هه‌ولیر و، له‌که‌لماندا کۆبووه‌وه، نارم‌زایى سه‌رکردایه‌تى حیزبى دژ به
ناوه‌رۆکى راپوړته‌که‌ده‌ربړى و گوټى: (وا دیاره‌ نيوه‌ نه‌و گۆرانکارپه
بنه‌په‌تییانه‌ی به‌سه‌ر بارى عیراق و ژيانى کۆمه‌لايه‌تیدا هاتوون، به‌باشى
تینه‌که‌یشتوون...) که‌وته‌ پیداه‌لگوټن به‌ کۆمه‌لێک کرده‌وه و هه‌نگاوه
پۆزمه‌تیه‌که‌کانى رژیمى به‌عس و ده‌ستگه‌وته‌کانیدا. یه‌کسه‌ر سه‌رکرتیرى
لیژنه‌ی هه‌رتمیان گۆپى، که نه‌وکات هاوړپى سلیمان یوسف (ابوعامل)
بوو، جه‌ختى له‌سه‌ر نه‌وه‌ش کرد که نابى هیچ نه‌پنى یا پارچه‌ چه‌کێک له
ناوچه‌کانى هه‌رتمى کوردستان، له دامو‌ده‌ستگا‌کانى به‌عسییه‌کان
بشاررته‌وه. له هه‌مان کاتدا ده‌بینرا که یه‌کسه‌ر به‌عسى فرمانه‌وه‌وا وه‌ک
گورگى هار و برسى که‌وتووه‌ته‌ گیانى نه‌ته‌وه‌ی کورد، ده‌ستى به‌ پاونان و
هیرش‌بەردن و ئازاسته‌کردنى تۆمه‌تى جۆراوجۆر و ئەمشکه‌نجه‌دان و
پیسواکردن کردووه و، به‌ته‌واوی په‌رده‌یان له‌سه‌ر ناوه‌رۆکى پیشه

سەرەکییەکانی خۆیان هەلمالیوه!

به بریاری کۆماری قەدەغەکرا که بق هیج لایەتیکی سیاسی نییه په پوهندی به کۆنه ئەندامەکانی پارتنی و پیتشمەرگەکانەوه بکات، تەنیا پارتنی به عس نەبیت. هەر کار و ئەرک و فرمانیک، که به هەر کوردیک دەدرت، له هەر شوێنیکدا بیت لەناو عیراق، به بی یەک و دوو پتیوسته جیبه جیبکردن بکات. بهو شیوهیه سەرتاپای ئەو داوا و پروه پیتشکه و توخوازه ی شانازیان پتیوه دەرکرد و وا خۆیان نیشان دەدا که ناشتیبه روهرن و مافی مرۆف و یه کسانن و فره لایەنی دەپارتیزن، گشتیان لە راستیدا له فرۆفیل و ته له که بازی و ساخته کاریدا خۆی دەبینیهوه.

باری فیکری و کارکردنی سیاسی له هەرتیمی کوردستاندا کهوته گۆرانکاری پر له کۆسپ و ته گهره. نیمی سەرکردایهتی ریکخراوهکانی هەرتیمی کوردستانی حیزب، ته قه لای بیتوجانمان دەدا له لایه که لنگه ری په پوهندییهکانی به رهیی نتوان حیزب و به عس و رژی که بیان بیارتیزن و له لایه کیش چاره بق ئەو دەستدریژی و کردهوه ناره وایانه بدۆزینهوه که به عس و ناژانسهکانی و دەموده ستگاکانی موخابهرات به رانبه ره نیمی پتی هه له دهستان. رهفتاریان به ته وای رهفتاری و لاتیککی زلهیزی داگیرکه ری کۆلونیالی سەرکه و تپوو بوو.

نوینه ری مه که تبهی هەرتیم له کۆمیته ی به ره ی ناوچه ی هەرتیمی کوردستان، که هورپ عادل سه لیم بوو، رۆژانه و ههفتانه چەندان پسوله ی دهستدریژی و نارهزایی دهخسته پیتش به عسییهکان و داوای چاره کردنی لیده کردن، به دهمو لوهوسی و به لینی درۆ وه لامیان ده دایه وه و، به پتیچه وانه وه کردهوه نارهوا و ناپه سه نده مگانیان تا ده مات زیاتر ته شه نای ده کرد. تا که یشته ئەو سنووره ی داوامان له هورپیان کرد له له ناو

ئەنجومەنى ياسا داناندا، پەخنە لە كەموكورتى و كردهووە نابەجێبەكانيان بگرن و بەزەقى باسيان لىوھ بگەن، ئەوھ بوو لەئەنجامدا بەعسىيەكان ناپەزاييان دەربەرى و خۆيان دووچارى سەخەلتى و گرزبويون كرد و، دوو ھاوپى ئەندامى ئەنجومەنەكە، حاجى مەلا سەعیدی پەواندورزى و نەجمەدين مامۆى حەرىرى دەركران. بەپراستى لە سەركردهكانى رژىمەكە تا بچوكترين ئەندام و لایەنگريان تەحەمولى پەخنەى دروستكەرانەى ئەندام و نوێنەرانى حیزبى شيوعيان نەدەگرت.

لە بەھارى ١٩٧٥دا بە بریاری مەكتەبى سیاسى بەندە و ھاوسەرم لەگەڵ ھاوپى ئەسەد خدر و ھاوسەرى بى ماوھى بیستویەك رۆژ بى پشوووان نێرراين بى ئەلمانىای دیموکراتى، میوانى كۆمیتەى مەركەزى پارتى سۆسیالیستی یەكگرتوو بووین، گەران و سەردانىكى خنجیلانەیان پیکردین، زۆر شوێن و ناوچەمان بینى. سەردانى یەكێك لەو فرنانەمان كرد، كە كاتى جەنگى جیهانى دووھم هیتلەریبەكان بە سەدان ھەزار كەسیان تێدا سووتاندبوو. شوێنەكە دل و دەروونى مرۆفى دەھەژاند و، مرۆف یەكسەر گرزى و ماتەمى دايدەگرت. نمونەيەك بوو كە ھەتاھەتایى تاوان و پوورەشى رژىمە دىكتاتۆرە شۆفێنیستیەكان نیشان دەدا، كە عەقلىبەتى خۆتێنخۆرى و درانداپەتیان لە ھەموو سنوورێكى مرۆفانە دەردمچیت.

بیش ئەوھى بگەریتنەوھ بەغدا بە چەند رۆژێك تووشى نەخۆشى و نازاریكى زۆر ھاتم، پزىشكە ئەلمانىبەكان كوێیان: (وا پێدەمچیت دووچارى نەخۆشى زراو ھاتیم، پێویستە بگەریتنەوھ بى عىراق و بە داوايەكى تر لە مەكتەبى سیاسىتانەوھ بگەریتنەوھ بەرلین و ئەوكات نەشتەرگەرىت بى دەكەین.) بە تەندروستیيەكى شەپرێتوھوھ گەراموھ و لات.

له ههولپر و بهغدا که و تمه ها و توچۆی بیمارستانه کان و ئه شیعیه وه رگرتن. چهند پزیشکیک گه یشتنه ئه و بپیاره ی که پتیویستم به نه شته رگه ری هه یه. له مانگی ئایاری ۱۹۷۶ دا نیرامه وه به رلین. نه شته رگه ری کرام، زراویان فریدام و، ماوه ی چلوپینچ پۆژ له ئه لمانیا مامه وه. ریککه وت وا بوو ئه و کاته ی له هه مان نه خۆشخانه ی به رلین نۆژداری ده کرام، سکریتیری پارته ی شیوعی ئه رده ن، هاو پتی نهمر فوناد نهمسار له نه خۆشخانه که دا که وتیوو، پۆژانه چهند سه عاتیکی لای داده نیشتم. خیزانه که ی له یلای بولغار ی به گه رمییه وه به دوروبه ریدا ده هات. هاو پتی فوناد یه کجار هیمن و قسه سه خۆش، زانا و هیژا بوو. به درژی باسی لاوتنی خۆی و به شداری کردنی له بزافی رزگاریخوازانه ی نیشتمانی فه له ستیندا دژی نیمپرالیزمی ئینگلیزی و سایه نزمی ده گتیرایه وه. که چۆن پش جهنگی جیهانی دوهم، ئینگلیز ژماره یه کی زۆری له نیشتمانپه روه رانی فه له ستین، که یه کتکیان ئه و بووه، دوروخستوه ته وه بق عیراق و له گه ل چهند هه فالتیکی خۆی ماومه یه که له شاری نامیدی ماونه ته وه و، یه کجار به ریزگرتن و چاکه باسی پیاوه تی و چاوتیری و هه لسوکه وت و هه لوتستی مرقفانه ی دانیشتووانی ناوچه ی بادینان، به تایبه ت نامیدی، ده گتیرایه وه. زانیاری باش و وردی له سه ر باری عیراق، حیزبی شیوعی و هیژه سیاسی و کۆمه لایه تیه کانی تر هه بوو. پزیشکه کانی ئه لمانیای دیموکرات و رۆژه لاتنی نه وروپا زیده به دهر خه ریکی چاککردنه وه ی بوون. به داخه وه نازارمه کانی که له سخته و پره یش بوون، دووچار ی نه خۆشی جه رگ هاتبوو، خۆراگریکی که موینه بوو، سه رتا پای ئه و ته قه لایانه ی له که لیدا دران به فیرق چوون. دوا ی دهرچوونم له نه خۆشخانه، بق زۆریه ی شار و ناوچه کانی ئه لمانیای دیموکراتیان بردم، شاره کانی لایبزیک، پوستوک،

دریزدن، پۆتسدام و شاخه‌کانی ساکسونیام بینی. سەردانی ئەر
ساختمانەم کرد که له ساڵی ۱۹۲۳دا نازییه‌کان له شاری لایپزیک،
قارممانی بولگاریا دیمیتروفیان تێدا دادگایی کردبوو. هەر له کاتێی که
من له نه‌خۆشخانه‌ی بەرلیندا بووم، بە نیمیچه ئاشکرا، له به‌غدا کۆنگره‌ی
سییه‌می حیزبی شیوعی بەسترا بوو. دوا‌ی ئه‌وه‌ی که گه‌ڕاموه عێراق،
ئاگادارکرام که به‌ ئه‌ندامی کۆمیته‌ی مه‌رکزی هه‌لبژێردراوم، هه‌روه‌ها
زانیم که هاورێ فوناد نەسار دونه‌یای به‌جێهێشت و کۆچی دوا‌ی کرد!

گه‌ڕاموه هه‌ولێر، که‌وتمه‌وه سه‌ر کار و نه‌رکی پێشوو که ماوه‌ی دوو
ساڵیک ده‌بوو، له‌ته‌ک ئه‌ندامه‌تیم له مه‌کتبه‌ی هه‌ریمی کوردستان،
به‌رپرسانی کۆمیته‌ی پسیۆزی ریکخراومه‌کانی هه‌ریمه‌که بووم (لتراک)،
هاوێتیان په‌خشان زه‌نگه‌نه، بڕایم سۆفی مه‌حموود و سه‌دیق ئاکره‌یی
ئه‌ندامی کۆمیته‌که بوون. زۆری نه‌خایاند، دوا‌ی ماوه‌یه‌ک، مه‌کتبه‌ی
هه‌ریمی حیزب بڕیاری وه‌رگرت له‌ته‌ک ئه‌ندامه‌تیم له مه‌کتبه‌دا،
سه‌رپه‌رشتی و به‌رپرسانی ریکخراومه‌کانی پارێزگای هه‌ولێر وه‌رگرم.
پۆزانه کاتم له باره‌گای لیژنه‌ی پارێزگاکه و باره‌گای هه‌ریم به‌سه‌ر ده‌برد.
سه‌رتاپای باری کوردستان به‌ زۆر به‌ عێراقه‌وه لکینراو، پوه و
لیوارێکی ترسناک ده‌بووه‌وه، ژبانی کۆمه‌لایه‌تی، کاروباری پامیاری و
کارگیری، په‌یده‌هه‌یه‌ی، به‌ره‌و سه‌ختی و گه‌ژبوون و ئالۆزی ده‌پوێشت،
کۆسپ و ته‌گه‌ره له پێش بچووکتێن بزاڤ و گورجوگۆلی و چالاکیه‌کانی
نێوخه‌لکی، دادنه‌را. گه‌ف و هه‌ریشه و چاوسوورکردنه‌وه و
فشاربۆهتێنان له زیاده‌بووندا بوون. به‌تایبه‌ت دوا‌ی ئه‌وه‌ی زانرا و ده‌نگ
بلا‌بووه‌وه که له ناوه‌راستی ۱۹۷۶دا، ژماره‌یه‌ک له پۆله‌ ئازا و به‌جهرگ و
تیکۆشه‌ره کۆلنه‌ده‌رمه‌کانی نه‌تومه‌که‌مان، پوویان کردووه‌ته‌وه شاخ و

دهستیان به خهباتی چه‌کداری کردووه‌ته‌وه، دامو‌دهستگا‌کانی نه‌من و نیست‌خبارات له سه‌گی هار خراپ‌تریان لیت‌هات. به چاوی گومان‌لی‌کردن، بیت‌بروایی و دوژ‌نامه‌ی‌تی‌یه‌وه سه‌یری هه‌موو کورد‌پ‌کیان ده‌کرد، گه‌ر به‌ته‌واوی گو‌ت‌رای‌ه‌لی خۆیان نه‌بو‌وا‌یه! نو‌که‌ر و سیخو‌ر و به‌که‌رت‌گیراو‌ه‌کانی خۆیان وه‌ک کلۆ زه‌رده به کورد‌ستان‌دا بلا‌و کورد‌بو‌وه‌وه، هیت‌رش‌بردن و په‌لامار‌دانی سه‌رباز‌پیش بۆ سه‌ر لاد‌یج و گه‌لی له ناوچه‌کانی کورد‌ستان ده‌ستی پ‌یکرد‌بو‌وه‌وه. راوانان، گرتن و ونکردن، کوشتن و نی‌عدام‌کردن، راگو‌ت‌زان و و‌یران‌کردن یوو له زیاد‌بوون بوون.

له شویای ۱۹۷۸‌دا کۆم‌په‌ته‌ی مه‌رکه‌زی حیزبی شیوعی عیراق کۆبو‌وه‌وه و را‌پۆرت‌تیکی سیاسی پ‌یکو‌پ‌یک نامانه کرابوو. به قو‌ولی ده‌رس کرا، مشتوم‌ری زۆری له‌سه‌ر کرا، به شی‌وه‌یه‌کی ژیرانه ره‌خنه و تی‌بینی دروست‌که‌ری دۆستانه‌ی تیدا به‌دی ده‌کرا له‌سه‌ر سیاسه‌تی چه‌وت و کرده‌وه خراب و پ‌مه‌ترسیه‌کانی رۆژمی به‌عسی فه‌رمان‌ره‌وا، که چۆن دوا‌پۆژی عیراق به‌ره‌و کاره‌سات و و‌یران‌کاری ده‌گه‌یه‌نیت. را‌پۆرت‌ه‌که به فراوانی له رۆژنامه‌ی (طریق الشعب) و (رێگای کورد‌ستان)‌دا بلا‌وکرایه‌وه. سه‌رکردایه‌تی به‌عس ناوهرۆکی را‌پۆرت‌ه‌که‌یان په‌سه‌ند نه‌کرد و که‌وته‌نه ده‌رب‌رینی ناره‌زایی و بی‌زاری و دژایه‌تی‌کردن. هیت‌رش‌پ‌کی زیده‌به‌ده‌ری ناره‌وا و پر درق و تۆمه‌تیان دژ به رێبازی سیاسی حیزبی شیوعی عیراق له رۆژنامه‌ی الراصد^(۲۸) بلا‌و ک‌رده‌وه. درق هه‌لبه‌سه‌راوه‌کانیان گه‌یشته‌بو‌وه نه‌وه‌ی که بلین: (سه‌رکردایه‌تی حیزبی

(۲۸) جریده الراصد: رۆژنامه‌یه‌کی کۆنه‌به‌رسی گومان‌لی‌کراو بوو، مسته‌فا نه‌له‌کیکی له به‌غدا ده‌ری ده‌کرد، ریبایی بۆ به‌عسیبه‌کان ده‌کرد و لایه‌نگر و دلسۆز بوو به‌وان.

شیوعی خهریکی نه وهیه له ژێر په‌رده‌ی به‌رده‌دا ده‌سه‌لات له ده‌ستی به‌س
ده‌ربه‌یتنی و بی‌نه‌سه‌ر کار...

وه‌ک نه‌ندامێکی کۆمیتته‌ی مه‌رکه‌زی نه‌وکات، به‌ پێویست و نه‌رکی خۆم
ده‌زانم نه‌و راستیه‌ی تۆمار بکه‌م و بلێم که نه‌وه‌ی له‌ الراصدا بلۆکرایه‌وه
فری به‌سه‌ر هیچ راستیه‌که‌وه نه‌بوو، سه‌ره‌تای دامالینی په‌رده‌ی به‌ره‌یی
و هاوکاریکردن و زه‌نگی هه‌لپاچین و سه‌رکردنی ده‌ست و توانای
پێکخراوه‌کانی حیزب و لاوازکردنی بوو! به‌پێچه‌وانه‌وه له‌نیو نه‌و
په‌ڕه‌گه‌رمه‌ی که کۆنگره‌ی سه‌یه‌م به‌یاری له‌سه‌ر وه‌رگرتبوو، به‌ته‌واوی
جه‌خت له‌سه‌ر نه‌وه کرابوه‌وه که چهنده په‌یوه‌ندی به‌ره‌یی و هاوکاری و
هاریکاری نی‌وان حشع و به‌س به‌هێزتر بیت، داها‌تووی عیراق خێراتر
به‌ره‌و پێشکه‌وتن و ژبانی به‌ختیاری ده‌روات، له‌ په‌کیک له‌ دروشمه‌کاندا
هاتبوو "ده‌ست له‌ناو ده‌ست به‌ هاوکاری و هاریکاری به‌عه‌سی فرمانه‌وا،
عیراق به‌ره‌و سه‌سیالیزمی و پێشکه‌وتخوازی به‌هێز!"

له‌پێناو پاراستنی به‌ره‌ شه‌قوشه‌رکه‌ و به‌هێزکردنی په‌یوه‌ندییه
دوو قۆلییه‌که‌دا، چهن‌دان گو‌تار له‌ لایه‌ن کادیره‌ سه‌ره‌کییه‌کانی حیزبی
شیوعیه‌یه‌وه بلۆ ده‌کرایه‌وه، زنده‌به‌ده‌ر پێداهه‌لگوتنی تیدا بوو، له‌سه‌ر
چه‌ند ده‌سته‌که‌ و تیکی پێشکه‌وتخوازانه‌ی کاتی! گه‌شتیان بێسه‌ود بوون،
به‌قه‌د با‌له‌ می‌شه‌تک له‌سه‌ر نه‌و رێباز و سیاسه‌ته‌ی به‌عه‌سییه‌کان
نه‌خشه‌یان بۆ کێشایوو، لایان نه‌دا، و، گو‌تشیان به‌ هیچ نه‌ده‌دا.

هه‌ر دوا‌ی بلۆکردنه‌وه‌کانی رۆژنامه‌ی الراصد، ته‌پوتۆز و
که‌رده‌لوولتکی شووم هه‌لگیرسا. له‌ ناوه‌راسته‌ی مانگی ئایاری هه‌مان
سالدا، به‌بێ شه‌رم و بێ گو‌تدان به‌ هیچ داوا و تکا و په‌یوه‌ندییه‌ک ٢٤
هاوڕێ و لایه‌نگه‌ری حیزبیه‌ی ئیعدام کرد، به‌ تۆمه‌تی درۆ و گوا‌یا له‌نیو

هیزه چه کداره کانی عیراق به نهیتی کاری پارتایه تیان بق حیزب کردوه!
به چه ندان شیوهی نارهوا و درق و بوختان که وتنه گیانی هاو پرتیان و
پتکخراوه کانیان و زیاتر شوولی په لاماردانیان هه لکتیشا!

له ناوه راستی مانگی حوزهیرانی هه مان سالدا مه کته بی سیاسی
ناگاداری کردم، که پتویسته بق دوو مانگ بق مؤسکز بجم، سه ره رشتنی
کۆمه لیک کادیر بکم، که له پشوری هاویندا له ئه نستیتوتی زانستی
کۆمه لایه تی (معهد العلوم الاجتماعیه) پرۆگرامیکی خوتندنی چروپریان
بق ناماده کرابوو، تا بخوتن. که یشتمه مؤسکز و بیست هاو پرتی که یشتنه
پهیمانگا که و به بایه خپتدانی پتکویتک پرۆگرامه که تهواو کرا.

ئهوکات هاو پرتی عهزیز محهمه له مؤسکز دهژیا. پۆژتیک داوای کرد
بجمه سهردانی له ئوتیلی کۆمیتهی مه رکهزی پارتی کۆمۆنیستی یه کیتی
سۆقیهت و، که یشتمه لای، ناگاداری کرد و کوتی: (ئه مرۆکه کۆبوونه وهم
ههیه له گه ل نوته رانی مه کته بی سیاسی پارتی پتسکه وتوخواز و
سۆسیالیستی مه غریب (حزب التقدم والاشتراکیه فی المغرب) (۲۹) کاتی
دیاریکراو هاو پرتیانی مه غریبی ئه ندامی مه کته بی سیاسی هاو پرتی عه بدولا
عه یاش و ئه ندامی کۆمیتهی مه رکهزی ئه محهمه ناماده بوون و، هاو پرتی
عهزیز و منیش له گه لیان کۆبوینه وه. دوا ی پتسوازیکردن، هاو پرتی عهزیز
کهوته په یفین، به دوووردیژی باسی باری سیاسی عیراق، کوردستان و
پۆژه لاتنی ناوه راستی کرد، که لئ له سهه تاوانه کانی پرتیمی به عسی

(۲۹) حزب التقدم والاشتراکیه: به کتیکه له پارتی کۆمۆنیسته کۆنهکان. له سهردمی
سه ره خۆسی مه راگیشه وه (المغرب) زۆریه ی کات به ناشکرا کاری سیاسی و پارتایه تی خۆی
نه نجامداوه. ماوه یه کی زۆره هاو پرتی عملی په عهنا سه رۆژی پارتی که به. نیتساکه چهند ناننیتیکی
له نپۆر په له مانی مه غریبیدا هه به.

عیراق و مستا، باری شله ژاو و تیکچووی ولاتی به فراوانی بق گیرانه وه، که چۆن به عسی فرمانبرهوا، ریکه و تننامه کمی به ره بیان خستۆته ژیر پۆستال و، به ته و اوی له ناوه رۆک کانی پاشگهن بوونه ته وه و، پۆژ له دوی پۆژ، ولات به ره و تیکدان و ویرانکردن دهبه ن و که و تونه ته لیواری هه لدریگی پر مه ترسی. پمخنی له هیندی هه لوئستی هاورینان پارتی مه غریبی گرت که په یومندی و دۆستایه تیان له گه ل پۆژی به غدا هه په و، ته ناته ت له پۆژنامه کانیاندا، مه به ست له پۆژنامه کانی پارتی پیتشکه و توخواز و سۆسیالته، به شانوبالیاندا هه لده دن و، تا سنووریگی باش بره وایان به پرویا گهنده و ناراستییه کانی پۆژی به عس و پاکیاننده کانیان هه په و... هتد. هاورپ عه بدولا عه یاش له به رسفدا باسی پتباری سیاسی پارتیه که خۆیانی کرد و، به لینی دا که پا و بچوونه کانی حشع بگه یه نیت به سه رکردایه تی پارتیه که بیان. له کۆتاییدا هه ردوولامان له سه ره ئوه ریکه و تین که په یوه ندی نیوان هه ردو پارت به به رده وامی به هیز بکرت و، به لینیان دا که به گه رمی لایه نگری هه لوئسته کانی حیزی شیوعی عیراقن و دهنگی بیزاری و نارمزایی دژی کرده وه چه په له کانی به عسی عیراق بلو دمه که وه و به پیتی توانایان دهستی یارمه تی بق حشع درتژ ده که ن. به و شیویه کۆتایی به کۆبوونه و مه که هات.

له نه نستیتۆته که دا، هاورپجانی گروپه که، چالاکانه ئه و پرۆگرامه ی بۆیان نامه د کرابوو، ته و اویان کرد. بق پشوودانی پانزه پۆژ نیردینه کۆماری ئه رمینیا. له شاره کانی یه ریفان، کیرۆفه کان، لینینه کان و ناوچه کانی تردا که راین و سه ردانمان کرد. شوینه جوان و میژووی و مۆزه کانی ئه رمینیا مان دیت، به دورودریژی باسی کارمه ساته که ی به هاری

۱۹۱۵ یان بۆکردین، که چۆن سیستەمی عوسمانلی سبیوقراتی، لە ژێر بەردەبی ئابینی ئیسلامدا، زیاتر لە یەک ملیۆن رۆلەکانی نەرمینیایان فرۆپر کردبوو. کارەساتەکه بە یەکیەک لە کارەساتە خۆتەناوییه گەورەکانی مێژووی سەدەبی بیستەم دەژمێرریت!

سەردانی کۆمیتەبی مەڕکەزی پارتی کۆمۆنیستی نەرمینیا، ئیستەگی بەریفان، رۆژنامەبی ریا تازەمان^(۴۰) کرد، کار بە دەستانی بەشی کوردی ئیستەگەکه یە کجار بە گەرمی پیشوازیمان لیکردین، پێزی زۆریان لێناین و، لە مالی بەرپۆبەری ئیستەگەکه میواندارییهکی کوردانەبی خۆشیان کردین، چێستی کوردی وەک دۆینەبی بە پوونگە و یاپراخی گەلامیۆیان نامادە کردبوو، بە راستی بە چێژ و بە لەزەت بوون.

لە سەرەتای مانگی ئەیلوولی ۱۹۷۸ دا پۆل پۆل گەراپنەو بە غدا، یە کسەر زانیمان که بارەکه و پەپوهندی نێوان بە عس و حشع زیاتر بەرەو گرزبوون و شیواوی پۆیشتوو! دامودەستگاکانی رۆژمەکه، لە پاونان و بەر بەرەکانی و دژایە تیکردنی ریکخراوەکانی حیزیدا باش قۆلیان لێهەلمالیوه! سەرگەرمانە که وتووینەتە پەلاماردانمان، شالووی هێرش و دەستدرێژیکردنیان لە خوارووی عیراقووه گەیشتووینەتە ناوچەکانی فوراتی ناوهراست و دەرویهری بە غدا. رۆژنامەبی طریق الشعب هەر دەردەکرا، بەلام ماوهی بلۆکردنەوهی نەدەرا، هەر شە و گەف و گوپ گەیشتبوو سەنووژیک، که زۆر بەبی خۆتەندەواران، کەسانی سیاسی و دیموکراسی و چەپ نەیاندهوترا بلۆکراوەکانی حیزب بە ئاشکرا هەلبگرن، یا لە شوینە

(۴۰) ریبیا تازە: رۆژنامەبی پارتی کۆمۆنیستی نەرمەنستان بوو که لە سببەکانی نەم چەرخواه بە زبانی کوردی لە (بەریفان) پایتەختی نەرمینیا تا تیکچوونی یەکتینی سۆقیەت، دەردمچوو.

گشتیه‌کاندا بیانخوئنه‌وه.

له سه‌رکردایه‌تی حیزیه‌وه، ئاموژگارییه‌کی راست و په‌وا له‌نیو
پێکخراومکاندا بلۆ نه‌کرایه‌وه، که به‌ چ شتیه‌یه‌که هه‌لوێست وه‌ریگیریت
و چۆن به‌رانبهر به‌ شالاره‌ فراوان و دوژمنکارییه‌کانی پزۆمه‌که هاوپی و
پێکخراومکان بوه‌ستن! که نه‌نجامی نه‌و باره‌ ناجۆر و تیکه‌هه‌لپه‌زان به‌ چ
لایه‌کدا ده‌که‌وت!

هه‌ر یه‌که‌م پزۆر گه‌یشتمه‌وه هه‌ولێتر، هاوپیانی مه‌کته‌بی هه‌رێم،
ئاگاداریان کردم که شه‌پۆلی گرتن و ده‌ستدرێژی گه‌یشتووه‌ته سه‌ر
پێکخراو و هاوپیانی پارێزگای که‌رکووک و ژماره‌یه‌کیان لێ به‌ندکراوه،
چۆکیش به‌ چه‌ند هاوپییه‌که دراوه و سه‌ریان پێ شۆڕکردوون! به‌ داخ و
که‌سه‌روه له‌نیو نه‌و تیکه‌هه‌لدان و ئاژاوه و بگه‌ره‌ویه‌رده‌یه‌دا، کتوپر، هاوپی
عادل سه‌لیم نه‌ندامی مه‌کته‌بی هه‌رێم و پالێتواری کۆمیته‌ی مه‌رکه‌زی
حیزب، دۆست و براده‌ری دێرینم، به‌ نه‌خۆشی دل‌کیانی له‌ ده‌ست دا و
ئیمه‌ی به‌جێهێشت. تاوانه‌کانی به‌عسی فرمانه‌وه‌ پزۆر دای پزۆر فراوانتر
ده‌بوو. به‌ناشکرا و بێشه‌رمانه‌ سیخوره‌کانیان پزۆر و شه‌وه‌که‌وتبوونه
کوئترۆل و چاوه‌دێریکردنی هه‌لسان و دانیشتمان و به‌دواکه‌وتنمان.

ئیمه‌ هه‌ر له‌ پرسه‌ و ماته‌مینیی هاوپی عادل سه‌لیمدا بووین، له
ناوه‌راستی سانگی تشرینی دووه‌می ۱۹۷۸دا داموده‌ستگای شه‌من و
مواخه‌به‌راتی عێراق له‌ به‌غدا، په‌لاماری ژماره‌یه‌که له‌ کادیری ناسراو و
چه‌ند هاوپی کۆنه‌نه‌فسه‌ریان داوو و ده‌ستگیریان کردبوون، به‌ته‌واوی
زه‌نگی هێرشبردن و شه‌پکردن و به‌ر به‌ره‌کانیکردن ته‌واویان راگه‌یاند. له
رووی راگه‌یاندن و په‌رواگه‌نده‌مکانیانه‌وه، له‌سه‌ر هه‌مان شتیه‌ی پێشوویان
به‌رده‌وام بوون. دوو هاوپی وه‌زیره‌که‌ی حیزب و نه‌ندامه‌کانی نه‌نجومه‌نی

یاسادانان و تهنفیزی لهسەر کارهکانی خۆیان مابوونهوه و دهستدریژیان لێ نهکراوو، زۆری نهخایاند نهوانیشیان دهریه پاند و کهوتنه پاونانیا. به بۆچوون و لیکدانهوهه بهسووده که خۆم پهکتیک بووم و، ماوهی چوارده سالتیک لهنتو کۆمیتهی مهکه زیدا کارم کردووه و، ناگاداری و شارهزاییم لهسەر چۆنیهتی کارکردن و ههلسوکه تهکان بووه و ناگاداریبووم که به شتیهیهک پهفتار کراوه، وهک تیبینی و پهختی دروستکه، چهند دتیریک تۆمار بکهه. ئاواته خوازم سوووبه خهش بن، هیندێ هاورپتی دتیرینیشم دلزور نهبن، چونکه وهک گوتراوه: خهق پهقه. پێش کۆبوونهوهکانی کۆمیته که به ماوهیهک هاورپیان مهکتبهی سیاسی ئهه راپۆرت و خالانهی پتویستیان به دهرسکردن بووایه، ئامادهیان دهکرد، بهسهر نهندام و پالتیوراوهکاندا دابهش دهکران، بهه مههستهی بهوردی ههه هاورپیهک بهخوتنیتتهوه و، ئاماده بیت بۆ دهههتهقه و وتوژکردن له کاتێ کۆبوونهوهکه دا، هاورپتی سکرتهیری پهکهه سهرپهرشتی دانیشتهکانی دهکرد و هاورپتیانی مهکتبهی سیاسیش یارمهتیاں دهدا.

ئوهی بهزهقی سهرنجی رادمهکشیا ئهوه بوو، که جارتیک له جاران نههینی له کۆبوونهوهکانی لیژنهی مهکه زیدا، جیاوازییهک له پا و بۆچوونی جیاوازی فیکری ئهوتو لهنتو ئهندامهکانی مهکتبهی سیاسیدا بهدی بکرت. به پهک بلۆک و تاقم ههه ههوتیاں بهرانبهه کۆمیتهی مهکه زی پهفتاریان دهکرد، ئهوهی مههستیان بووایه بهسهر کۆبوونهکه دا دهیانسه پاند، شتوازی کارکردنهکه بیروکراتیهتی تیدا بهدی دهکرا. وهک به فۆتۆکۆپی له شتیهی کارکردنی مهکتبهی سیاسی پارتی کۆمۆنیستی پهکتیبی سۆقیهت و ولاتانی رۆژهلاتی ئهوروپا وهرگیرابن، وا بوون. ئهه

پا و بچوون و رمخته و پیشنیارانہی نندامانی لیژنہی مہرکزی
پیشکەشیان دمکردن، نگەر بە دلی ھاوړتیان مەکتەبی سیاسی
نەبوونایە، بەپەلە و بی لەسەر ھاوستان کۆتاییان پێ دەهێنرا و دەخرانە
ژیر ئەو کاغەزانەیی لہبەر دەستیاندا بوون و، سەرکەوتنیان بە دەست
نەدەهێنا. لە ھەمان کاتیشدا ھاوړتیانی لیژنہی مہرکزی باش لایان
پوون بوو کە پەيوەندی تاییەت و تەبایی لەتیویاندا بەو شتوویە نەبوو وەگ
خۆیان نیشان دەدا.

قوئاغیکی دریزخایهن

به ته‌واوی په‌رده له‌سه‌ر پرووی هیرش و په‌لاماری دامو‌ده‌ستگا‌کانی
رژیمه‌ک‌ه‌ی به‌عسی عیراق هه‌لم‌آ‌را. هه‌رچه‌نده نه‌وکات په‌یومندی له
گۆرهمانی نیوده‌وه‌له‌تیدا، به‌تابه‌ت له‌گه‌ل به‌کیتی سۆقیه‌تی پیشوو و چه‌ند
ولاتیکی تری به‌ناو سۆسیالیست وه‌ک کویا، بولگاریا، یۆگۆسلۆفاکیا و
ئه‌لمانیای دیموکراسی به‌گه‌رمی و ناشکرا به‌ره‌و به‌هیزتر بوون و فراوانی
ده‌رۆیشت، له‌ پرووی راگه‌یانندن و پرویاگه‌نده‌وه، رژیمه‌که بایه‌خیکی زۆری
به‌ په‌یوه‌ندییه‌کانی د‌ه‌دا و سوودی زۆده‌به‌ده‌ری لی وهرده‌گرت. لاف و
گه‌زافی ئه‌وه‌یان لێده‌دا و شه‌ری ئایدیۆلۆژیان دژی پێک‌خراوه‌کانی حشع
پێده‌کرد، که په‌یوه‌ندی و دۆستایه‌تیان له‌گه‌ل به‌ره‌ی ولاتانی
سۆسیالیستی و جیهانی س‌تیهم هه‌میشه له‌ پته‌بوون و فراوانی‌دایه،
بلاویان ده‌کرده‌وه که حشع له‌ پرینسیپی سۆسیالیستی لایداوه،
په‌یوه‌ندیان به‌ ولاتانی سۆسیالیستی و پارته‌ کۆمۆنیست و کریکاری و
چه‌په‌کانه‌وه لاواز بووه! بۆیه به‌عس به‌ربه‌رمه‌کانیان ده‌کات و ده‌بی
بگه‌رینه‌وه ژیر خێوه‌تی ئه‌وان و، له‌ژیر ده‌سه‌لات و پکینی ئه‌وان ده‌رنه‌چن.
له‌ ماوه‌یه‌کی کورتدا سه‌رتاپای ناوچه‌کانی عیراق له‌ باکوور و باشوور
کرا به‌ دۆزمخیک شوینی ژیان و حه‌وانه‌وه شه‌ره‌مه‌ندانه بق تیکۆشه‌رانی
چه‌پ و لایه‌نگرانی حیزبی شیوعی عیراق نه‌ما، باره‌ شله‌ژاو و ناچۆره‌که
که‌یشته ئه‌ندازه‌یه‌ک، سه‌رکرده‌یه‌تی به‌ هه‌موو ئه‌ندام و لایه‌نگرانی
راگه‌یاندا، که چه‌نده زووتر بتوانن خۆ ده‌ریاز بکه‌ن له‌ شالووی به‌عسی
فرمانپه‌وا و، بگه‌ته شوینیک شه‌ره‌ف و ژیانی تیدا بپارێزیت! له

دەرفەتێکی نزیكدایا پەيوەندیان پێوه دەمکرتەوه!

بە هۆی بار و هۆکاری تایبەت بە هەرێمی کوردستانهوه، خۆدەریازکردن لەبارتر وه دەست دەهات. لە ماوه‌یه‌کی کورتدا ژماره‌یه‌ک له هاورێتیان و نیشتمانی‌په‌روهران گه‌یشته‌ ناوچه‌ شاخاوییه‌کانی کوردستان، به‌گه‌رموگویییه‌وه له لایه‌ن هێزی پێشمه‌رگه‌ی کوردستانه‌وه پێشوازی کران، به‌پێی توانایان ده‌ستی پارمه‌تیان بۆ برێژکردن، له‌ته‌ک هێزه‌کانی تری کوردستانه‌وه، ده‌ست به‌ خۆرێکخستن و خۆکۆکردنه‌وه کرایه‌وه. به‌پێی بریار و ئامۆژگارییه‌کانی سه‌رکرده‌یه‌تی حیزب، هیدی هیدی رێکخراوه‌که‌مان که‌وته‌ خه‌باتکردنی سه‌ختی پارتیزانی و کاری چالاکی سیاسی و پارتیه‌تی. چهنده‌ بگوترێ قوناغه‌ تازمه‌که‌مان سه‌خت و دژوار بوو. درێژه‌ی نۆدی کیشا، قوربانی تیدا درا، هه‌زاران پۆله‌ی ئازا و دلێر و چاونه‌ترس له‌ گه‌له‌کانی عیراق تیدا شه‌هیدکران. ئه‌و گوشت و بر و زیان و وێرانکارییه‌ی دووچاری ولات و نه‌ته‌وه‌که‌مان هاتووه، له‌و پۆژه‌وه‌ی که‌ پارتی به‌عس ده‌سه‌لاتی عیراقی که‌وتووه‌ته‌ ژێر چنگ، له‌ میژووی کۆن و تازهی ولاته‌که‌دا وێنه‌ی که‌مه‌. به‌تایبەت دوا‌ی نه‌وه‌ی سه‌دام حوسێن خۆی گه‌یانه‌ سه‌ر کورسی سه‌رۆککۆماری!

نه‌وه‌ی تا ئێستاکه‌ له‌ لایه‌ن ده‌یان زانا، نووسه‌ر، لیکۆله‌ره‌وه‌وه دەرباره‌ی کاره‌سات و وێرانکردنی سه‌رتاپای عیراقه‌وه‌ نووسراوه‌ و بلاوکراوه‌ته‌وه، وه‌ک کاره‌ساتی هه‌شت سه‌ل شه‌په‌ بیماناکه‌ی نێوان عیراق و ئێران، وێرانکردنی هه‌زاران لادێ و شار و شارۆچکه‌ی هەرێمی کوردستان، به‌کارهێنانی چه‌کی کیمیاوی له‌ هه‌له‌بجه‌ و چه‌ند ناوچه‌یه‌کی تر، قه‌روهرکردن و له‌ناویردنی نزیک دووسه‌ده‌ هه‌زار کوردی بیتاوان له‌ نه‌نفالی شووم و ناوژپاودا، شه‌ری دووهم دژی کویت، ئه‌بعدمکردن و

کوشتنی هه‌زاران له برا شیعه‌کان و لایه‌نگرانی ئۆپۆزیسیونه‌کانی عیراق و...هند، تا هه‌نکه‌ش له قه‌واره‌یه‌کی فراوان و ورددا مافی ته‌واو و گرنگی به‌و هه‌موو نسکۆ و ئاپۆزانه‌ی سیسته‌مه‌که به‌سه‌ر گه‌لانی عیراقتا سه‌پاندوووه‌تی، نه‌دراوه. له‌دوای له‌ناوێردن و پوو‌خاندنی رژی‌مه‌ دیکتاتۆرییه‌که، ئه‌وکات گه‌لی زیاتر دهرده‌که‌وی، که تاوانه‌کانیان تا چ سنوورێک رژیستوه!

له کۆتایی ۱۹۷۸دا به‌نده‌ش وەک هه‌زاران تیکۆشه‌رانی کوردستانی و عیراقی که‌وتمه‌وه ژبانی دهریه‌ده‌ری و پاکردن و، بۆ جاری دووم، زیاتر له‌حه‌وت ساڵ و نیو له شاخه‌کانی کوردستاندا ژبانی سه‌ختم ده‌ست پیکرده‌وه. رۆلێکی بچووکم له به‌رپه‌وه‌بردنی کار و ئه‌رکه سیاسییه‌کان و ریک‌خراومه‌یه‌کان و چالاکی پارتیزانی و خه‌باتی چه‌کداریدا بینی. له‌دوایه‌شدا سێ ساڵ له سوریا کارم له لیژنه‌ی په‌یوه‌ندییه‌کانی نیشتمانیدا ده‌کرد. په‌یوه‌ندیی فراوانم به زۆریه‌ی پارتی کوردستانیه‌کان و هیزه‌کانی ئۆپۆزیسیۆنی عیراق و که‌سانی سیاسییه‌وه په‌یدا کرد. پاشان که گه‌یشتمه سوید، که‌وتمه کارکردن به مه‌به‌ستی ئاماده‌کردنی کۆمه‌لیک له رووداوه گرنگ و بایه‌خداره سه‌ره‌کییه‌کان که له ماوه‌ی دوا‌نزه ساالی رابردوودا، له ۱/۱/۱۹۷۹ تا ۳۱/۱۲/۱۹۹۰، تو‌مارم کردبوون. توانیم له ماوه‌ی چوار ساڵ له سێ کتێبی که‌وره‌دا له‌ژێر ناوی (چه‌ند لاپه‌ره‌یه‌ک له میژووی خه‌باتی گه‌لی کورد) ب‌ل‌اویان بکه‌مه‌وه.

خۆشبه‌ختانه، رهنگدانه‌وه و دهنگدانه‌وه‌ی کاره‌که، سه‌رنجی خوێنه‌رانی کورد و زانا و تیکۆشه‌رانی راکیشاوه. هه‌لو‌تستی به‌شی هه‌ره زۆریان له‌سه‌ر ناوه‌رۆکی ب‌ل‌وکراوه‌که‌م پۆزه‌تیف بووه، ئه‌مه‌ش که‌ورمه‌ترین مایه و یادداشته بۆ من. له چه‌ند لاوه‌ش داوام لیکراوه که ته‌قه‌لا بده‌م کتێبه‌کان

بق سەر زوبانی عەرەبی و ئینگلیزی وەرگیرێن. بەداخووە، دەستکورتی کۆسپی سەرەکییە و کۆمیتە و کۆمەڵەی واش نییە بەم جۆرە کارە خێرخوازیی و بەسودانە بق کورد هەلبێستن!

هەرچەندە ئەوەی دەربارەیی ئەو دوانزە ساڵەیی دوايي بلاوم کردووەتەو، بەشیکی سەرەکییە لە بەشە هەرە گەرمەکانی رابردوو و ژیانی تاییبەتم، نامەوێ لەم کاروانە دوورورێژەدا، جارتیکی تر شتێکیان لەسەر بنووسمەو، بەلام بە بۆچوونی تاییبەتم ئەو دەهینتیت کە بە چڕی لە چەند رێستە و خال، کۆمەڵتیک لە پرووداوە گەرم و بایەخدارەکان، ئەوانەیی پەيوەندییان بە زۆریەیی ژیانی داهاتووی خەلکەو هەبە، لە یاد نەکرێن. وەک ئەزموون و تاقیکردنەویەکی تال و پۆزانی رەش لە مێشکدا بێننەو و ناماژەیان بق بکەمەو:

۱- لە سەرەتای ۱۹۷۹دا شۆڕشی گەلانی ئێران، بەسەر پۆتیمی پاشایەتی بنەمالەیی پەهلەویدا سەرکەوت و، لە شوێنیدا کۆماری ئیسلامی ئێران دامەزرێنرا. لە ماوەیەکی کورتدا، ناخوێندەکانی شیعی، بەتەواوی دەستیان بەسەر ولاتەکاندا گرت. بار و دۆخی ئێران لە هەموو پروویەکانەو بەرەو دواوە گەرتنرایەو. لەژێر پەردەیی نایینی ئیسلامدا، کەوتنە بزاف و جموجووێکی سەرگەرمانە و، هەر زوو پەلیان بق نێو ولاتانی تر درێژ کرد. زەمینەییکی پر مەترسی و ناریەوایان لە زۆریەیی ئەو ولاتانەیی نایینی ئیسلامی تیدا هەبە پەیدا کردووە.

۲- هەر کە پۆتیمی بەعسی فرمانرەوای عێراق بەتەواوی پەردەیی لەسەر پروو رەش و نەگەرسەکەیی خۆی لایرد، وەک دەرئەندەترین جانەوەر و دیکتاتۆریتەری پۆتیم، کەوتە گیانی گەلانی عێراق و هیزە سیاسی و نایینیەکان. حیزبی شیوعی لە سەرەتای ۱۹۷۹دا کەوتە تەک هیزەکانی

نۆپۆزسییۆنی کوردستانی و عیراق، که دەمێک بوو که وتبونه
خەباتکردنی سەختی جۆراوجۆر!

۳- لەگەڵ سەرکەوتنی شۆڕشی گەلەکانی ئێران، حیزبی دیموکراتی
کوردستانی ئێران، بەخێراییی گەشەیی کردووه، زۆربەیی هەرە زۆری
خەڵکی کوردستانی پۆژەهلات له دەوری کۆیوموه. سەرکردایەتی حیزبی
دیموکرات بەپێکۆپیتکی کەوتە داواکردنی مافە پەواکانی نەتەوهکەمان،
تەقەلای زۆری دا که بە ڕێگای گفتوگۆ و ناستیانە لەگەڵ فرمانرەوا
تازەکانی تاراندا ڕێک بکەون، مێشکوشکی و عەقڵیەتی شۆفینستانەیی
ناخونده کۆنەپەرستەکان، سەرئاپای دەرگا و شپۆهی ناستیانەیان بۆ
چارەکردنی کێشە پەواکەیی کورد، لەسەر کورد داخست. کەوتنە هێرش و
پەلاماردانی سووایی بۆ سەر ناوچهکانی کوردستان، دەستیان کرد بە
تێرۆر و کوشت و بر و وێرانکردنی کوردستان و، تا ئەمڕۆکەش ناشی
هارین و کارەساتەکانیان دژی گەلانی ئێران بەگشتی و کوردستان
بەتایبەت هەر لە گەردایە.

۴- دواى سەرکەوتنی شۆڕشەکەیی ئێران، زۆری نەخایاند، رۆژمی
بەعسی عیراق کەوتە دژایەتیکردنی، تا گەیشتە ئەوێ له ۱۹۸۰/۹/۲۲ دا
کتۆبێ سووایی عیراق بە چەندان چەکی جۆراوجۆر هێرشیکیی بەرفراوانی
برده سەر خاکی ئێران و ناوچهیەکی زۆری داگیر کرد. جەنگیکیی یەكجار
دژوار و قورس و تێکدەر، ماوهی هەشت ساڵ له نیوان هەردوو ولادت
درێژیی کێششا، زیاتر له یەك ملیۆن کەس کەل و کورمه کران، زینانی
دارایی و ئاچۆری له سەدان ملیار دۆلار تێپەری کرد. بە چەند زۆیان
هەزاران لاپەرە لەسەر ئەو جەنگە شووم و نارەواپە نووسراوه. له پۆزی
۱۹۸۸/۸/۲ دا شەپهکه راگیرا. هەردوو رۆژمه تاوانبارەکه، لەسەر کار و

فرمانبره‌وایی خۆیان ماونه‌ته‌وه. سهرتا‌پای هیزه‌کانی ئۆپۆزیسیۆنی عیراқи ئاواتی ئه‌وه‌یان هه‌بوو که له ئه‌نجامی ئه‌و تاوانه‌ زل و دپندانانه‌ی رژیمی به‌عس پیتی هه‌لساوه، بپروخیتریت و بکه‌ونه‌ به‌ر سزادانی جه‌ماوهر...

۵- له سهره‌تای ۱۹۸۰دا هیزه سهره‌کییه‌کانی ئۆپۆزیسیۆنی عیراқи که‌وتنه‌ جموجوول و ته‌قه‌لادان بپرێکخستنی ریزه‌کانیان و پته‌وکردنی په‌یوه‌ندی نیوانیان، به‌مه‌به‌ستی بنیاتنانی به‌رهبه‌کی نیشتمانی به‌که‌گرتوو، بپه‌وه‌ی رۆلی سهره‌کی له‌ پروخاندنی رژیمی به‌عسی فرمانبره‌وادا ببینیت و حکومه‌تیکی ئیتلافی دیموکراتی دابه‌زیتیت. له ۱۹۸۰/۱۱/۱۲ به‌ره‌ی نیشتمانی دیموکراتی نه‌ته‌وايه‌تی (جو‌قد) له هه‌شت پارت و هیزێ سیاسی پێکهات و راگه‌یه‌نرا، دوا‌ی ئه‌وه‌ش رۆژی ۱۹۸۰/۱۱/۲۷ به‌ره‌ی نیشتمانی دیموکراتی (جو‌د) پێکهات. نامانجی سهره‌کی له‌ سازکردنی جو‌د ئه‌وه‌ بوو که پارتی دیموکراتی کوردستانی عیراқи بتوانی هاوکاری له‌گه‌ڵ سهرتا‌پای هیزه‌کانی ئۆپۆزیسیۆنی عیراқи و کوردستانیدا بکات، چونکه ئه‌وکات په‌یوه‌ندی پارتی له‌گه‌ڵ به‌کیتی نیشتمانی و چه‌ند پارت و هیزێ تری عیراқи به‌که‌جار تیکچوو و ناجۆر بوو، هه‌ردوو تاقیکردنه‌وه‌که سهرکه‌وتنیان به‌ ده‌ست نه‌هێنا. له به‌رگی دووهمی (چه‌ند لاپه‌ره‌یه‌ک له‌ میژووی خه‌باتی گه‌لی کورد) دا لاپه‌رمانی ۲۲۱ و ۲۲۲ به‌درژی له‌سه‌ر سازکردنی هه‌ردوو به‌ره‌که نووسراوه.

۶- له رۆژی ۱/۵/۱۹۸۳دا به‌کیتی نیشتمانی کوردستان به‌ تاوانیکی که‌وره هه‌لسا، هێرشیکی خۆیتاوی فراوانی هێنايه سه‌ر باره‌گاکانی سه‌رکردایه‌تی حیزبی شیوعی عیراқи و پارتی سۆسیالیستی کوردستان (حسک) له پشت ناشان. شارراوه نییه که هه‌ردوو پارته‌که دووچاری

شکستی و پاکردن بۆ دیوی ئیتران هاتن، زیان و زهره‌ری زۆریان به ئەستۆ کهوت، شه‌هیدی زۆریان دا، ئاکامیکی یه‌کجار خراب و نیکه‌تیفی به‌ جوولانه‌وه‌ی پزگاریخوازی نه‌ته‌وه‌یی کورد و هه‌یزه‌کانی ئۆپۆزیسیۆنی عیراق که‌یاند. له‌ ڕووی میژووی و ناو و ناتۆره‌وه‌ وه‌ک چه‌ند لاپه‌ره‌یه‌کی ڕه‌شی پڕ لۆمه‌ و ڕه‌خنه‌ و تاوانکردن له‌سه‌ر یه‌کتیتی نیشتمانی کوردستان تۆمارکراوه‌ و هه‌ر ده‌شمینیت. له‌ به‌رگی سێپه‌می (چه‌ند لاپه‌ره‌یه‌ک له‌ میژووی خه‌باتی گه‌لی کورد)دا له‌ لاپه‌ره‌کانی ۱۸۶ تا ۲۶۹، به‌دووردرژی و به‌ به‌لگه‌نامه‌وه‌ له‌سه‌ر کاره‌ساته‌که‌م تووسیوه‌، له‌ژیڕ ناوی کاره‌ساتی پشت ناشان!

هه‌روه‌ها له‌ ڕۆژی ۱۹۸۳/۲/۶ له‌ پایته‌ختی کۆماری لیبیا ته‌رابلس، نوێنه‌رانی ۱۷ پارت و گرووی کوردستانی و عیراقی له‌سه‌ر بنیاتانی به‌ره‌یه‌کی به‌رفراوان ڕێککه‌وتن، به‌داخه‌وه‌ سه‌رجه‌می ته‌قه‌لاکان به‌ فیرۆ ڕۆیشتن.

ئه‌مه‌ بیست و نۆ سا‌له‌ به‌عسی کاربه‌ده‌ستی عیراق، سه‌رشیتانه‌ له‌سه‌ر ڕێبازه‌ فاشیستییه‌که‌ی به‌رده‌وامه‌. خراپه‌کاری، وێرانکردن، قه‌وپکردن و ڕاگۆیزان و ناوهره‌کردن و... هه‌ند پیاده‌ ده‌کات. مرقف ده‌توانی بلیت که‌ له‌ناو هه‌یج فه‌ره‌هه‌نگێدا ناو و کرده‌وه‌یه‌کی درندانه‌ نه‌ماوه‌ ڕۆمه‌که‌ پیتی هه‌لنه‌سابیت، سه‌رۆککۆمار سه‌دام حوسین و ده‌ستوپیوه‌نده‌که‌ی له‌ ڕیزی یه‌که‌می تاوانبارانی جه‌نگ ده‌ژمێرین، نزیک یا دوور ڕۆژه‌ دیت بکه‌ونه‌ به‌ر دادگای دادپه‌روه‌ری نیۆده‌وله‌تی و سه‌زای خۆیان وه‌ریگرن!

۸- پێش نه‌وه‌ی قۆناغی کاروانه‌که‌م بگاته‌ سوید، ماوه‌ی سێ سالی ڕه‌به‌ق به‌ خه‌یزانه‌وه‌ له‌ دیمه‌شق ده‌ژیاين، وه‌ک له‌ چه‌ند شوێندا باس کردووه‌ له‌ کۆمیته‌ی په‌یوه‌ندییه‌کانی نیشتمانی حیزبی شیوعی عیراقتا

کارم دهمکرد، نهرکم نهوه بوو که په یوه نډیم بهو هیژ و پارتو
کوردهستانیان نهوه بیت، که نهوکات بنکه سه ره کییه کان و هاتوچوکردنیان
له سوریا بوو. له ماومه کی که مدا شاره زایه کی مامناوه نډیم له سه
زږ به بیان په یدا کرد. هر له هه مان کاتدا، په یوه نډی نیوان هیژو
کوردهستانیه کانی باشور، کوردهستانی به عیراقه وه لکینراو، به ره
ناشتبو نهوه و ریکه خستنی هیژو کانیان ده ریشته، تا که پشته نهوه له
پوژی ۱۹۸۸/۶/۶ دا به ره ی کوردهستانی له نیوان شه ش پارتدا بیاتنرا و
راکه به نرا. ریکه و تنه که ناکامی کی دلخوشکری باشی هینا به کایه وه،
هیا و و ره ی جه ماومری کوردهستانی به رز کرده وه. هر چه نده به داخه وه له
سه ره تادا را که یانندی به ره که له لایه ن ژماره یه کی زږد له هاورپینانی
حیزبی شیوعی و هیندی هیژ له نوپو زسیقونی عیراقی به چاوی
گومان لیکردن و بوچوونی نابه چیوه سه ر دهمرا و لیکیان ده دایه وه!

۹- له کۆتایی هه شتا کانی هه م چه رخه دا رووداو تک، وه ک بو مبه یه کی
نه تومی به هیژ، له نا کاو سه رتا پای دنیای هه ژاند، له لایه ک په یوه نډی به
ناخی ژبان و میژووی هه فتاوی پنج سالی ته فه لا و تیکوشینه کانی به کیتی
سوقیه ت و داها تووی سیسته می سو سیالیسته وه هه بوو، له لایه کی تروه
په یوه نډی نیوان ده ولتان و کیشه ی چینایه تی و بزای نیو نازادی نیشتمانی
و دیموکراسیه ت و مافی مرقه وه له جیهاندا. روودا وه کهش را که یانندی
دروشمی نا شکر اکردن و بنیاتانه وه (پروکسترویکا و کلاسنوست) له
به کیتی سوقیه ت بوو. له سه ره تادا روودا وه که ناکامی کی کاریگری
چینه تی کرده سه ر تپروانین و بوچوونی ملیونان که سی سیاسی و زانا و
توژمه روان. نایشارمه وه به نده ش وه که کومونیستیک که به درژیای ته منم
له که ل حیزبی شیوعی عیراقدا بووم، نه ملا و نه ولشم نه کردوه، بیروپروا

و بۆچۈنە كانم بەتە واوی كهوتە بزاف. بېيارمكاني كۆنگرهه بېستوچه وتەم و مەكتەبى سىياسىي پارتى كۆمۇنىستى يەككىتى سۆڧىەتم بە سۆرشتىكى تازه و مرگرت و، كهوتە خوئندنه وهى كىتبه كهى گەرباچۆف و راپۆرتەكانى كۆنگرهكه. زوو دوو مەترسى مەزن لام كۆبۈونە وه. بەراشكاوى له بارمگاكهى مەكتەبى سىياسى حيزب له ديمەشق لای هاوپتيان مەترسىيەكان و راي خۆم راده گەياندا، دمه ته قەشم له سەر دهمكردن، مەترسىيەكانيش ئەمانە بوون، يەكەم: ئەو دەروازەى كه يەكسەر بە ناوى كه پيرايئف، كۆمەلەى هاوكارىي دارايى، كرايه وه و خرايه سەرپشت و ماوه درا بە هر كەس پارە و بەرژوهندهى تايبەت كۆ بكاتە وه، جا بە هر شتويهه ك بيت! ئەمە دەيتتە سەرمتا بۆ تىكدان و له ناو بېردنى يەككىتىي سۆڧىەت، كارى خراب و پيس و نارەوا له كۆمەلگاكه دا زياتر تەمشەنه دەكات، لەژىر پەردەى ياسادا ماوه بە دز و گومانلىكراوان دەدرت، مەبەستە گلۆهكانيان وه دەست بەيتن. دووهم: بە ناوى ئاشكرا كردن (گلاسئۆست) دەرگا و زەمىنە بۆ كەسانى راپا و لاواز و بىجىروا، گومانلىكراو و وابەستە بە بىگانه و ولاتانى سەرمايه دارى و، پاشماوهى كۆنە پەرسەت و كاسەلئيسان و... هتدا زۆر بە فراوانى بۆيان خرايه سەرپشت، تا ئەوهى له ناو دل و دەروونە بۆكەنه كانياندا شارابووه وه هەلپىژن و بە هەزاران كوتە و بلۆكراوه و راكه ياندى ناراست و پىر له برۆ و هەلبەست دژى مېژووى حەفتاويئىنج سال له خەباتى سەخت و جۆراوجۆر و پىر قوربانيدانى نەتە و مەكاني يەككىتبه كه بلۆ بكنە وه. ئەو هەلە زل و لادانانەى بە درژايى مېژووى سىستەمەكه رووياندا بوو، يەكجار يەكجار گەورەكران و شىوئىنران! كارە تىكدهرى و جاسوسىيەكان داپۆشران، تا كەيشتە ئەو سنوورەى سەر تاپاي بەرهم

و دست‌نجات و سهرکه‌وتنه میژوو بیه‌کانی کۆمه‌لگا‌که، که پښ شۆرشى ئۆکتۆبىرى مەزن کۆمه‌لگایه‌کی کۆیلەیی و دەر‌به‌گایه‌تی ئورستۆکراتی که‌موینه بوو، و هەر دواى سهرکه‌وتنى شۆرش ولاته‌که گۆزا و بوو به ولاتیکی پیشه‌سازى پیشکه‌وتووى به‌ریز و توانا، ئاو‌هژوو بکه‌نه‌وه. که‌وتنه دژایه‌تیکردن و تف و له‌عنەت له پۆلى قاره‌مانیتى ولاته‌که‌یان.

که‌س نییه‌ بتوانی نكۆلى له که‌موکورتى، هه‌له زله‌کان، لادان له هیندی پرنسیپی مارکسیزم و نینه‌ترناسینالیزمی راسته‌قینه بکات، که یه‌کیتی سۆفیه‌ت دوو‌جاری هات‌بوو، به‌لام به هقى ئه‌و پى‌بازەى سهرکردایه‌تی ولاته‌که و له‌ژێر راپه‌رایه‌تی که‌ریا‌چۆندا، به شیوه‌ی کال و کرچ و به‌ره‌لایى و گیره‌شتی‌وانه‌ گرتیانه به‌ر و، ولاته‌که تیکۆپتیک درا. یه‌کیتی سۆفیه‌ت و به‌ره‌ی ولاتانى سۆسیالیستی له‌نیو بران. ئه‌وه‌ی ولاتانى سهرمایه‌دارانى دنیا به‌خه‌نیش چاوه‌نواریان نه‌ده‌کرد، به‌هاسانى پوویدا. گۆرانکاریی قوول به‌سه‌ر بار و دۆخی جیه‌ماندا هات، له‌ژێر په‌رده‌ی نه‌مانی جهنگی سارد، دیموکراتیه‌ت، مافی مرۆف و فره‌لایه‌نیدا، ولاته‌ سهرمایه‌داره زله‌یزه‌کان، به‌تایبه‌ت ولاته‌ یه‌گگرتوو‌ه‌کانی ئەمریکا، بوو به تاکه هیزی سهره‌کی و خاوه‌نده‌سه‌لات. له تىستاشدا مه‌ترسی ته‌واوی له‌سه‌ر به‌ره‌وه‌ندی ولاتانى تر په‌یدا کردوه و، به‌ره‌وه‌ندی ولاته‌که‌یان و کۆمپانیا مۆنۆپۆله‌کانیان پښ هه‌موو شتی‌ک دیت و بۆته هیزکی پۆلیسی نیوده‌وله‌تی و به ئاره‌زووی خۆی هه‌ر‌شه و که‌ف له‌م ولات و ئه‌و ولات ده‌کات!

ئهو چەند ساله‌ی له سوریا ده‌ژیام، زانیاری باشم له‌سه‌ر بار و ژبانی برا کورده‌کانی باشووری بچووک په‌یدا‌کرد. له هه‌ندی لایه‌ن و سه‌رچاوه‌ی باوه‌ریکراوه‌هه‌ گویبێست ده‌بووم که زیاتر له سه‌دیه‌نجا هه‌زار کوردی هه‌زار له دیمه‌شقا ده‌ژین، به هه‌زار ده‌رده‌سه‌ری و په‌نجدان و نانه‌سکی

دهژین، شوناسنامه‌یان نییه، ده‌رگای قوتابخانه و خوژندن له پیشیان داخراوه. ژماره‌ی سهرتاپای کورد له سوریا له ملیقۆن و نیو تیپهر دهکات. قه‌ده‌غیه له شوناسنامه‌یان بنوووسریت کورد و دهنوووسریت هاوولاتی سوری (مواطن سوری)، ئه‌وه سیویتیج سال زیاتره میریی سوریا دهستی به راگوژزان و ناوگوژینی ناوچه کوردیه‌کان کردووه، نه‌خشه‌ی ئه‌وه‌یان هه‌یه به‌ته‌واوی خاکه‌که به عهره‌بنشین بکه‌ن، کورده‌کان له ته‌واوی مافه سهره‌کییه نه‌ته‌واویه‌تییه‌کانیان بیبه‌رین. ماوه له پیشیان نییه گوژمار، رۆژنامه و کتیب و نامیلکه به زویانی کوردی بلآو بکه‌نه‌وه. ژماره‌یه‌که پارته‌ی کوردی، به‌نه‌ینی، کار ده‌که‌ن. سهرتاپایان بی‌توانا و لاوازن. کیتسه‌ی لاوه‌کی، کینه‌به‌ری، دژایه‌تیکردنی یه‌کتر له‌نیواناندا هه‌یه، له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی که پرۆگرام و ئاواتی سهرتاپایان نزیک‌ی یه‌کترن و له چوارچێوه‌ی داوا و مافه دیموکراسیه‌کان ده‌رنه‌چیت، که‌چی به‌داخه‌وه نه‌هاوکاری و هاریکاریکردن نه‌ به‌ره‌یه‌کی نه‌ته‌وه‌یی فراوان له‌نیواناندا هه‌یه. پارته‌ی به‌عس، پارته‌ی سهره‌کی و فرمانه‌وه‌ی ولاته‌که‌یه و ده‌سه‌لات له‌ده‌ست ئه‌ودایه. به‌ناوی به‌ره‌ی نیشتمانی پیشکه‌وتوخواز هاوکاری و هاریکاری له‌گه‌ل چهند پارته‌کی تردا هه‌یه. نه‌ له پرۆگرامی میریی سوریا و نه‌ له هی به‌ره‌که و نه‌ له هی پارته‌ سیاسییه‌کانیدا، ته‌نانه‌ت هی هه‌ردوو پارته‌ کۆمۆنیسته‌که‌ش، بایه‌خێک به‌ مافه‌ ره‌واکانی نه‌ته‌وه‌ی کورد نه‌براهه. خالێک یا بره‌گه‌یه‌که به‌ناشکرا و به‌جهرگانه له پرۆگرامه‌کانیاندا نییه، که به‌رگری له‌ نه‌ته‌وه‌ی کورد بکه‌ن. داوای مافه‌ ره‌واکانی مرۆفایه‌تی، زانیاری، شوناسنامه، مافی دامه‌زاندنی ریکخراوی سیاسی، دیموکراتی، کۆمه‌لایه‌تی و نه‌ته‌وه‌بیان هه‌بیت. به‌راستی که‌مه‌نه‌ته‌وه‌ی کورد له سوریا له‌ژێر چاوه‌دێری و سانسۆر و ئەشکه‌نجه و نازاری داموده‌ستگاکانی پۆلیس و موخابه‌راتی سوریا‌دا ژیان به‌سه‌ر ده‌یات.

له قوڤاغی پشوودان و خانەنشینیدا

وهك له پیشه‌کی به‌رگی په‌که‌می 'چەند لاپه‌په‌یه‌ک له میژووی خەباتی کورد'دا ناماژەم بۆ کردووه، له حوزەیرانی ۱۹۸۹دا به‌ بێریاری مەکتەبی سیاسی حیزبی شیوعی عێراق، له‌گەڵ هاوڕێیان مەلا ئەحمەد بانێخیلانی و د. رەفیق سابیر گە‌یشتینه‌ سوید، به‌ نیازی ئەوهی بایخ به‌ به‌هێزکردن و فراوانکردنی پێکخراوه‌کان و لایەنگرانی حیزب له‌ سوید بده‌ین. ب‌ه‌نده‌ و هاوڕێ مەلا ئەحمەد به‌ یه‌ک فرۆکه‌ له‌ مۆسکۆوه‌ گە‌یشتینه‌ ستۆک‌هۆلم. هەر له‌و ساته‌ی قاچم که‌وته‌ سه‌ر خاکی وڵاته‌که‌، ئەوهی ده‌که‌وته‌ به‌رچاوم و گوێبێستی ده‌بووم، سه‌رتاپایان دیمه‌نی تازه، ژیا‌نی تازه، شتی نوێ بوون. چەند پۆژیک له‌ کامپی په‌ناه‌نده‌کان له‌ ستۆک‌هۆلم له‌و شوێنه‌ی که‌ به‌ کائەسلوند ناسراوه‌، ژیا‌ین. له‌دوا‌ییدا من و خێزانم و کیژە بچکۆله‌که‌مان بۆ شاریکی بچووک له‌ خوارووی وڵاته‌که‌، که‌ سیسه‌د کیلۆمه‌تر له‌ پایته‌خته‌وه‌ دووره‌، نێردرا‌ین. شارمه‌ ناوی ترانسه‌سه‌. چوار مانگ له‌وێ ژیا‌ین. شاریکی بچووک‌ی ریکویتیکی. دوو مانگ، پۆژانه‌، بۆ خوێندنی زوبانی سویدی ها‌توچۆی قوتابخانه‌م کرد. به‌ هۆی ئەوهی چەند سالیک بوو چاوه‌کانه‌م ناوی سپی تیکه‌وتبوو، هه‌ستم ده‌کرد ئازارم ده‌دات. له‌ سه‌ره‌تای ۱۹۹۰دا شوێنی ژیا‌نمان به‌یه‌کجاری له‌ شاری نیسک‌سلتوونا بۆ دیاریکرا. نیسک‌سلتوونا سه‌دووه‌ کیلۆمه‌تر له‌ پۆژئاوای ستۆک‌هۆلمه‌وه‌ دووره‌، ژماره‌ی دانیش‌توانی سه‌ده‌ه‌زار که‌سته‌که‌، پره‌ له‌ کارخانه‌ و کارگه‌ و چەندان پیشه‌سازی سووک و قورس، زیاتر له‌ شه‌ش سال و نیو له‌ شارمه‌که‌دا ژیا‌نمان به‌سه‌ربرد. هەر له‌ یه‌که‌م پۆژه‌وه‌ په‌ناه‌نده‌ که‌ ده‌کاته

سوید پزیشکه‌کان ده‌کونه پشکنینی خوئین و هه‌موو جهسته، زانیاریی زۆر له‌سه‌ر باری ته‌ندروستی کۆن و نوێی مرۆف داوا ده‌کەن و، بایه‌خی باش به مرۆف ده‌ده‌ن. هه‌رچه‌نده شیتوه‌ی کارکردنیان پره له رۆتین، هیدی هیدی له‌گه‌ڵ نه‌خۆش ره‌فتار ده‌کەن. گه‌لێ جار شیتوازی کاره‌که‌یان زیانی زۆر به نه‌خۆش ده‌گه‌یه‌نێ.

له ئیسکله‌ستوونا ماوه‌ی سێ هه‌فته له خۆتندنی سویدی به‌رده‌وام بووم. کات و پۆزی نوپراسیونی چاوهم‌کانم دیارکرا، تا هه‌ردوو چاویان به چاکی چاککرده‌وه نزیکی سالیکی خایاند. ئه‌گه‌ر به پاره و پوول بووايه قه‌ت نه‌وه به من هه‌لنه‌ده‌سوورا. ئه‌وکات، ده‌میک بوو چه‌ند هاوڕێ و برادهری دلسۆز هانیان ده‌دام، که قه‌ت بارودۆخی له‌وه باشترم بۆ ریک ناکه‌وت، بۆچ ده‌ست به نووسینی نه‌و کتیبانه نه‌کم، که چه‌ند سه‌له کارم بۆ کردوون. قۆلم لێ هه‌لکرد و ئه‌وه‌ی مه‌به‌ست و ناوتم بوو، له ماوه‌ی چوار سه‌لدا، هه‌تانه دی و مشتیک له خه‌رواریکی گه‌وره‌م هه‌لبژارد. رووداوه گرنه‌که‌کانی دوازه سالی رابردووم (١٩٧٩/١/١ تا ١٩٩٠/١٢/٣١) له سێ به‌رگدا که بریتین له ١٤٨٦ رووبه‌ل و پهن له دۆکیومنتی گرنه‌گ کۆمه‌لیک وێنه، به چاپ گه‌یاند و بلاو کرانه‌وه. چاپ و بلاوکردنه‌وه‌ی کتیبه‌که‌کان ده‌نگ و په‌نگیکی باشی له کوردستان و له‌نێو کورده ناوهره‌بووه‌کاندا دایه‌وه! له چه‌ند رۆژنامه و گۆناردا وه‌ک: نیشتمان، پزگاری، خه‌بات، کوردستانی نوێ، هه‌نگاو و ڕیگای کوردستاندا تیبینی باش و په‌وایان له‌سه‌ر کتیبه‌که‌کان نووسی و، هه‌روه‌ها وه‌ک سه‌رچاوه چه‌ند براهیه‌کی کورد سوودیانی لێ وه‌رگرتوون. سوپاسی گه‌رم و پۆزی زۆرم بۆ ئه‌و برا نووسه‌رانه هه‌یه و کاره‌کانی ئه‌وان کتیبه‌که‌کانی فراوانتر به رۆلی کورد و لیزان و تۆزهره‌وان ناساند. به داخه‌وه تا هه‌نکه نه‌متوانیوه

ژمارهیهکی زۆریان لێ بنێرمهوه ولات.

له شاری ئیسکلسستوونا ژمارهیهکی زۆر له خاووخیزانی کوردی ناوارهبوو دهژین، هی ههموو پارچهکانی کوردستان، له زازا، فهیلی، یهزیدی، نههلی ههق، سۆزان، بادینی و کرمانج پیکهاتوون. چهند ساڵه کۆمهلهیهک به ناوی (کۆمهلهی کوردستانی له ئیسکلسستوونا) دامهزێنراوه. شیوهی ئهرک و کارکردنی له کۆمهلهیهکی کۆمهلایهتی دیموکراسی یان یانهیهکی کۆمهلایهتی، هونهری و کلتووری دهجیت. له خۆشی و شادی، پرسه و ناخۆشی، تالی و سوێری و رووداوی ناجۆری کوردستاندا کۆیوونهوه و دانیشتنی تیدا دمکریت و، ههروهها کۆر و سیمیناری ئهدهبی و کولتووری تیدا دهبهستریت. له ههمان کاتدا شوێنی خۆتندنهوه، وهززش و چهند جۆره یاریکردنی تری تیدا ههیه.

به داخ و پهژارهوه، ئهو ناکۆکی و دوویهرمکی و کێشه نارهوا و نابهجی و ناپهسهندانهی که لهئێو پارت و گروهه سیاسیهکانی سهرتاپای کوردستاندا هه، پهنگیکی ناشهرین و داپزای لهئێو کورده ناوارهبووکانیهدا داوهتهوه، سهرههیشه و مملانیی بیمانا و مندالکارانهی بق دروست کردوون، بۆته هۆکارێکی زندهبهدهر خراپ و پهیومندی و هاریکاری و هاوکاری نێوانیانێ تیک داوه. له بهرانبهر ولاتانی بیگانهشدا نرخێ نهتهومهکه مانی دابهزاندووه. سووکی و بیتریزی بق کیشه رهواکهی کورد خولقاندووه.

له مانگی ئابی ۱۹۹۰دا دهنگوباس بلوو بووهوه که سوپای عیراق کویتی داگیرکردووه. کار و پیشهیی ئیمهیی کورد و برایانی عیراقی بوو به دواکهوتنی دهنگوباسی ئهو ئاژاوه و گێژه لۆوکهیهی میریی عیراق، کتوپر، هه لگیرساند! بهو مهبهستهی بزانی بانهکه به چ لایهکدا وهردمچهرخیت!

سەرۆككۆماری عیراق، دیکتاتور سەدام حوسەین، وای بۆ چووبوو کە بەم هەنگاوه کورتبەین و سەرشیئانەیه، رژێمەکه له قوولترین قەیرانی دارایی، سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی دەرپاز دەکات، کە له ئەنجامی شەرتکی ناپه‌وای هەشت سالی نیوان عیراق و ئێراندا^(٤١) دووچاری ولاته‌که‌ی کردبوو. کاربەدەستانی بەغدا وایان لیکدابووه‌وه کە بەسانایی کۆیت قووت دەدەن! تاوانه‌که‌شیان بۆ دەچیتە سەر. له‌گه‌ڵ ولاتانی عەرهبی و جیهاندا چەندان ته‌قه‌لای هێژا و دلسۆزانه‌ درا کە میری عیراق وازی به‌ ناگر نه‌کات و، به‌بێ شەڕه‌شۆڕ کۆیت به‌جێ به‌یلت. کۆیتیان به‌ هیچ نه‌دا و گشت بانگه‌واز و هه‌ول و ته‌قه‌لایه‌ک به‌ فیسرۆ رۆیشتن. ئه‌وه‌ بوو له‌ سه‌ره‌تای ١٩٩١دا هێرشیکێ خه‌ست و قورس و فراوان له‌ لایه‌ن ولاته‌ یه‌کگرتوه‌کانی ئەمریکا، بریتانیا، فرەنسا و چەند ولاتیکی تروه‌ه‌ کرایه‌ سه‌ر عیراق و له‌ ماوه‌ی چەند رۆژیکدا سوپای عیراق تیکشکێنرا. له‌ پڕوی پیشه‌سازی، کارخانه‌ و کارگه‌ و رینگاویانی شه‌وه‌، داموده‌ستگا‌کانی ده‌وله‌تیی ولاته‌که‌ دووچاری گه‌وره‌ترین زیان و تیکدان بوو، چۆک به‌ عیراق دادرا و سه‌ری پێ شۆڕ کرا. ته‌نانه‌ت سوپای ولاته‌کانی هاوپه‌یمان گه‌یشتنه‌ ده‌وریه‌ری شاری ناسریه‌، له‌ خواروی عیراق.

له‌ لایه‌که‌وه‌ له‌ پێناو پاراستنی به‌رژه‌وه‌ندی ولاته‌ زله‌یژه‌کان و کۆمپانیا مۆنۆپۆله‌کانی نه‌وت و، له‌ لایه‌کی تریشه‌وه‌ له‌ ترسی راپه‌ڕینی برا شیه‌ه‌کانی عیراق و رۆلی ناپه‌وا و تیکده‌ری ناخونده‌ فرمانه‌روا‌کانی

(٤١) له‌ رۆژی ٩/٢٢/١٩٨٠ هه‌یزه‌ چه‌کداره‌کانی عیراق هێرشیکێ فراوان و کۆتوپریان کرده‌ سه‌ر کۆماری ئیسلامی ئێران. شه‌رتکی وێرانکارانه‌ هه‌شت سال‌ درێژه‌ی کێشا و رۆژی ١٩٨٨/٨/٢٠ راکړا. گه‌وره‌ترین زیانی گیانی، دارایی، نابووری، پیشه‌سازی و کشتوکالی به‌ هه‌ردوو ولاته‌که‌ گه‌ياند. ناسه‌واره‌کانی نه‌و شه‌ره‌ هه‌روا زوو پر ناگرته‌وه‌.

ئێران، هاویه‌یمانه‌کان هێرشه‌کانیان وه‌ستاند و، ماوه‌یان دا باشماوه‌ی هێزه‌ به‌زیومه‌کی عێراق بگه‌ڕێته‌وه‌ ژێر ده‌سه‌لاتی سه‌دام. کاره‌سات و ئابوهره‌که‌ ئه‌ومنده‌ مه‌زن و پڕ زیان و ئازار بوو، له‌ سه‌ره‌مته‌ای مانگی ئاداری ۱۹۹۱دا له‌ به‌سه‌ره‌ و خوارووی عێراق تا زاخۆ، هه‌موو شار و شارۆچکه‌کانی کوردستانی به‌ عێراقه‌وه‌ لێکنراو، پاپه‌ڕینیکی جه‌ماوه‌ریی فراوانی که‌موینه‌ ده‌ستی پێکرد. پزۆمه‌ دۆراوه‌که‌، بێبزه‌بیانه‌، که‌وته‌ گیانی جه‌ماوه‌ر. له‌ ناوچه‌کانی خوارووی عێراق و هه‌رێمی فوراتی ناوه‌راستدا که‌وته‌ قه‌رکردن و وێرانکردنیکی هه‌راشه‌. هه‌زاران پۆله‌یان له‌ته‌ویته‌ کرد. چه‌ندان شار و لادێیان وێران کرد. به‌تایبه‌ت نه‌جف، که‌ریه‌لا، عه‌ساره‌ و ناوچه‌کانی زۆنگاو (اله‌وار). خه‌ریکی ته‌وه‌ بوون له‌ هه‌رێمی کوردستانیش به‌ هه‌مان ئاوات و کاری درێدانه‌ هه‌لبه‌ستن، بۆیان نه‌چوو هه‌ سه‌ر. جه‌ماوه‌ری کوردستان و هێزه‌ سیاسی و پارتیزانه‌کان که‌وته‌ به‌رگه‌ڕێکردن و پاونانی سوپا و هێزه‌ شکاوه‌که‌ی فاشیسته‌کانی به‌غدا، تا گه‌یشته‌ نه‌ پزگه‌رکردنی شاری که‌رکووکیش! هه‌ر که‌ داموده‌ستگا‌کانی پزۆمه‌که‌ که‌مێک خۆیان کو‌کرده‌وه‌، که‌وته‌وه‌ په‌لامار و هێرشه‌بردن بۆ سه‌ر ناوچه‌ پزگه‌رکراوه‌کانی هه‌رێمی کوردستان، زیاتر له‌ یه‌ک ملیۆن کو‌رد دووچاری هه‌لاتن و ئاواره‌بوون هاتن و به‌سه‌ر ناوچه‌ شاخاوییه‌کانی سه‌رسنووردا، له‌ هێندێ شار و شارۆچکه‌ له‌ باکوور و پزۆه‌لاتنی کوردستاندا بلأو بوونه‌وه‌. کاره‌ساته‌که‌ ئه‌ومنده‌ پڕ زیان و نه‌سته‌م بوو تا گه‌یشته‌ ئه‌وه‌ قه‌واره‌یه‌ی دڵ و ده‌روونی رای گه‌شتیی جیهانی هێنایه‌ هه‌ژان و، وای کرد که‌ ئه‌نجومه‌نی ئاساییشی ده‌وله‌تان بپه‌ریاری وه‌رگرت که‌ تا هێلی ۳۶ی پان له‌ خاکی کوردستانی عێراق بپه‌ریزێت. ماوه‌ نه‌دات ده‌سه‌لاتی سوپای عێراق بگه‌ڕێته‌وه‌ ناوچه‌که‌. نه‌م

برپاره میژووویه شادی و خوښی له هر ټمه که دا په پیدا کرد و، دهر به دهر و ناوړه بووگان که پرانه وه سر شوین و مال و سامانی خوځان.

هر له و سه روپه نده دا په ناهیتنه کورده گان له نه وروپا و ولاته بیانیه کانی تر، که وتبوونه چالاکي و جموجوولی فراوان، مانگرتن، خوځیتشاندا و بلاوکردنه وهی راگه یانندن و پرویاگنده نژی په فتار و کردهوه درندانه کانی کار به دهستانی به غدا و به فراوانی زړی ولاتانی دونیای گرتبوووه و دهنگیکی باشی په پیدا کردبوو. هره ها به چندان پیتاک کڅ دهر کرایه وه و بڅ کوردستان دهنیران. بارودڅه که، له نه جامدا، بڅ به ژه و مندی نه ته و مکانی کوردستانی باشوور و هرچه رخا و داموده ستگانانی میری عیراق له سټی پارټزگاکی باکوور و به شیک له پارټزگای که رکوک خوځان پټرانه گيرا و هر ټمه که یان به چیتشت.

له ناوه راستی ۱۹۹۲ دا بڅ په که م جار له میژوووی نه ته وه که ماندا بڅ په رله مانگیکی کوردستانی ه لټر اردن کرا. له نه جامدا دوو هیزه سه رمکیه که، په کیتی نیشتمانی کوردستان و پارتی دیموکراتی کوردستان، په نجا به په نجا دهستیان به سه ر په رله مان و حکومتی هر ټمدا گرت. ناوات و هیوای هزاران شه هیدی رټگای نازادیی کوردستان و جه ماوهره کولنه دهر که ی هاته دی.

پتش ه لټر اردنه که، به ماو هیه که، هاوړتیانی حیزی شیوعی عیراق له سوید که وتبوونه دهر سکردنی باره نوټیه که و جموجوولی پارته کانی کوردستان. رټټیک ټیمه چند هاوړتییه که له شاری ټیسکلستونوا ده ژیاين له مالی باوکی تارا (برایمی سقفی معحموود) کڅ بوینه وه. به شدار بووه گان یوسف حننا، ماجید سه عید (وریا)، باوکی تارا، جه میل یوسف، نه حماد په جه ب و من بووین. گفتوگ و دهمه ته قه مان له سه ر

ههلبژاردن و لیسته‌کان کرد. ناو و پهنگی هه چوار لیسته‌مان له به‌رده‌مدا بوو. هه‌لوئستی سه‌رکردایه‌تی حیزیم به راست نه‌زانی که به لیسته‌یه‌کی سووری تایبته به خۆ دابه‌زیوهته ناو کیشه و ململانیه‌که. راکانم بریتی بوون له‌وهی که پتویسته حیزی شیوعی عیراق پرۆگرامیکی چروپ له چند خالیکدا، تایبته به ئامانجه نزیکه‌کانی جه‌ماهر و ههلبژاردنه‌که، بلۆ بکاته‌وه. هاوکاتیش پتیشناز بق پدک و ینک بکات، که هه‌ر لایه‌نیک چند خالیک زیاتر له پرۆگرامه‌که په‌سند بکات و ژماره‌ی زیاتر له نه‌ندامان له په‌رله‌مانه‌که‌دا به حیزب بدات، به‌چه‌رگانه، له‌که‌ل ئه‌و لایه‌نه ریک بکه‌ویت. به‌و مه‌رجه له په‌رله‌مانه‌که‌دا نوپنه‌رانی حیزی شیوعی سه‌ریه‌خۆیی خۆیان بیاریزن. کاتیکیش که به‌ته‌واوی ناوهمانی لیسته‌ی سوورم بینی، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی زۆریه‌یانم ده‌ناسی، په‌کجار به لاواز هاته به‌رچاوم. هاوکاتیش بوونی ناوی هاوپی عه‌زیز محمه‌د له لیسته‌که‌دا، که ئه‌وکات سکرته‌ری یه‌که‌می حیزب بوو، ناپاست و هه‌نگاوکی هه‌له‌بوو. له کۆبوونه‌مه‌که‌دا داوا کرا که را و پتیشنازهمکان به فاکس بگه‌یه‌نرتته سه‌رکردایه‌تی حیزب. سه‌رتاپای بۆچوون و رایه‌کان گوێیان پی نه‌درا و به‌فیرق رۆیشتن. له نه‌نجامی هه‌لبژاردنه‌که‌دا نرخ و رۆلی حیزب به‌رانبه‌ر به هتزه کوردستانی و عیراقیه‌همکان گه‌لێ دابه‌زی^(٤٢)

له سه‌ره‌تای مانگی ئابی ١٩٩٢دا به‌خۆشی و شادییه‌وه خۆم و خه‌زانم خۆمان ناماده کرد به‌رێگای سووریدا بگه‌رینه‌وه و سه‌ردانی کوردستان بگه‌ین، چاومان به‌نیشتمانه‌ خۆشه‌ویسته‌که‌مان، خۆم و که‌س

(٤٢) هه‌ندێ له هاوپیانی سه‌رکردایه‌تی حه‌ج چاومناوی ئه‌وه‌یان ده‌کرد که لیسته‌همان به‌ لای که‌سه‌ره ١٢٪ یا ١٤٪ ده‌نگ وهر بگرت، که‌چی له‌ته‌نجامدا ٢٪ (له سه‌دا دووی هه‌تتا).

و هاوپی و برابانمان بکه و پته وه، نه وانهی پانزه سال بو لیپان دور
که و تبووینه وه. به داخه وه، هر که گه یشتینه فرۆکه خانهی دیمه شق
ناگاداریان کردین که ماوه نییه بق هیچ که سیکه عیراقی نه بچپته ناو
خاکی سوریا و نه دهرچیت بق هریمی کوردستانی عیراق. به کسر نیمه
و برای خوشه ویست دکتور رهشاد میران و ژماره یه کی زۆری تریان له
فرۆکه خانه وه گپراهه وه بق نه و شوینانه ی لیوه یانه وه که یشتبووینه
دیمه شق. به راستی نه م قه دهغه کردنه ماندوو بوون و زیانکی باشی
پیگه یاندین!

سور بوون له سهر گه رانه وه بق کوردستان، نه وه بو له سهرهای
نایاری ۱۹۹۲ به ریگای تورکیادا گه راینه وه ولاته که مان. ماوه ی چلوپینچ
ریژ له هه ولیر و کۆیه ماینه وه، نه وه ی به وردی سهرنجی راده کیشا نه وه
بوو که لی گۆرانی بانه رته قوول به سهر باری ژیان و ناداب و نهریتی
کۆمه لایه تیماندا هاتبوو. ژماره یه کی زۆرم له برادرانی نازیز و هاوپی و
دۆست و خزم و که سوکار بینیه وه. چاوم به ژماره یه که له کار به دهستانی
حکومه تی هریمی کوردستان و نه ندامانی په رله مان که وت. دمه ته قه و
گفتوگۆی زۆرمان ده بوو، که به چ ریپازیک پتویسته نه ته وه که مان به ره و
سهر که وتنی ته واو و پیشکه وتن بیریت و سه قامگیر بکریت. ره خنی
دروست که و نه و را و بقوون و پیشنیازانه ی له میتشکمد بوون،
به زمقی، دمه خسته نه ره و.

به پاشکاو ی مرفۆ له هه موو شوینیکدا هستی ده کرد که جه ماوه ره که
به کجار به کجار گوشار و دلخۆشه به و سهر که وتنه ی که له دوا ی
به کاره ی تانی چه کی کیمیاوی، نه نفال و ویران کردنی کوردستان به
دهستیان هینا بوو. هه ره ها هه ست ده کرا که چه ند شاد و به خته وهرن

به‌وهی له چنگی شالووی پیاو‌کوژه چه‌ته تاوانباره‌کانی پژی‌مه فاشیسته‌که‌ی عیراق پزگاریان بووه! بی‌جگه له‌وه‌یش هه‌ست ده‌کرا که به برسی‌تی، هه‌ژاری و بی‌کاری پازین و تاکه ئاواتیان نه‌وه بوو جاریکی تر داموده‌ستگاکانی پژی‌مه سه‌رکو‌تکه‌ره‌که نه‌گه‌ری‌نه‌وه سه‌ریان. ره‌خنه‌ی زۆریان له‌سه‌ر نه‌و تالان و دزیه بی‌شه‌رمانه‌یه ده‌رده‌بیری، که کرایه سه‌ر گه‌نجینه و سامان و مولگه‌کانی ده‌وله‌ت. به‌چه‌رگانه په‌نجه‌ی تۆمه‌تیا‌ن بق هیندی‌ لیب‌رسراوی سه‌ر‌مه‌کی راد‌مه‌ک‌پ‌شا. زانا و نه‌زان، بچووک و گه‌وره، به ناشکرا و نه‌ینی که‌وت‌بوونه ده‌ری‌پ‌ینی بی‌زاری و نار‌ه‌زایی له‌سه‌ر چه‌ندان که‌مو‌کو‌رتیبه‌کان و کیشه و نا‌کو‌کیه‌کانی نیوان پدک و ینک، که نه گیان به به‌رژه‌وه‌ندی جه‌ما‌وه‌ر و نه داها‌تووی نه‌ته‌وه‌که دمه‌دا و نه حس‌بی‌تیک بق رای گشتی، تی‌بینی و پیش‌نیازی پارته‌کانی تر و که‌سانی ناسراو و لی‌ها‌تووه‌که‌ن. که چۆن به‌رژه‌وه‌ندی ته‌س‌کی پار‌تایه‌تی و ده‌سه‌لاتیا‌ن له سه‌رووی هه‌موو شتی‌که‌وه دانا‌وه.

زه‌مینه‌یه‌کی په‌ک‌جار له‌پار بق خاتینان و نیشتمانی‌فرۆش و دوژمنان و داگیر‌که‌رانی کوردستان ره‌خ‌سا که شو‌ینی خۆیان باش له‌نی‌بو کۆمه‌ل‌گاکه‌دا بکه‌نه‌وه، ماکی خرابه‌کاری، تۆوی دووبه‌رمکی و کورد کورد‌کوژی و بۆم‌بای تی‌ک‌دان، وه‌ستایانه، به‌و مه‌به‌سته‌ی هه‌ر کاتیک نیازیان بیت ده‌سته‌که‌وته‌کانی نه‌ته‌وه‌که‌مان له‌ناو به‌رن و ئا‌واته گل‌اوه‌کانیشیان به‌ی‌ننه‌ دی، بنی‌نه‌وه.

سه‌ر‌کر‌دایه‌تی پدک و ینک به‌وه پازی نه‌بوون که پیکه‌وته‌نه په‌نجا به په‌نجا‌که‌ی نیوانیان به‌پازین، پیکرا له هه‌لم‌ژینی پیت و به‌ره‌که‌ت و به‌ربووم و هه‌موو ده‌سته‌که‌وته‌کانی کوردستان‌دا به‌رده‌وام بن، که‌وته‌وه کیشه و مملانی و دووبه‌رمکی په‌ک‌تر. هه‌ر لایه‌کیان ته‌قه‌لای نه‌وه‌ی دمه‌دا،

دهسه لات و توانای به سهر زۆربهی ناوچه‌کانی هه‌رێمه‌که‌دا بکیشیت و شوینی خۆی بجه‌سپینتی و پته‌وی بکات. که‌وتنه‌ په‌له‌او‌یشتن و پتشیبرکی بۆ به‌هێزکردنی میلیشیاکانیان و په‌یداکردنی که‌له‌یه‌لی پتیویست بۆ شه‌ری ناوخوا و یه‌کتیری کوشتن.

نه‌خشه و پلانی دوژمنه‌ سه‌ره‌کییه‌کانی کورد و کوردستان، رۆژ دوا‌ی رۆژ، شوینی خۆیان له‌نیو هه‌ردوو هێزدا باشتر کرده‌وه. دوژمنه‌کان وا خۆیان نیشان ده‌دا که‌ ئاماده‌ن هه‌ر لایه‌کی کوردی ئه‌وه‌ی پتیویستیان بێت پتشیکه‌شیان بکه‌ن. په‌رده‌ له‌سه‌ر جموجووڵ و په‌یوه‌ندییه‌ نه‌هێنیه‌کانی هه‌ردوو لا هه‌له‌مالآرا. شه‌رم له‌سه‌ر رووی سه‌رکرده‌کانیان تکا. به‌چهندان شتیه‌، سه‌رشیتانه‌، که‌وتنه‌وه‌ کوشتوبه‌ری یه‌کتیر. له‌ ئیستاشدا، وه‌ک هه‌موو چاریکی تریان، ئاماده‌ن به‌ ئامازه‌ی داگیرکه‌رانی کوردستان یا ولاته‌ زله‌پزه‌ خاوه‌ن به‌رژه‌وه‌ندییه‌ تایبه‌ته‌کان، به‌په‌له‌، بکه‌ونه‌ راکردن و کۆبوونه‌وه‌ له‌ژێر چاوه‌دێری ئه‌واندا، وه‌ک ئه‌وه‌ی له‌ بنه‌رته‌دا بۆ کړنووشبهردن و سه‌رشۆرکردن بۆ دوژمنان و داگیرکه‌رانی کوردستان په‌روه‌رده‌ کرابن. هه‌میشه‌ ئاماده‌ن رۆلی زه‌لیل و نیشتمانفرۆشان ببینن! هه‌ستی پیاوه‌تی و دلسۆزی نه‌ته‌وايه‌تی له‌ دل و ده‌روونیاندا، له‌ قه‌واره‌یه‌کی ته‌سکی نا‌رخوا په‌نگاوی داوه‌ته‌وه‌. مل بۆ ئه‌وه‌ دانانه‌وتن که‌ له‌ سه‌رتاپای کوردستان که‌سایه‌تی ناو‌دار، پیاوانی هێزا، هۆزان، لی‌زان و هیندیج پارت و تیکۆشه‌رانی دلسۆز بۆ کورد و کوردستان زۆرن، ده‌توانن به‌ رێبازی راست و دادپه‌روه‌رانه‌ نێویژی نێوان دوو هێزه‌که‌ بکه‌ن و، په‌گی نا‌کوکییه‌کانیان و شه‌ری کورد کوردکوژی هه‌لبه‌که‌نرت، بالی ته‌بابی و ناشتی و یه‌کتی سه‌رتاپای کوردستان بگرتیه‌وه‌. جه‌ماوه‌ره‌ قاره‌مانه‌ کۆلنه‌ده‌رکه‌ی کوردستان له‌ برسپتی، ده‌ربه‌ده‌ری، را‌ورووت و

شەپى كوردكوژى و ناومخۇل پزگار بېت!

دەمىگە سەرکردايەتى ھەردوو ھىز سەرھىكە، پىك و يىنگ، لەسەر رېتازىكى پز مەترسى و نارھوا كارى سىياسى و بزاڤ دەكەن، زىانى زۆريان بە كىشە پەواگەى نەتەرەى كورد گەياندوو. بەتەواى ناكامەكانى بى بەرژوھەندى بەغدا، تاران و ئەنقەرە گەراوھتەو، دەگەرېتەو. سەرکردايەتى ھەردوو پارتەكە، بەبى جىاوازى و بە يەك پىوانە، بەرپرسىارى مېژووې و نۆيالى كارەساتەكان و دەردەسەرى و ئەشكەنجەى نەتەومكە ھەلدەگرن. دوور يا نىك سزاي گشت سازشكارىيەكانيان بە كوردايەتى راستەقىنە وەردەگرن. لەمەت و لۆمە بەدواياندا دەمىنېتەو.

لېرەدا بە پىوېستى دەزانم كە بگەرېمەو سەر چۆنەتى ژيان لە دواترىن ئىستگەى كاروانەكەمدا. ھەر پەناھەندىبەك كە دەگاتە سوېد، لە لاىەن دامودەستگاي پۆلىسەو لىكۆلېنەو و پرسیارى لەگەلدا دەكرېت. يەكسەر دەستگاي بەرپوھەردنى كۆمەلایەتى (سۆسىال) شوئنى ژيان و ھەوانەوې بى تەرخان دەكات. بەپىي ژمارەى ئەندامانى خىزانەكە، يارمەتى مانگانەى بى دەبېرېتەو. شوئنى خوتندن و فېرکردنى زوېانى سوېدى بى دادەنرېت، ھەرەھا شوئنى پەرورەكەردن بى ئەو مندالە ساوايانەى كە تەمەنيان لە سالىك زياتر بېت نامادە كراو. كە مندال تەمەنى بوو بە ھەوت سالان پىوېستە بچىتە قوتابخانە و تا تەمەنى دەگاتە ھەژدە سالان نابى قوتابخانە جى بەپىت. دواى ئەو تەمەنە نازادە خۆى رىگاي دواپۆزى ژيانى ھەلبىژرېت. ئەگەر پەناھىن تەمەنى لە سەرۆى پەنجا سالان بېت، يا تەندروستى خراب بېت، يارمەتى دەدرېت و لە گەلېك ئەركىش چاوپۆشى لېدەكرېت.

سوید ولاتیکی یه کجار خۆش و جوان و پێکۆپتیکه، پانتایی خاکه که می به قهه پانتایی خاکی عیراقه. زۆریه یه خاکه که می به دارستان و ناو و دمریاچه داپۆشراوه. گه لئ شاخ و گرد، بهرزی و نزمی، کهند و لهندی تیدا هه لکه وتوووه. به هژی نهوی له قوتبی باکووره وه (القطب الشمالي) نزیکه، زستانی سارد و برتزه و یه کجار زۆر به فری لئ دهبارتت. چوار وهرزی سال به جوانی تیدا بهدی ناکرتت. وهرزی هاوین و گه رما کورته، دانیشتوانی ولاته که یه کجار تامه زۆری خۆه له خستین له بهر تیشکی خۆردا، هاوینان له پۆژانهی ئاسمان سامال و خۆره تاوه، له هه موو شویتیک دهبیته شادی و خۆشی و له لیوار دمریاچه کان، نیو دارستان و شوینه رهنگینه جوانه کان، به هه زاران گه وره و بچووک ده که ونه نا هه ننگی تران و مه له کردن و وهرزش. له سه هه پارچه جیمه نیک، جهنگل و دارستان و شوینه دیاریکراوه کان سهیرانگای زنده به دهر خۆش و پر گوشادی دهبینرت!

له مانگی نیار تا نهیلوول باران به زۆری دهبارتت، دواي نهوه ساردی و شهخته و به فربارین دهست پیده کهات. پلهی گه رمای نیوان باکوور و باشووری ولاته که جیاوازی زۆریان ههیه.

له ناوه راست و خوارووی ولاته که دا کشتوکال، به تایبته گهنم و جۆ، پهتاته، سهوزه و میوه وهک سیتو، هه رمی به رهه م دههینرتت. شیوازی زانستی نوئ، زبلی کیمیاوی و چهندان ماشینی تایبتهی به فراوانی تیدا به کار دههینرتت و سوودی زۆریان لئ وه دهست دههینن. یه کجار باپه خ به کول و دار دههین. له هه موو مال و کۆگا و داموده ستگایه کدا شویتنی تایبتهی به کول و گه لا پاراوه ههیه.

ناستی گوزهران له سوید بهرزه. چهندان به رهه می پیشه سازی،

بهره‌می کشتوکال و هم‌موو جوړه پيداويستيبه‌کاني ژيان و زېده‌پيويست (الکماليات) له ولاتاني جيهانه ده‌پنرینه ولاته‌کوه و سال دوانزه مانگ بازار و کۆکاگان پرن له شتومهک و هرچی مرؤف داواي بکات به‌سانايي دهست دهکه‌ويت. بهره‌می نازهل وهک گۆشت، پهنير، ماست، شير و که‌ره و ه‌روه‌ها گۆشتي مامر و بالنده و ماسي به‌کجار به‌کجار زۆره.

له روي پيشه‌سازيبه‌ه سويد په‌کيکه له ولاته ه‌ره پيشکه‌وتوه‌گان. ه‌ر له فروکه، کۆمپيوته‌ر، که‌شتي، ئوتۆمۆبيل و کارگه و کارخانه‌ي قورس و سووک، کاغز و چهک تا ده‌گاته شه‌چه و دهرزي و شتي تری تيدا بهره‌م ده‌پنریت. به‌راستي مرؤف سه‌رسام ده‌هستيت نه‌و کاته‌ي گوپييست ده‌بيت که نه‌و هم‌موو گۆرانکاري و پيشکه‌وتنه له ماوه‌ي ه‌فتا سالدا وه‌دهسته‌پنراوه. له ماوه‌ي نه‌و ه‌فتا ساله‌شدا پارتي سۆسيال ديموکرات (۴۳) زياتر له چل سال حوکمي ولاته‌کهي له‌ژر ده‌ستدا بووه. له روي ره‌وش و خوو، ه‌لسوکه‌وت، نه‌ريت و پيشه و کلتوروه‌وه،

(۴۳) سۆسيال ديموکرات: به‌و پارتانه ده‌گونریت که له کۆتايي ساله‌کاني نينته‌رناسيونالي دوومه‌وه (۱۸۸۳-۱۹۱۷) دزي رتباري لينين و لايه‌نگراني و مستان. له‌واي سه‌رکه‌وتني شۆرشي نۆکتيزه‌ر له رورسيای تساري ۱۹۱۷، کۆمه‌ليک له‌و هيز و پارتانه نينته‌رناسيونالي چواره‌ميان بق خويان ريکخست. ستراتيزيت و را و بۆجوونه نيۆرييه‌کانيان بريتيه له‌وه‌ي که به ريگاي ناشتي و به‌ره‌و پيشکه‌وتني هيمني رڙيمي سۆسياليستي بنیات بنریت. هم‌موو ساليک کۆبوونه‌وه له‌نچوان خوياندا ساز ده‌کن. زۆربه‌ي پارته‌کاني سۆسيالستي و کريکاري له جيهاندا، وهک پارتي سۆسياليستي فرهنسا، سۆسيال ديموکراتي سويد، پارتي سۆسياليستي نېسپانيا، پارتي کريکاراتي بریتانيا، پارتي کريکاراتي ئوستراليا، پارتي سۆسياليستي نه‌مسا و پارتي کاري نيسرائيل و. همد گوايا به رتباري سۆسيال ديموکرات نيکۆشاني خويان به‌ره‌ويش ده‌بن.

جیاوازییه کی زۆری ههیه له کهڵ ولاتانی جیهانی سێیه م.^(٤٤) ههلسوکه تیان له کهڵی ڕووهوه له کهڵ هی ولاتانی بیانی به کتر ناگرێته وه. په ناههینیش به سانایی پتی ههزم ناگریت!

پاراستنی مافی مرۆف، به کسانێ به رانه به یاسا، سه ره به ستهیه دیموکراسی و کۆمه لایه تیه کان، ئازادی بیروا، ده برینی رهخنه و ناره زایی، ژبانی شارستانیه ت و مؤدیرن له ئه وه پری پله ی به ززایه. زنده به ده ر پیز له مندال و پیر و په ککه وتوو ده گرن. له هه موو ڕوویه که وه ژبانیان مسۆگه ر کراوه. مافی ئافره ت و خیزان پارێزراره، یاسا و ئاداب و نه ریت به ته واوی بۆ به رزه وهندی ئه وان ده گه رێته وه. له راستیدا سوید ولاتی ژبان و پیزگرتنی پیاو و ژنی پیر، په ککه وته و مندال و ئافره ته. بایه خی ته واو به پاراستنی ئاوه وه وا و ژینگه (البینه) ده دن. به رگری ته واوی لی ده گریت. ناهیلن پیس بگری ت و قسرتۆ بلۆو بییته وه و بشوینریت.

خوتنه ری ئازیز! نابیی وا بزانه ریت که سه رتا پای ڕووه کانی بژتوی له سویدا به بی که موکوورتی واته واویدا یه. به پێچه وانوه له ولاتیک که سه رژمیری دانیشتووانی له هه مشت ملیۆن که س زیاتر نابیت، به چهندان رهنگپست، سپی، رهش و زهرد، زویان و ئاداب و نه ریت، تیره و ئایینی تیدا کۆبوو بیته ره، پیشه و کلتوریان له په کتری دور بیت، له ڕووی ژبان و په روه ره کردنه وه جیاوازی قوول له تیاناندا هه بیت، به سانایی له ماوه ی چهند سالیکدا له بوته ی کۆمه لگایه کی پێشکه وتووی مؤدیرندا، له

(٤٤) ولاتانی جیهانی سێیه م: به بهشی هه ره زۆری ئه و ولاتانه ده گونریت که له دوا یه جهنگی جیهانی دوومه وه (١٩٣٩-١٩٤٥) له ژور ده سته ولاته ئیبه ریا لیسته کان ره زکاریان بووه و سه ره بخۆیی ولاته کانیان وه ده ست هتیاره، به لام له کهڵی ڕووه وه به دوا که وتوویی ماونه ته وه.

ژيانه كونه كانيان پزگاريان نابيت و قهواره يه كي يه كگرتوش به خوځه وه نابيت، به هؤى نه وه وه گه لى ره وشتى خراب، ناپه سهند له م شوين و نه شوين يوو ددهن، وهك دزيكردن، شه ر و گيچهل، سه رخوشى و موخه ديران، دستدرت زيكردن و زه وتكردى ناموس، بلاوبونه وهى نه خوځشى سيكسى، بلاوبونه وهى بيروپرواى په گه زپه رستى و نه ژاندى، دژايه تيكردنى په ناهه نده، به تاييه ت دژايه تيكردنى كه سانى پيستره ش و... هتد. ديارده يه كي نارپه وا به شتوهى گشتى له نيوان سويديه كان به دى دهكرت نه وپش نه وه يه كه يه كجار ساردن له گه ل په ناهه نده كان و نارمزو و چه زيان له دقستايه تيكردن نيان نيپه! گروهى په گه زپه رستى بچووك بچووك همن دژايه تى و به ربه ره كانى په ناهه نده كان ده كن. له هه ندى رهفتار ياندا لاساي نازييه كانى سه رده مى هيتله ر ده كه نه وه.

ميرى سويد و پارتو سه ره كپه كان ته قه لاي زور ددهن كه به ريگاي ياسا، شتوازي شارستانى، پشوى دريژ رهفتار له گه ل رووداو و ديارده ناپه سندا و نابه جتپه كاندا بگهن. نه وانى له سنورى ياسا و سيستمى ولاته كه دهرمچن و سه ريچى ده كه ن به ريگاي دادكا سزا ددرين و سنورىان بق دادهرت.

سه دان ناميلكه، كتيب، گؤفار و بلاوكراوه و دراسات به گه لى زويان له سه ر بارى سؤسيؤلؤژى و پيشكه وتنى ولاتى سويد نووسراوه. به كارتكى ره واى ده بينم كه هه ر نووسه ريك نه وهى له توانايدا هه په له سه ر چؤنيه تى ژيان له سويدا بنووسيت، كه بووه به نيشتمانى دووم بق هزاران په ناهه نده له م جيهانه دا.

وا حوت سه لاله خؤم و ختزان و شمش رؤلم له سويد ده زين. چوارمان ناسنامه ي سويديمان پيدراوه، نه وانى ترپش له چاوه نؤريدان. مافى

ته‌واومان هه‌یه له جموجوولی پارتایه‌تی، کۆمه‌لایه‌تی و هه‌لبژاریندا وه‌ک خه‌لکی سوید به‌شداری بکه‌ین. نازادین له هه‌ر شار و ناوچه‌یه‌که‌دا بمانه‌وێت بژین. م‌رو‌ف به‌ته‌واوی هه‌ست به‌ پاراستنی و ماف و ژیان ده‌کات و ئه‌رکیکی پێ‌یوستیشه‌ که‌ ریز له‌ مافی هه‌موو هاو‌ولایه‌تییه‌کی سویدی بگیری‌ت. م‌رو‌فی راستگۆ، ئی‌شکه‌ر و به‌ئه‌خلاق و هی‌ژا له‌ هه‌موو شو‌تنگدا ریزی لێ‌ده‌گیری‌ت.

له‌ سه‌ره‌تای ۱۹۹۶دا به‌ هۆی ته‌مه‌نه‌وه، به‌پیتی یاسای سویدی، خانه‌نشین کرام. تا له‌ ژیاندا ماوم و له‌ هه‌ر شو‌ین و ولایه‌تێکدا بژیم، ئه‌و مانگانه‌یه‌ی بۆم ته‌رخانه‌کراوه‌ به‌ ده‌ستم ده‌کات و، وا‌ چهند مانگی‌کیشه‌ قو‌ناغی ژیا‌نی به‌کجاریم که‌وتۆته‌ ستۆکه‌هۆلم. ژیا‌نی رۆژانه‌ و ساکاریم با‌ریکی رۆتینی وهرگرتوه، زۆربه‌ی کات به‌ خو‌تندنه‌وه، ته‌ماشاکردنی ته‌له‌فزیۆن، گو‌یگرتن له‌ رادیۆ، به‌سه‌ر ده‌بم. له‌ نووسینی‌شدا به‌رده‌وامم و که‌مه‌مه‌ش به‌شداری له‌ هیندی‌ کۆی و دانیشتن و سیمینار و چالاکییه‌ کوردستانیه‌کاندا ده‌که‌م. ئه‌وه‌ی به‌ راست و به‌سوودی بزانم و له‌ به‌رژه‌ومندی نه‌ته‌وه‌که‌ماندا بیت در‌خی لێ‌ ناکه‌م. به‌تایبه‌ت له‌ سالی ۱۹۹۳ه‌وه‌ تا ئه‌مه‌رۆکه‌، له‌ پێ‌ناو بنیاتنان و دامه‌زراندنی کۆنگره‌ی کوردستانی له‌ چهند کۆی و کۆیوومنه‌ به‌شداریم کردوه. په‌یوه‌ندی‌شم له‌گه‌ل ژماره‌یه‌ک له‌ ب‌رایانی د‌لسۆز و ته‌قه‌لادهدا هه‌یه، که‌ سه‌رکه‌رمانه‌ بۆ پێ‌که‌یتانی کۆنگره‌یه‌کی په‌کگرتوو تی‌ ده‌کۆشن. ئه‌وه‌ی به‌ ره‌وا و راستم زانیی‌ت وه‌ک پێ‌شنیاز پێ‌شکه‌شم کردوون.

بوونی کۆنگره‌یه‌کی په‌کگرتوو پێ‌داویستییه‌کی په‌کجار می‌ژووویه. په‌کیکه‌ له‌ هۆکاره‌ سه‌ره‌کییه‌کان که‌ سه‌رکه‌وتن وه‌ ده‌ست ده‌هێن. مه‌رج و پێ‌یوستیشه‌ هه‌ر له‌سه‌ره‌تادا له‌ چوارچێ‌وه‌ی ده‌سه‌لات و عه‌قلیه‌تی

پارتایه‌تی ته‌سک و ناوچه‌گه‌رتی و هه‌رمیدا نه‌بیت! بۆ سه‌رتاپای کیشه ره‌واکه‌ی کورد و کوردستان تێ بکۆشیت، وهک لوبی جووله‌که‌کان، یا له شیبوه‌ی هیندێ رێکخراوی کۆکه‌روه‌ی به‌گرتوودا ساز بکرت، ستراتیژی‌ته‌ی له‌ شیوه‌ی کارکردنی به‌رمیشدا فراوانتر بیت! له‌نیو ولاتانی دونیادا، رێکخراوه‌ سیاسی، کۆمه‌لایه‌تی، زانستی، ئابووری، فریاه‌گوزاری، مافی مرۆف، یاسایی و نایینی گورجوگۆلی بنوینیت. شه‌ریعت و راستی شیوازه‌ ره‌واکه‌ی نه‌ته‌وه‌که‌مان به‌ گه‌شتیان رابگه‌یه‌نیت. پروپاگنده‌ و بلاوکراوه‌ی زۆر بۆ به‌رژه‌وه‌ندی نه‌ته‌وه‌که‌مان بڵاو بکاته‌وه. به‌رگری ته‌واو له‌ مافه‌ ره‌واکانی سیوپینج ملیۆن کورد و نیشتمانمان پارچه‌کراوه‌که‌ی بکات. خانیانی کورد، نیشتمانفرۆشان، داگیرکه‌رانی کوردستان و نه‌و ولاته‌ زله‌یزانه‌ی بۆ به‌رژه‌وه‌ندی تایبه‌تی خۆیان لایه‌نگر و پشتی دوژمنانی نه‌ته‌وه‌که‌مان ده‌گرن، ریسوا بکرتن. درۆ ناره‌واکانیان، په‌لپ و بیانووه‌ ناراسته‌کانیان پووچه‌ل بکرتن. دلسۆزانه‌ ته‌قه‌لا بدات ناکۆکی و کیشه‌ لاه‌کیه‌کانی نێوان هیز و پارته‌ کوردستانییه‌کان به‌ رینگای ناشتیانه‌ و گه‌فتوگۆی برایانه‌، چاره‌یان بۆ بدۆزیته‌وه. شه‌ری کوردکوژی و ناوه‌خۆ له‌ بنه‌رمندا قه‌ده‌غه‌ بکرت، هه‌لگیرسینه‌رانی لۆمه‌ و تف و نه‌فره‌تیاں لێ بکرت.

کۆنگره‌ی کوردستانی وهک خێوه‌تیکی به‌رکراوه‌ی فراوان سه‌رتاپای توانا و هیزی پارته‌کان، گرووپ و تاqm و ده‌سته‌ و جه‌ماوه‌ری کوردستان له‌ هه‌ر شوینی‌کدا ده‌ژین، کۆ بکاته‌وه. رێتوینی و ئامۆژگارییان بکات. ده‌بیت هه‌موو کوردیک دان به‌و راستیه‌دا بنیت که‌ سه‌رکه‌وتنی کورد و کوردستان پیش هه‌موو کار و هه‌نگاوێک له‌ یه‌کیتی و یه‌کبوونی نه‌ته‌وه‌که‌مان وه‌ ده‌ست دیت.

مرۆڤی نیشتمایه‌ره‌هر هرچه‌نده دووچارى دهر به‌دهرى و ناواره‌بوون
 بێت، تا ئه‌و ساته‌ى گىان له‌ جه‌سته‌ى دهرده‌چیت، هه‌ست و نه‌ست و
 سه‌زى و لاتكه‌ى، گه‌له‌كه‌ى، خاكى نیشتمانى هاونه‌ژاد و هاوخوینى هر
 له‌ مێشك و ياددايه. سه‌رگه‌رمانه‌ چاره‌نوێرى ئه‌و پۆژه ده‌كات كه
 كوردستانى خوێشه‌ويست و زامدارمان بارى ناشتى و ئارامى به‌ خوێشه‌وه
 ببینیت. يه‌كیتى و به‌رابه‌رى و هاوكارى نىوان هیز و پارتكه‌انى
 كوردستان به‌ ده‌ست به‌ئێریت. كاروانى خه‌بات و تێكۆشانمان به‌ره‌و
 سه‌رگه‌وتن بچیت. نه‌توه‌ ماف ژێر پۆستال‌خراوه‌كه‌مان له‌ پلان و
 نه‌خشه‌ى داگیركه‌ران، له‌ عه‌قلیه‌تى پارتایه‌تى ته‌سك و خێلایه‌تى و
 خوێه‌سته‌ى رزگارى ببیت. به‌رژه‌وه‌ندى سى‌وینچ ملیۆن كورد و
 كوردستانى پارچه‌ پارچه‌ كراومان بکه‌وتنه‌ پێش سه‌رتاپای
 به‌رژه‌وه‌ندىه‌كانى ناوچه‌گه‌رى كورته‌بین و پارتایه‌تى ته‌سك و خوێه‌سته‌ى!
 له‌و به‌روايه‌دام ئه‌وكات هه‌زاره‌ها كوردى ئاواره و په‌ناهه‌نده، كه‌ له
 ناویاندا ژماره‌یه‌كى زنده‌به‌ده‌ر له‌ كه‌سانى زانا، پرۆفیسۆر، ره‌وشه‌نبیر و
 لیهاتوو، پزیشك، ئه‌ندازیار، نووسه‌ر و هیزا و خاوه‌نسه‌رمایه‌ هه‌ن،
 ده‌گه‌رتنه‌وه‌ كوردستانى نازیز. هر يه‌كێكه‌ له‌وان بۆشاییه‌كى باش پر
 ده‌كه‌نه‌وه، ده‌سته‌به‌رى ته‌واو بۆ پێشكه‌وتنى نیشتمانكه‌یان پێشكه‌ش
 ده‌كهن.

ئه‌وكات ئه‌و هیوا و ئاواتانه‌ى كه‌ سه‌دو په‌نجا سال زیاتره‌ قوربانىان له
 پێناویدا ده‌دریت، دینه‌ دى. به‌ رێزگرتنى زۆر و نه‌وازشه‌وه‌ یادی شه‌هیدان
 و تێكۆشه‌رمكانمان ده‌كه‌په‌نه‌وه. به‌ ته‌قه‌لادانى داسۆزانه‌ى يه‌كپارچه‌یی،
 ناسۆى گه‌يشتن به‌ ئامانجه‌ سه‌ره‌كییه‌كان كه‌ ئه‌ویش مافى
 چاره‌مخۆنووسین و كوردستانىكى ئازاد و سه‌ره‌خۆى يه‌كگرتوه، دیته

دی. کوردستان له ژێردهستی و پارچهکردن پزگاری ده‌بیت، پایه و پله‌مان ده‌گات به پززی و لاتانی تر. ده‌بین به په‌کێک له ئەندامه‌ کاریکه‌رمه‌کانی ئەنجومه‌نی نه‌ته‌وه‌ په‌گه‌رتوو‌ه‌کان. کوردستان له‌سه‌ر نه‌خشه‌ی جیه‌مان به‌ته‌واوی شوینی جیوپۆلیتیکی خۆی وه‌رده‌گریت و ئالای به‌رز ده‌کرته‌وه. له‌مه‌ش زێده‌تر ئاواتمه‌ که‌ له‌ داها‌توو‌یه‌کی نزیک‌دا بتوانم سه‌وود له‌و هه‌موو به‌لگه‌نامه‌ و دۆکیومه‌نتانه‌ی ئه‌و جه‌وت سه‌اله‌ی رابردوو کۆم کردوو‌نه‌ته‌وه، شتی‌ک له‌سه‌ر راپه‌ڕینی ۱۹۹۱ی جه‌ماوه‌ری کوردستان، دامه‌زراندنی حکومه‌تی هه‌رێم و دروشمی فیده‌رایه‌ت بنه‌وسم. به‌ته‌واوی و به‌جه‌رگانه‌ش په‌رده‌ له‌سه‌ر رووی بازرگانه‌کانی کوردفرۆشتن و کهنووشه‌به‌ران بق بێگانه‌ و داگیرکه‌رانی کوردستان هه‌لبه‌الم. نه‌ومنده‌ی له‌ توانام‌دا بیت و خامه‌م په‌ی پێ ببات شه‌ری ناوه‌خو و کورد کوردکۆژی ریسوا بکه‌م.

له‌ بارودۆخی ئێستاکه‌دا، سه‌رتاپای کوردستان به‌ سه‌ختترین پۆزانی په‌ش و دژواردا تێپه‌ر ده‌بیت. ئه‌و ده‌ستکه‌وته‌ می‌ژوو‌ییانه‌ی جه‌ماوه‌ره قاره‌مانه‌که‌ی کوردستانی باشوور، به‌ قوربانیدانی بێ سنوور و خۆینی سوور له‌ داوی راپه‌ڕینه‌ پێرۆزه‌که‌ی ۱۹۹۱ وه‌ ده‌ستیان هێنا، که‌وتۆته‌ به‌ر گه‌وه‌ترین مه‌ترسی و له‌ناوچوون، سه‌رکردایه‌تی پارتی دیموکراه‌تی کوردستان و په‌کێتی نیشه‌تمانی کوردستان، به‌ په‌رسیاری په‌که‌می هه‌له‌گه‌رن، له‌و کاره‌ساتانه‌ی وا خه‌ریکه‌ جارێکی تر دووچارێ که‌له‌که‌مان ببێته‌وه، ده‌سه‌لاتی بژیمه‌ دیکتاتۆره‌که‌ی به‌غدا بگه‌رتیه‌وه‌ سه‌ر هه‌ریمی کوردستان.

له‌گه‌ل ئه‌و هه‌موو قه‌هیران و ئاپۆرمیه‌دا جه‌ماوه‌ره خۆپاگه‌ره‌که‌ چۆکی دانه‌داوه‌ و چاوی بریومه‌ته‌ گه‌یشتن به‌ ئاواته‌ پیه‌رۆزه‌کانی و پۆزی

پزگار بیوونی یه کجاری. مرۆقی کورد، پشووێ درێژه و هیوای هه‌میشه به سه‌رکه‌وتن و داها‌توو به‌رزه. هه‌ر هیواشه هانی ده‌دا له کارکردنی خێر و چاکه و نیشتمانپه‌روه‌ریدا به‌رده‌وام بێت و کۆڵ نه‌دات. ئه‌وه‌ی بێ هیوا بژی، مردنی بێشکات بێ خۆی هه‌لده‌بژێرت. که‌لیکی وه‌ک که‌لی کورد که ده‌مێکه به‌رده‌وامه له خه‌باتکردن و ته‌قه‌لادانی بێ‌و‌چان قه‌ت قه‌ت له بن نایه‌ت. هه‌ر ده‌مگات به‌ نا‌واته په‌واکانی و سه‌رده‌مه‌وت، زوو یا دره‌نگ نا‌لای کوردستان ده‌سه‌کێته‌وه و ده‌مه‌وتته‌ ریزی نا‌لای که‌لانی نه‌نجومه‌نی و‌لاته یه‌ک‌گرتوو مه‌کان له‌م جیهانه‌دا.

پاشکو

۱ - دهگيرنه وه كه رڙڙي له رڙڙان شا نه ردهشيري ساساني (۴۵) گه پانتيك له دهو روبري پايته خته كه ي خڙيدا دهكات. له شوپننكدا ده پيښي پياوونكي زنده به ته من، هيندي هيندي وا خهريكه نه مامي دارميوه دننڙيت. دهچپته نزيكپوه، دهكه وپته پرسياركردن و دهليت: "هي مامي ريش چه مرگ، تر له و ته مه نه زوره دا هيواي چيت به دنيا ماوه وا خوت ماندوو دهكه پت؟ خهريكې ناشتني دارنه مامي ميوه؟" مامي پيره سر هله ده پريت و به سر سوورمان و تيره وانتيك دهكه وپته وه لام دانه وه، بي نه وه ي بزانيت نه و پياووه له كه لي ده پيښي شاي ولاته كه پته ي و دهليت: "رڙله كه م پيشينان ناشتويانه و وا نيمه بهر كه ي دهخوين. ده بي نيمه ش تا نه و رڙه ي دهچپنه ژير خاك نه مام بننڙين تا نه وه كاني دواي نيمه بهر كه ي بخون!"

شا نه ردهشير به وه لامي مامي ريشسپي كه لي گوشاد ده بيت و يه كسر فرمان ددها، يار مه تي باشي پي بدرت! مامي پيره دهسته كاني بق ناسمان بهر ز دهكات وه و دهليت: "خوايه وا تازه نه مام دننڙم، نه كه وتونه ته بهردان و وا من بهر كه م خواردا! هيوادارم بق نه و م كانمان

(۴۵) دهولتي ساسانيه كان: (۲۲۶-۶۵۱ ز.) له دواي نمان و له ناوچووني دسه لتي يونانيه كان له سر رڙه لات. دهولتي ساساني ناراي بنيانرا. شاري (نكبادان) پايته ختي بوو. نايينيان نابيني زهر دمنستي بوو. ناگريان ده بهرست. (مازدا) خواي چاكه و ياكې و ختريان بوو، سر دمه نه وه دهولته ولاته كه له خوښي و پيشكهوتن و تير و ته سه ليدا دوزيا. دسه لانتيان كه پشته بوو سنووري چيني هيندستان. له شاري يرموك گه سوياي نيسلام سالي ۶۲۷ دهولته كه پان تيكرا. ولاته كه كه وته ژير دمنستي سوياي نيسلام. كتبي الخيع بيننا، حمدان حمدان. لاپه ره ۱۱ و ۱۲.

فره سوود به خش بیت.

سەدان سالا ئەتەوهی کورد و نیشتمانەکە، لە سایە بەروبوومی ژمارمێک لە پیاوانی ژیر، لیزان، بەتوانا و تیکۆشەرەوه لە توانەوه و لەناوچوون پارێزراوه. بەکێک لە هۆکارە سەرەکیەکانی مانەوهمان لەسەر خاک و شوێنی باوک و باپیران، بق بەرهمی بەنرخێ نەمرەکانمان دەگەریتتەوه، کە لە دای خۆیان بەجێیان هێشتوو. ئەرکێکی مێژوویی بەکجار گەرنگ لە ئەستۆدایە، کە پێویستە پۆل و ناوی ئەو نەمرە کوردپەرەوانە لە بیر نەکرێن. ئەو نەخشە و بەردی بناغەیی ئەوان دایانرشتوو، سەرەتان بق خۆراگری و تەقەلا دوورودرێژە تەتەوایەتیەکانمان.

پۆلی نەمران مەلای جزیری (۱۴۰۷-۱۴۸۱)، ئەحمەدی خانی (۱۶۵۰-۱۷۲۶)، شەرفخانی بەتلیسی (۱۵۴۳-۱۶۰۴)، بنەمالی بەدرخان پاشا،^(۴۶) حاجی قادری کۆبی (۱۸۱۵-۱۸۹۷)، حوسێن حوزنی

(۴۶) بنەمالی بەدرخان پاشا: بەکێکە لە گەرمترین و ناودارترین بنەمالی ناسراوی کورد. لە سەدەی نۆزدەهەمە، بەگەرموگوری، لە پێناو بەرزکردنی ئالای کورد و پاراستنی خاکی کوردستاندا تەقەلایان داوه و تیکۆشاون. بە جێزەها شیواز دژی دەسلاتی نېمپراتۆریستی عوسمانی راپەرپوون و خەباتیان کردووه، سەرکردایەتی میرنشینێ بۆتان و شۆرشێ ۱۸۴۹-۱۸۴۷ی کوردستانی باکوور لە ژێر رابەرایی ئەواندا بووه. لە کۆتایی سەدەی نۆزدەهەم و سەرەتای سەدەی بیستەمدا کەلتی پیاوی ناودار و تیکۆشەریان لێ هەلکەوتووه، رەگ عەبدولمەزاق بەدرخان پاشا، ئەمین عالی، مقداد مەدحت، عەبدولمەحمان و جەلادەت بەگ و... هتد. بەکەم رۆژنامە لە مێژووی کورددا بە ناوی (کوردستان) لە ۱۸۹۸/۴/۲۲ نەمر مقداد مەدحت بەدرخان پاشا دەریبێناوه.

موکریانی،^(۴۷) محمەد ئەمین زەکی^(۴۸) و گەلێکی تر بەتەک کێو
سەرکەشەکانمانەووە هەر دەمێن و قەت لە بن ناپەت. ئەوێ دواى ئەو

(۴۷) حوسێن حوزێن موکریانی: سالی ۱۳۱۱ی کۆچی کە دەکاتە ۱۸۹۱ی زابین لە شاری
مەهاباد لە بنەمالەیکى ناسراوی ئابینی هاتووئە دنیاووە. هەر لە سەرهای ژیا نیدا بلیمەت
و مۆشیاری تێدا دیار بوو، پایەخى زۆرى بە خوێندن و فێرپوێن داو، چەند زبانی بیگانە
فێر بوو. لە پێش جەنگى جیهانى یەکەمدا بۆ خوێندن دەچێتە ئەوروپا. لە سالی ۱۹۱۵دا بە
ئەرك و توانای تابیەتى خۆى یەکەم چاپخانەى كوردی بە تیپى سۆزانی بنیات ئەنێت. لە
شارى (حەلەب) لە سووریا. سالی ۱۹۲۵ یۆ كوردستانی باشوور، بۆ شاری رەواندووزی
دەكوژیتەووە و دەست بە كار كردن دەكات. لە ۱۹۲۶ تا ۱۹۲۲، بیستوچوار (۲۴) دانە كۆفاری
(زاری كرمانجی) بلۆ دەكاتەووە و ژمارەیک كتیپ و نامیلکەى چاپكردووە و لە كوردستان
بلاوى كردوونەتەووە. لە دەورووبەرى جەنگى جیهانى دووئەمدا دەكوژیتەووە هەولێر.

ڕۆژى ۱۹/۹/۱۹۴۷ ئەم تێكۆشەرە لە شاری بەغدا دنیا جێ دەهێلێت. تەرمەكەى دەكاتەووە
هەولێر و بە خاك دەسپێردرێت. بە راستى ئەتەوێ كورد قارەمان و سەربازى هۆزان و
تێكۆشەرى گەلێ زۆر، بەلام بەداخەووە ئە شوێن و ئە نو پایەیان پێ نەراووە كە شیای خۆیان
بێت.

(۴۸) محمەد ئەمین زەکی: سالی ۱۸۸۱ لە شاری سلێمانى هاتووئە دنیاووە. سەرهای
خوێندنى لە شاری سلێمانى و كەرکووك و بەغدا بوو. لەدواپیدا چووئە ئەستەنبول، لە
دانىشگای جەنگى (الكلیه العربیه) بوو بە نەفسەر. لە سەردەمى جەنگى یەكەمى جیهانىدا
گەلێ كار و ئەركى گرتى لە ریزی سوپای عوسمانیدا پێدراووە. دواى ئەواویوونى جەنگەكە
گەراوئەئەو عێراق. هەر یەكسەر بە هۆى لێهاتوویی و شارەزایی و توانای زۆرى خۆیەو لە
سەرهای بنیاتنانى حكومەتى پاشایەتى عێراق (۱۹۲۱)، ئەم محمەد ئەمین زەكى كرا بە
فەرماندەییكى بەرزى رێنەسكە، چەند جار كرا بە وەزیر لە كابینەكانى وەزارەتەكاندا. ڕۆلى
دیاركراوى هەبوو لە بەرزكردنەوێ كیانى كوردایەتى و بەركریكردن لە مافە رەواكانى گەلى
كورد. چەند بەرەمێكى مێژوویی یەكجار گرتى لە دواى خۆى بۆ ئەتەووەكەى جێهێشتووە.
وێك كتیپى (مێژووى كورد و كوردستان)، (مێژووى حوكمدارانى بابان) و (مێژووى شاری
سلێمانى) و... هتد.

ڕۆژى ۱۹/۷/۱۹۴۸ لە شاری بەغدا دنیا جێهێشت و تەرمەكەى گەراپەووە سلێمانى و بە خاك
سپێردرا.

دەرسی نەتەواپەتی و خۆشویستی نیشتمانی لێ فێر دەبن. رایان دەکیشیت بۆ سەر ڕێگای کاروان و خەبات و قوربانیان لە پێناو ئازادی و سەربەستیی کورد و کوردستان.

تەنانەت لە باروڤۆخی ئەو سەردەمانەدا، سەرئەپای هۆزان، نووسەر و مێژوونووسان، تیکۆشەرە سیاسی و کۆمەڵایەتی و فیکرییەکان تا بچووکتەرین ڕۆڵە کە دەم لە کوردایەتی دەدات، هەمیشە دەبێت خۆیان بە شاگرد و قوتابی ئەو پیاووە گەورەمان بزانن کە گەلیک لە کۆنەوه ئالای پێشڕەویی بزاڤی ڕزگاریخواری کوردیان هەلگرتوووە و دڵسۆزانە تۆوی پیشەیی راست و ڕەوایان ناشتوووە و بانگەواز و بانگەشەیی ئەویمان ڕاگەیاندوووە کە بە یەکگرتن گەلی کورد سەر دەکەوتت و لەژێر چنگی داگیرکەرائی نیشتمانیەکیان ڕزگاریان دەبێت. گیانی نیشتمانپەرۆری و خۆشەویستی ولاتیان لە دواي خۆیان جێهێشتوووە. لە ناخی دڵ و دەروونی نەتەواپەتی شۆینی خۆیان چەسپاندوووە. ئەو سۆز و مەبەستە پیرۆزەش، نامریت و هەر زیندوووە و لە گەشەکردنایە.

بەندەش هەرچەندە کەوتوووەتە تێو پاییزی تەمەنەوه بە برۆا و قەناعەتی تەواوووە، خۆم بە قوتابییهکی بۆلی یەکەمی سەرئەپایی و، گەر قبوولم بکەن، شاگردێکی بچووکی نەمرەکانمان دەزانم کە نەمامی نیشتمانپەرۆریان تێدا ناشتوووم و لە دواي خۆیانەوه زنجیرەیکە لە تیکۆشەرائیان لە دواي خۆیانەوه بەجێهێشتوووە کە لە کاروانە دوورودرێژی خەباتی سەخت و پڕ نازاردا بۆ پێشکەوتن و سەرکەوتنی کورد و کوردستان بەردەوامە. هەزارەها ڕۆلەیی کوردیان ڕاکێشاوتە سەر ئەو ڕێگا دوورودرێژی ئەوان دەستەیی یەکەم و سەرئەپایی ئەو کاروانە پیرۆزە بوون.

پیش نه‌وهی دهست به نووسینی (چەند لاپەرەیک لە میژووی خەباتی گەلی کورد) بکەم، هەزاروێک را و بۆچوون و لیکدانەوهی جیا جیا بە میژشکەدا دەهاتن، لە لایەک ترسی زۆرم لە کەسانی دۆگماتیست، دواکەتوو و خۆپەرست و لە لایەکی تریشەوه ترسی سەرئەگەوتن لە ئەنجامدانی ئەوهی لە میژشک و هەگبەکەمدا کۆبووبوونەوه، بەلام دەرئەنجام گەیشتمە سەر ئەو بێرپارە کە دەبێت نەترس بێم، دەست بە کارکردن بکەم، ئەو راستیانە ی دەیانزانم نەیانشارمەوه، سەر بە خۆی فیگیریم بەراشکاوێ لە نووسینەکاندا دیار بێت، تایی تەرازوو بە نارەوا بۆ هیچ لایەک نەشکێنمەوه. خۆشبه‌ختانە لە سوید ئەوهی مەبەستم بوو لە ماوهی چوار سەل و دەستم هێنان و گەپشتە بەردەم خۆتەر، لیکۆلەرەوه و زانا و تیکۆشەرائی کورد. هەر زوو پشستگیریم لیکرا و لە لایەن هیندی رۆژنامە و نووسەرەوه ناوهرۆکی کتیبەکان هەلسەنگێنران و باشتر بە جەماوەر ناسێنران. ئەمەم بە گەورەترین پاداشت و پێژلێگرتن وەرگرت. هاوکاتیش، پێمواپە، ئەوه بانگەواز و هاندانیکێ چاکە بۆ سەر جەم زانا و تیکۆشەران تا ئەوهی دەیزانن لە رووداوه نەپتیبەکان، بەجەرگانه، بلایوی بکەنەوه، لە گەل خۆیان نەیبەنە ژێر خاک و وەک ئەزموون و تاقیکردنەوه بێخەنە تەک لاپەرە دێرینەکانی میژووی ژیان و خەباتی دووردریژی نەتەوهییمان، تا نەوه‌کانی داهااتوو سوود لە کردەوه راست و بەجێبەکان وەرگیرن و نەفرەت لە تاوان، هەلکردن، زیان و کڕین و فرۆشتن بە کوردایەتییه‌وه بکەن و بەتەواوی لەو جۆره کردەوانە دوور بکەنەوه و دووبات نەکرێنەوه.

لە ناخی دڵمەوه سوپاسی بێپایانم بۆ ئەو نووسەرانه هەپە، کە خۆیان ماندوو کردووه، لە چەند رۆژنامە و بلأوه‌کراوه‌دا ناماژەیان بۆ کتیبەکانم

کردوه و گوتاریان له سههه بلآو کردوه ته وه. ههه نهه شه هاندهر بووه بق نهوهی خوینهه رانی گورد زوو به دهنگ کتیهه کانه وه بچن و بایه خ به خویندنه وه میان بدهن و به دوایاندا بگهه یتن. یتزی زۆرم بق براهان تاریق جامبان، عهه بدولره قیب یوسف، شاسوار، ناراس قادر منهوهر، برا و دۆستم کاک سهه عید کۆستانی که له نووسینهه کانیاندا هیتن یتکیان وهک سهه چاوه کتیهه کانیان به کار هیتاوه.

پرسیاریک دیته پیتش ئایا له داها توویه کی دور یا نزیکدا نهه چۆره نووسیهه و بههگه نامه کان چ سوودیک بهه مێژووی نهه وه که مان دهه گهه من؟ لیره دا دهقی هیتن دێ له و گوتاران ههه پاشکۆیه دا بلآو دهه که مهه وه.

تربت رو به دل و نیست کم تر است
دوربان به سحر از راه دور
بگذرد و وقت زود که پیش هر دل
باز درون لایحه می گوید که دم
بگشاید و در با می تواند نوشتی
کاستی که به نوبه که نکند دور
مهر دستور و راه پرواز جنگ لایحه خوزه
ایشان راه پرواز جنگ لایحه خوزه
و سخت رنج له ژیک است
کوزین یوزگان به پیش روی که در چرخ
هر پستی پایدیشی دستور زین
لایحه خوزه تربت لایحه که هست
به نامه به پاشا بق برنگ اهل لایحه
له حریف گان بان کم و کوشش
به کاربان از من کوه و یکه
موریش

لایحه می گوید در راه دور
در میان زین و کوه ۱۳۸ که
بشاید در پستی و پستی پستی
تربت رو به دل و نیست کم تر است
کاستی که به نوبه که نکند دور
مهر دستور و راه پرواز جنگ لایحه خوزه
ایشان راه پرواز جنگ لایحه خوزه
و سخت رنج له ژیک است
کوزین یوزگان به پیش روی که در چرخ
هر پستی پایدیشی دستور زین
لایحه خوزه تربت لایحه که هست
به نامه به پاشا بق برنگ اهل لایحه
له حریف گان بان کم و کوشش
به کاربان از من کوه و یکه
موریش

تربت رو به دل و نیست کم تر است
دوربان به سحر از راه دور
بگذرد و وقت زود که پیش هر دل
باز درون لایحه می گوید که دم
بگشاید و در با می تواند نوشتی
کاستی که به نوبه که نکند دور
مهر دستور و راه پرواز جنگ لایحه خوزه
ایشان راه پرواز جنگ لایحه خوزه
و سخت رنج له ژیک است
کوزین یوزگان به پیش روی که در چرخ
هر پستی پایدیشی دستور زین
لایحه خوزه تربت لایحه که هست
به نامه به پاشا بق برنگ اهل لایحه
له حریف گان بان کم و کوشش
به کاربان از من کوه و یکه
موریش

جدید ایبروبک له
تربت رو به دل و نیست کم تر است
دوربان به سحر از راه دور
بگذرد و وقت زود که پیش هر دل
باز درون لایحه می گوید که دم
بگشاید و در با می تواند نوشتی
کاستی که به نوبه که نکند دور
مهر دستور و راه پرواز جنگ لایحه خوزه
ایشان راه پرواز جنگ لایحه خوزه
و سخت رنج له ژیک است
کوزین یوزگان به پیش روی که در چرخ
هر پستی پایدیشی دستور زین
لایحه خوزه تربت لایحه که هست
به نامه به پاشا بق برنگ اهل لایحه
له حریف گان بان کم و کوشش
به کاربان از من کوه و یکه
موریش

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

خبر و سول

چاند لاپرويه ک له

چاند لاپرويه ک له

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

دولت و دولت پندگی

صفحات من تاريخ نضال شعبتنا الكردي

هوذا بالآسي

ان الاحقراء، اليونانيين لمحمل حركة تحريرها الفوسى على
صفحة كرهستان نمرود، جلولستان، حاوى وحقن بها من حطير
الكند، سعد الثالثون المصد استعمل:

ر (الامريعات): انداجلة (الاجمة) 1 اسانى الانظمة
العكافى: المذابى الصمسة كورستان (الحنوا) 1 حقبة
من الحركة لخدمه نكسايها اسراريجاب من النمرات
والسارمات الاممسة كذالك تجايلات حركات الصفا وحسن
تدعيمها اذمة لخدمة ك تهميش الحركة ... دولت في كل
النصرات البارخانة -

ومن هذا نستظهر لاشعاع الاستاد ارفق صابر (دكتور
في طبقتة تحرير الاول - اكتاب الى ان الارجاتى اعلمتة
تحرارة تحرير الكردي استعمله الى ما قبل ثمانية الفين ...
وقد ليس سبب من انه حركات اسرار اموسى واوروس من
حمور انضيق الاوسطة وحدة - من غير خداه من حمور
نشر - النمرات - ديسمره - وسميزان - من غير الاحتمال
والاسمدين معقبة كذالها النمرات، النمرات المسمدة تصار
التيب المثلثة، وصيا كورستان التي تدار من صمدريه جيلرو
وعورده بل وما زال الصف الكردي اتمه ن تكون يا رخصه
هنا وهناك رفة كى الترماع السارخه: التي ما امكنه - عمده
بجارتة: صامه وجانب سراج الخريجين كيريسين ... وشد حرس
النوم روى اجرة اعاضة الصغراء 1

ان من هذه الدروس وانعمد التي يجب ان يسكرد نصفا
ومادة حركة التحرير التي تحطو الان في نمارس منصفين
مفكث هو ما حدث لخدمة الحركة من التهميش (مفنى المنة
لملاحة المبدوحى حركات انمازانية تدعيمها وتعميقها
العراقية، الايرانية، والتركية 1 لنجد لاسفوف من افضل
الاحوال من حجاج حسن ونسور دى اسرار فيلوبا لخدمة
نكسكايها واسراريجاب من النمرات - النمرات والمجده 1
وهي هنا السار والكميات وانمده وديونة اخرى ... وليس
من النمرات ان يحول او يفتقد الاف - والمبرانية العنونة
لنمور اصحة الحركة الحمورو رسفا الى حد النضال المسمى
من اجل التدعيم: طبة لينة الكرد اوداك ومن ثم الحكم الذي
تكرمسان ركا لوان الكرد ماهم قعر اقلية طارئة استقامتها
هنا وهناك القوسات: العربية والفارسية والتركية ... وذك
نذلا من انمو السعوي في بريس: النصير ...

وهكذا سكا مارحنا: انماض ان يكون استجابات من ...
ونمارس حتى انه قد استطع ورسا لادامه من ذلك فوسر
تاريخ النمرات: السلووير والاموسى ... ولايت ان النمرات
الموسويين كن وما زال ذلك الاسر من ما ان اسر ولصفا السرايين
نكما انماض انماضى حرس حر الايام دالما ... ومن جسد
المصايفي سيشن سارس وجنس ساريجا الحار من ساريجا
الاسرايب والاممسان ساريجا وساريجا ... لكي ما العيس
حظ هذه النمارح ادرى به كسح حصى الامماتى حدود النمرات
الموسويى ان بل وما نمر النمراتى لمثل هذه النمرات النماحة
والاستاد الفاجر رسول واحد من الملائكة ان من جسد ...
... ..

دؤژنامه‌ی خبات، العدد ٦٧٥، ١٢/٥/١٩٩٣

وقد كان القاص رسول واحد من المعتزلة الذين يتبعون
 الشروبيان بغيره وأصحابه بل والمحفوظة بالنزاع والمناظر
 مادام حضوره توثيق هذه الحركة في اخرج فتراتها انما
 السمعات وعبارة الثمانينات كما يحاول شرحها صلحا
 باسمهات الحزبية والصلحة والاطلاع الوثائقي كونه احد
 المبادئ الخاصة فيها لاكثر من ثلاثة عقود حيث قد
 له الاطلاع شبه الوافي على كثير من الجوانب الخفية على
 الاصل الامامي . . . والملاحظ انه لم يبال جيدا في انساب
 وديون ما يريد التوسل التاريخي متجسما التمدد من النساء
 برضا من غده فصاح اهم الوثائق الضرورية ومع ذلك فالكتاب
 لا يحسن انتمتقنا وهناك اضافة الى الانجاز للكون حوسبي
 ان ما نشر الكتاب بحرشه التديين وما مستنوها اجرا اخر
 هو التمدد الكثير من الوثائق ذات النطاق الجزئي التي تضمن
 معلومات سبانية ومجلات اضافة الى المتاحات ذات الاعلان
 المنعوى السبعة واداسيا . . . والتي سيطر لها . . . خصمها
 من التمدد من الجوانب الخاصة وعلى الجوانب العامة من
 واحد في التمدد في شكل اخر . . . والتي سيطر المصير
 نشرها : كيف نشر وبمجرد اعادة الاحزاب وصاح الفسادات
 كسنة وما هي سموات ونسيم الشفاني والسياسي وما هو
 مدى بعد نظره او بره وكيف سمرقون في الشاهد والنفس
 سبها المتاحات السبانية والاحكام الاخرية . . .

سطوح الكتاب - خصم موضوعه - على الاشارة السابقة
 ونشر المتأخرة من جوانب من القاصح المتأخر للتعريف والبرهان
 وبركها . . . كما يتكف من الجوانب الدورية للاطلاع
 الاوساطية كما وهناك لتوضيح هذا الحرب : وات
 وما في " فرق تند " في كل مازيا . . . والتعارف المتخصص
 يدرك مغلغل فيكون " بعد عدوك صمدك " في عقله الاصل
 كما طرفه جفته من الاحزاب والاعتبارات الحزبية والبرهانية
 مع ونس حدد سيره حركة حركيا التوسلي - مود . . . من
 التي صرح بتضيقه سمعا " ترقدي . . .

بعد ذلك الاجراءات الدخيلة سبانه اكف احد المتحركة
 المحرومة التمدد . . . ونس في هذا القول ان " في التمدد
 سمعة وسبحة . . . سبانية وما واليد . . . وجه التمدد
 التوسل التمدد والتوسل والتوسل في كل سبانية التمدد
 كتمت باخبار التمدد على طرفي الظفر . . . الامتدات الخارجية
 بران مازيا . . .

هذا ما يدونه امرو واحد من تركه سبانه التمدد
 حذرا : صحاح وحرر ٤٤٥٠ صفحة من التمدد التوسل
 نشر مجرد جملة صدره - ازا تاريخ الحركة التمدد
 من كل الاحزاب والتوسل والتوسل . . . اجير - يكون
 من سبانه . . . ونس من حركة : اجد جهده التمدد
 سبانه . . . ونس من سبانه . . . ان سبانه
 سبانه . . . سبانه من الاحزاب من سبانه
 . . .

جده لا بد ان يدرك له ضروري حمايتي كذا كورمان
 روروداو وعلشانته

فتح رسول
 حركي حكتم جاني بحكم ١٤٩١ هـ
 حركي بوجه جاني بحكم ١٤٩٢ هـ

صفحات
 ١٩٤٣/٥/١٤/٢٦٣

مسائل بهشتی

مدرک من بهمن کتبی و چند لایه‌ریبان از شیوه‌ی مذهبی گدای کرد. کتاب «توسعه» کتاب «طالع رهنمون» در سال ۱۳۹۴، در روزهای سیزدهم و چهاردهم به چاپ رسید. به گفته‌ی مرتضی به لک‌زاده، کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است. کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است.

مرتضی به لک‌زاده، کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است. کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است.

به‌عنوان «توسعه» کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است. کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است.

کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است. کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است.

کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است. کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است.

کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است. کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است.

کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است. کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است.

کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است. کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است.

کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است. کتاب «طالع رهنمون» به‌ویژه در میان دانشجویان و محققان بسیار مورد توجه است.

• که خلق جنگجوگی از او نه خواستند، و تن در شو کار ساختند.
 گور به دل کرده و کار گزینش همه کار و سر مردم گل گورده وقت.
 عجبی: جنگی سر مردم گزینش گورستان بر ... به بیاد پر ایگ
 کله ه رها ران ملکی بیسین ۱۲۴۸ ه ...
 • که خلق از او بگریه ۱۸۸۱ - ۱۸۱۲ ه ... وزیر بر این تکیا بیسین
 و از کوه کانی به کزگی جزمین جازگ، به ده کزگی جازگ در یونان
 به کوره در کانی ... تا که از او بگریه ۱۲۷۱ ه ... زانرا از کینه از او بگریه
 جزمین کانی بیسینیا به نام جزمین عارفیتیم جزمین نامه
 آوار به جزمینیا هر بیسینت در کوزه ...
جزمینیا
 جزمینیا نام کوهی است که در نزدیکی کوه طبرستان واقع است و در نزدیکی شهر تبریز واقع است.
 • جزمینیا نام کوهی است که در نزدیکی کوه طبرستان واقع است و در نزدیکی شهر تبریز واقع است.
 • جزمینیا نام کوهی است که در نزدیکی کوه طبرستان واقع است و در نزدیکی شهر تبریز واقع است.
 • جزمینیا نام کوهی است که در نزدیکی کوه طبرستان واقع است و در نزدیکی شهر تبریز واقع است.

جزمینیا

• نومند ... دهلیله بیسین جزمینیا کانی شهر آواسلیه در کانی
 بر اگری بگریه، نگر به چه خنده سوره در آواسلیه در کانی جزمینیا
 جزمینیا بهر تا کانی بگریه بیسین جزمینیا در آواسلیه در کانی جزمینیا
 به روزی جزمینیا نام کوهی است که در نزدیکی کوه طبرستان واقع است و در نزدیکی شهر تبریز واقع است.
 نام به کله نامت ... بنگر بگریه کانی آواسلیه در کانی جزمینیا
 بهر آواسلیه ... که خلق از او بگریه ... نامت به بیسینت ده کزگی
 آواسلیه بیسین جزمینیا ۱۸۱۱ ...
 نام آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...

آواسلیه در کانی جزمینیا ...

بهر کانی آواسلیه ... نام کوزه ... خلق از او بگریه ... گزینش گورده و یگر
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...

• که خلق از او بگریه ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...

• که خلق از او بگریه ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...
 آواسلیه در کانی جزمینیا ...

چهند لاپه‌رده‌یک له
مێژووی
خهباتی گهلی کورد

نخسه‌ی بێرگی سێ سه‌مه‌ له‌و کریمه‌ له
هه‌لگه‌نامه‌ی نوێ سه‌رای ڕۆژه‌وا ده‌گه‌سه
مێژووی نا‌شووری کوردستان که کاکی
فاتح ره‌سه‌ول مه‌رحمه‌ سه‌ناوێ چ ده‌ک
باراستان و به‌لاز که‌وه‌وه‌ی کوردستان
هه‌لگه‌نامه‌ی گه‌رنگ و را‌سه‌نی نا‌شکرا
گه‌سه‌ . چ ده‌ک تێ سه‌رای ۆۆ به‌ ۆۆۆ

سه‌مه‌نامه‌ی نه‌ی ڕۆژه‌وا ده‌گه‌سه . ئهم کاره
گه‌رنگه‌یه‌کی نا‌سه‌نی هه‌یه . له به‌گه‌م
لاپه‌روه هه‌ست ده‌کێ به‌راسته‌ له ئێمه
ڕۆژه‌وا ده‌گه‌سه ده‌ژی . ده‌ژانی په‌سته‌ن
به‌ڕه‌سه‌ گه‌مان ئه‌ به‌گه‌ی . ئه‌مه‌ به‌مه‌وه
ده‌رسانه‌ خه‌زێان ده‌وه‌ ده‌سه‌مه‌وه که
به‌هه‌نا گه‌سه‌ ۆۆ و نه‌سه‌ ۆۆ ده‌گه‌سه .
زه‌حمه‌ته ده‌سته به‌ که‌سه‌که‌ به‌گه‌به‌
شه‌رائی ۆۆ ۆۆ ۆۆ . به‌ ئه‌به‌به‌نی
هه‌وه‌ په‌سته‌ن چهند ناو و ۆۆ ۆۆ ۆۆ
ۆۆ ۆۆ نا‌سه‌نا . ت به‌ر گه‌وه‌ی
که‌سه‌ ۆۆ و ۆۆ ۆۆ ئه‌مه‌ جۆه‌ه
کاره‌ساتانه به‌هه‌ی و ۆۆ ۆۆ ۆۆ .

ۆۆ ۆۆ گه‌سه‌ ۆۆ ده‌ک هه‌سه‌نیک
که‌ به‌گه‌م . له‌ گه‌سه‌ ۆۆ ۆۆ .
ئهم شه‌ره‌هه‌تی ۆۆ نا‌هه‌ده‌گه‌سه
ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ
به‌ ده‌ی . شه‌با یان ده‌سه‌نا .
هه‌یه . به‌گه‌م .
هه‌سه‌ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ .
ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ
لاپه‌ره‌ له‌ ۆۆ ۆۆ ۆۆ
ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ
ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ
ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ
ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ ۆۆ

سرودا
 و شهبانان.
 جبهگان * بهکم :
 نیکوای همسو نمو برلاتانی
 گوردهیان تنغا دوی بیروامبر
 بزانتنگ له بزعی بار
 توتونومی گوردستانی عزیزان
 له سر هولی گوردهگان عزیزان
 کاره وک له سر حالومریچیک
 له زوری له سروری دمهسه لانی
 دایهاله. ننگ سر چی
 لگاندنکی راسمر نکرولی لهسه
 . وزهی بار Stalus (1910)
 خدی خوی بنرسمن به گوزان
 شالیان دهان که گوردهگان
 چی کمیشنی " ش بن خیشنا
 دهکی جهاوازی 25 ملترین کمسن
 له اکمشنی) دهکی کم نیبدا
 دی گورده له نیر 12 ملیسیون
 ی تورکیا ده له معورو کاتینکی
 سیزوی گورده معینتره. پارمرو
 بری نوعی تازی گوردهش پندره.
 نیشنا خوندور و دوشنبر تری
 وائین وک له هر نهنومدهکی
 که جیگی هرمنیدی باشه
 کی نوزن. گوردهگاس عسکر و
 ش نیشنا باشتر شارز پارمرو چون
 نه دوی عار بیرونندی و اماجی
 دیمه گاسیجان بروننه قوریانی
 عت و پلانی نمو هزینه بیگانان
 سرن بیرونندی خوسزان له
 بالانی نینوما بیارین.
 ه هر نیشنا نامالمی گورو له
 دهکی نرکدا سمرمخوی نصی.
 نه ولسیاسوره به شینگ لو

وروده ده دوی دوسری سینه
 پرورسه که جان ئی بگی . نمو پشور
 دهرسانه خزیان دهرمخنهوه که
 دهرناگسیرن و فراسوش ده کسرن
 زهمسته دست به گشینه که بگیو
 بشرانی دازی ئی بهنی . به نایینی
 ننگو پشتر چند نار و رودانکی
 وک (پشت ناشان) ت هر گسرن
 کسولین و بنسوق بزانی نمو جزوا
 کارسانانه بزینی و جین روویانا!
 لم بودوه دهنن بایسته کسان سینه
 کمرسی رزسانیک سنزویس ، بان
 وک جیروکتیک ، استانتک لکه
 برهگری تاسو پهرش بز زابستی :
 حیزهگان بد
 واخسوز دوابی ج رود دهان
 بخوندندیشوره . پهلام خرنش بهنشانه
 کاک فاتح هیچ ترحینکی خهبال بان
 نمدنیشی نمو لوسراگسائی زیاد
 ننگر دور . شنهگان . شمرهگان .
 ناگوردهگان ، پیکهانهگان له واقعی
 وشک و روزانی (شاشی) خزیانجا
 زور دهرن رق وک ساینره بسره .
 بداخ و نال وک سمرگی ناکسام و
 ناروای شسری برا گسوزی . نوعی
 جیگی سرنج و شایانی برزو به نرخ
 کرتنه نوعه که ننگر چی کاک فاتح
 خسوزی (نوسا) وک گاه برنکی
 سمرکردهنی جیزی شسوی له نینو
 جیگی رودارهگاندا بود بان زود له
 نیکوره ناگسارایان بود . نمو هیچ
 خسوز به لادا شکانن و یگانه بنو
 گوردینکی برامسیر هیچ یکن له
 لایه نگان نیشان ندهاره . هولی دارا
 وک سروزینکی ولسوز بز نهنوره
 بیسرکردهنوه سترانژینه نهنومی به
 خوردهسان بهنایینی بران . پیوس
 له گسل بزور نهنومی رزگاسخسارای
 گوردستانی پاکور ، دوست عونی
 برهه گوردستانی . شهری جینزاید
 نمنقال و کیبایی . نا هنری عزیزان
 بز سمر گسوز و راپهرنی جساوردی
 کسوردستان . برونه چند خالیکی
 گزنگی عزویس "خجانی" گله گمان .
 پهلام بداخسوره . له زور کاتدا خالیکی
 رمش و پیر شسومزایی . سروز له
 خوندنوی رودارهگاندا . به نایینی
 دهزانی سرنج له حالت و واقعینکی
 گرنگی همیشه ناساده می اشبانی
 حیزهگان بد
 ناساده نهنون بز پهگرتن . ناساده
 برون بز هاوکاری و سمر شسوزی گردن
 بزینگانهی واکبیر گمر . نم خاله که
 دهرانین به حسالانی (خسجیات مه
 خبانهنوه) تاز . سینه . فست له
 بیسرکردهنوه مومراسمی حیزهگان جودا
 نهنوموه . جرواش نایشنوه تا عقلی
 سیاسی و بصر کردهنوه و اسفنگوی
 نهنومی بیان ننگانه نم ناستنی
 سترانژینینکی نهنومی لیبول یکن
 که ناستنی هره کس می نمور بین گورد
 همر حیزه له پنادوی سمرکردهنوی
 سیدانندی دهسلاندا ناساده بی دست
 له گله دوزستانی واکبیر گمر ننگله پکا
 خرنش دزلی گورد یگانه همرایی
 سیدوایه بین نارووهگانی خزی!!
 که لو روانگوره سهری رودارهگان
 پکهنوره . سرنج دهرین که ننگر نمو
 سرنج دهرین که ننگر نمو
 بیسرکردهنوه سترانژینه نهنومی به

۱۰ میلیون کسند
 حتی! یکی کسم نیبدا
 ن کورد له نبرو ۱۲ میلیون
 هی نووکیا دا له همورو گاتیگی
 به میژوری کوروا بهیختره. پاروو
 گیری نوری تازدی کوردیش بنوو.
 ن نبتا خویندوار و ویشیر ترن
 براسن روک له همرو نتموبهکی
 که جگی همسندی یاشه
 یک نوبن. کوردهکاسی هسزان و
 ش نشتا باشتر شارهزایرون چون
 نه دیای جار میژورندی و ناماچه
 بهسگاتیسان بوونده دوریانی
 یخت و پهلانی نوره هیزه بیگانهای
 بعون میژورندی هسزان له
 پهلانی نیونفا بیازرن.
 هو هر نشتا ناماچی کوروا له
 هی بهکی نریکا سره خوین نیمن.
 به دلنابسه به شینگ لم
 نه داراگاری تاسین و پاراستن
 ن و کسین کوردی و مالی
 پرو و تازادیگان و دان نان بوهوا
 چک هر نتموبهکی بهکی دنیا.
 هی پاروی خو نروبسیان هه.
 ش نوومه نینویندبه نامعزانی
 نه له سر هارینتی بهگاری مافی
 بی خن نووسنی کوروا. ناتوان
 یخت کوروا له سر نتموشی بیجهان
 هو بهگتر به بهگارهستانی گازی
 عا لوی و چکی گوسمل نرتکم.
 ه تاها هاربهگانه پال دونهرو
 به تمسه دهکن؟! لهگلا نریشدا
 به خوگرسی (مخضط) درباری
 کورد له بههینانی گزانی
 ت بو دایرن گزانی باشورزگی

بختینرتینوو. بهلام خووش بهختانه
 کاک فاتح هیچ ترخمیکی خهبال بان
 نتمینشی بز ترساروگانی زیاد
 بهکوردوه. شنهگان - شهروگان
 ناوکوبیگان، پنگهانتگان له والنجی
 وشک و رزانی (شاهی) خزانفا
 روز دهان رقی روک تسانیره بهسه.
 بداخ و تال روک سرگی ناگام و
 ناروای شسیری برا کسوزی. نوری
 جیگی سرخ و شاهانی ویزه به نرخ
 گرته نوبه که نگر چی گاک فاتح
 خسوزی (نومسا) روک گاهرتگی
 سرگردانی هیزه سیرمی له نیتو
 چرگی رورواروگاندا بوود بان زود له
 نزیگوه ناگاداریان بوود. نو هیچ
 بسوزه بهلاوا شکانن و پاکسه بز
 گوردنکی بهوامسو هیچ بهکی له
 لاپهنگان نشان نداره. هرلی داوه
 روک سرورفتگی دلنوز بز نتموبو
 رورواکسیر و راستگر نوره بهگنیتوو
 که رویداروو نوره هوسانه نهگامگیر
 بکا، که بز تانسیرکوردی خهشانی
 روزگارخووازانمان روک نتموبی کورد
 . گرنگ و بهسروند.
 نتم بهرگسه. ترسارو دهلگه ناصهی
 رورواروگانی پارووی کوردهستانیان له
 گزانی مالی ۱۹۸۱ و سرهانی مالی
 ۱۹۸۲ - وو ده نا مالی ۱۹۹۰
 گرتونه حوی گرنگی چارنووسازی
 نو سزتاغش له بهباردانی زیاری
 خفانی نتموبی گلهگمان. پینوسی
 به سالنن نیسه. لمو دهماندا بوود
 که (نافسکوردوگانی) جوته و جوو
 هرلی دوو قسوزی و چنند قسوزی
 بهکسرتن و پیمان بهسنت. دزاییسی
 دهچن.

۱۰۰۰۰ میروی بو به دترس. ۱۰۰
 بووی بز هارگاری و سر شوری کورون
 بیبگانهی داگیرگر. نتم خاله که
 دهواتن به حالهتی (شعیات) به
 خسهانهنوه ناوی بهسین. فخت له
 بهرگردنوو مومارسه حیزهگان چروا
 نتموتوو. چرواش ناپهتوو تا حهفتی
 سیاسی و بیسر کوردنوو و راستگری
 نتموبی بان نهگانه نتم ناستهسی
 سترانیهنیک نتموبی فسرول بگن
 که ناستی هره کسسی نوره بی کورد
 دوست و برای کورد بی. بهر له دی
 هر حیزه له پتاری سرگردانی
 دهماندا تاساوه بی دست
 دهستان داگیر کمر نینگلا بکا
 و خوینس ولای کورد بگانه هرچی
 بی تارووهگانی خوزی...
 که لمو روانگوه مسیری رورواروگان
 بهکینوو. سرخ ودهمین که نگر نتم
 بهرگردنوو سترانیهنه نتموبی به
 هها به. نتمو کارسانگانی شهری برا
 کوزی جوو بنگ بان هی بنگ و شخ
 رویمان دهوا.. راستسه یاوز دوحه
 پامنیسه که. بهو حالوو بز چوون و
 بهرگردنوو نتموبو. وای کوردوه که
 کیم بان زور پینوسندی و هارگاربهک
 لهگلا دورماندا (بهتابهستی) نتران لمو
 کاناها! پینوسنت. بی. بهلام به هیچ
 جزوی هوو هنکارو پاگانه نتموبی
 که نتم هارگاری و پینوسدیه له سر
 حیسایی خونی کوود پایه لمو حالهندا
 . خعیات دهینسه خعیات خوزی و
 سروسای گسوردهگان نتم سیلته
 پینوسنتی نه بهو خهپانه ههیه. نه بو
 حیزب و سرگردایهینیانی به پتوی
 دهچن.

خارج از کشور و در داخل کشور، در این زمینه اقدامات اساسی صورت گرفته است. در این زمینه، در سال ۱۳۴۰، در مورد صادرات کتان، اقدامات اساسی صورت گرفته است. در این زمینه، در سال ۱۳۴۰، در مورد صادرات کتان، اقدامات اساسی صورت گرفته است. در این زمینه، در سال ۱۳۴۰، در مورد صادرات کتان، اقدامات اساسی صورت گرفته است.

چهارمند تیلبیسی لیه ایش

چهارمند تیلبیسی لیه ایش که در روزهای گذشته در تهران و سایر شهرها برگزار شد.

چهارمند تیلبیسی لیه ایش که در روزهای گذشته در تهران و سایر شهرها برگزار شد. در این زمینه، در سال ۱۳۴۰، در مورد صادرات کتان، اقدامات اساسی صورت گرفته است.

در این زمینه، در سال ۱۳۴۰، در مورد صادرات کتان، اقدامات اساسی صورت گرفته است. در این زمینه، در سال ۱۳۴۰، در مورد صادرات کتان، اقدامات اساسی صورت گرفته است. در این زمینه، در سال ۱۳۴۰، در مورد صادرات کتان، اقدامات اساسی صورت گرفته است.

در این زمینه، در سال ۱۳۴۰، در مورد صادرات کتان، اقدامات اساسی صورت گرفته است. در این زمینه، در سال ۱۳۴۰، در مورد صادرات کتان، اقدامات اساسی صورت گرفته است. در این زمینه، در سال ۱۳۴۰، در مورد صادرات کتان، اقدامات اساسی صورت گرفته است.

۲- دەر باره‌ی کۆنگره‌ی یه‌گرتووی کوردستانی

هر مرقۆتیک بیه‌وێت که‌مێ له‌نیو لاپه‌ره‌ دێرین و میژوو یه‌کانماندا بگه‌رت، که له‌ دهمێگه‌وه دهر باره‌ی خه‌باتی کورد و کوردستان نووسراوه، بۆی دهرمه‌که‌وێت که له‌میژه‌ دلسۆزانی کوردستان و کورد په‌روه‌ران تیکۆشاو و ته‌قلای زۆریان داوه که کاروانی خه‌بات و قوربانیدانه‌کان له‌ چوارچۆمه‌یه‌کی پتکۆتیک و یه‌گرتوودا به‌ره‌و پێش بریوات. پتکخراوێکی فراوان و ئازانسیتیک ساز بکرت، وەک ئامرازێکی به‌تینی کاریگه‌ر، بایه‌خی ته‌واو به‌ شتیوازی چاره‌نه‌کراوی نه‌ته‌وه‌که‌ بدات. یارمه‌تیدهر بیت بۆ له‌ئاویردنی ئه‌و کیرۆگرفت و له‌مپه‌ر و ته‌گه‌رانیه‌ی هه‌ن. به‌ داخ و که‌سه‌ره‌وه، به‌ هۆی فرۆفیل و پلانی نوژمنه‌ زله‌بزه‌ داگیرکه‌ره‌کانی نیشتمانکه‌مان و کورتبینی و عه‌قلیه‌تی پارتایه‌تی ته‌سک و دهرماگیری و ناوچه‌گه‌ری، سه‌رتاپای ته‌قلای دراوه‌کان تا هه‌نکه به‌ ئاوات نه‌گه‌یشتوون.

نوای راپه‌رینه‌ پیرۆزمه‌که‌ی مارتی ۱۹۹۱، بارو دۆخێکی نوێی له‌بار له‌ کوردستانی باشوور رخصسا، رهنگدانه‌وه‌یه‌کی باشی له‌سه‌ر هه‌موو به‌شه‌کانی تری کوردستان هه‌بوو. کورده‌ دهر به‌دەر و ئاواره‌بووه‌کان، له‌ زۆربه‌ی ئه‌و ولاتانه‌ی که‌ تییاندا بلّاو بوونه‌ته‌وه، به‌گورجوگۆلی و سه‌رگه‌رمانه، که‌وتنه‌ ته‌قلادان بۆ بنیاتنان و دامه‌زراندنی کۆنگره‌ی کوردستانی له‌ژێر چه‌ند ناو و دروشمی جیا جیادا.

ژماره‌یه‌که‌ له‌ برا کورده‌کانی سویدیش که‌وتنه‌ هه‌ولدان، چه‌ند

کۆبوونهوه و کۆر بهسترا، بهندهش له هیندیکیاندا بهشداریم دهکرد. ئهو
 بۆچوون و را تابه تیا نهی که به پهوام دهزانین، وهک پیشنیاز، ده مستنه
 پیش کۆبوونهوهکان. زۆربهی ئهو بلۆکراوه و پرۆگرامه چۆراوجۆرانهم
 بهوردی دمخۆئندهوه که بق ئهو مه بهسته بلۆ دهکرانهوه. گویم له گفتوگۆ و
 را و بۆچوونه جیاوازهکان دهگرت و ئهوهی زوو سه رنجی راکیشام و
 تیبینم کرد ئهوه بوو که ژمارهیهک لهو برایانهی که له بزاف و تیکۆشیندا
 بوون بق بنیاتنانی کۆنگره، بهو نیازه بوون که پارتیکی تری نوێ
 دا به زۆرین، یا شیوهی پرۆگرامی کۆنگره که له قهواره ی عه قلیه تی
 پارتایه تیدا گیر بکن. ئاکامیکی سه رکه وتوانم لهو بیر و بۆچوونانه دا
 بهدی نه ده کرد. کۆنگره ی کوردستانی ده بیت شیوازی پرۆگرام و
 ته قه لاکانی جیاواز بیت له عه قلیه تی پارتایه تی ته سک، یا ناوچه گه ریتی و
 ده سه لاتی ئه م یان ئهو هیژا!

که وتمه کۆششکردن و له نیوان هه موو ئهو پرۆژه و یاسا ناو خۆیا نه ی
 خۆئند بوومنه وه، شتی کم کۆکرده وه و ئاماده م کرد که وهک پیشنیاز و
 پرۆژهیه کی سه ربه خۆ، بق لایه نیک بنیهرت و له چه ند رۆژنامه یه کی
 کوردیدا بلۆ بکرتته وه بهو هیوا یه ی سوودی لێ وه ربگیریت.
 لێرهدا دهقی ئهو ئاماده مکراره له م پاشکۆیه دا بلۆ دهکه مه وه:

پرۆژه ی کۆنگره ی گه لی کوردستان
 خۆینه رانی ئازیز!

لێرهدا که سه ردی پری (پرۆژه ی کۆنگره ی گه لی کوردستان) م به
 ناو نیشان هه لێژاردوه، مه به ستم ئه وه نییه هه ر له ئیسته وه ناوێک بق ئهو
 کۆنگره یه دا بنهرت و دهستی خۆمانی لێ بشوین. ئاشکرایه که ده بی ناو و
 ناوه رۆکی هه ر پرۆژه یه ک له یه کتری بوه شپته وه. له کۆبوونه وه یه کدا که له

سوید پیکهات و بهندهش داوهتی ئەو کۆبوونهوه کرابووم، پرۆژهیهک لهویدا خرایه بهر باس و لیکۆلینهوه که هه‌مان ناو‌نیشانی به‌سه‌ره‌وه بوو. من پمخنه و تیبینیم له‌سه‌ر پرۆژه‌که گه‌لی زۆر بوو. ته‌نیا ئەو‌ه‌شم دهر‌بهری گوتم که ئەو پرۆژهیه 'دامه‌زاندنی پار‌تیکی تره... ئە‌مه‌ش سوودی تیدا نییه' هه‌ر له‌و کۆبوونه‌وه‌یه‌دا به‌ریار وهر‌گیرا که من پمخنه‌وه‌سه‌ک بۆ پرۆژه‌یه‌کی ناوه‌هایی ئاماده‌ بکه‌م، له‌به‌ر تیشکی سه‌رنج و ئە‌زموونی خۆ‌مدا نووسینه‌که‌م ئاماده‌ کرد و گه‌ل‌له‌ی نووسینه‌که‌م بۆ چه‌ند لایه‌کیش نارد. دیاره‌ ئە‌م نووسینه‌ وه‌ک هه‌ر هه‌ول‌دانیک بێ‌ که‌موکووری نییه، به‌لام ئە‌وه‌ی به‌لام‌وه‌ مه‌به‌سته و ده‌بیت جی‌گه‌ی خۆی بگرت ئە‌وه‌یه‌ که هه‌ر پرۆژه‌یه‌کی ناوه‌ها پێ‌ویسته له‌ به‌یری ته‌سکی پار‌تایه‌تی و مرخی ده‌سته‌به‌سه‌ردا‌گرتنی گۆ‌ره‌بان که سالانیکه‌ بزوتنه‌وه‌ی نیشتمانی و نه‌ته‌وايه‌تی پێ‌وه‌ی ده‌تلیته‌وه، دوور بێ‌ت. هه‌ر له‌و روانگه‌یه‌شه‌وه زۆرم مه‌به‌سته که بیرو‌رای ئێ‌وه‌ی به‌رێزم چ به‌ نامه و چ له‌سه‌ر رووبه‌لی بلا‌وه‌کراوه‌کاندا پێ‌ بگاته‌وه.

پرۆژهی کۆنگره‌ی گه‌لی کوردستان

له‌م سه‌رده‌می ئیستا که‌دا، که‌ به‌ سه‌رده‌می نه‌مانی جه‌نگی سارد و پاراستنی مافی مرۆف و دیموکراسی و مافی گشت نه‌ته‌وه‌ بچووک و که‌وره‌کان ناسراوه‌! نه‌ته‌وه‌یه‌ک له‌م جیهانه‌دا نه‌ماوه‌ وه‌ک نه‌ته‌وه‌ی کورد که‌وره‌ بیت و له‌ هه‌مان کاتدا مافخوراو و ولات داگیرکراو و پارچه‌ پارچه‌کراو بێ. له‌ میژ ساڵه‌ ته‌قه‌لای دلسۆزانه‌ ده‌ری بێ ئه‌وه‌ی تیکۆشان و قوربانیانی نه‌ته‌وه‌که‌مان، له‌ یه‌ک ئامانجی سه‌ره‌کییدا یه‌کتري بگریته‌وه‌ و، ببیته‌ خودانی دامو ده‌ستگایه‌کی یه‌کگرتوو، که‌ بکاری رۆلی ره‌وای خۆی له‌ رینمایکردنی خه‌باته‌ پیرۆزه‌که‌یدا ببینی.

به‌داخه‌وه‌ به‌ هۆی فرۆفیل و زه‌بروزنگ و زۆرداری و به‌رزه‌وه‌ندیی داگیرکارانی کوردستان و دواکه‌وتویی و پیری خێله‌کییه‌وه‌، ئه‌م ئاواته‌ پیرۆزه‌ وه‌ پاشی دا. ئیسته‌ کاتی ئه‌وه‌ هاتوه‌ که‌ هه‌موو کوردیکی دلسۆز و هیزه‌ پامیاری و کۆمه‌لایه‌تییه‌کان له‌ سه‌رانسه‌ری کوردستان ریزی خۆیان رێک بخه‌ن، یه‌ک دل و یه‌ک ده‌ست رێگی خه‌بات بگره‌ به‌ر، تا کاروانه‌که‌مان بکاری ته‌واوی نه‌ته‌وه‌ی کورد به‌ ئامانجی سه‌ره‌کی بگه‌یه‌نی و کوردستانیش بگاته‌وه‌ ریزی ولاتانی تری ئه‌م جیهانه‌.

ده‌مێکه‌ کۆنگره‌یه‌کی ئاوا بۆته‌ پێداویستییه‌کی سه‌ره‌کی و مایه‌ی خه‌بات و کۆششی نیشتمانپه‌روه‌ران و جه‌ماوه‌ری کوردستان، هه‌رچه‌نده‌ش زووتر ئه‌م هه‌نگاوه‌ بنه‌ین ئه‌وه‌نده‌ زووتر له‌ ئاسۆی سه‌ره‌که‌وتن نزیکتر ده‌بینه‌وه‌.

له بارودۆخی نه مرۆڤدا هه موو کوردێکی دلسۆز و هۆشیار به ریرسه بۆ هینانه دی کۆنگره یه کی ناوه هایه ی بکه و تته خۆ.

به شی یه گه م

ناو، ناسنامه و، پرنسیپ.

- ناو: کۆنگره ی گه لی کوردستان.

- رێکخراوێکی کوردستانی دیموکراتی فره لایه نی سه ره خۆیه .

- له خواستی نازاد و بریاری هۆشمنه دانه و به رژه وه ندی جه ماوه ری کوردستان هه لده قوڵی.

وهک پرنسیپ و نامانج کۆنگره:

- باوه ری به کۆمه لگه یه کی خاوه ن سیسته می شارستانییه که به پتی دستوریکی دیموکراتیانه به رپوه بچێ.

- مه یدانیکه کۆکه ره وه یه (گۆزانگه)، خپوه تیکه به رین و فراوانه شوینی هه موو پارت و گروپ و رێکخراوه رامیاری و کۆمه لایه تیه کان و که سایه تیه نیشتمان په ره هکانی تیدا ده بیته وه .

- باوه ری به دیموکراسی و پلورالیزم و جیاوازی و نازادی بیروا و بۆچوون هه یه .

به شی دوهم

له مه یدانی نه ته وایه تیدا

- هه موو کوردستانییه ک، به بی جیاوازی نه ژادی، نایینی و ره گزی نیر و می ده توانی به شداری له کۆنگره دا بکات.

- کۆنگره بۆ پترکردنی رۆلی جه ماوه ری کوردستان له دهره وه ی ولات تیده کۆشیت.

- بۆچان ته قه لا ده دات بۆ دارشتنی ستراتیژیه تیکه کوردستانی و به

دیموکراتی و به شارستانیکردنی شیوازی تیکۆشان له بزوقنهوهی
پزگاریخوازیی کوردستاندا.

- تێدهکۆشیت بۆ بههیزکردنی هاوکاری نیتوان پیکخواوه
کوردستانییهکان له دروه و ناوهوهی کوردستان، له پیناو بهرژهومندی
نیشتمانی و نهتهوایهتیدا.

- پیکخستنی وزه و دهنگ و توانای کورد و کوردستانییه ناوارهکانی
دروه، (مه‌بهست برا ئاشوری، کلدانی و تورکمانه‌کانه) تا ببیته هیزکی
ماکی (مادی) و مینۆکی (مه‌عنه‌وی) کاریگر که بتوانی پهنگانه‌وهی
باشی له‌سه‌ر ناوهوهی کوردستانیش هه‌بیت.

- کۆنگره به توندی شه‌په‌کورد ریسوا ده‌کات، جا به هه‌ر به‌لگه و
بیانویه‌که‌وه بیت، جه‌خت له‌سه‌ر ئه‌وه ده‌کات که ده‌بی کیشه و
جیاوازییه‌کانی ناوخۆ به پزگای گفتوگۆی ئاشتیانه و به پشووێ درێژ
چاره‌سه‌ر بکرت.

- کۆنگره تێده‌کۆشیت بۆ بههیزکردنی په‌یوه‌ندی له‌گه‌ڵ ئه‌و نه‌ته‌وانه‌دا
که کوردستانیان له بنده‌ستدایه، عه‌ره‌ب، عه‌جه‌م و تورک، یا ئه‌و ولاتانه‌ی
که‌لتی له‌میژه‌ کوردی زۆری تیدا ده‌ژی، وه‌ک کۆنه‌یه‌کتیی سۆفییه‌ت و
پاکستان و لوینان، به‌تایبه‌ت له‌گه‌ڵ گروویه‌ په‌وشه‌نبیر و
دیموکراتییه‌کانی‌اندا، بۆ کارکردنه‌ سه‌ر رای گشتی ئه‌و نه‌ته‌وانه و پزێمه
داگیرکاره‌کان و راهێنانی ساسیکۆلۆژیان به پتویست چاره‌سه‌رکردنی
دژی کورد له‌سه‌ر بنچینه‌ی ناسینی خاکی کوردستان و بریاردارنی
چاره‌نووسی سیاسی کوردستان.

- کۆنگره تێده‌کۆشیت بۆ بههیزکردنی په‌یوه‌ندی له‌گه‌ڵ دهریه‌ده‌ر و
ناواره‌کانی ئه‌رمه‌ن، ئاشوری، سریان، کلدانی و عه‌له‌وه‌یه‌کان و بۆ

خه باتکردنی پهوا له ریزی کۆنگره‌ی گه‌لی کوردستان، به‌ختیاری و مافی
پامیاری و کۆمه‌لایه‌تی و ئایینی ئه‌وانیش به‌سه‌رکه‌وتنی کوردستانه‌وه
به‌نده.

به‌شی سینه‌م

په‌یوه‌ندییه‌کانی کوردی - جیهانی

- کۆنگره‌ تێده‌کۆشیت بۆ پترکردنی قورسای و پۆلی جه‌ماوه‌ری
کوردستان له‌ ده‌روه‌ی ولات و به‌ده‌سته‌تێانی پشتیوانی جیهانی بۆ گه‌لی
کوردستان له‌ ره‌وی ماکی و ئابوورییه‌وه‌ بۆ ئه‌نجامدانی چالاکی پامیاری
- کولتوری له‌ ده‌روه‌ و پشتگیریکردنی خه‌باتی ناوه‌وه‌.

- ناساندنی ناوه‌پۆکی په‌وای دۆزی کورد و که‌سایه‌تی نه‌ته‌وايه‌تی
کورد به‌ پای گشتی جیهان، جه‌ختکردن له‌سه‌ر ییوستی چاره‌سه‌رکردنی
ئاشتیانه‌ی کێشه‌ی کورد له‌سه‌ر بنچینه‌ی دیموکراسی و مافی
پریاردانی چاره‌نووس.

- هه‌ولدان بۆ دروستکردنی (لۆبی) کوردی له‌ ولاتانی جیهاندا، بۆ ئه‌م
مه‌به‌سته‌ نه‌خشه‌ی رێکوپێک هه‌بیت، هانی کورد و هه‌موو ئاواره‌بووه‌کانی
تری کوردستان بدات، تا له‌ ولات و کۆمه‌لگایانه‌ی تێیاندا ده‌ژین جێگه‌ی
خۆیان بکه‌نه‌وه‌، پۆلی خۆیان ببینن بۆ په‌یداکردنی زۆترین لایه‌نگر بۆ
سه‌رخستنی پرۆسه‌ی نه‌ته‌وايه‌تی و نیشتمانیمان.

به‌شی چوارم

راگه‌یاندن و پرویاگه‌نده

- تیکۆشان له‌ پێناو ئه‌وه‌ی دۆزی کورد و کوردستان شوێنی پامیاری و

گرنگی خۆی له نێو دهستگا چۆر به چۆر هه كانی نه ته وه به كگرتوو هه كان و دهوله تانی جیهاندا بگاته وه و به ره سمی بنا سرت.

- تیده کۆشیت بۆ دامه زانندی سیسته مێکی دیموکراتی له رۆژه لاتنی نێویندا، که پتکه وه ژبانی ناشتیانه و رێزگرتتی مافی بریارانی چاره نووسی په کدی و هاوکاری نایوو، نازادی و پلور الیزمی نه ژادی و رامیاری و کولتوو ری گه لانی ناوچه که مسۆگه ر بکات.

- هانی هه موو کوردی کی دلسۆز ده دات ده ستی یارمه تی باش بۆ ته له فریۆنی میدیا ریتژ بکات که ده ستگایه کی را که یانندی کاریگه ری که موینه یه له م سه رده مه دا، له هه ر ولاتیکی کوردی تیدا ده ژین به بار بووی دارایی و به لگه نامه ی کولتوو ری، مێژوو یی و کۆمه لایه تی ده رباره ی کوردستان یارمه تی بدریت. به تیبینی ره وا و ره خنه ی دروستکه ر، ته قه لا بۆ پیشکه وتن و سه رکه وتنی بدریت.

- په یومندیه ستن به ده ستگا نایوو رییه پسپۆرییه جیهانییه كان و ده ستگا نێونه ته وه یی و ده وله تی و نێو ده وله تیه کانه وه، بۆ به ده سه ته یانانی پشتگیری ماکی و ته کنیکی بۆ ناوه دانکردنه وه و گه شه پتکردنی باری نایوو ری کوردستان.

- دۆزینه وه و کۆکردنه وه ی به لگه و دارشتنی بنچینه یاساییه کانی ره وایه تی، مرۆفایه تی، مێژوو یی، رامیار و یاسای دۆزی کورد و مافی مرۆفی کورد له لایه ک و له لایه کی تره وه تاوانبارکردنی دۆزمنانی کورد و دادگا بۆ دانانیان سه باره ت به تاوانی دژی مرۆفایه تی و ژینۆسیدیان له دژی خه لکی کوردستان.

- پارێزگاری له مافی هه ر تاکه مرۆفیکی که له کوردستاندا ده ژیت له به رانه ر پتشیلکردن و ده ستدریژکردنه سه ر مافی مرۆفانه ی چ له لایه ن

پژتە داگیرکارەکانی کوردستانەو بە ج لە لایەن دەسەلاتی میلشیاپی پارتە کوردییەکانەو بە.

بەشی پینچەم

پیکخستن و بەرپۆبەردنی ئەرکەکان

ئا: بەشداربوون لە کۆنگرە

۱- ەموو کوردستانییەکی رەوشتپاک و دلسۆز بۆی ەهە بەشدارى لە کۆنگرەى گەلى کوردستاندا بکات.

۲- پڕوای تەواوی بە مافی رەواى دۆزى کورد و کوردستان ەبێت.

۳- تەمەنى لە ەفدە ساڵ کەمتر نەبێت.

۴- پارمەتى مانگانە، یا ناویەناو چەند کرۆنیک، بە کۆنگرە بەدات.

۵- بەشداربوون لە ەەر کۆپ و کۆبوونەو و چالاکییەکی کۆنگرەدا

دەکات، وەک ەەر کوردیکی دلسۆز بۆ کورد و کوردایەتى دوو لە بیرى

پارتایەتى تەسک و گیانى خێلەکی یا ناوچەگەرى.

۶- ەەر ئەندامیکی کۆنگرە دەتوانی بەشدارى لە ەلەبژاردنى

ئەنجومەن و کۆمیتەکاندا بکات و خۆیشی کاندیدات بکات.

ب: دەستگاكانى کۆنگرە

۱- لە ەەر ولاتیکی کوردی تیدا دەژیت لە ەندەمران، بالاترین دەستگا

لە کۆنگرەدا، ئارەزوو و نیاز و خواستی زۆریەى بەشداربووانى کۆنگرەیه.

۲- ەەر دوو ساڵ جارێک لە کۆنگرەى گشتیى ولاتەکەدا، ئەنجومەنى

بالا بە دەنگدانى نەتئى و شتۆزى دیموکراسیانە ەلدەبژیریت.

۳- ئەنجومەن لە پانزە تا نۆزە کەس پیکدیت.

۴- لە یەکەم کۆبوونەوێ ئەنجومەنەکەدا، کۆمیتەى کارگیر و

بهرپرسياري يه کهم هه لده بژيرريت، نه رکه کانیس له نیتو خۆياندا دابهش ده کهن.

۵- هه ر دوو مانگ جارێک کۆمیتهی کارگێر و نهنجومهنی بالاش شهش مانگ جارێک کۆبوونهوهی ئاسایی خۆيان ده کهن.

۶- په پوهندی له نیتوان به شداربووانی کۆنگره له هه ر شارێکدا به کۆبوونهوهی فراوان و به ستنی کۆر و سیمینار به پیتی پێویست وه جێ ده هینری.

به شی شه شه م

کۆنگره ی سهرانسهری

۱- نه رکیکی سه ره مکی و هه ره مێژوویی په کجار پێویسته که هه موو کۆنگره کانی گه لی کوردستان و پارت و کروه په کانی کوردستان له هه نده ران ریزی خۆيان ریک بخهن و له په ک قه واره ی نه ته وایه تی بق خزمه تکردن و سه ره که وتنی کوردستان خه بات به کن.

۲- نوێنه رانی هه موو کۆنگره کانی گه لی کوردستان له هه نده ران له کۆنگره مه کی سهرانسهریدا سه ره کردایه تی بالا هه لێژیرین که بریتی بێت له بیستویه ک نه ندام.

۳- هه ر پارتیه کی کوردستان مافی ئه وه ی هه په به په ک نه ندام به شداری له نهنجومه نی بالادا به کات.

۴- فیتو، نابێ له سه ر هه یج پارێکی کوردستانی دابنریت.

۵- نهنجومه نی بالا، ده فته ری کارگێر و بهرپرسياری کۆنگره هه لده بژیریت، نه ندامانی نه مېش نه رکه کانی کۆنگره له نیتوان خۆياندا بهش ده کهن.

- ٦- ئەنجومەنی بالا چەند دەستگایەکی پەسپۆر (هینات اختصاصیە) لە کەسانی لێزان و شارەزا پێک دەهێنن، بۆ راویژکردن و دەرکردنی پیشخستنی پرۆسەی کورد.
- ٧- بۆ بەرپرسانی یەکەم نییە لە دوو خول (چوار سال) زیاتر ببیتەو بە بەرپرسانی یەکەم.
- ٨- ئەو پارتیانەی دینە ریزی کۆنگرەو، پێویستە بەپیتی توانایان یارمەتی ماکی پیشکەش بە کۆنگرە بکەن.
- ٩- ھەر دوو مانگ جارێک دەفتەری کارگیر کۆ دەبیتەو. ئەنجومەنی بالاش سالی دوو جار.
- ١٠- کۆنگرە ی سەرانسەری ھەر دوو سال جارێک پێک دێت.
- ١١- کۆنگرە ی سەرانسەری نەخشی سترا تیزییەتی دۆزی کورد دادەریژیت.
- ١٢- جگە لە تەقەلا پیرۆزەکانی لەنیوان ولاتانی جیھان و کۆمەڵ و پیکخراوە پامیاری و دەولەتی و کۆمەلایەتیەکان بۆ ناساندن و سەرخستنی پرۆسەی کورد. رۆلی سەرەکی دەبینن بۆ بەهێزکردنی پەيوەندی ھاوبەش و ھاوکاری نیوان ھەموو پارت و ھێز و گروویە کوردستانیەکان لە سەرانسەری کوردستاندا.
- ١٣- بە گیانێکی پڕ ھەستکردن و بەرپرسانی چارە بۆ ئەو کیشە و ناکوکیانە دەدۆزیتەو، ھەر کاتێک لەنیوان ھێز و پارتە کوردستانیەکان روویا.
- ١٤- ماوہ بۆ ھیچ کورد و پارت و دەستە و گروویەک نییە لە سنوور و نەخشی گشتی کۆنگرە و نامانجە سترا تیزییەکی دەرچیت.

۳- له دوو سئ شوپنی نووسینه کانمدا جه ختم له سه ره نه وه کردوه که بنیاتنانی کونگره یه کی یه کورتووی کوردستانی به پیداووستییه کی یه کجار یه کجار میژووی ده بینم، چند زووتر ساز بکرتت نه ونده له بهرزه ونندی و قازانجی نه ته وه که ماندا یه. بق نه وهی چالاکانه پوئی پیش پوهی پوا بیینی له زکرندی لایه نگر و دوست بق پرۆسه چارنه کرا وه که مان. گه شه به بلوکورده وهی ریکلام و پاگه یاند و پرویاگنده دژی نه و باره دژوار و ناجۆرانه بدات، که سته مکارانه نه ته وه یه کی گه وره ی وه ک گه لی کورد به زه لیلی و ژرده سته یی ماوته وه، له مافه په و مرۆفایه تی، کولتووری و پۆشنبیری و سیاسی و سروشتی بیبهش کراوه. نیشتمان که مان له لایه ن تورک و فارس و عه رمبه وه کۆلۆنیکراوه.

سه دان ساله هه ره سئ هیزه شوپتینیسته خاوهنده سه لاته که، به چندان شیواز، سه رشیتانه و بینابروانه ته قه لای نه وه ی ده دن که کورد له ناو بهرن، ناوی کورد و کوردستان له سه ره نه خشی پۆژه لاتی نیویندا نه میتیت و میژووی دووردرژی بشیوینریت.

له شوپاتی ۱۹۹۶ دا گوتاریکم ده باره ی کونگره ی یه کورتووی سه رانسه ری نووسی. چند دانه یه کم به فۆتۆکۆپی لی بلوکورده وه، بق چند کۆمیته و پۆژتاسه ی کوردیم نارد. وا بزانه له گه ل ناوه پوکی بقچوونه کانمدا نه بوون، بلایان نه کردوه. وا لیزه دا دهقی نه و تار بلو ده که مه وه:

بەرەو کۆنگرەییەکی کوردستانی یەگرتوو

سازکردنی کۆنگرەییەکی یەگرتووی کوردستانی پێداویستی یەکی مێژووییە، هەنگاوێکی فرە پیرۆزە. جا لە ژێر هەر ناویکی گەلی، نەتەوایی و نیشتمانیدا بیت. دەمیکیشە کۆششی بۆ دەکرت. بەداخوە تا هەنکە ئەم ئاواتە وە دەست نەهاتوو.

لە هەلومەرجی ئێستاکی کوردستان و جیهاندا، دیاردەیک لە نێو کوردە دەری دەر و ئاوارەبووەکاندا دەبینرێت، دوو شتێوە تەقەلا و کۆشش لە پێناو بنیاتنانی کۆنگرەیکە لە گۆردا هەیە:

یەکە میان: ئەو شتێویەکیە کە ژمارەیک لە برا کوردەکانی ولاتە یەگرتووکانی ئەمریکا، بریتانیا، فرەنسا، فینلەندە، سوید، دانیمارک، ئیتالیا و ئۆستورالیا دەستیان داوەتی، هەنگاویان بۆ ناو. مەرقف دەتوانی بلیت سەرەتایەکی بەسوود و پەوایە.

دوومیان: ئەو هەنگاویە کە پەرلەمانی کوردستان لە هەندەران بریاری بنیاتنانی بۆ وەرگرتوو! بۆ بەجێهێنانی کەوتوووە کۆشش و تەقەلادان، کلۆمیتەیکە کاتی بۆ پێکھێناو. تا ئەمەرقەش لە پایتەختی بەلژیک، برۆکسل، چەند کۆبوونەو و کۆپ ئەنجام دراو.

بەپێی بۆچوون و لێزانیم ئەو رێبازە ی برا تیکۆشەرەکانی برۆکسل خەبات بۆ دامەزراندنی دەکەن و گرتوویانەتە بەر، کارکردنە بۆ بنیاتنانی بەرەیکە نیشتمانی یەگرتوو بۆ سەرانی سەری کوردستان، تا گشت پارت و گروپ و کەسایەتی یەکی دلسۆز بە کورد و کوردستان لە نێویدا کۆ

بکریته وه. له شپوهی بزافی یزکاریخوازی فه له ستین، (فتح) و کۆنگره ی نیشتمانی نه فریقای خواروودا. ئه م بۆچوون و نه خشه یه گهر سه رکه وتن وه ده ست به یئیت و بیته کایه وه، راسترین و باشترین و به سوودترین ریتبازه بۆ یه کگرتن و ریکه خستنی هیزه کانی کوردستان و، له سه رانه سه ری نیشتمانه که ماندا خه باتی ته وه ییمان بۆ پیتشه وه ده بات.

شاروه نییه به هۆی کۆمه لیک کۆسپ و ته گهره و کیشی ناره وا و لاوه کییه وه، که له میژ سه له له نیوان ژماره یه که له پارته کوردستانیه کان و له ولاته دابه شکر او که ماندا ره گو پیشه ی هیه، ئه و ناواته پیروژ و ره وایه که هه موو رۆله یه کی کورد به سوژ و جۆش چاو نه واری ده کات، له مه پهری سه ختی ده خریته پیتش نایه ته دی.

با بیهینه سه ر شپوازه جیا جیا کان که له چه ند ولاتیک وه که بنکه ی سه ره تایی هه نگاوی بۆ هاو پێژاوه. چه ند خال و هۆکاری گرنه هه ن پیتویست به ره چا وکردن ده کهن:

۱- نزیک ملیۆنیک کورد دوو چاری ده ره ده ری و ناواره بوون ها توون، له ولاتانی دونیا په را گهنده بوون، ژماره یه کی زۆر کادیری زانستی، رامیاری، کۆمه لایه تی و ئه ده بی و هونه ری له نیویاندا هیه. به شی هه ره زۆریان له عه قلیه تی پارتایه تی ته سک و ناوچه گه ری و ده مارگیری یزکاریان بووه. له پیتا و به رژه وهندی و خزمه تکردنی کورد و کوردستان، ئاماده ن نه وه ی له توانایاندا بیت درێخی تیدا نه کهن.

۲- ناکۆکی و کینه به ری و کیشی توندوتیژی، نیوان ژماره یه که له پارته کانی کوردستان، زنده به ده ر شپوهی ناره وا و نابه جیتی گرتووه ته خۆ. شه پی کورد کوردکوژی و وێرانکاری له باشووری کوردستان، که یشتووه ته ئه و په ری بیزاری و ناره زایی سه ره تاپای جه ماوه ری

کوردستان. تهنانت دۆستهکانی پرۆسهی کوردیش له جیهاندا نینگهران و نائاسوودهن. پروداهه تال و سویرهکانی نهو سێ سألهی دوایی، مهترسیی گهورهی لهسهه لهناوچوونی نهو ههله زێرینهی که له ئاکامی راپهڕینهکهی ۱۹۹۱ کهوته دهستی نهتهوهی کورد پهیدا کردوه.

۳- دواپه دوای تیکچوونی یهکیتی سۆقیهت و ولاتانی سۆسیالیستی له پۆزهلاتی نهورویا و تا سنووریک نهمانی جهنگی سارد، باشترین دهرفهت بۆ خهباتی پهوای ولات و گهلانی مافخوراو رهمخسا، بهتایبهت دوای شههری کهنداو، کهچی بهپهچهوانهوه پروداههکانی کوردستان، بهرهو نهو ههلدێر دهچیت، که له نهجامی رێبازی نادلسۆزانه و دوور له گیانی کوردایهتی راستهقینه، سههکردایهتی پارتی و یهکیتی جارتیکی تر وا خهریکن مهترسی زندهبههر و کارهسات بهسهه کوردستانی لکینراو به عیراقهوه بخولقتین. کردهوه و ههلوئست و بیهر و بۆچوونهکانیان له قهوارهی پاراستنی دهسهلات و خۆپهستی دههناچیت. بهزههییان به خۆتی ههزاران شههید و ولاته وێرانکراوهکه نایهت، حسیبیکی ورد و ژیرانه بۆ نهو گۆران و گۆرانکارییه بنهپهتیانه ناکهن که خهریکه بهسهه جیهاندا دیت.

نهو راستی و رپالیستانه دهستیوینین که نهتهوهیهکی وهک کورد، تاکه نهتهوهی گهورهیه له قهبارهی ۲۵ ملیۆن زیاتره، به کۆلتۆنیکراوی دابهشکراو، بیههشکراو له ههموو مافه رهواکانی مرۆشایهتی، سیاسی، کۆمهلایهتی و... هتد ماوهتهوه.

له ههلوهرجی ئیستادا، ههموو کوردیکی دلسۆز بانگهێشتن دهکریت، پێشهکی برا کورده ئاواره و پهناهنهکان، که له تهقلادان و تیکۆشانیان سارد نهبنهوه و سوور بن لهسهه سازکردنی کۆنگرهیهکی بهکگرتووی

کوردستانی، له نوینه‌رانی په‌رله‌مانی کوردستان له دهره‌وه‌ی ولات، نوینه‌رانی گشت نه‌و کۆنگرانه‌ی له چهند ولاتیکدا دامه‌زراوه، نوینه‌رانی نه‌و پارتە کوردستانیانه‌ی نامادەن، کورده‌که‌سایه‌تییه‌ ناسراوه‌گان، له کۆیوونه‌وه‌یه‌کی فراوان و گشتیدا بکه‌ن، به‌ دل و دهره‌وه‌ی کراوه‌ و، پشوو‌ی درێژ و گیانی دیموکراسیانه، له‌ هه‌موو پرویه‌که‌وه‌ دهرسی باری کوردستان و شی‌وازه‌ په‌واکه‌ی بکه‌ن. به‌ هه‌لبێژاردنی نه‌ینی، دور له‌ ناوچه‌گه‌رتی و مقۆمقۆی پشت‌په‌رده‌ و دمه‌سه‌لاتی پارتایه‌تی ته‌سکه‌، کۆمیته‌یه‌کی بالا‌هه‌لبێژرتیت. بۆ به‌رتوه‌به‌رتی و نامۆزگاریکردنی ته‌قه‌لا و تیکۆشانی کورده‌ ئاواره‌بووه‌گان. له‌ هه‌نگای یه‌که‌مه‌دا ساردی، ناکۆکی، دووبه‌رهم‌کی و دردیگی له‌نیو کورده‌گانی ولاتانی بیانیدا نه‌هێلتیت. کورد کورده‌، کوردستانیش یه‌ک ولات و خاکه‌، پرۆسه‌که‌ش له‌ بنه‌رته‌دا یه‌ک پرۆسه‌یه‌. (مه‌به‌ستم نه‌وه‌ نییه‌ هیچ کوردیک‌ واز له‌ بیر و بره‌وه‌ی تایبه‌تی خۆی به‌ینیت، یا په‌یوه‌ندی پارتایه‌تی خۆی نه‌پارێزیت.)

له‌ هه‌مان کاتدا ده‌بێ به‌راشکاو‌ی رابگه‌یه‌نرت که‌ بنیاتنانی کۆنگره‌ی یه‌گه‌رتووی کوردستانی، جێگر یا شوونی به‌ره‌ی نیشتمانی کوردستان ناگه‌رتوه‌. به‌پێچه‌وانه‌وه‌ کۆنگره‌ی نیشتمانی، ده‌بێ یاریده‌ده‌ر و زه‌مینه‌خۆشکه‌ر بێت که‌ له‌ داها‌توویه‌کی نزیکدا به‌ره‌ی نیشتمانی یه‌گه‌رتووی کوردستانی له‌ هه‌ر پارچه‌یه‌کی کوردستاندا بنیات بنرتیت. سه‌رکه‌وتووانه‌، به‌ توانا و لێهوشاو‌هه‌یش رابه‌رایه‌تی خه‌باتی سه‌ختی جۆراوجۆری نه‌ته‌وايه‌تی بکات، تا کوردستان به‌ ئاوا‌ته‌گانی ده‌گات، که‌ نه‌ویش مافی چاره‌نووس و سه‌ره‌خۆییه‌.

کۆنگره‌ی یه‌گه‌رتووی نه‌ته‌وه‌ی ده‌بێ به‌ کرده‌وه‌ نیشتمانی بدات که‌ کۆنگره‌ی سه‌رتاپای گه‌لی کورده‌، له‌ پێناو سه‌رخستنی پرۆسه‌که‌ و

پزگارکردنی ولاتهکه دا تیدهکۆشیت. له شیوهی (لویی) جوولهکهکان بزاف بکات، که له سالی ۱۸۹۸دا دامهزێنهری سههینیزم (تیودور هرتزل)^(۴۹) نهخشهی بۆ کیشابوو، یا له هیندی شیوه و رووهوه له حوسهینیهی برا شیعهکان بکات. له ولاتانی دونیادا ههول ببات و کۆشش بکات، فراوانترین دۆست و لایهنگر بۆ پشگیرکردنی پرۆسهی کورد و کوردستان پهیدا بکات، یارمهتی ماکی و مینۆکی (مادی و معنهوی) بۆ کوردستان کۆ بکاتهوه. دامودهستگا و ئامرازیکێ کاریگر بێت له بلۆکردنهوهی بلۆکراوه و پروپاگهندهی زۆر بۆ بهرزوهندی کێشهکه و پسواکردنی دوزمنان و نهیارانی کورد.

هاوکاری و هاریکاری تهواو لهگهڵ خهباتی پیرۆزی نهتهوهییمان له سههرانسهری کوردستاندا بکات. به پشووێ درێژ، رهخنه و تیبینی دروستکهراوه تهقه لا ببات نهو ناکۆکی و دووبه رهکیانی له نێوان هیندی هیزی کوردستانیدا هه، به ڕێگای گفتوگۆی ناشتیانه چارهیان بۆ بدۆزێتهوه، نهفرهت له شههری ناوخۆی کورد کوردکۆژی بکریته. کۆمیتهکانی کۆنگرهکه به نهویهری ڕێبازی دیموکراسی و مۆدیترانه نیش و کارمکانی ئیلمخۆی به رهو پێش بهریته.

گومان له وهدا نییه کۆنگرهیهک بهم شیوهیه بزاف و رهفتار بکات، بروای زۆریهیه جهماوهری کوردستان و هیزه سیاسیهکان بۆ لایهنگری خۆ رادهکێشیت، نرخی کورد و ڕیزی لایه ن دۆست و ناحهزان به

(۴۹) تیودور هرتزل (۱۸۶۰-۱۹۰۴)، زانایهکی ناواری جوولهکهیه. له بنهڕتا خه لکی مهجرهستان (هنگاریا) به. له سالی ۱۸۹۸دا بزووتهوهی زابونیزمی راگه باند. بهکام چار له میژووی نهو سهردهمهنا دروشمی کۆکردنهوه و دامهزاندنی دولهتی بۆ جوولهکهکانی جیهان بهرز کردهوه.

تیروانینتکی تر سهیر دهکرتت. کاروانی خهبات و تیگوشانی
نهتهوایه تیمان له پیناو نازادی و سهربستی و مافه رهواکان، زیاتر و
گورج و گۆلتر به رهو پیش دهروات و گهشه دهکات. پۆژی گهیشتن به
ئاواتهکانی شههیدانمان نزیکتر دهبیتهوه.

سوید

شویتی ۱۹۹۶

٤- سەردانی تەلەفزیۆنی کوردستان (مەد)

نیواری ١٤/٢/١٩٩٧ زەنگی تەلەفۆنەکەم لێیدا، کە هەلمگرت قسەکەر خۆی پێناساندم و گوتی: "من لە تەلەفزیۆنی کوردستانەوه، لە برۆکسل، پایتەختی بەلژیک، دەبەیفم. بەرپۆه بەرانی تەلەفزیۆن تکایان هەیه گەر بە نەستەمی نازانی نیواری پۆزی ٢٣/٢/١٩٩٧ بەشداری لە گفتوگۆیەکی یەکسەری تەلەفزیۆنەکەماندا بکە. لەگەڵ چەند برادەری کوردی تردا کۆرەگە بەرپۆه دەبەن." پرسیارم کرد: "باس و لێدوانەکە دەربارە یەچییه؟" گوتی: "باری ئێستاکی باشووری کوردستان. کیشەمی نیوان یەکی تیی نیشتمانی کوردستان و پارتی دیموکراتی کوردستان." نامادەمی خۆم نیشاندا.

پۆزی ٢٢/٢/١٩٩٧ بە فرۆکە گەیشتمە برۆکسل. هەر کە گەیشتمە فرۆکەخانەکە، بینیم دوو کێژ، لە دوورەوه، سەر بەرزانه لە نیو خەلکیکی زۆردا و ستاوان. یەکیکیان تەمەنی هەر لە دەورویەری هەژدە سالاندا بوو، دروشمیکی چوارگۆشەیی بە قەد نیو هەلپەریهکی فولسکاپ بەرز کردبوو، بە رەنگی سوور و سەوز و زەرد نووسرا بوو (MED)، زوو هەستم کرد ئو و جەوانانە چاوەنواری من دەکن. هەر کە گەیشتمە لایان و گوتم نیواریتان باش، بە گەرمی بەرسفیان دا یەوه و، گوتیان: "هەفال بەخیر بیتیت. بفرمه ماشین نامادەیه." یەکسەر بەرهو ستودیۆی تەلەفزیۆنەکە بە قەراخ برۆکسلدا کەوتینه رێگا. ماوهی نیوان فرۆکەخانە و شوێنی ستودیۆکە سی کیلۆمەتریک دەبوو.

لە ستودیۆکەدا زۆر بەگەرمی پێشوازییان کردم. بینیم زیاتر لە سەد

کەس، وەک شانەیی هەنگ، لە هاتوچۆکردندان. ئاگاداریان کردم کە رۆژی ۱۹۹۷/۲/۲۲ هەموو سالتیک جەژنی برا عەلەویبەکانە، ناوی جەژنەکش (جەژنی خدرە)، بەو بۆنەییوە ئیمشۆکە تەلەفزیۆنەکە ئاھەنگی تاییبەیان بۆ دەگێریت. لە هەمان ساتدا بینیم برایان دکتۆر یوسف زەنگەنە و فازیل قەساب لە لەندەنەوێ گەیشتن. هەر سێکمان بە گوتی خۆش کاتمان برده سەر. شوێنی نووستنمان فیلیپەکی ریکویتیکی خۆش بوو. چل کیلۆمەتر لە ستودیۆکەوێ دوور بوو.

بەیانێ رۆژی ۱۹۹۷/۲/۲۳، برایان، بەرپۆبەرانی تەلەفزیۆنەکە، ئیمەیان بۆ بارهگای پەرلەمانی کوردستان لە هەندەران، لە برۆکسل، برد. سەرۆکی پەرلەمان تیکۆشەر هەئال یەشار کایا، یەکجار بەگەرموگۆپی پیشوازی لیکردن. دوو سەعات زیاتر لەگەڵمان دانیشت. لێدوانی زۆرمان لەسەر باری کوردستان، یەکییتی تیکۆشانی هێز و پارتە سیاسییەکانی کوردستان و کۆنگرەیی نەتەوایەتی کوردستان، کرد.

لە بۆچوون و گفتوگۆیەکانماندا نزیکێ یەکتەری بووین. ئاگاداری کردین کە هەنکە کۆمیتەیی سەرەکی بۆ ئامادەکردنی ئینسکلۆپیدیای کوردستانی کۆپوونەویان هەیە. میوانداری کردین و، پراڤینمان لەلای ئەو خوارد.

لە هەمان کاتدا چاومان بە برایان د. عیسمەت شەریف وانلی، د. جەلیلی جەلیل، د. نوری تالەبانی، د. جەبار قادر و زانا و پروفیسۆریکی کورد لە ولاتە یەکگرتووێکانی ئەمریکا کەوت. بەتایبەت ماوێبەک لەگەڵ برایان د. نوری تالەبانی و د. جەبار قادر دانیشتین. بە رێزگرتن یەکتەریمان بەجێبێشت و، گەراییەوێ ستودیۆکە. بینیمان کە برای نووسەر نەجیب بالانی لە ئەلمانیاوێ گەیشتبوو.

ئێوارمە ماوێ دوو سەعات و پانزە دەقیقە لە کۆرتیکی زیندووی

تهله فزیونی وتویژ و لیدوان لهسه باری ئیستا که هی کوردستان، ناکۆکیه نارها واکانی نیتوان پارتی دیموکراتی کوردستان و یه کیتی نیشتمانی کوردستان، مه ترسی گه وره و ترسناک به له ناوچوونی دهسنگه وتوته نه ته وه بیه کانی کورد له باشووری نیشتمان که مان، کرا. برا به کر شوانی کۆرکه هی به رتوه دهبرد، باسی نه و قه پیرانه قووله نابووری، کۆمه لاپه تی، سیاسی و فیکری به ش کرا که نه ته وه که تییکه وتوه. به پیتی توانامان نه وهی به گوتی خیر و چاکه و راستمان زانی پیشکه ش بینه رانمان کرد. رهنه هی دروستکه و تیبینی دلسۆزانه مان ناراسته ی سه رکرده یه تی هه ردوو هیزه سه ره کیه که کرد. به و ناواته که کۆتایی به و زیانانه بیت که تا ئیستا به خه لکی باشوور گه یشتوو. کورد گوتنه ی: زیان له کلکی بگه رتته وه هه ر به سووده.

بۆ رۆژی دووه م له به شی سه ره بیه که ش چاوپیکه وتنیکی تابه تیان له که لدا کردم. چلو پینچ دهقیقه ی خایاند. به چروپری ناوه پۆکی کۆرکه هی به شی کوردی باسکرایه وه.

له هه ردوو چاوپیکه وتنه که دا، دلسۆزانه و له ناخی دهروونه وه، داوا و تکامان ناراسته ی سه رکرده یه تی پدک و ینک کرد، که واز له شه ری کورد کوردکوژی به پین، به لکه نه و تروسکه هیوای له باشووری کوردستان ماوه له ناو نه چیت و گه شه بکاته وه، ناسووه می و گیانی تیکۆشانی هاویه ش و هاریکاری بگه رتته وه باشووری کوردستان، جه ماوه ری برسی و سه مه دیدی کوردستان له و قه پیران و کارمه ساتانه ی، که له پیناو به رژه وهندی پارتیه تی ته سک و دهسه لاتدا، تیی که وتوون، پرگار بکن.

هانامان بۆ سه رکرده یه تی هه ردوو هیز بریتی بوو له:

۱- پیدچوونه وه به کرده وه کانیاندا، له و هه موو زهره ر و زیانانه ی به

نه ته وه که میان گه پاندووه. پزگارکردنی ولات و پاراستنی له و پترانکردنی له که چارهمکی. داوامان لیکردن که تا هه له که به ته واوی له کیس نه چوووه، کۆتایی به و کیشنه ناپهوا و کوشتن و و پترانکردنه به پین و سنووریکی بۆ دابنن.

۲- به شیتوازی پمخنه گرتنی دروستکەر، پمخنه له کردهوه چوت و ناپهواکان، له هه له زله کان گیرا. داوايان لیکرا، به جهرگانه، دهستنیشانی ئه و چوتی و مه لانه ی پیتشوو بکن و چالاکانه بریاری خۆلێرزگارکردن و هر بگرن و بگه پینه وه سه ر پتبازی کوردایه تیی راسته قینه. به زه میان به خۆینی هه زاران شه هید و کوردستانی و پترانکراو و به داهاتووی خۆیان و نه ته وه که یاندا بپته وه و حسیتیک بۆ بریاری میژوو بکن.

۳- به راشکاو، به بی پتچ و په نا، له به ردمم خه لکی کوردستاندا دان به هه له و تاوانه کان یاندا بنن. به لینی ته واو بدن که به ته واوی خۆیان له دوویاته کردنه و هیا ن ده پارێزن و چیتر کاره ساته کان دوویاره ناکه نه وه. به وه هه نگاو هشیان پیز و نرخی خۆیان زیاد ده کن و جه ما و مریش ده که و پته وه شادی و خۆشی و وره و بر و ایا ن به رز ده بپته وه و به ته واوی ده که ونه پشتگیرکردنیا ن. ده میکه گو تراوه: "داننان به هه له کردندا مایه ی دلسۆزی و گه ره یی و پزلیتانه."

۴- داوا کرا به خیرایی و گورجوگولانه زه مینه بۆ نه وه خۆش بکرت که له سه ر خاکی کوردستان، دوور له سیبه ری داگیرکهرانی ولاته که مان و، به به شداریی گشت پارت و هیز و گرووپ و که سایه تیه ناسراو و دلسۆزمکانی نه ته وه که مان کۆبوونه وه بکرت و گه فتوگۆ له سه ر دارپشتنی پتبازیکی تازه بۆ خه باتی نزیک و دووری داهاتوومان بکرت. تا له و پیه وه قازانجی زۆر به نه ته وه که مان بگات و دوژمنانی داگیرکهر پتسوا

بکریڻ و مایه پوچ ډمريچن!

له کوتاييدا به نرکي خړمي دزمان شتيک له سره نه وي بينيم و
چونيه تي به رپوه بردي ته له فزيونه که تو ملر بکم.

به راستي نه و داموده ستگا و نامير و نامراز نه ي ناماده کراون، چيگاي
سرسوورمان و پڙه. مرقف، له يه کم بينيدا، هه ست دمکات که چ ته قه لا
و مانډوبونیک له پشت نه و بهر هه مويه و چون ته له فزيونه که گه يشووه ته
نه و پله بهرزه له رووي ته کنیک و هونري و هه لسووراندن و تواناوه.
سهرتاپاي نيشکهران له روله ي کوردي دلسوژ و فيداکار پتکها تووه. رڼو
و شو و مستانيان نيبه و سرگه رمانه له بزاډ و جووله دان. هه لسوکه ورت
و په يوه ندي نيوان به رپوه بهر و نيشکهران به کجار به جواني و هيژايانه
به رپوه دهچيت.

نه و کاره مهنه ي له ماوميه کي کورتدا وه ده ست هاتووه، شياي نه وي
هيه، هه موو کورديک به نه و په پي رپزلينان و هه لسه نگاندي پوزه تيفه وه
سه يري بکات. هه موو کورديک بانگه تيشتن بکريت که به پي توانا
پشتگيري نه م چه که کاريگه ره بکات که له سرده مي نه له کترقون و
کو مپيوته ر و سه تلایت و نينته رنيتدا تواناي هيه رڼايکي سره کي
بيبيت له گه شه پيداي خباتي جؤراو جؤري جه ماوهری کوردستان و
په وشه نکردنه وي رپگاي سه ختي تیکوشاندا. له راستيدا، ته له فزيون،
شپوازيکي کاريگه ره بق هوشيا کړنه وه و راپه راندني سهرتاپاي
دانيشتواني کوردستان و ريسواکړدي دوژمناني ډاکيرکري کوردستان.
کومان له وهددا نيبه که له نيو نازانسکي وا کړنگدا، کتوپر، هه موو
کار و بهر هه ميک له سه داسه ر بي که موکوو پي نابيت. پيم وايه گشت نه و
که موکوورپانه ي له نيتسدا هه ن، گه لي گه لي له و سوود و قازانجه که متره

که تەلەفزیۆنەکه بە ئیستا و داها تووی نەتو مەگەمانی دەگەپەنیت.
بە هەلۆتستی پۆزەتیی و پەمخەنی دروستکەر، تەلەفزیۆنەکه لە هەموو
پروویەکهو بە بۆ پێشەو دەروات.
ئەمە دەقی ئەو پرسیارانەپە که برا بەکر شوانی ئاراستەپە کردن و
بەرسفمان دانەو:

بەرنامەپە گوتویژ ۱۹۹۷/۲/۲۳

بەپێزان:

فاتح پەسول، د. یوسف زەنگەنە، فازیل قەساب و نەجیب بالایی.

چوارچۆپەپە پرسیارەکان:

۱- دواپە گۆرانی تەرازووی هێز بە لای پارتی دیموکراتی کوردستاندا،
بارودۆخی باشووری کوردستان چۆن هەلەسەنگین؟

۲- دواپە پروداو مەکی ئابپی سالی پار، زنجیرە کۆپوونەو مەیک لە
ئەنقەرە ئەنجام درا:

* دواپە تیپەریوونی چەند مانگیک بەسەر ئەو کۆپوونەوانەدا چاودێر
دەتوانیت چۆن ئەنجامەکان لیک بەداتەو؟

* هەولەدانی تورکیا بۆ کەرەمکردنەو مەپە دەوری تورکمان چۆن
هەلەسەنگین؟

۳- بۆ لایەنەکانی تری باشووری کوردستان نەیانتوانی لەم قوناغە
ناسکەپە که گەلەکەمانی پێدا تێ دەپەرتت دەوری خۆیان بپین؟

پێشنیازتان چپپە بۆ ئەو لایەنانە؟

۴- ئایا هەبپوونی دوو حکومەت لە باشووری کوردستان دیاردەپەکی
سروشتیپە یان نیشانەپە هەر مەسەپنانی ئەزموونی پێنج سالەپە باشووری
کوردستانە؟

۵- په پوهنډی لایه نه کانی باشووری کوردستان به ولاتانی هر ټمه که و
جیهانوه تا چ رادهیه که له بهر ژه و هندی گه لی کورد و بز و وتنه وه
په واکه یدایه؟ پتووسته نه و په یوه نډی پاته له سر چی بناغیه که بنیاد
بنځرن؟

۶- شه پی ناو خق له باشووری کوردستان تا چ رادهیه که کاریگری
ده بیت له سر بز و وتنه وهی رزگاری خوازی سهرتاسه ری کوردستان،
به تاییه تیش له سر شقزی کوردستانی باشوور؟

۷- نایا پیشبینی ده که ن سهدام هه روا له دوروه چاودیری کوردستان
بکات و دمسبهر داری بیت یان پیشبینی ده که ن سهدام جاریکی تر
کوردستان کونترول بکاته وه؟

۸- وه کو هه ولیک بق کز کورنه وهی کورد و دارشتنی ستراتیژیه تیکی
کوردانسی په کگرتو ماو یه که باس له دامه زانندی کونگره یه کی
کوردستانی دمکریته وه، نایا هه ل و مهرج له باره بق نه نجامدانی نه و کاره؟
ناسته نگه کان چو ن؟ پیشنیازتان چییه؟

۹- دوری جه ماور به گشتی و، دوری رقشنبیر چییه له راگرتنی
شه پی ناو خقدا؟

۱۰- دواوته و په پیام و پیشنیازتان بق هیزه سیاسییه کانی کوردستان و
بق جه ماور ی باشووری کوردستان.

بەدرە ١٩٥٦

لەراستەوه بۆ چەپ: عاسم حەیدەری، فاتح رەسول، کۆچکردوو ئەندازیار هاشم
عەبدوڵا ئەربیلی، نووسەر محەممەد مەلا عەبدوڵکەریم

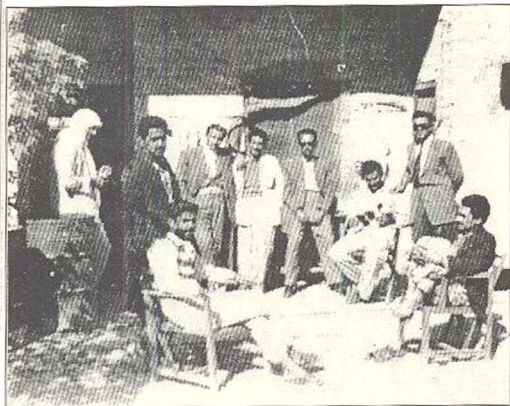
بهاره ۱۹۵۶

ماموستا و شاعر نهر عبدالکوران له نیتوندا دانیشتووہ.

له راستهوه: راوستاوی سئییم، فاتح رسول

چیرۆکنووسی کۆچکردوو عەبدولرەزاق شیخ عەلی،
لە راستەمە: فاتح، دووم راونستاو.

به ندره ۱۹۵۶

ژماره یک له تیکۆشهرانی دوورخراوهی سیاسی
له راستهوه: راوستاوی دووم فاتح رسول، راوستاوی پینجهم: کۆچکردوو
هاوێی عادل سه لیم، شهمهم: کۆچکردوو پارێزهر هاشم ساحیب،
دانیشتووی لای چهپ: د. کازم حمیب، عاسم حمیدری.

بەدرە، کۆتایی ١٩٥٦

دوای گهڕانهوهی هاوڕێتیانی ئالای کارگه‌ران (رایه الشفیله) بۆ پێزی حشع.

له‌راسته‌وه: کۆچکردوو هاوڕێی عادل سه‌لیم. سییهم: فاتح ره‌سول. شه‌شم:

کۆچکردوو عاسم هه‌یده‌ری.

دانیشتوو مه‌کان: کۆچکردوو هاشم ساحب، جۆج یوسف، جه‌غه‌ر سادق مه‌لا نزار.

دانیشتوو: هاوڕێی د. کازم هه‌یب.

ناوچی بالک ۱۹۶۶

کوندی ناوکیلکان

لهراستهوه بڼ چپ: فاتح رسول، مولازم ریان نحمده، شوقیر مهلود،

مولازم یوسف.

سوريا - ديمشق، ١٩٨١
فاتح رسول، شهيد مهدي عابدولكهریم

سوريا - ديمشق، ١٩٨٩

لهراستاره: مولاژم خدر، باوکی رائد، قاتع رسول، شاعیر نهحمه دلزار

نورمیه، ۱۰/۳/۱۹۸۶
دایکی ناسۆس، باوکی ناسۆس و ته‌لار فاتح

سوید، نیسکلستونا، ۱۹۹۵

له راستهوه بۆ چهپ: ئاراس فاتح، دایکی ناسۆس، تهلار فاتح، باوکی ناسۆس،

هۆگر فاتح، نزار فاتح

پښت

- ۵ -۱ سهرمتا
- ۲۰ -۲ له تمهنی مندا لیدا
- ۴۱ -۳ چؤن که و تمه ناو کارکردنی رامیاری
- ۷۳ -۴ بهندیخانه هی نه بو غریب و دادگای عورفی
- ۷۸ -۵ ژیانی بهندیخانه
- ۸۳ -۶ قوناغیکي تازه له ژيانمدا
- ۱۰۶ -۷ بهربابوونی گیزه لووکه یه کی پر مهترسی
- ۱۲۸ -۸ شؤرشی چواردهی ته مموز
- ۱۵۲ -۹ کودمتای شویاتی ۱۹۶۳
- ۱۶۲ -۱۰ به رهو ریکخستنه وهی کاروباری ریکخراوهکانی
هریمی کوردستان
- ۱۶۷ -۱۱ بق ئه رکیکی تری پارتایه تی
- ۱۸۵ -۱۲ به رهو مؤسکؤ
- ۲۰۲ -۱۳ گه رانه وه بق ناو کؤپی کارکردنی پارتایه تی
- ۲۱۵ -۱۴ له نئو کؤمیتهی مهرکه زهی حیزبی شیوعی عیرا قدا
- ۲۳۸ -۱۵ قوناخیکي درئؤخایه ن
- ۲۴۹ -۱۶ له قوناخی پشوودان و خانه نشینیدا
- ۲۶۹ -۱۷ پاشکؤ

۲۷۰	(۱)	-۱۸
۲۹۱	(۲) دەريارى كۆنگرهى يەكگرتووى كوردستانى	-۱۹
۲۹۴	پرلژەى كۆنگرهى گەلى كوردستان	-۲۰
۳۰۲	(۳)	-۲۱
۳۰۳	بەرەو كۆنگرهىەكى كوردستانى يەكگرتوو	-۲۲
۳۰۹	سەردانى تەلفىزىۋنى كوردستان (مەد)	-۲۳

له بآوكر او مَكَانى نووسەر

- ١- دهنگدانه وهى ناشتى، ١٩٥٤، له ژێر ناوى دلێر ئەحمەد. پۆلیس له چاپخانهى دیجله دهستی به سهردا گرت.
- ٢- توێن و توێنه وانى له كوردستانی عێراق، ١٩٥٨.
- ٣- چەند لاپه‌رەمیهك له میژووی خهباتی گه‌لی كورد، به‌رگی یه‌كه‌م، ١٩٩١. چەند لاپه‌رەمیهك له میژووی خهباتی گه‌لی كورد، به‌رگی دووهم، ١٩٩٢. چەند لاپه‌رەمیهك له میژووی خهباتی گه‌لی كورد، به‌رگی سێیه‌م، ١٩٩٤.
- ٤- له كاروانیكى دوورودریژدا، ١٩٩٧.